

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय (खुद्द)

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५,

कलम ४(१) (ख) :-

१. आपली रचना, कार्य व कर्तव्ये यांचा तपशील :-

कार्यालय - अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय (खुद्द),
दुसरा मजला, मंत्रालय (विस्तार), मुंबई - ३२.

कार्यालयाची रचना -

- ✓ प्रधान सचिव (१)
- ✓ सह सचिव / उप सचिव (४)
- ✓ निवडश्रेणी लघुलेखक (१)
- ✓ अवर सचिव (८) , अवर सचिव (विधी) (१)
- ✓ उप संचालक सांख्यिकी (१)
- ✓ कार्यासन अधिकारी (२२)
- ✓ लघुलेखक (उच्चश्रेणी) (४)
- ✓ लघुलेखक (निम्नश्रेणी) (७)
- ✓ सहायक कक्ष अधिकारी (५५)
- ✓ संशोधन सहायक (२)
- ✓ लिपिक-टंकलेखक (६५)
- ✓ लघुटंकलेखक (२)
- ✓ वाहनचालक (१)
- ✓ शिपाई संवर्ग (२६)

कार्यालयाची कार्य व कर्तव्ये -

१) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाकडून केंद्रीय राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत सार्वजनिक वितरण व्यवस्था राबविण्यात येते. या अंतर्गत अन्नधान्याची साठवण, वाहतूक व शिधावाटप दुकानामार्फत अंत्योदय व प्राधान्य गटातील शिधा पत्रिकाधारक जनतेस रास्त भावाने धान्य विभागामार्फत उपलब्ध करून दिले जाते. यासाठी या विभागांच्या अधीन क्षेत्रीय कार्यालये कार्यरत आहेत. केंद्र शासनाची किमान आधारभूत खरेदी किंमत योजना देखील या विभागाकडून राबविण्यात येते. शिवाय या विभागाकडून केंद्र शासनाचे ग्राहक संरक्षण अधिनियम, २०१९, वैध मापन शास्त्र, २००९ इ. अधिनियमातर्गत स्थापित यंत्रणा व तरतूदी यांचे संनियंत्रण व अंमलबजावणी केली जाते. क्षेत्रीय कार्यालयांमार्फत राबविण्यात येणा-या विभागाच्या योजना व उक्त अधिनियम यांचे अंमलबजावणीसंदर्भात अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय (खुद्द) या कार्यालयाकडून अधिनस्त क्षेत्रीय कार्यालयांचे राज्यस्तरीय संनियंत्रण केले जाते.

२) कार्यासन निहाय विषयसूची - कार्यालयीन आदेश - दि. ९.२.२०२३, दि. २१.१.२०२५ व दि. २८.४.२०२५ (PDF जोडले आहे)

२. आपले अधिकारी व कर्मचारी यांचे अधिकार व कर्तव्य :-

अ. क्र.	पदनाम	प्रशासनिक कर्तव्ये
१	प्रधान सचिव/ सचिव	अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाचे प्रशासकीय विभाग प्रमुखांच्या विहीत केलेल्या सर्व जबाबदा-या, कार्यालय व विभागीय कार्यालयाचे नियंत्रक अधिकारी म्हणून कामकाज पहाणे.
२	सह सचिव/ उप सचिव	विभाग प्रमुखांनी नेमून दिलेली पर्यवेक्षकीय कामकाज व इतर सोपविलेली सर्व जबाबदारी पार पाडणे.
३	अवर सचिव	विभाग प्रमुखांनी व वरिष्ठांनी सुपुर्द केलेली सर्व कर्तव्ये व जबाबदारी पार पडणे.
४	अवर सचिव (विधी)	विभागातील न्यायालयीन प्रकरणात विधीविषयक सल्ला देणे.
५	कक्ष अधिकारी	✓ कार्यासनाचे पर्यवेक्षण ✓ कर्मचारीवर्गाचे पर्यवेक्षण ✓ टपालाचे अवलोकन व चिन्हांकन ✓ निकालात काढावयाच्या कामाचे पर्यवेक्षण ✓ प्रकरणांची तपासणी व त्यावरील टिप्पणी लेखन ✓ अभिलेखांचे अ,ब, क व ड वर्गीत वर्गीकरण ✓ कार्यासनाचे निरीक्षण
६	सहायक कक्ष अधिकारी	✓ कार्यासनाशी संबंधित असलेली प्रकरणे त्वरेने व कार्यक्षमपणे निकालात काढण्याच्या प्रत्येक कामात कार्यासन अधिका-यास सहाय्य करणे. ✓ प्रकरणांवर योग्य प्रकारे विचार करण्यासाठी आवश्यक असलेले साहित्य गोळा करणे व त्यांचे संकलन करणे. ✓ प्रकरणाशी संबंधित अशी आधारसामग्री गोळा करून सादर करणे. संबंधित अधिनियम, नियम व अनुदेश पूर्वीच्या महत्त्वाच्या निर्णयांच्या निवड फाईली, सारसंग्रह, इत्यादींच्या प्रती अद्यावत ठेवणे. ✓ तसेच वस्तुस्थितीविषयक किंवा आकडेवारीविषयक विवरणपत्रे तयार करणे, अर्जाची किंवा विनंती अर्जाची छाननी करणे. ✓ जेव्हा असे साहित्य फाईलमध्ये ठेवण्यात येईल तेव्हा , फाईलीच्या टिप्पणी भागात संक्षिप्त नोंदी करून कार्यासन अधिका-यांचे त्याकडे लक्ष वेधणे.

		✓ ज्याद्वारे प्रकरणांवरील निर्णय घेणे सुलभ होईल असे मार्ग शोधून काढण्यात उपक्रमशीलता दर्शविणे. ✓ कार्यासन अधिका-यांच्या अनुपस्थितीत विचारलेल्या प्रश्नांची उत्तरे देणे, ठराविक कार्यवाही करणे, तातडीच्या प्रकरणांवर सचिवांकडून आदेश मिळवणे. ✓ अधिका-यांनी नेमून दिलेल्या विषयांच्या संदर्भावर कार्यासन अधिका-यांकडे टिप्पणी/ प्रारूपाचे सादरीकरण करणे.
७	संशोधन सहायक	✓ विभागातील सांख्यिकीय स्वरूपाचे कामकाज पार पाडणे.
८	लिपिक-टंकलेखक	✓ कार्यासनात येणा-या कागदपत्रांची नोंद संबंधित नोंदवहीत घेणे. (आवक नोंदवही/ अनौपचारिक संदर्भ नोंदवही/प्रकरण नोंदवही) ✓ कार्यासनातील सर्व कागदपत्रे सुरक्षित ठेवणे. ✓ कार्यासन अधिकारी व सहायक कक्ष अधिकारी यांनी दिलेल्या निर्देशांचे पालन करणे/टंकलेखनाचे काम करणे/टपाल निर्गमित करणे. ✓ थकित प्रकरणे/संदर्भ यांच्या धारिका तयार करून देणे. ✓ कार्यासनातील धारिकांचे निर्णयानंतर त्याचे अभिलेख स्वरूपात जतन करण्यासाठी धारिका योग्य चिन्हांकित करून कक्षात अभिरक्षेत ठेवणे.
९	निवडश्रेणी लघुलेखक /वरिष्ठ स्वीय सहायक	सचिव यांचे प्रशासकीय कामकाजात स्वीय सहायक म्हणून कामकाज पहाणे.
१०	लघुलेखक	श्रुतलेखन घेऊन ते टंकलेखित करणे.
११	लघुटंकलेखक	श्रुतलेखन घेऊन ते टंकलेखित करणे.
१२	रोख लेखापाल	विभागातील रोख शाखेतील सर्व कामकाज पहाणे.
१३	रोखपाल	शासकीय दैनंदिन व्यवहार विषयक लेखे ठेवणे.व रोख रकमेचे जतन करणे, शासकीय रक्कम स्वीकारणे व त्याचा भरणा करणे, रोख नोंदवही (cashbook) दैनंदिन आर्थिक व्यवहाराची नोंदी घेणे व रोख नोंद वही अद्यावयत ठेवणे.
१४	वाहन चालक	कार्यालयाचे वाहन चालविणे व सुस्थितीत ठेवणे.
१५	हवालदार	वर्ग-४ मधील कर्मचा-यांवर देखरेख व नियंत्रण ठेवणे.

१६	नाईक	सचिव यांच्या कार्यालयात शिपाई म्हणून काम करणे.
१७	झेरोक्स ऑपरेटर	विभागातील कामकाजविषयक सर्व छायांकित प्रती काढून देणे.
१८	आवेष्टक	विभागातील कामकाजविषयक सर्व छायांकित प्रती काढून देणे.
१९	रोनियो ऑपरेटर	रोनियो मशिनवर कागदपत्रांच्या प्रती काढणे.
२०	शिपाई	शिपाई पदास नेमून दिलेली सर्व कामे करणे.

३. निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेत अनुसरण्यात येणारी कार्यपद्धती, तसेच पर्यवेक्षण आणि उत्तरदायित्व प्रणाली
४. स्वतः ची कार्ये पार पाडण्यासाठी त्याच्याकडून ठरविण्यात आलेली मानके
५. त्याच्याकडे असलेले किंवा त्याच्या नियंत्रणात असलेले किंवा त्याची कार्ये पार पाडण्यासाठी त्याच्या कर्मचारीवर्गाकडून वापरण्यात येणारे नियम, विनियम, सूचना, नियमपुस्तिका आणि अभिलेख :-

- १) भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद १६६ मधील तरतूदीनुसार तयार करण्यात आलेल्या महाराष्ट्र शासन कार्यनियमावली (Rules of Business) व त्यानुसारचे अनुदेश.
- २) महाराष्ट्र शासन कार्यनियमावलीच्या पहिल्या अनुसूचीनुसार विभागाला नेमून दिलेले विषय. (अधिसूचना दि. १२.४.१९६५, दि. ७.३.१९९५) (PDF जोडले आहे.)
- ३) कार्यालयीन कार्यपद्धती नियमपुस्तिका.
- ४) वेळोवेळी निर्गमित करण्यात आलेल्या शासन अधिसूचना,आदेश, नियम, निर्णय, परिपत्रक.
- ५) कर्मचारी यांच्या शासकीय सेवाविषयक बाबीसाठी वापरण्यात येणारे नियम-
 - ५.१) कार्यालयातील पदांचे सेवाप्रवेश नियम,
 - ५.२) महाराष्ट्र नागरी सेवा नियम - (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती,रजा, वेतन, निवृत्तीवेतन, पदग्रहण अवधी व स्वीयेत्तर सेवा आणि निलंबन, बडतर्फी, सेवेतून काढून टाकणे यांच्या काळातील प्रदाने, निवृत्तीवेतनाचे अंशराशीकरण, ज्येष्ठता नियम)
 - ५.३) शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले शासन निर्णय / आदेश /परिपत्रक
- ६) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ व त्याअंतर्गतचे नियम ,केंद्र शासनाचे निर्देश
- ७) जीवनावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ व त्याअंतर्गतचे नियम/ नियंत्रण आदेश. केंद्र शासनाचे वेळोवेळी प्राप्त झालेले निर्देश.
- ८) ग्राहक संरक्षण अधिनियम,२०१९ व त्याअंतर्गतचे नियम. केंद्र शासनाचे वेळोवेळी प्राप्त निर्देश.

९) वैधमापनशास्त्र अधिनियम, २००९ व त्याअंतर्गतचे नियम. केंद्र शासनाचे वेळोवेळी प्राप्त निर्देश.

६. त्याच्याकडे असलेल्या किंवा त्याच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या दस्तऐवजांच्या प्रवर्गाचे विवरण § कार्यालयीन कार्यपद्धती नियम पुस्तिकेमधील प्र.क्र. ११ मधील मुद्दा क्र.९३ अनुसार नस्तीच्या वर्गीकरणाच्या आदेशानुसार :-

अ - वर्ग (कायम), ब - वर्ग (३० वर्षांपर्यंत), क-वर्ग (५ वर्षांपर्यंत), ड- वर्ग (१ वर्षांपर्यंत) तसेच त्या पुस्तिकेतील मुद्दा क्र. ९८ नुसार अ - वर्ग (कायम), ब - वर्ग (३० वर्षांपर्यंत) केलेल्या नस्तीचे दर १० वर्षांनी पुनर्विलोकन करण्यात येऊन वर्गीकरणाबाबत पुनर्निर्णय घेण्यात येतो.

७. आपले धोरण तयार करण्याच्या किंवा त्याची अंमलबजावणी करण्याच्या संबंधात लोकांशी विचारविनियम करण्यासाठी किंवा लोकांकडून निवेदने केली जाण्यासाठी आस्तित्वात असलेल्या कोणत्याही व्यवस्थेचा तपशील:-

१) आपले सरकार पोर्टल / पीजी पोर्टल

२) सार्वजनिक वितरण तक्रार निवारण प्रणाली / अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३

हेल्पलाईन टोल फ्री क्रमांक १८००-२२-४९५० व १९६७

ई-मेल - helpline.mhpds@gov.in

८. आपला एक भाग म्हणून किंवा सल्ला देण्याच्या प्रयोजनासाठी म्हणून घटित केलेल्या दोन किंवा अधिक व्यक्तींच्या मिळून बनलेल्या मंडळाचे, परिषदांचे, समित्यांचे आणि अन्य निकायांचे विवरण, आणि त्या मंडळांच्या, परिषदांच्या, समित्यांच्या आणि अन्य निकायांच्या बैठकी लोकांसाठी खुल्या आहेत किंवा कसे किंवा अशा बैठकीची कार्यवृत्ते जनतेला पहावयास मिळण्याजोगी आहेत किंवा कसे याबाबतचे विवरण :-

१) राज्य ग्राहक संरक्षण परिषद - महाराष्ट्र ग्राहक संरक्षण (ग्राहक संरक्षण परिषद) नियम, २०२२

अंतर्गत गठित परिषद - एकूण सदस्य संख्या - ५२

पदसिद्ध अध्यक्ष - मा.मंत्री (अ.ना.पु. व ग्रा.सं.वि)

लोक प्रतिनिधी - ८ सदस्य

शासकीय सदस्य - ५ सदस्य

अशासकीय सदस्य - एकूण १७ सदस्य.

(ग्राहक संघटना प्रतिनिधी, शेतकरी, व्यापार व उद्योग प्रवर्ग प्रतिनिधी)

९. आपल्या अधिका-यांची आणि कर्मचा-यांची निर्देशिका :-

सोबत जोडले आहे.

१०.आपल्या प्रत्येक अधिका-याला व कर्मचा-याला मिळणारे मासिक वेतन, तसेच प्राधिकरणाच्या विनियमांमध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे नुकसानभरपाई देण्याची पद्धती :-

सोबत जोडले आहे.

११.सर्व योजनांचा तपशील, प्रस्तावित खर्च दर्शविणारा, आपल्या प्रत्येक आभिकरणाला नेमून दिलेला अर्थसंकल्प आणि संवितरित केलेल्या रकमांचा अहवाल :-

१२.अर्थसाहाय्य कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीची रीत तसेच वाटप केलेल्या रकमा आणि कार्यक्रमांच्या लाभाधिका-यांचा तपशील :-

१)विभागाचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६ (PDF जोडली आहे)

२) भाग-दोन खर्चाचे तपशीलवार अर्थसंकल्पीय अंदाजपत्रक

एम - अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग सन २०२५ २६ (PDF जोडली आहे)

खर्चाचे पूरक अंदाजपत्रक २०२४-२५ (जुलै -२०२५) (PDF जोडली आहे)

१३.ज्या व्यक्तींना सवलती, परवाने किंवा प्राधिकारपत्रे दिलेली आहेत अशा व्यक्तींचा तपशील अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय (खुद्द) मार्फत कोणतीही सवलत, परवाने किंवा प्राधिकारपत्रे दिली जात नाहीत. त्याबाबतची कार्यवाही विभागाच्या अधिपत्याखालील क्षेत्रिय कार्यालयाकडून केली जाते.

१४.इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात त्यास उपलब्ध असलेल्या किंवा त्याच्याकडे असलेल्या माहितीच्या संबंधातील तपशील

१५.माहिती मिळण्यासाठी नागरिकांना उपलब्ध असणा-या सुविधांचा तपशील, तसेच सार्वजनिक वापरासाठी चालविण्यात येत असलेल्या ग्रंथालयाच्या किंवा वाचनालयाच्या कामकाजाच्या वेळांचा तपशील

विभागाचे संकेतस्थळ www.mahafood.gov.in.

१६.जन माहिती अधिका-यांची नावे, पदनामे आणि इतर तपशील :-

सोबत जोडले आहे. (PDF जोडली आहे०

१७.विहीत करण्यात येईल अशी इतर माहिती - विभागाच्या संकेतस्थळावर माहिती उपलब्ध आहे.

महाराष्ट्र शासन

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई- ४०००३२.

दूरध्वनी क्र.०२२-२२७९३०५०

Email : napu11.mhpds@gov.in

क्रमांक : नापुवि-१०२२/प्र.क्र.२३६/ना.पु.११

दिनांक: ९ फेब्रुवारी, २०२३

वाचा:- कार्यालयीन आदेश क्र. नापुवि-१०१८/प्र.क्र.१३३/नापु-११ दि. २३ एप्रिल, २०१८

-: कार्यालयीन आदेश :-

संदर्भाधिन आदेशान्वये विभागाची विषयसूची मंजूर करण्यात आली असून त्यानुसार विभागातील कार्यासनांना विषय वाटप करण्यात आले आहे. त्यामध्ये कालपरतवे बदल झाले आहेत तसेच सध्याच्या विषयसूचीमधील काही विषय कालबाह्य झाले आहेत. याशिवाय काही नवीन विषय विभागाकडून हाताळण्यात येत असून काही कार्यासनांकडील कार्यभारही कमी-जास्त झाला आहे. त्यामुळे विभागाची यापूर्वीची दि. २३ एप्रिल, २०१८ च्या आदेशद्वारे निर्गमित करण्यात आलेली विषयसूची तसेच या संदर्भात वेळोवेळी निर्गमित करण्यात आलेले आदेश अधिक्रमित करण्यात येत असून सोबतच्या परिशिष्टामध्ये दर्शवल्याप्रमाणे नवीन विषयसूचीस मान्यता देण्यात येत आहे.

२. नवीन विषयसूचीनुसार काही कार्यासनांच्या विषयांमध्ये बदल करण्यात आले आहेत. अशा कार्यासनांनी संबंधित विषयाच्या धारिका आणि संदर्भ यांची सूची तयार करून ती नव्याने निर्देशित करण्यात आलेल्या कार्यासनाकडे संबंधित धारिका व संदर्भ यासह तात्काळ हस्तांतरित करावी व त्याची एक प्रत आस्थापना शाखेस (कार्यासन नापु-११) पाठविण्यात यावी.

**CHARUSHILA
CHANDRAKANT
TAMBEKAR**

Digitally signed by CHARUSHILA CHANDRAKANT TAMBEKAR
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=FOOD
CIVIL SUPPLIES AND CONSUMER PROTECTION DEPARTMENT,
2.5.4.20=332df66eddb0a06570cca25f9c39add2bec7d207b
3405d11e474330d0a9e014, postalCode=400032,
st=Maharashtra,
serialNumber=280496C0C213A3F50C6522CC39AE5DE95E11
50AC3287E89C21B1422E313820A2, cn=CHARUSHILA
CHANDRAKANT TAMBEKAR
Date: 2023.02.09 15:07:43 +05'30'

(चारुशीला तांबेकर)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. मंत्री (अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग) यांचे खाजगी सचिव.
- २) सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग यांचे स्वीय सहायक.
- ३) नियंत्रक, वैधमापनशास्त्र, मुंबई.
- ४) नियंत्रक, शिधावाटप, मुंबई.
- ५) सर्व सह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग.

- ६) वित्तीय सल्लागार व उप सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मुंबई.
- ७) संचालक, नागरी पुरवठा (गो/वा), मुंबई.
- ८) सर्व उप आयुक्त (पुरवठा), विभागीय आयुक्त कार्यालय.
- ९) सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी.
- १०) अन्नधान्य वितरण अधिकारी, नागपूर, पुणे, सोलापूर.
- ११) रोख शाखा, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग.
- १२) नोंदणी शाखा.
- १३) निवड नस्ती, कार्यासन नापु-११.

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग/नापु.११

परिशिष्ट

शासन आदेश क्र. नापुवि-१०२२/प्र.क्र.२३६/नापु-११, दिनांक ९ फेब्रुवारी, २०२३

सुधारित विषयसूची

कार्यासन	विषय क्र.	विषय	शेरा
नापु-११	१	खुद्द विभागातील अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांच्या आस्थापनेबाबतची सर्व प्रकरणे उदा. रजा, नियुक्ती, बदली, सेवानिवृत्ती, वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती, वाहन अग्रीम, घरबांधणी अग्रीम, उत्सव अग्रीम इ. (अधिकारी /कर्मचारी यांच्याविरुद्धच्या तक्रारी, विभागीय चौकशी, रचना व कार्यपद्धती बाबतचे विषय वगळून)	१) उत्सव अग्रीम हा विषय रोख शाखे कडून हस्तांतरित २) वर्ग-४ च्या आस्थापना विषयक बाबी नोंदणी शाखे कडून हस्तांतरित
	२	खुद्द विभागाच्या मालकीच्या गाड्यांचे व इतर मशीनचे व्यवस्थापन (खरेदी व देखभाल दुरुस्ती)	
	३	खुद्द विभागातील अधिकारी/कर्मचारी यांच्या विरुद्धच्या तक्रारी व प्राथमिक चौकशीची प्रकरणे	
	४	विभागातील (खुद्द) आस्थापनेशी संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांना प्रशिक्षण देणे	
	५	खुद्द विभाग व विभागाच्या नियंत्रणाखलील कार्यालयाचे e-office प्रणाली विषयक कामकाज	नवीन विषय
	६	विषयसूचीबाबत संभ्रम निर्माण झाल्यास त्याबाबत अंतिम निर्णय देणे, विभागातील कार्यासनांमध्ये विषयाबाबत मतभेद असल्यास उप सचिव/ सह सचिव (आस्थापना) यांनी सचिवांच्या मान्यतेने आदेश देणे	
	७	खुद्द विभागातील महिला तक्रार निवारण समितीचे कामकाज	

नापु-१२	१	विभागाच्या कामकाजासंबंधी रचना व कार्यपद्धतीबाबतच्या सर्व बाबी	
	२	खुद्द विभागाच्या कार्यालयीन जागेबाबतची प्रकरणे तसेच विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील मुंबईतील, विभागीय/जिल्हा/ तालुका स्तरावरील सर्व कार्यालयांच्या जागा/ फर्निचर व गोदामांसाठी लागणारे फर्निचर यासंबंधीची व त्याअनुषंगाने येणारी सर्व प्रकरणे	
	३	खुद्द विभागातील व विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व कार्यालयांच्या निरीक्षणाबाबतची कामे	
	४	कार्यासन पद्धती योग्य तऱ्हेने व कार्यक्षमतेने कार्यरत आहे किंवा नाही याची पाहणी करणे	
	५	विभागातील व विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील कार्यालयांकडील प्रलंबित संदर्भ व प्रकरणांचा निपटारा करण्याबाबतच्या गतीवर लक्ष ठेवणे	
	६	विभागाच्या कामकाजासंबंधीचे नियम/अधिनियम/आदेशांचे सुलभीकरण व सारसंग्रह तयार करणे	
	७	वित्तीय व प्रशासकीय शक्ती प्रदान करण्याबाबतची प्रकरणे	
	८	विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील शासकीय कार्यालयांच्या देखभाल दुरुस्तीची प्रकरणे	
	९	विभाग व विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील कार्यालयांसाठी दूरध्वनी मंजूरी व अनुषंगिक बाबी	
	१०	दोन किंवा दोनपेक्षा जास्त आस्थापना कार्यासनाशी संबंध येणाऱ्या आस्थापनाविषयक सर्व बाबी. (आस्थापनाविषयक विवरणपत्रे, नियतकालिक अहवालासह व अधिकारी/कर्मचारी यांच्या विरुद्धच्या तक्रारी, विभागीय चौकशा व रचना कार्यपद्धतीचे विषय वगळून)	
	११	विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील कार्यालयातील अधिकारी/कर्मचारी यांचे प्रशिक्षण	
	१२	महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम, २०१५ अधिसूचित सेवांबाबतची प्रकरणे	नवीन विषय
	१३	वित्तीय सल्लागार व उप सचिव कार्यालयाच्या प्रशासकीय व आस्थापनाविषयक बाबी (अधिकारी/कर्मचारी यांच्याविरुद्धच्या विभागीय चौकशा व रचना कार्यपद्धती बाबतचे विषय वगळून)	
	१४	वित्तीय व प्रशासकीय शक्ती प्रदान करण्याबाबतची प्रकरणे	
	१५	प्रपत्र नियंत्रण समितीची सर्व प्रकरणे	सुप्त

नापु-१३	१	खुद्द विभागातील अधिकारी व कर्मचारी तसेच विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व अधिकारी/कर्मचारी यांच्याविरुद्धच्या विभागीय चौकशांबाबतची सर्व प्रकरणे	
	२	विभागाच्या नियंत्रणाखालील सर्व कार्यालयांमधील कामकाजासंबंधातील भ्रष्टाचार निर्मूलनाबाबतची प्रकरणे व त्यानुसार नियतकालिक विवरण पत्रे मागविणे तसेच भ्रष्टाचार निर्मूलन समितीचे सर्व कामकाज	
	३	खुद्द विभागातील अधिकारी व कर्मचारी यांच्या विभागीय चौकशीबाबतची प्रकरणे	
	४	विभागाच्या नियंत्रणाखालील सर्व कार्यालयातील गट अ आणि गट ब मधील अधिकाऱ्यांविरुद्ध अभियोग दाखल करणे व अनुषंगिक कामकाज	नवीन विषय
	५	मा. श्री. अण्णा हजारे यांच्याकडून विभागाच्या कामकाजासंदर्भात प्राप्त होणाऱ्या तक्रारींबाबतचे समन्वय	सुप्त
नापु-१५	१	विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील नियंत्रक, शिधावाटप, मुंबई यांच्या कार्यालयाच्या आस्थापनेबाबतचे सर्व विषय (विभागीय चौकशा व रचना कार्यपद्धतीचे विषय वगळून)	
	२	विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील महसूली विभाग/जिल्हा/तालुका स्तरावरील पुरवठा शाखेची आस्थापना व अनुषंगिक बाबी (विभागीय चौकशी व रचना कार्यपद्धतीबाबतचे विषय वगळून)	
	३	विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील नियंत्रक, शिधावाटप व विभाग/जिल्हा/तालुका स्तरावरील पुरवठा कार्यालयांना वाहने उपलब्ध करून देण्याच्या प्रस्तावावरील कार्यवाही व अशा वाहनांच्या दुरुस्तीवरील खर्च मंजूरीबाबतची सर्व प्रकरणे	
	४	विभागाच्या नियंत्रणाखालील नियंत्रक, शिधावाटप व विभाग/जिल्हा/तालुका स्तरावरील पुरवठा कार्यालयातील अधिकारी/कर्मचारी यांच्याविरुद्धच्या तक्रारी व प्राथमिक चौकशीची प्रकरणे	
नापु.१६-अ	१	हमाल व वाहतूक कंत्राटे	
	२	अन्नधान्य वाहतूक व्यवस्थेत निर्माण होणाऱ्या अनियमिततांबाबतची सर्व प्रकरणे (वाहतूक संस्था यांच्याशी संबंधित संप इ. बाबी)	
	३	वाहतूक संबंधीत बाबींची धोरणात्मक कार्यवाही	

४	सार्वजनिक वितरण व्यवस्था व इतर योजनांतर्गत भारतीय अन्न महामंडळाकडून उचल केलेले धान्य शासकीय गोदामांपर्यंत तसेच शासकीय गोदामातून रास्तभाव/शिधावाटप दुकानांपर्यंत न पोहोचता त्यामध्ये काळाबाजार किंवा गैरव्यवहार झाल्यास त्याबाबतची प्रकरणे	
५	द्वारपोच योजना, द्वार वितरण योजना, सर्वसाधारण धोरणविषयक व अनुषंगिक बाबी	
६	अन्नधान्य वाहतुकीवरील जकात व इतर करासंबंधीची प्रकरणे (या संबंधातील मुदतबाह्य देयकांसह धोरणविषयक बाबी)	
७	सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या इतर जीवनावश्यक वस्तू (इतर कार्यासनांना निर्देशित करण्यात आलेल्या वस्तूव्यतिरिक्त) तसेच लाभार्थ्यांना वेळोवेळी देण्यात येणारे किट्स	
८	अन्नधान्य वाहतूक व्यवस्थेत निर्माण होणाऱ्या अनियमिततेबाबतची सर्व प्रकरणे (माथाडी कामगार यांच्याशी संबंधित संप इ. बाबी)	नापु-१६ब कडून हस्तांतरित
९	रेल्वे तसेच भारतीय अन्न महामंडळाकडून भरपाई मिळविण्यासंबंधीची मागणी देयके, रेल्वे व रस्ते वाहतुकीत आलेल्या धान्याच्या तूटीबाबतची सर्व प्रकरणे व अनुषंगिक बाबी	
१०	वाहतुक रिबेट संबंधातील सर्व बाबी	नापु-३१ कडून हस्तांतरित
११	अन्न दिन व अन्न सप्ताह साजरा करणे	नवीन विषय
१२	साबणाचे प्रापण, वितरण यासंबंधीची सर्व प्रकरणे	सुप्त
१३	कांदा, बटाटा व भाजीपाला सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमार्फत वितरित करावयाची प्रकरणे	सुप्त

	१४	खालील विषयाशी संबंधित कामकाज १) चहा (व्यापाऱ्यांची नोंदणी व साठे जाहीर करणे) आदेश, १९८४ २) महाराष्ट्र चहा व्यापारी (व्यापाऱ्यांची नोंदणी व साठे जाहीर करणे) आदेश, १९८४ ३) आंतरविभाग गहू व गव्हाचे उपपदार्थ (वाहतूक नियंत्रण) आदेश, १९७३ ४) काजू बिया वाहतूक आदेश ५) महाराष्ट्र वैरण (वाहतूक निर्बंध) आदेश, १९८५	सुप्त
नापु-१६ ब	१	गोदामांचे बांधकाम आणि गोदामे भाड्याने घेणे यांच्याशी संबंधित सर्व बाबी	
	२	बारदानासहित गोदामाला लागणाऱ्या इतर साधनांची खरेदी व त्यांच्या विल्हेवाटीबाबतची सर्व प्रकरणे	नापु-१६अ कडून हस्तांतरित
	३	शासकीय गोदामातील अन्नधान्यावर धुरीकरण करणे, औषधाची फवारणी करणे यासंबंधीच्या सर्व धोरणविषयक बाबी, याबाबतची सर्व प्रकरणे	नापु-१६अ कडून हस्तांतरित
	४	धुरीकरणाची साधने व धुरीकरणाची कंत्राटे तसेच धुरीकरण साहित्याची खरेदी व त्याची विल्हेवाट यांच्याशी संबंधित असलेली सर्व प्रकरणे	नापु-१६अ कडून हस्तांतरित
	५	केंद्र शासनाच्या भारतीय अन्न महामंडळाकडून मिळालेले धान्य स्वच्छ करून घेणे व त्यावर झालेल्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करणे, याबाबतची सर्व प्रकरणे	नापु-१६अ कडून हस्तांतरित
	६	गोदामाशी निगडित सर्व कामे उदा. अन्नधान्याची साठवणूक, वजन करणे, प्रतवारीनुसार वर्गवारी करून ठेवणे, धान्याच्या आवक-जावक संबंधीच्या नोंदी ठेवणे इ.	
	७	गोदाम अन्नधान्य तपासणी संबंधित सर्व बाबी (अहवालाची छाननी व पुढील कार्यवाही इ.)	
	८	अन्नधान्य व इतर जीवनावश्यक वस्तू बरेच दिवस साठवून ठेवल्यामुळे, स्वच्छता केल्यामुळे, वाहतुकीमुळे, चोरीमुळे किंवा इतर कारणांमुळे आलेली तूट निर्लेखित करणे किंवा भरपाई करून घेणे इ. बाबतची सर्व प्रकरणे	

	९	गोदाम कर्मचार्यांनी केलेल्या शासकीय अन्नधान्याच्या अफरातफरीबाबतची सर्व प्रकरणे (अफरातफरी संबंधीचे नियतकालिक अहवाल व त्यावरील कार्यवाहीच्या पाठपुराव्यासह)	
	१०	अधिकारी व कर्मचारी यांनी सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत पुरविण्यात येणारे अन्नधान्य व इतर वस्तूंची विक्री ठरवून दिलेल्या विक्रीच्या दराऐवजी चुकीच्या दराने केल्यामुळे आलेल्या तूटीची वसुली व त्यांना द्यावयाची सूट यासंबंधीची सर्व प्रकरणे	
	११	महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ व केंद्रीय वखार महामंडळाशी संबंधित सर्व कामकाज	
	१२	गोदाम संबंधित बाबींची धोरणात्मक कार्यवाही	
	१३	गोदाम नियम पुस्तिका अद्ययावत करणे व त्याअंतर्गत येणारी सर्व अनुषंगिक कामे	
	१४	सिमेंटबाबतच्या धोरणात्मक बाबी व त्यासंबंधीची सर्व प्रकरणे	सुप्त
	१५	खालील विषयाशी संबंधित कामकाज १) सिमेंट (नियंत्रण) आदेश, १९६७ व सिमेंट गुणवत्ता नियंत्रण आदेश, १९६५ २) महाराष्ट्र सिमेंट (अनुज्ञापन आणि नियंत्रण) आदेश, १९७३	सुप्त
नापु-१७	१	शिवभोजन योजना	नवीन विषय
	२	लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत साखरेचे नियतन, उचल व वाटप याबाबत सर्वसाधारण धोरण विषयक व अनुषंगिक बाबी	
	३	साखर विषयक बाबींसंबंधी धोरणात्मक कार्यवाही	
	४	मानवाने खाण्यास अयोग्य परंतु पशूपक्ष्यांनी खाण्यास योग्य असलेल्या व निकृष्ट दर्जाच्या (खराब झालेल्या अन्नधान्याची) अन्नधान्याची विल्हेवाट लावणे	
	५	मानवाने तसेच पशूपक्ष्यांनी खाण्यास अयोग्य असलेल्या अन्नधान्याची विल्हेवाट लावणे	
	६	साखर, गूळ तसेच खांडसरी यांचा पुरवठा व वितरणाबाबतची सर्व प्रकरणे	सुप्त

	७	जागतिक अन्न योजनेअंतर्गत होणारा अन्नधान्याचा पुरवठा, कामाच्या मोबदल्यात अन्न, राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम तसेच रोजगार हमी योजनेखाली अन्न व इतर मदतनिधीबाबतची सर्व प्रकरणे	सुप्त
	८	सुधारित ग्राम धान्य कोष योजना	सुप्त
	९	झुणका भाकर योजना	सुप्त
	१०	शालेय पोषण आहार योजना	सुप्त
	११	खालील विषयाशी संबंधित कामकाज १) महाराष्ट्र गूळ आणि खांडसरी व्यापारी अनुज्ञप्ती आदेश, १९५३ २) महाराष्ट्र साखर व्यापारी अनुज्ञप्ती आदेश, १९६३ ३) साखर नियंत्रण आदेश, १९६६ ४) गूळ (वापर विनियमन) आदेश, १९६८ ५) साखर (आवेष्टित करणे व अंकन करणे) आदेश, १९७० ६) साखर (मान्यताप्राप्त व्यापा-यांनी ठेऊन घेऊन विक्री करण्यासंबंधी) आदेश, १९७९ ७) साखर (वाहतूक निर्बंध) आदेश, १९७९ ८) महाराष्ट्र लेव्ही साखर (वाटप विनियमन) आदेश, १९८१ ९) साखर (किंमती निर्धारण, उत्पादन) आदेश, १९८४ १०) महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू व्यापार परवाना आदेश, १९९८ (साखर, गूळ आणि खांडसरीबाबत	सुप्त
नापु-२१	१	खाली नमूद केलेल्या संविधानिक आदेशांतर्गत मुंबई-ठाणे शिधावाटप क्षेत्रातील अ परिमंडळ, ई परिमंडळ, फ परिमंडळ तसेच कोकण, औरंगाबाद व नागपूर महसुली विभागातील अपिल्स (पुनरिक्षण व पुनर्विलोकन अर्ज) १) महाराष्ट्र अन्नधान्य शिधावाटप (द्वितीय) आदेश, १९६६	

		२) महाराष्ट्र केरोसीन व्यापार परवाना आदेश, १९६६ ३) महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू (वितरण व विनियमन) आदेश, १९७५ ४) महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू किरकोळ व्यापार परवाना आदेश, १९७९ ५) शासन निर्णय कंत्राट-१०१६/प्र.क्र. १६९/नापु-१६-अ, दि. २०.४.२०१७	
नापु-२२	१	राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत- १) लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत पात्र लाभार्थ्यांना अन्नधान्याचे नियतन, उचल व वाटप याबाबत सर्वसाधारण धोरणविषयक व अनुषंगिक बाबी २) राज्य अन्न आयोग गठित करणे, आयोगाचे अध्यक्ष व सदस्य यांच्या नियुक्त्या व त्यांचे मानधन ३) जिल्हा तक्रार निवारण अधिकारी यांची नेमणूक ४) महाराष्ट्र अन्न सुरक्षा नियम विषयक बाबी	
	२	सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत राज्यातील निरनिराळ्या भागामध्ये अन्नधान्याच्या वाटपाचे परिमाण निर्धारित करणे, या बाबीशी संबंधित असलेले सर्व अनुषंगिक विषय	
	३	सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत वितरणासाठी कडधान्य (चणाडाळ, मूग डाळ, तूरडाळ, मसूरडाळ इ.) खरेदी करणे, आयात करणे व त्याचे नियमन यासंबंधीची प्रकरणे व धोरणविषयक व अनुषंगिक बाबी	
	४	निवडक जीवनावश्यक वस्तूंचे दुर्बल घटकांना वितरण	
	५	आपत्कालिन परिस्थिती उद्भवल्यास आपद्ग्रस्तांना (उदा. पूरग्रस्त, भूकंपग्रस्त) अन्नधान्याचा पुरवठा करणे	
	६	आपत्ती व्यवस्थापनासंबंधी धोरणात्मक कार्यवाही, निवडक जीवनावश्यक वस्तूंचे दुर्बल घटकांना वितरण	
	७	मिठाचा पुरवठा व वितरण व त्यासंबंधीचे नियमन, अनुषंगिक बाबी इ.	सुप्त (नापु-१६ ब कडून हस्तांतरित)
	८	परदेशातून भेटीच्या स्वरूपात मिळणारे अन्नधान्य ताब्यात घेण्याबाबतची सर्व प्रकरणे	सुप्त (नापु-१७ कडून हस्तांतरित)

	९	पालेमोड निर्मूलन योजनेकरिता अन्नधान्याचा पुरवठा करणे	सुप्त (नापु-१७ कडून हस्तांतरित)
	१०	सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत अन्नधान्यातून उद्धवलेली अन्न विषबाधेसंबंधीची सर्व प्रकरणे	सुप्त
	११	शासकीय अन्नधान्याचे (ज्यामध्ये व्यापारी तत्वावर आयात केलेल्या अन्नधान्याचा अंतर्भाव आहे) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमार्फत वितरण करणे	सुप्त
	१२	खालील विषयाशी संबंधित कामकाज १) धान्याच्या आयातीसंबंधीचे (अनधिकृत विक्रीवरील निर्बंध) आदेश, १९५८ २) अन्नधान्यासंबंधी (स्टार्चच्या उत्पादनात वापरण्यास प्रतिबंध) आदेश, १९६६ ३) महाराष्ट्र जेवणावळीवरील निर्बंध आदेश, १९७२ ४) महाराष्ट्र यज्ञातील अन्नधान्य अपव्यय (नियंत्रण) आदेश, १९७५ ५) महाराष्ट्र भोजनालय (भावफलक लावणे व वस्तुंवर किंमत लिहिणे) आदेश, १९७७	सुप्त
नापु-२३	१	खाली नमूद केलेल्या संविधानिक आदेशांतर्गत मुंबई-ठाणे शिधावाटप क्षेत्रातील ड परिमंडळ, ग परिमंडळ, पुणे, नाशिक व अमरावती महसुली विभागातील अपिल्स (पुनरिक्षण व पुनर्विलोकन अर्ज) १) महाराष्ट्र अन्नधान्य शिधावाटप (द्वितीय) आदेश, १९६६ २) महाराष्ट्र केरोसीन व्यापार परवाना आदेश, १९६६ ३) महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू (वितरण व विनियमन) आदेश, १९७५ ४) महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू किरकोळ व्यापार परवाना आदेश, १९७९ ५) शासन निर्णय कंत्राट-१०१६/प्र.क्र. १६९/नापु-१६-अ, दि. २०.४.२०१७	

नापु-२५	१	विभागाच्या सर्व योजना व कार्यक्रमांची सांख्यिकी माहिती गोळा करणे व संबंधितांना पुरविणे	
	२	जीवनावश्यक वस्तूंची कमी उपलब्धता, साठेबाजी व काळाबाजार इ. संदर्भात जिल्हाधिकारी, पोलीस व क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांनी टाकलेल्या धाडी, केलेली कारवाई, दाखल गुन्हे, अटक व्यक्ती, जप्त मालमत्ता, इ. बाबतची सांख्यिकी माहिती गोळा करणे व संबंधितांना पुरविणे	
	४	कार्यासनास देण्यात येणाऱ्या इतर काही विशिष्ट सांख्यिकी बाबी व त्यांचे विश्लेषण	
	५	काही विशिष्ट परिस्थितीत खुल्या बाजारातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या पुरवठ्यात तुटवडा निर्माण झाल्यास त्या अनुषंगाने उद्भवणाऱ्या बाबींविषयी उपाययोजना करण्याबाबतची सर्व प्रकरणे व त्यांचे नियमन	
	६	शेतीमूल्य आयोगाशी संबंधित असलेल्या सर्व बाबीसंबंधीची प्रकरणे	सुप्त
नापु-२६	१	लोकसभा, राज्यसभा, विधानसभा, विधान परिषद (मा. राज्यपाल यांच्या भाषणासह) यांच्याशी संबंधित प्रश्न व तत्संबंधीच्या इतर अनुषंगिक कामकाजाचे सुसूत्रिकरण, समन्वय, विधानमंडळाकडून प्राप्त होणारे विधानसभा/विधान परिषद संदर्भातील प्रश्न व तत्सम बाबी या विभागाशी संबंधित नसल्यास त्याचे हस्तांतरण करण्याचे काम	
	२	विधानमंडळाशी संबंधित कामकाजातील (प्रश्न / लक्षवेधी सूचना वगैरे) काही भाग या विभागाशी संबंधित असल्यास संबंधित कार्यासनाकडून माहिती घेऊन इतर विभागाकडे हस्तांतरणाची प्रक्रिया करणे	
	३	आंतरराज्य परिषद व तत्सम समित्यांच्या कामकाजाचे समन्वय	
	४	एकापेक्षा अधिक कार्यासनांशी संबंधित विषय (आस्थापनाविषयक बाबी वगळून), विभागातील कोणत्याही कार्यासनाकडे न दिलेले संकिर्ण विषय (आस्थापना, र. व का. विषय वगळून)	
	५	विभागाच्या कामकाजाचा आढावा व अनुषंगिक काम	
	६	लेखा परीक्षा अहवाल व लोक लेखा समितीबाबतची सर्व प्रकरणे	

	७	न्यायालयीन प्रकरणांचे समन्वय	
	८	मंत्रिमंडळ बैठक, मंत्रिमंडळ समिती, मा. मुख्यमंत्री/मंत्री/राज्यमंत्री यांचेकडील बैठका, विचारविनिमय समित्यांच्या बैठका तसेच इतर सर्व बैठकांच्या बाबतीत समन्वय	
नापु-२७	१	लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत केरोसीनचे नियतन, उचल व वाटप याबाबत सर्वसाधारण, धोरणविषयक व अनुषंगिक बाबी	
	२	पेट्रोलियम पदार्थ (केरोसीनसह) उत्पादन, साठवणूक, उचल, वाहतूक, वितरण, पुरवठा यांचे नियंत्रण व त्यासंबंधीच्या धोरणविषयक सर्व बाबी	
	३	केंद्र शासनाकडून प्राप्त होणाऱ्या मासिक केरोसीन कोट्याचे तेल कंपनीनिहाय / जिल्हानिहाय नियतन	
	४	केरोसीन घाऊक / अर्धघाऊक / किरकोळ / हॉर्कर्स परवाना मंजूरी तसेच परवानाधारकांचा केरोसीन कोटा ठरविणे, मार्जिन, वाहतूक, संप इ. संबंधातील सर्व बाबी	
	५	पेट्रोल / डिझेल वाहतूकदार व डिलर्सविरुद्धची कारवाई तसेच त्यांच्या संपाबाबतची प्रकरणे	
	६	घरगुती गॅस पुरवठा, वितरण या संबंधातील सर्व बाबी	
	७	पेट्रोल/डिझेलमधील भेसळ रोखण्यासंबंधातील सर्व बाबी तसेच पेट्रोलियम पदार्थ भेसळ अथवा इतर कारणांमुळे प्रदूषण संबंधातील प्रकरणे	
	८	राज्य समन्वयक, तेल उद्योग यांच्या अधिपत्याखालील ग्राहक सल्लागार समिती संबंधातील प्रकरणे	
	९	राज्याचे बायोडिझेल (उत्पादन, साठवणूक, पुरवठा व विक्री) धोरण-२०२१.	नविन विषय
	१०	नियंत्रित कापडाचा पुरवठा व वितरण	सुप्त

	११	खालील विषयाशी संबंधित कामकाज १) केरोसीन (व्यापारावरील निर्बन्ध आणि कमाल किंमत निश्चिती) आदेश, १९६३ व त्यासंबंधातील सुधारणा आदेश, १९९८ २) महाराष्ट्र केरोसीन व्यापार (अनुज्ञप्ती) आदेश, १९६६ ३) महाराष्ट्र केरोसीन (व्यापारावरील निर्बन्ध) आदेश, १९६६ ४) महाराष्ट्र केरोसीन कमाल किंमत निश्चिती आदेश, १९७० ५) महाराष्ट्र नियंत्रित कापड (वितरण विनिमय) आदेश, १९७५ ६) महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू किरकोळ व्यापार परवाना अनुज्ञप्ती आदेश, १९७९ (केरोसीन संबंधातील बाबी) ७) दि नॉन-प्रेसर स्टोव्हज (क्वालिटी कंट्रोल) ऑर्डर, १९९० ८) दि महाराष्ट्र पेट्रोलियम डिलर्स लायसेन्सिंग ऑर्डर, १९९८ ९) पेट्रोलियम प्रॉडक्टस् (मेन्टेनन्स ऑफ प्रॉडक्शन, स्टोअरेज अँड सप्लाय) ऑर्डर, १९९९ १०) दि नाफ्ता (अॅक्वीझिशन, सेल, स्टोरेज अँड प्रिक्वेन्शन ऑफ यूज इन ऑटोमोबाईल्स) लायसेन्सिंग ऑर्डर, २०००. ११) दि लिक्विफाईड पेट्रोलियम गॅस (रेग्युलेशन ऑफ सप्लाय अँड डिस्ट्रीब्युशन) ऑर्डर, २००० १२) दि सॉल्व्हंट, रॅफिनेट अँड स्लॉप (अॅक्वीझिशन सेल, स्टोरेज अँड प्रिक्वेन्शन ऑफ यूज इन ऑटोमोबाईल्स) ऑर्डर, २००० १३) महाराष्ट्र फ्री सेल केरोसीन विक्रेते व फेरविक्रेते (अनुज्ञापन) आदेश, २००५ १४) दि मोटर स्पिरीट अँड हायस्पीड डिझेल (रेग्युलेशन ऑफ सप्लाय अँड डिस्ट्रीब्युशन प्रिक्वेन्शन ऑफ मालप्रॅक्टिसेस) ऑर्डर, २००५ १५) दि महाराष्ट्र सॉल्व्हंट रॅफिनेट अँड स्लॉप लायसेन्सिंग ऑर्डर, २००७	सुप्त
--	----	--	-------

नापु-२८	१	लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत विवक्षितपणे विभागातील अन्य कार्यासनात दर्शविण्यात न आलेल्या धोरणविषयक व अनुषंगिक बाबी	
	२	राज्यातील शिधापत्रिका / पुरवठा पत्रिकांची छपाई व पुरवठा याबाबतची सर्व प्रकरणे	
	३	अपात्र शिधापत्रिका शोध माहिम	
	४	सर्वेक्षणानुसार दारिद्र्य रेषेखालील तसेच दारिद्र्य रेषेवरील कुटुंबांना शिधापत्रिका वितरण करण्यासंदर्भातील धोरणात्मक निर्णय	
	५	सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेस प्रसिध्दी देण्यासाठी जाहिरात	
	६	उपहारगृहे व तत्सम संस्था, इस्पितळे, वसतिगृहे, कॉन्सुलेटस, ट्रेड कमिशन, राज्यपालांचे खानपान गृह आणि इतर महत्वाच्या व्यक्ती, हज समितीचे उतारु, इतर उतारवाहू जहाजे, इतर जहाजांचा कर्मचारीवृंद व रेल्वे इत्यादि संस्थांना अन्नधान्याचा पुरवठा करण्याची सर्व प्रकरणे. (आस्थापना कार्डे)	
	७	जीवनावश्यक वस्तूंची भाववाढ, महागाई नियंत्रण आणि अनुषंगिक बाबींसंदर्भात धोरणात्मक कार्यवाही (अंमलबजावणी वगळून)	
	९	नवसंजीवनी योजनेअंतर्गत धान्य उपलब्ध करून देणे	
	१०	राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत सर्व प्रकारच्या (AAY, PHH व BPL सह सर्व) शिधापत्रिकांसाठी उत्पन्नाची मर्यादा/ शिधापत्रिकांचे निकष ठरविणे व इष्टांकाची जिल्हानिहाय विभागणी करणे.	नवीन विषय
	११	जीवनावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ संबंधातील कामकाज	नापु-२३ कडून हस्तांतरित
	१२	कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांना द्यावयाच्या सेसबाबतची सर्व प्रकरणे	नापु-२१ कडून हस्तांतरित
	१३	सार्वजनिक वितरण व्यवस्था (नियंत्रण आदेश), २००१ नुसार केंद्र शासनास दरमहा सर्व जिल्ह्यांचा अहवाल सादर करणे	सुप्त

	१४	केंद्र शासन पुरस्कृत अन्नपूर्णा योजना	सुप्त
	१५	खालील विषयाशी संबंधित कामकाज १) वनस्पती तेलापासून उत्पादित वस्तूंचे (नियंत्रण) आदेश, १९४७ २) महाराष्ट्र हायड्रोजनेटेड वनस्पती तेलाचे (अनुज्ञापन) आदेश, १९७० ३) डाळी, खाद्यतेलबिया आणि खाद्यतेले (साठवणूक नियंत्रण) आदेश, १९७० ४) वनस्पती तेलाच्या उत्पादित वस्तूंचे (गुणवत्ता परिमाण) आदेश, १९७५ ५) महाराष्ट्र अनुसूचित तेलबिया आणि तेले (व्यापारी व गिरणीवाले) परवाना आदेश, १९७७ ६) महाराष्ट्र डाळी (व्यापारी आणि गिरणीवाले) अनुज्ञप्ती आदेश, १९७७ ७) महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू किरकोळ व्यापार अनुज्ञप्ती आदेश, १९७९ ८) काळाबाजार प्रतिबंधक आणि जीवनावश्यक वस्तूंचा पुरवठा राखणे विशेष कायदा, १९८० ९) महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू व्यापार परवाना आदेश, १९९८ (अन्नधान्य, कडधान्य, खाद्यतेल व हायड्रोजनेटेड तेल)	सुप्त
नापु-२९	१	किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजनेअंतर्गत धान/भरडधान्य यांची खरेदी	
	२	खरेदी करण्यात आलेल्या धानाची भरडाई व तद्संबंधीचे कामकाज	
	३	शासकीय एजन्सीच्या खर्चाची अनुसूची निर्धारित करणे व तद्अनुषंगिक बाबी	
	४	केंद्र शासनाने पुरविलेले अन्नधान्य तसेच राज्यांतर्गत व राज्याबाहेर खरेदी केलेल्या अन्नधान्याच्या विक्रीच्या किंमती निर्धारित करणे	
	५	लक्षनिर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतील पात्र लाभार्थ्यांना केंद्र शासनाच्या धोरणानुसार Fortified Rice Kernel (FRK) ची खरेदी व Fortified Rice चे वितरण	नवीन विषय
	६	विकेंद्रीत खरेदी योजनेंतर्गत खरेदी करण्यात आलेल्या धानापासून प्राप्त झालेला CMR तसेच भरडधान्य यांची उचल व वितरण याबाबतचे नियंत्रण	नवीन विषय

७	धान खरेदी व धान भरडाई विषयक बाबीसंबंधी धोरणात्मक कार्यवाही	
८	पीठ गिरणीसाठी गव्हाचे नियत वाटप करणे	सुप्त
९	गव्हाच्या उपपदार्थाचे वितरण, बेकऱ्या व बिस्किटे उत्पादनाशी संबंधित सर्व बाबी	सुप्त
१०	सार्वजनिक क्षेत्रात बेकऱ्यांची उभारणी करणे	सुप्त
११	लेव्हीरूपाने धान्याचे प्रापण	सुप्त
१२	लेव्ही न भरल्याबद्दल दाखल करण्यात आलेले खटले काढून घेणे	सुप्त
१३	धान्य प्रापणाच्या कामात उल्लेखनीय कामगिरी केल्याबद्दल द्यावयाच्या बक्षीस योजनेच्या सर्व बाबी	सुप्त
१४	भात गिरण्या/पोहा गिरण्या विषय धोरणात्मक बाबी व त्यांचे आधुनिकीकरण इ. विषयी सर्व बाबी	सुप्त
१५	पोहा आणि कुरमुरा यांचे उत्पादन व त्यासाठी लागणारे भाताचे नियतन	सुप्त
१६	अन्न प्रक्रिया उद्योग	सुप्त
१७	खालील विषयाशी संबंधित कामकाज १) पिठाची गिरणी उभारणी व गहू पिठ गिरणी आदेश, १९५७ २) भात गिरणी उद्योग विनियमन अधिनियम, १९५८ व भातगिरणी उद्योग (विनियमन व अनुज्ञप्ती) नियम, १९५९ ३) महाराष्ट्र पोहा आणि कुरमुरा (उत्पादनावरील निर्बंध) आदेश, १९६६ ४) महाराष्ट्र पीठ गिरणी गहू उपपदार्थ (घाऊक / किरकोळ किंमती) नियंत्रण आदेश, १९७१ ५) गहू (किंमतीवरील निर्बंध) आदेश, १९७४ ६) महाराष्ट्र भात आणि तांदूळ (लेव्ही आणि निर्यात) आदेश, १९७४ ७) महाराष्ट्र अन्नधान्य प्रापण लेव्ही आदेश, १९७५ ८) महाराष्ट्र डाळी (व्यापारी आणि गिरणीवाले) अनुज्ञप्ती आदेश, १९७७ ९) महाराष्ट्र पीठ गिरणी, गहू उपपदार्थ (बहिर्गिरणी व किरकोळ किंमती) नियंत्रण आदेश, १९७९	सुप्त

नापु-३१	१	राज्यातील अधिकृत शिधावाटप/रास्त भाव दुकानाबाबतच्या सर्व बाबी उदा. रास्तभाव दुकानांना मंजूरी देण्यासंदर्भातील धोरणात्मक बाबी, दुकानदारांविरुद्धच्या तक्रारी, दुकानाच्या जागेबाबतची प्रकरणे, दुकान देणेबाबत विनंती अर्ज, दुकानदार व दुकानदार संघटनेच्या मागण्या, तक्रारी इ.	
	२	मुंबई शिधावाटप क्षेत्रासह सार्वजनिक वितरण व्यवस्था व इतर योजनांतर्गत धान्य रास्त भाव दुकानात / शिधावाटप दुकानात पोहोचल्यानंतर त्यामध्ये काळाबाजार किंवा गैरव्यवहार झाल्यास त्याबाबतची प्रकरणे	
	३	सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत मोठ्या प्रमाणात धान्याचा गैरव्यवहार / काळाबाजार कोणत्या टप्प्यावर झालेला आहे, हे तक्रारीवरून स्पष्ट होत नसल्यास याबाबतचे संनियंत्रण	
	४	रास्त भाव दुकानांच्या कमिशन संबंधातील सर्व बाबी.	
	५	सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत असलेल्या दक्षता समित्या (गठन, धोरण व अनुषंगिक बाबी)	नापु-२१ कडून हस्तांतरित
	६	रास्त भाव धान्य दुकानाची मुदतबाहय मागणी देयके (जकातीची मुदतबाहय देयके वगळून)	नापु-१६ ब कडून हस्तांतरित
	७	खालील विषयांशी संबंधित कामकाज १) मुंबई अत्यावश्यक वस्तू व पशू (नियंत्रण करणे) अधिनियम, १९५८ २) महाराष्ट्र अन्नधान्य शिधावाटप (दुसरा) आदेश, १९६६ व त्याखाली विनियमन करण्यात आलेले नियम ३) महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू (भावफलक लावणे, वस्तूंवर किंमत लिहिणे) आदेश, १९६६ ४) महाराष्ट्र अन्नधान्य शिधावाटप (द्वितीय) आदेश, १९६६ ५) महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू (घाऊक व्यापाऱ्यांनी साठा व भाव फलक लावण्यासंबंधी) आदेश, १९६९ ६) महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू (वितरणाचे विनियमन) आदेश, १९७५ व त्याखालील नियम ७) मुंबई शिधावाटप क्षेत्र अनुसूचित वस्तू (वितरणाचे विनियमन) आदेश, १९८६	सुप्त

ग्रा.सं.-२	१	ग्राहक संरक्षण अधिनियम, २०१९ संदर्भातील धोरणात्मक बाबी	
	२	महाराष्ट्र ग्राहक संरक्षण (राज्य व जिल्हा ग्राहक संरक्षण परिषद) नियम, २०२२	
	३	ग्राहक कल्याण निधीविषयी धोरणात्मक बाबी, निधी समितीच्या बैठका, अर्थसहाय्य इ.	
	४	राज्य ग्राहक कल्याण सल्लागार समिती संबंधी सर्व बाबी	
	५	जागतिक / राष्ट्रीय ग्राहक दिनासंबंधी सर्व बाबी	
	६	केंद्र व राज्य स्तरीय ग्राहक संरक्षण परिषदांशी संबंधित कामकाज	
	७	ग्राहक संरक्षण विषयक तक्रारी व संकीर्ण प्रकरणे	
	८	राज्य ग्राहक हेल्पलाईन	
	९	ग्राहक संरक्षण विषयी केंद्र व राज्य शासनामार्फत आयोजित प्रशिक्षण	
	१०	ग्राहक जनजागृती संबंधी केंद्र शासनाच्या योजना	
ग्रा.सं.- ३	१	नियंत्रक, वैध मापन शास्त्र यांची आस्थापना (विभागीय चौकशी व रचना कार्यपद्धतीबाबतचे विषय वगळून)	
	२	नियंत्रक, वैध मापन शास्त्र कार्यालयातील अधिकारी/कर्मचारी यांच्या विरुद्धच्या तक्रारी व प्राथमिक चौकशीची प्रकरणे	
	३	वैध मापन शास्त्र अधिनियम, २००९ व त्याअंतर्गत केलेल्या नियमांशी संबंधित सर्व बाबी	
	४	वैध मापन शास्त्र यंत्रणेसाठी खरेदी करावयाची यंत्रसामुग्री	
	५	वजन व मापे दुरुस्ती परवान्याबाबतच्या तक्रारी व अपील	
	६	ब्युरो ऑफ इंडियन स्टॅंडर्ड (बी.आय.एस.) यांचेशी संबंधित असलेली प्रकरणे	
	७	एगमार्क संबंधीची प्रकरणे	
	८	द कॉम्पिटीशन ॲक्ट, २००२ संबंधी सर्व बाबी	सुप्त

ग्रा.सं.-४	१	राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग व जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण आयोगावरील अध्यक्ष व सदस्य यांच्या नियुक्त्या	
	२	राज्य आयोग व जिल्हा आयोग कार्यालयाच्या जागेची सर्व प्रकरणे, राज्य आयोग व जिल्हा आयोगासाठी इमारत बांधणी, जागा भाड्याने घेणे, दुरुस्ती इ. बाबतची सर्व प्रकरणे	
	३	राज्य आयोग व जिल्हा आयोग कार्यालयाकरिता फर्निचर, यंत्रे, उपकरणे, वाहन इ. सर्व प्रकारची खरेदी	
	४	महाराष्ट्र ग्राहक संरक्षण नियमांतर्गत राज्य आयोग व जिल्हा आयोग यांच्याशी संबंधित प्रकरणे	
	५	राज्य आयोग व जिल्हा आयोगातील अधिकारी /कर्मचाऱ्यांच्या सेवाविषयक बाबी	नवीन विषय
	६	राज्य आयोग व जिल्हा आयोगांशी संबंधित केंद्र व राज्य शासनाच्या विविध योजना	नवीन विषय
संगणक कक्ष	१	विभागातील तसेच विभागाच्या अधिपत्याखालील कार्यालयांमधील संगणक व संगणकीकरणाशी संबंधित सर्व कामकाज (उदा. संगणक खरेदी, त्याची जोडणी, त्यासाठी आवश्यक सामुग्री इ.)	
	२	पुरवठा विभागाचे संगणकीकरण, शिधापत्रिका संगणकीकृत करणे व त्यासंबंधातील सर्व धोरणात्मक बाबींवरील कार्यवाही व अंमलबजावणी	
	३	राज्यातील सर्व रास्तभाव दुकानांमध्ये ई-पॉस मशीन उपलब्ध करून देणे व त्यासंदर्भात System Integrators शी संबंधित सर्व प्रकरणे	
	४	विभागातील ग्रंथालयाचे कामकाज	सुप्त
नोंदणी शाखा	१	विभागात येणारे टपाल स्वीकारून ई-ऑफिसद्वारे संबंधित कार्यासनांना वितरित करणे	
	२	विभागातील टपाल निर्गमित करणे	
	३	विभागात आलेल्या टपालामधील एखादा विषय कोणत्या कार्यासनाचा आहे हे स्पष्ट नसल्यास त्यासंबंधी पत्रव्यवहार करून माहिती घेऊन संबंधित कार्यासनास पाठविणे	
	४	विभागासाठी स्टेशनरी, झेरॉक्स, चक्रमुद्रण यंत्र, रेसोग्राफर, फर्निचर इ. ची खरेदी व दुरुस्ती, जड वस्तू संग्रह इत्यादी अनुषंगिक बाबींचे कामकाज	नापु-१२ कडून हस्तांतरित

रोख शाखा	१	अधिकारी/कर्मचाऱ्यांचे वेतन व भत्ते तसेच त्या अनुषंगाने येणाऱ्या इतर बाबींचे कामकाज	
	२	अधिकारी/कर्मचाऱ्यांची सेवा पुस्तके अद्ययावत ठेवणे, सेवापुस्तकांच्या दुय्यम प्रती देणे इ.	
	३	ई-एचआरएमएस संबंधी सर्व कामकाज	नवीन विषय
	४	अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांचे वित्तविषयक कामकाज, रोखपालाचे काम इ.	
	५	विभागाचे (खुद्द) अंदाजपत्रक सादर करणे	
	६	विभागाचे (खुद्द) ऑडिट परीक्षणाचे कामकाज	

महाराष्ट्र शासन

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग,

मंत्रालय (विस्तार), दालन क्र.२१९,

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ४०० ०३२

दूरध्वनी क्र. ०२२-२२७९३०५०

email : napu11.mhpds@gov.in

क्रमांक: नापुवि-१०२२/प्र.क्र.२३६/नापु-११

दिनांक : २१ जानेवारी, २०२५

संदर्भ - १) समक्रमांकाचे कार्यालयीन आदेश दि. १.२.२०२३

२) अ. ना.पु. व ग्रा.सं.वि.शा.नि. संकीर्ण - १०१७/प्र.क्र.१५६/नापु-१२, दि. १८.४.२०२२

३) अ. ना.पु. व ग्रा.सं.वि.शा.नि. अस्थाप्र - १८२२/प्र.क्र.७२/नापु-१२, दि. ४.१२.२०२४

४) आस्थाप्र - १८२५/प्र.क्र. २/नापु-१२ द्वारे सादर टिप्पणी दि. १.१.२०२५.

-कार्यालयीन आदेश -

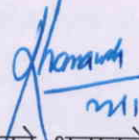
दि. १८.४.२०२२ च्या शासन निर्णयानुसार विभागाच्या अधीनस्त कार्यालयांचा सुधारित आकृतीबंध निश्चित करण्यात आलेला आहे. या शासन निर्णयामध्ये विभागाच्या अधीनस्त असलेले (१) पुरवठा आयुक्त कार्यालय, मुंबई व (२) संचालनालय, नागरी पुरवठा (गो/वा) ही कार्यालये बंद करण्यात येऊन या कार्यालयातील कर्मचा-यांचे पुरवठा यंत्रणेतील अन्य कार्यालयांमध्ये समायोजन करण्याचे प्रस्तावित होते. त्यानुसार दि. ४.१२.२०२४ च्या शासन निर्णयान्वये पुरवठा आयुक्त कार्यालय, मुंबई या कार्यालयातील अधिकारी/कर्मचारी यांचे पुरवठा यंत्रणेमध्ये समायोजन करण्यात आलेले आहे. सबब पुरवठा आयुक्त कार्यालयाकडे असलेल्या कामकाजाचे वाटप मंत्रालय, खुद्द या कार्यालयाच्या कार्यासनांमध्ये करणे आवश्यक ठरले आहे. तसेच दरम्यानच्या काळात विभागाकडून 'मुख्यमंत्री अन्नपूर्णा योजना' राबविण्यात येत आहे. सदरची योजना देखील विषयसूची मध्ये अंतर्भूत करणे आवश्यक आहे.

२. त्यानुसार पुरवठा आयुक्त कार्यालयाकडे असलेल्या कामकाजाचे (अ.क्र.१ ते ८) तसेच मुख्यमंत्री अन्नपूर्णा योजनेचे (अ.क्र.९) कार्यासननिहाय वाटप आता पुढीलप्रमाणे राहील :-

अ क्र	विषय	कार्यासन
१	शासकीय गोदाम तपासणी, गोदाम क्षमतेचे सहामाही अहवाल व साठवणूक तूट नियंत्रण	नापु १६ ब
२	वाहतूक तूट नियंत्रण	नापु १६ अ
३	नियंत्रित साखर	नापु १७
४	कल्याणकारी संस्था व वसतीगृहे याबाबतचे अन्नधान्याचे नियतन	नापु- २८
५	सार्वजनिक वितरण व्यवस्था (नियतन, उचल व वाटप) अनुषंगाने विविध अहवाल (दैनिक, मासिक, अंतरिम व अंतिम अहवाल) तसेच विविध योजनांतर्गत दैनिक, मासिक, अंतरिम व अंतिम अहवाल तयार करणे. महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी करिता अहवाल/माहिती तयार करणे	नापु २५
६	सार्वजनिक वितरण व्यवस्था तक्रार निवारण प्रणाली हेल्पलाईन	संगणक कक्ष
७	आस्थापना विषयक बाबी (पुरवठा यंत्रणा कार्यालयांशी संबंधित)	नापु -१५

८	आस्थापना विषयक बाबी (वित्तीय सल्लागार व उप सचिव कार्यालयाशी संबंधित)	नापु-१२
९	मुख्यमंत्री अन्नपूर्णा योजना	नापु- २७

३. दि. १.२.२०२३ च्या विषयसूचीमध्ये समाविष्ट विषयासह वरील विषयासंदर्भात पुरवठा आयुक्त कार्यालयाकडे असलेले कामकाजदेखील आता संबंधित कार्यासनांनी हाताळावे. कार्यासन नापु-२५ यांनी त्यांचेकडून तयार करण्यात येणा-या अहवालाची प्रत ही संबंधित मंत्रालयीन कार्यासनांना उपलब्ध करावी.

(रा.को. धनावडे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति -

- १) मा. मंत्री (अ.ना.पु व ग्रा.सं. वि) यांचे खाजगी सचिव.
- २) मा.राज्यमंत्री (अ.ना.पु व ग्रा.सं. वि) यांचे खाजगी सचिव.
- ३) सचिव, अ.ना.पु. व ग्रा.सं.वि यांचे स्वीय सहायक
- ४) नियंत्रक, वैधमापनशास्त्र, मुंबई
- ५) नियंत्रक, शिधावाटप, मुंबई
- ६) सर्व सह सचिव/उप सचिव/ अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी, अ.ना.पु व ग्रा.सं.वि.मंत्रालय,मुंबई
- ७) वित्तीय सल्लागार व उप सचिव, अ.ना.पु. व ग्रा.सं.वि.मंत्रालय, मुंबई
- ८) सर्व उपायुक्त (पुरवठा), विभागीय आयुक्त कार्यालय
- ९) सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी
- १०) अन्न, धान्य वितरण अधिकारी
- ११) रोख शाखा/ नोंदणी शाखा/
- १२) संगणक शाखा, अ.ना.पु.ग्रा.सं.वि. मंत्रालय,मुंबई यांना, त्यांनी सदरचे आदेश विभागाच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावे या विनंतीसह.
- १३) निवडनस्ती.

महाराष्ट्र शासन

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग,

मंत्रालय (विस्तार), दालन क्र.२१९,

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ४०० ०३२

दूरध्वनी क्र. ०२२-२२७९३०५०

email : napu11.mhpds@mah.gov.in

क्रमांक: नापुवि-१०२२/प्र.क्र.२३६/नापु-११/६-९३०५६५

दिनांक : २८ एप्रिल, २०२५.

संदर्भ - १) समक्रमांकाचे कार्यालयीन आदेश दि. ९.२.२०२३ व दि.२१.१.२०२५.

२) तक्रार- ४३२५/प्र.क्र. ९२/नापु-१५ द्वारे सादर टिप्पणी दि. ३.४.२०२५.

-कार्यालयीन आदेश -

क्षेत्रीय पुरवठा अधिकारी यांच्या आस्थापनाविषयक बाबी हा कार्यासन नापु-१५ कडून हाताळण्यात येणारा विषय आहे. मात्र किमान आधारभूत खरेदी योजनेअंतर्गत क्षेत्रीय पुरवठा अधिकारी कार्यालयातील कर्मचारी यांची 'गुणनियंत्रक अधिकारी' म्हणूनची नेमणूक ही कार्यासन नापु-२९ कडून केली जाते. अशा संबंधित गुणनियंत्रक अधिकारी यांचे कामकाजासंदर्भात तक्रारी प्राप्त झाल्यानंतर तक्रारीवर कार्यवाही करताना संद्विगता निर्माण होत आहे. यास्तव सदर कर्मचा-यांच्या नियुक्त्या आस्थापना बाबी हाताळणा-या कार्यासनामार्फत होणे आवश्यक असल्याने या संदर्भात या कार्यालयाच्या विषयसूचीमध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा तात्काळ प्रभावाने करण्यात येत आहे :-

अ क्र	विषय	कार्यासन
१	किमान आधारभूत खरेदी योजनेअंतर्गत क्षेत्रीय पुरवठा अधिकारी कार्यालयातील कर्मचारी यांची 'गुणनियंत्रक अधिकारी' म्हणून नियुक्ती करणे.	नापु-१५

(रा.कों. धनावडे)
२४/५/२५

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति -

१. मा. मंत्री (अ.ना.पु व ग्रा.सं. वि) यांचे खाजगी सचिव.
२. मा.राज्यमंत्री (अ.ना.पु व ग्रा.सं. वि) यांचे खाजगी सचिव.
३. सचिव, अ.ना.पु. व ग्रा.सं.वि यांचे स्वीय सहायक
४. नियंत्रक, वैधमापनशास्त्र, मुंबई

५. नियंत्रक, शिधावाटप, मुंबई
६. सर्व सह सचिव/उप सचिव/ अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी, अ.ना.पु व ग्रा.सं.वि.मंत्रालय,मुंबई
७. वित्तीय सल्लागार व उप सचिव, अ.ना.पु. व ग्रा.सं.वि.मंत्रालय, मुंबई
८. सर्व उपायुक्त (पुरवठा), विभागीय आयुक्त कार्यालय
९. सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी.
१०. अन्न, धान्य वितरण अधिकारी.
११. रोख शाखा/ नोंदणी शाखा, अ.ना.पु व ग्रा.सं.वि.मंत्रालय,मुंबई
१२. संगणक शाखा, अ.ना.पु.ग्रा.सं.वि. मंत्रालय,मुंबई यांना, त्यांनी सदरचे आदेश विभागाच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावे या विनंतीसह.
१३. निवडनस्ती.

क्र.सं.	विवरण	अवधी
१	सर्व सह सचिव/उप सचिव/ अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी, अ.ना.पु व ग्रा.सं.वि.मंत्रालय,मुंबई	१
२	वित्तीय सल्लागार व उप सचिव, अ.ना.पु. व ग्रा.सं.वि.मंत्रालय, मुंबई	१
३	सर्व उपायुक्त (पुरवठा), विभागीय आयुक्त कार्यालय	१
४	सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी.	१
५	अन्न, धान्य वितरण अधिकारी.	१
६	रोख शाखा/ नोंदणी शाखा, अ.ना.पु व ग्रा.सं.वि.मंत्रालय,मुंबई	१
७	संगणक शाखा, अ.ना.पु.ग्रा.सं.वि. मंत्रालय,मुंबई यांना, त्यांनी सदरचे आदेश विभागाच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावे या विनंतीसह.	१
८	निवडनस्ती.	१

दि.८.७.२५ च्या स्थितीस अनुसरुन (मुद्दा क्र.९)

मा. प्रधान सचिव श्रीमती विनिता वैद सिंगल (भाप्रसे) (अ.ना.पु. व ग्रा.सं.वि) दि.१६.४.२०२५ पासून	
सचिवांचे स्वी.स श्री.चंद्रकांत कृ. पोरे, निवडश्रेणी लघुलेखक ५.१०.२२ पासून,श्रीमती सोनाली विलास आंडील निश्रेलले २२.७.२४ पासून, श्री.राहुल विठ्ठल वळसे,लि.टं २८.१.२०२५ पासून	
श्री.अशोक आत्राम, सह सचिव दि.२.७.२०२५ पासून श्रीम. प्रिया पु. बोचकरी, निश्रेलले	
नापु ११	श्रीमती पूजा मानकर अवर सचिव २२.८.२४ पासून
खुदद विभागाची आस्थापना विषयक बाबी	श्रीम.पद्मावती न.काटीकर, क.अ. १९.१०.२३ पासून
	श्रीम.ईशा प्र.लवेकर, स.क.अ १३.१०.२३ पासून
	श्री.दिनेश वि.आपटे, स.क.अ १३.१०.२३ पासून
	श्री प्रितेश रा. घाणेकर, सकअ ३१.१२.२४ पासून दि.९.१.२५ पासून
	श्रीम.रेश्मा खांडेकर, स.क.अ १३.१२.२४ पासून
	श्रीम.ममता शै.बैसाणे, लि-टं २२.५.२३ पासून
	श्रीमती पुजा उत्तमराव कोरडे, निश्रेलले दि.२८.१.२५ पासून
	श्री विश्वास विठ्ठल गिरगूटे लि टं दि.१३.१२.२४ पासून
नापु १२	श्रीमती शितल रामटेके अस सचिव दि.१३.१२.२४ पासून
खुदद विभाग व क्षेत्रिय कार्यालये यांच्या जागासंदर्भातील प्रकरणे , वि.स.व उ.स. कार्यालय आस्थापना	श्रीम. पायल प्र. ठाकूर, परि.क.अ. ११.४.२३ पासून
	श्री.दिलीप त्र्यं.शेटे, स.क.अ १.६.१९ पासून
	श्रीम.रुनेहा सं.गवळी, स.क.अ १.६.१८ पासून
	श्रीमती सुचिता सुरेश भुसारे, स.क.अ. दि.२८.१.२०२५ पासून अ.का.
	श्री.प्रकाश आबासो बाबर,लि.टं २८.११.२३ पासून
	श्रीम.प्रज्ञा रा.कणसे, लि-टं २२.५.२३ पासून
नापु-१५	श्रीमती पूजा मानकर अवर सचिव २२.८.२४ पासून
क्षेत्रिय पुरवठा शाखा आस्थापनाविषय सर्व बाबी	श्री.जगदिश मा.खेडकर, क.अ.दि११३.१२.२४पासून
	श्री.महेश अं.माळी, स.क.अ २२.५.२३ पासून
	श्री.नितीन बा.तडोसे, स.क.अ २२.५.२३ पासून
	श्रीम.केतकी रु.देसाई, लि-टं २०.९.२२ पासून

	श्रीम.तन्वी घ. पाताडे, लि-टं २०.२.२५ पासून
नापु-२३	श्रीमती उज्ज्वला फरांदे अवर सचिव २२.८.२४ पासून
अपिल सुनावणी ड, ग परिमंडळ पुणे नाशिक अमरावती महसूली विभाग	श्रीमती स्वाती पाटील क.अ. १३.१२.२४ पासून
	श्रीम.संगीता ल. कांबळे, स.क.अ १७.१.२३ पासून
	श्री.राजीव सावळकर, स.क.अ १३.७.२३ पासून
	श्री अभिजित प्रशांत कांबळे, सकअ दि.५.५.२०२५ पासून
	श्री मोतीलाल नाना पाटील ,लि टं २६.३.२४ पासून
ग्रासं-३	श्रीम.पुजा मानकर, अवर सचिव १.४.२४ पासून
वैधमापन शास्त्र अधिनियम, २००९ अंतर्गत नियंत्रक वैधमापन शास्त्र यांची आस्थापना	श्रीमती प्रज्ञा भाबल क.अ. २२.८.२४ पासून
	श्री.नरेश न.ब्यागलवार, स.क.अ ११.१.२४ पासून
	श्री.राजेश भ.वानखेडे, स.क.अ २८.३.२३ पासून
	श्रीमती स्वाती हनुमंत पाटील लि टं ६.६.२४ पासून

मा. प्रधान सचिव श्रीमती. विनिता वैद सिंगल (भाप्रसे) (अ.ना.पु. व ग्रा.सं.वि) दि.१६.४.२०२५ पासून	
सचिवांचे स्वी.स श्री.चंद्रकांत कृ. पोरे, निवडश्रेणी लघुलेख ५.१०.२२ पासून ,श्रीमती सोनाली विलास आंडील निश्रेलले २२.७.२४ पासून, श्री.राहुल विठ्ठल वळसे,लि.टं २८.१.२०२५ पासून	
श्रीम. राजश्री सारंग, उप सचिव २.७.२०२५ पासून स्वी.स. श्रीमती समिक्षा चंद्रशेखर हाडगे “लघुटंकलेखक” (इंग्रजी) दि.२८.१.२५ पासून	
नापु-१६ ब	श्री. विकास राऊत, अवर सचिव १.४.२३ पासून
गोदाम बांधकाम बारदान व इतर साधनांची खरेदी	श्री.आशिष व.आत्राम,क.अ. दि.१.७.२०२५ पासून
	श्री.विजय प्र.खोडेवाड, स.क.अ २०.९.१९ पासून
	श्री.विनोद म.दराडे, लि-टं २८.१.२०२५ पासून
	श्री.मयुर सु.भोसले, लि-टं ४.३.२४ पासून
नापु-२५	श्रीमती शितल रामटेके अस सचिव दि.१३.१२.२४ पासून
विभागाच्या सर्व योजनांची सांखिकी माहिती गोळा करणे व विश्लेषण करणे	श्रीम.वंदना सु. सनगर, क.अ. १.४.२४ पासून
	श्रीम.अमिता धनपाल मोरे, स.सं ७.८.२३ पासून
	श्री.बिपीन पोतनीस, स.सं ९.१.२४ पासून
	श्री रामदास गणपत कदम लि ट १.७.२५ पासून
नापु-२९	श्री. विकास राऊत, अवर सचिव २२.८.२४ पासून
किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजना धान, भरडधान्य खरेदी	श्री.महेश स.जाधव, क.अ. १३.१२.२४ पासून
	श्री सुशांत बाबासो पाटील सकअ १९.६.२४ पासून
	श्रीम.सोनाली र.रासम, सकअ, दि.११.९.२०२४ पासून
	श्री ज्ञा.भा.शेळके, सकअ दि.१४.१०.२४ रुजू
	श्री.संदिप सु.संगितराव, लि-टं १.१२.२२ पासून
	श्रीमती सोनाली यादव लि ट २६.३.२४ पासून
ग्रासं-२	श्री गजानन देशमुख अवर सचिव २२.८.२४ पासून
ग्राहक संरक्षण अधिनियम २०१९ अंतर्गत जनजागती, ग्राहक कल्याण निधी,ग्राहक संरक्षण परिषद	श्रीमती ईशा पवार परि.क.अ.१७.१०.२४ पासून
	श्री.रामदास ना.पवार,सकअ १६.१०.२४
	श्रीम.अनुराधा अ.मेहेर, स.क.अ ११.१०.२४

	श्री.अजित रमेश जमादार, लि.टं २८.११.२३ पासून
ग्रासं-४	श्री गजानन देशमुख अवर सचिव २२.८.२४ पासून
ग्राहक संरक्षण अधिनियम, २०१९ अंतर्गत ग्राहक आयोग संदर्भातील बाबी	श्रीमती प्रज्ञा फटे परि.क.अ. अ.का. दि.१.७.२०२५ पासून
	श्री मा.ना.गवळे, सकअ दि.१३.१२.२४ पासून
	श्रीमती रुचिरा नम, सकअ १.१.२४ पासून
	श्रीम.श्रध्दा श.वरघाडे, लि-टं १८.६.२४ पासून
नोंदणी शाखा	श्री गजानन देशमुख अवर सचिव २२.८.२४ पासून
टपाल स्वीकारणे निर्गमित करणे स्टेशनरी खरेदी व दुरुस्ती	श्रीम.वंदना सु. सनगर, क.अ अ.का. ११.१.२४ पासून
	श्री.लक्ष्मण चं.शिंदे, स.क.अ. १३.७.२३ पासून
	श्री.देविदास सु.पाटील, स.क.अ २४.९.१९ पासून
	श्रीमती स्वाती अनंत घाटे, सकअ दि.१३.१२.२४ पासून
	श्रीम.कविता देवराव बुरकुले, लि.टं १८.६.२४ पासून
	श्री.शिवानंद रे.कोळी, लि-टं २२.५.२३ पासून (वैद्यकीय रजेवर)
	श्रीम.संगिता वि.गावडे, लि-टं १३.१२.२४ पासून
	श्री.श्रीधर दे.पन्हाळकर, लि-टं २८.१.२०२५ पासून
रोखशाखा	श्री.प्रशांत प्र.सावंत, क.अ.(१९.१०.२०२३)
अधिकारी कर्मचारी यांचे वेतन आहरित करणे, सेवापुस्तक विषयक बाबी	श्री.हर्षल प्र.चौधरी, स.क.अ २८.३.२३ पासून
	श्री.संदिप रा.गवळी, लि-टं १३.१२.२४पासून
	श्री.समीर वि. सुरती, लि-टं (रोखपाल) २२.५.२३ पासून
	श्रीम.दिपा वसंत फापाळे, लि.टं २८.११.२३ पासून
	श्रीम.सुरेखा स.अंबेपवाड, लि-टं ४.३.२४ पासून
	श्री रोहित शेडगे, लि.टं २३.१०.२० पासून (मराठा समिती)
	श्रीमती हर्षाली सत्तरसिंग राजपूत, लि टं

मा. प्रधान सचिव श्रीमती. विनिता वैद सिंगल (भाप्रसे) (अ.ना.पु. व ग्रा.सं.वि) दि.१६.४.२०२५ पासून	
सचिवांचे स्वी.स श्री.चंद्रकांत कृ. पोरे ५.१०.२२ पासून, निवडश्रेणी लघुलेखक, श्रीमती सोनाली विलास आंडील निश्रेलले २२.७.२४ पासून, श्री.राहुल विठ्ठल वळसे, लि.टं २८.१.२०२५ पासून	
श्री.संतोष उ. गायकवाड, उप सचिव २.७.२०२५ पासून, स्वी.स विद्या शै.मडके, दि.१४.१०.२४ पासून उश्रेलले	
नापु-१६ अ	श्रीमती निकेता पांडे अवर सचिव ३.३.२५ पासून
हमाल व वाहतूक कंत्राट	श्री.विजय स. मोरे, क.अ. १३.१२.२४ पासून
	श्री श्रीकांत महादेव निंबाळकर, सकअ ५.८.२४ पासून
	श्री दिपेश नगराज महाजन सकअ दि.१.७.२५ पासून
	श्री अयाज अझहर सय्यद लिपिक टंकलेखक ११.६.२४ पासून
नापु-१७	श्रीमती शितल रामटेके अस सचिव दि.१३.१२.२४ पासून
शिवभोजन, साखर. खराब अन्नधान्याची विल्हेवाट	रिक्त
	श्री.प्रथमेश द.बाचल, स.क.अ २८.३.२३ पासून
	श्रीमती अश्विनी प्रकाश जिकलोर, लि-टं ११.६.२४ पासून
नापु-२२	श्रीमती निकेता पांडे अवर सचिव ३.३.२५ पासून
राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम २०१३ अंतर्गत पात्र लाभार्थी यांना अन्नधान्य वाटप विषयक बाबी	श्री.महेश ह.कानडे, क.अ. १३.१२.२४ पासून
	श्रीम.कविता ग. मेश्राम, स.क.अ २५.५.२३ पासून
	श्रीमत.सुचिता सुरेश भुसारे, स.क.अ. दि.२८.१.२०२५ पासून
	श्री.अजय संजीव शिंगाडे, लि.टं १८.६.२२ पासून
	श्री प्रविण हिरामण काशिंदे लि टंदि.१३.१२.२४ पासून
संगणक कक्ष	श्रीमती निकेता पांडे अवर सचिव ३.३.२५ पासून
पुरवठा विभागाचे संगणकीकरण ई पॉस मशिन व सर्व कार्यालयांकरिता संगणक खरेदी व अनुषंगीक बाबी	श्रीमती प्रज्ञा फटे, कक्ष अधिकारी दि.१.७.२०२५ पासून
	श्रीम.स्मिता प्रि.भालेराव, स.क.अ २२.५.२३ पासून
	श्री हर्षल प्रभाकर पाटील, स.क.अ. १७.३.२२ पासून
	श्री.मिलींद ए.गायकवाड, लि-टं ४.२.२२ पासून
	श्री.प्रकाश म.मकवाना, लि-टं १.७.२५ पासून

नापु-१३	श्री.समीर ढेरे अवर सचिव दि.१३.६.२५ पासून
विभागीय चौकशीची सर्व प्रकरणे	श्रीम. मानसी प्र. शिंदे, क.अ. ११.१२.२३ पासून
	श्रीम.विद्या ग.दुपारे, स.क.अ ५.८.२४ पासून
	श्री.अभिजित चं.घोरपडे,सकअ ३१.१२.२४ पासून दि.९.१.२५ पासून
	श्रीम.रेश्मा आदिनाथ निकम,लि.टं २८.११.२३ पासून
नापु-२१	श्रीमती उज्ज्वला फरांदे अवर सचिव दि.१३.६.२५ पासून
अपिल सुनावणी अ, ई व फ परिमंडळ कोकण औरंगाबाद व नागपूर महसूली विभाग	श्री.महेश रा.गरड, क.अ.१३.१२.२४ पासून
	श्रीम.संजीवनी श.हांडे, स.क.अ ३१.८.२३ पासून
	श्री.अंकित दि.कदम, लि-टं १८.६.२४ पासून
नापु-२६	श्रीमती उज्ज्वला फरांदे अवर सचिव दि.१३.६.२५ पासून
विधानमंडळ कामकाज समन्वय	श्रीमती मानसी शिंदे.क.अ.अ.का.१.७.२५ पासून
	श्री.भुषण दा.केणी, स.क.अ १३.१२.२४ पासून
	श्रीमती प्रणाली प्रशांत सावंत सकअ दि.१३.१२.२४ पासून
	श्री.श्रीनिवास य.देशमाने, लि-टं २२.५.२३ पासून
नापु-२७	श्री.समीर ढेरे अवर सचिव दि.१३.६.२५ पासून
केरोसीन पेट्रोलियम बायोडिझेल वितरण विषयक बाबी	श्रीम.निशा रा. मोरे, क.अ. ११.१२.२३ पासून
	श्री.शशिकांत द.सुर्यवंशी, सकअ ३१.१२.२४ पासून दि. ९.१.२०२५ पासून
	श्रीमती किरण ननिर सकअ १.४.२४ पासून
	श्री भगवान हनुमंत शिंदे,लि.टं २८.११.२३ पासून
	श्री.विनोद म.दराडे, लि-टं अ.का. दि.११.९.२०२४ पासून
नापु-२८	श्री.समीर ढेरे अवर सचिव दि.१३.६.२५ पासून
शिधापत्रिका छपाई व पुरवठा अपात्र शिधापत्रिका शोध	श्रीम.अंजली हौ. पाटील, क.अ. १३.९.२१ पासून
	श्री.राजेश नारखेडे, स.क.अ ७.६.२३ पासून
	श्रीम.प्रिया प्र.आंबेरकर, स.क.अ १३.१२.२४ पासून

मोहिम विधायिका	श्रीम.दिपीका चं.वीर, लि-टं १७.१०.२४ पासून
नापु-३१	श्री.समीर ढेरे अवर सचिव दि.१३.६.२५ पासून
रास्तभाव दुकानाबाबतची सर्व बाबी	श्री.नितीन ग. सोनखासकर, क.अ.१६.१०.२४
	श्री.संदिप ह.शिंदे, स.क.अ २२.५.२३ पासून
	श्री.सुबोध सु.आंबवकर, सकअ ५.८.२४ पासून
	श्री.महादेव मु.भातलोंडे, स.क.अ १६.१०.२४
	श्री.शंकर ल.कोळेकर, लि-टं १३.१२.२४ पासून
वाहनचालक व शिपाई	
श्री.प्रमोद जांभळे, वाहनचालक	
श्रीम.मनिषा धों.साळवी, झेराॅक्स चालक	
श्री.दिलीप शा.लाड, रोनीओ चालक	
श्री.आत्माराम सु.मोर्ये, शिपाई	
श्री.संजय कि.शिंदे, शिपाई	
श्री.अरविंद ज.नागा,शिपाई	
श्री.दत्ताराम का.गवादे, शिपाई	
श्रीम.जयश्री पां.बावधाने, नाईक	
श्रीम.भाग्यश्री नि.कांबळे, शिपाई	
बाहययंत्रणा शिपाई व वाहनचालक	
श्री तेजस गावडे, वाहनचालक	
श्री ऋषिकेश रा.खेऊर, शिपाई	
श्री शेखर कै.रोकडे, शिपाई	
श्रीम हर्षला म.मदगे, शिपाई	
श्रीम.सिद्धी अ.लोहकरे, शिपाई	
श्री.निरज राजेंद्र आमले, शिपाई	
कार्यासन वाटप न केलेले कर्मचारी	
श्री.गुलाब रा. चौधरी दि.१५.११.२०१८ पासून, निवड श्रेलले	
श्रीमती निर्मला तुळसीराम चिकटे, उश्रेलले. दि.१३.१२.२४ पासून	
आपले सरकार, पी जी पोर्टल, माहिती अधिकार, इंडिया कोड पोर्टल, ई-समीक्षा, विशेष कार्यकारी कक्ष तसेच अन्य विभागाशी संबंधित सर्व पोर्टल संदर्भाशी निगडीत कामांकरिता संबंधित नोडल व सब नोडल अधिकारी यांच्याकडे	
श्रीमती अर्चना कांबळे, उश्रेलले	
विभागातील सर्व अवर सचिव यांचेकडे	
निवडणूक कार्यावर	
श्री.योगेश ज. पिलावन, स.क.अ १२.४.२४ पासून बांद्रे विधानसभा	
श्रीम.प्रगती वि.नागपुरे, लि-टं २६.३.२४ पासून कदिवली विधानसभा	

**Food, Civil Supplies and Consumer Protection Department, Mantaralaya, Monthly Salary
(based on payment of June,2025) (budget Head 3451 and 2408) (मुद्दा क्र.10)
(Rs.in rupees)**

Sr.No.	EMPLOYEE NAME	GROUP	POST	BASIC	Remark
1	VINITA VED SINGAL	A	PR SEC	224100	(other allowances paid and mandatory cuttings are done as per rules)
2	ASHOK MAROTI AATRAM	A	JS	155900	
3	R K DHANAWDE	A	J S	138500	
4	RAJASHREE R SARANG	A	D S	88700	
5	SANTOSH U GAIKWAD	A	D S	91400	
6	S A RAMTEKE	A	US	80900	
7	V M RAUT	A	US	76200	
8	GAJANAN R DESHMUKH	A	US	99500	
9	UJJWALA V PHARANDE	A	US	88400	
10	NIKETA C PANDE	A	US	80900	
11	INDIRA BHARGAV	A	US	91100	
12	SAMEER L DERE	A	US	63100	
13	POOJA P MANKAR	A	U S	91100	
14	MAHESH S JADHAV	B	DO	57800	
15	ASHISH V ATRAM	B	DO	57800	
16	M H KANADE	B	DO	59500	
17	VIJAY S MORE	B	DO	56900	
18	ANJALI H PATIL	B	DO	56900	
19	PAYAL THAKUR	B	DO	49000	
20	JAGDISH M KHEDKAR	B	DO	52000	
21	MAHESH R GARAD	B	DO	71800	
22	VANDANA S SANGAR	B	DO	76200	
23	PRASHANT P SAWANT	B	DO	53600	
24	NITIN G SONKHASKAR	B	DO	63100	
25	P P Bhabal	B	DO	74000	
26	P N KATIKAR	B	DO	63100	
27	NISHA R MOREY	B	DO	63100	
28	SWATI SACHIN PATIL	B	DO	63100	
29	MANSI P SHINDE	B	DO	63100	

30	AMITA D MORE	B ngt	R A	50400
31	P D BACHAL	B ngt	A S O	47600
32	MAHADEV M. BHATLONDHE	B ngt	A S O	49000
33	NILESH N BYAGALWAR	B ngt	A S O	49000
34	S P BHALERA0	B ngt	A S O	56900
35	HARSHAL P CHAUDHARI	B ngt	A S O	47600
36	S S HANDE	B ngt	A S O	47600
37	RESHMA S KHANDEKAR	B ngt	A S O	55200
38	ESHA P LAVEKAR	B ngt	A S O	55200
39	KAVITA G MESHRAM	B ngt	A S O	50400
40	RUCHIKA R NAM	B ngt	A S O	46200
41	HARSHAL PRABHAKAR PATIL	B ngt	A S O	53600
42	RAJIV SAWALKAR	B ngt	A S O	46200
43	NITIN B TADOSE	B ngt	A S O	53600
44	R B WANKHEDE	B ngt	A S O	47600
45	SANGITA L KAMBLE	B ngt	A S O	41000
46	VIJAY PRALHAD KHODEWAD	B ngt	A S O	53600
47	MAHESH AMBRUSHI MALI	B ngt	A S O	55200
48	YOGESH J PILAWAN	B ngt	A S O	47500
49	SUBODH S AMBAVKAR	B ngt	A S O	46200
50	KIRAN P NANIR	B ngt	A S O	46200
51	SHRIKANT M NIMBALKAR	B ngt	A S O	56900
52	SUSHANT BABASO PATIL	B ngt	A S O	50400
53	RAMDAS NARAYAN PAWAR	B ngt	A S O	60300
54	SUCHITA SURESH BHUSARE	B ngt	A S O	56900
55	SONALI RAMESH RASAM	B ngt	A S O	44900
56	DYANESHWAR B. SHELKE	B ngt	A S O	38600
57	MARUTI N GALVE	B ngt	A S O	44900
58	SHASHIKANT D SURYAWANSHI	B ngt	A S O	44900
59	ABHIJIT C GHORPADE	B ngt	A S O	44900
60	PRITESH GHANEKAR	B ngt	A S O	44900

61	SANDEEP HANAMANT SHINDE	B ngt	A S O	not paid in pay bill/ to be paid by supp bill
62	ABHIJIT P KAMBLE	B ngt	A S O	55200
63	DIPESH NAGRAJ MAHAJAN	B ngt	A S O	44900
64	VIDYA G DUPARE	B ngt	A S O	not paid/ absent
65	SONALI VILAS AANDIL	B ngt	L G Steno	51500
66	VIDYA SHAILESH MADKE	B ngt	H G Steno	57900
67	ARCHANA MOHAN KAMBLE	B ngt	H G Steno	56900
68	PRIYA PURUSHOTTAM BOCHKARI	B ngt	L G Steno	47100
69	POOJA U KORDE	B ngt	L G Steno	41800
70	DINESH V APTE	B ngt	ASSITANT	62200
71	DEVIDAS S PATIL	B ngt	ASSITANT	44800
72	GULAB R CHAUDHARI	B ngt	SEL GR Steno	62200
73	CHANDRAKANT K PORE	B ngt	SEL GR Steno	66000
74	PRIYA PRAKASH AMBERKAR	B ngt	Assistant	53600
75	SNEHA SANJAY GAWLI	B ngt	Assistant	50400
76	Bhushan Damodar Keni	B ngt	Assistant	58600
77	ANURADHA ARUN MEHER	B ngt	Assistant	53600
78	R M NARKHEDE	B ngt	Assistant	67700
79	Laxman Chandar Shinde	B ngt	Assistant	51900
80	Dilip Tryambak Shete	B ngt	Assistant	62200
81	B S POTNIS	B ngt	R A	62100
82	PRANALI PRASHANT SAWANT	B ngt	Assistant	60400
83	NIRMALA TULSIRAM CHIKTE	B ngt	H G Steno	71200
84	SWATI ANANT GHATE	B ngt	Assistant	58600

85	SUREKHA SATWA AMBEPWAD	C	Clerk	23800
86	PRAKASH A BABAR	C	Clerk	20500
87	PUNJAJI G BORKAR	C	Clerk	23100
88	KAVITA D BURKULE	C	Clerk	20500
89	VINOD MADHUKAR DARADE	C	Clerk	22400
90	KETKI RUPESH DESAI	C	Clerk	21700
91	SRINIVAS Y DESHMANE	C	Clerk	26000
92	MILIND EKNATH GAIKWAD	C	Clerk	24500
93	SANDIP RAJENDRA GAWALI	C	Clerk	23800
94	AJIT R JAMADAR	C	Clerk	20500
95	PRAKASH MAGAN MAKWANA	C	Clerk	22400
96	RESHMA A NIKAM	C	Clerk	20500
97	SHRIDHAR DEVDATTA PANHALKAR	C	Clerk	22400
98	DEEPA V PHAPALE	C	Clerk	20500
99	HARSHALI S RAJPUT	C	Clerk	20500
100	SANDEEP SURYAKANT SANGITRAO	C	Clerk	22400
101	ROHIT RAMCHANDRA SHEDAGE	C	Clerk	22400
102	BHAGWAN H SHINDE	C	Clerk	20500
103	SHRADDHA KRUPAL PATEL	C	Clerk	20500
104	DIPEEKA SACHIN RAORANE	C	Clerk	21700
105	RAHUL V WALSE	C	Clerk	20500
106	AJAY S SHINGADE	C	Clerk	20500
107	ANKIT DEEPAK KADAM	C	Clerk	23800
108	PRADNYA RAJENDRA KANASE	C	Clerk	23800
109	MAMTA S BHAISANE	C	Clerk	26000
110	MAYUR SUNIL BHOSALE	C	Clerk	21700
111	SANGEETA VIKAS GAWADE	C	Clerk	24500
112	ANKUSH RAMHARI LENGARE	C	Clerk	23800

113	TANVI GHANSHYAM PATADE	C	Clerk	21100
114	HARSHALKUMAR VILAS BHARADE	C	Clerk	23800
115	SHANKAR LAHANU KOLEKAR	C	Clerk	23100
116	SAMEER VIRENDRA SURTI	C	Clerk	22400
117	SONALI S YADAV	C	Clerk	20500
118	MOTILAL N PATIL	C	Clerk	20500
119	RAMDAS G KADAM	C	Clerk	20500
120	SWATI TUSHAR GURAV	C	Clerk	25200
121	ASHWINI NAGORAO HUMBE	C	Clerk	26000
122	A A SAYED	C	Clerk	25200
123	V V GIRKUTE	C	Clerk	25200
124	PRAVIN HIRAMAN KASHINDE	C	Clerk	26000
125	SAMIKSHA C HADGE	C	Steno Typ	25500
126	SHIVANAND R KOLI	C	CLERK	52000
127	Pragati Vikas Nagpure	C	CLERK	33000
128	P R JAMBHALE	C	DRIVER	42200
129	DATTARAM KASHINATH GAWADE	D	Peon	26600
130	BHAGYASHRI KAMBLE	D	Peon	16500
131	JAYASHREE P BAWDHANE	D	Peon	33000
132	Dilip Shantaram Lad	D	Peon	35000
133	Atmaram Suresh Morye	D	Peon	33000
134	Arvind Jagannath Naga	D	Peon	32000
135	Manisha Dhondur Salvi	D	Peon	35000
136	Sanjay Kisan Shinde	D	Peon	33000

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०२५-२०२६

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

मध्यवर्ती कारागृह मुद्रणालय, नागपूर

२०२५

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०२५-२०२६

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

अनुक्रमणिका

परिच्छेद क्रमांक	पृष्ठ क्रमांक
१. प्रास्ताविक	१
२. कार्यक्रम क्रमांक १ : सचिवालय आर्थिक सेवा	१
३. कार्यक्रम क्रमांक २ : प्रापण, साठवणूक व वितरण व ग्राहक संरक्षण	१
३.१ किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजना...	१
३.१.१ ज्वारी, बाजरी, भात व मका यांचे सर्वसाधारण गुणवत्ता व दर्जा	२
३.१.२ आधारभूत किंमत खरेदी योजना	२
३.२ सार्वजनिक वितरण व्यवस्था	३
३.२.१ लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्था	३
३.३ तांदूळ व गहू (नियतन, उचल व वाटप)	५
३.३.१ राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ ची अंमलबजावणी	५
३.३.२ मराठवाडा व विदर्भातील १४ जिल्ह्यांतील सर्व शेतकऱ्यांना राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेच्या धर्तीवर अन्नधान्याचा लाभ देण्याबाबत	७
३.३.३ केंद्रीय अन्नपुरा योजना	८
३.३.४ कल्याणकारी संस्थांना धान्य वाटप	८
३.४.१ अन्नधान्याची साठवणूक	९
३.४.२ जिल्हानिहाय शासकीय गोदाम क्षमता	९
३.५ सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत अन्नधान्य वितरणाची सुधारित पद्धत	१०
३.६ शिधावाटप दुकाने	१०
३.६.१ राज्यातील रास्तभाव दुकाने व किरकोळ केरोसिन परवाने स्वयंसहायता गटांना देण्याचा निर्णय	११
३.७ दक्षता समित्या	११
३.८ साखर, रॉकेल, पेट्रोल-डिझेल, इ. नियंत्रित वस्तूंचे वितरण	११
३.८.१ (अ) साखर	११
३.९ (ब) रॉकेल	१२
३.१० (क) पेट्रोलजन्य पदार्थ	१३
३.११ सार्वजनिक वितरण व्यवस्था बळकट होण्याकरिता करण्यात आलेल्या उपाययोजना	१३
३.११.१ गुन्हाची माहिती	१३
३.११.२ शिवभोजन योजना	१४
३.११.६ आनंदाचा शिधा	१५
३.११.७ मुख्यमंत्री अन्नपुरा योजना	१५
३.१२ भात गिरणी उद्योग	१८
३.१३ ग्राहक संरक्षण	१८
३.१३.१ राज्य ग्राहक कल्याण सल्लागार समिती	१८
३.१३.२ राज्य ग्राहक संरक्षण परिषद	१८
३.१३.३ जिल्हा ग्राहक संरक्षण परिषद	१८
३.१३.४ राज्य ग्राहक हेल्पलाईन	१८
४. कार्यक्रम क्रमांक-३ : वैधमापनशास्त्र यंत्रणा व विनियमन	१८
५. कार्यक्रम क्रमांक-४ : महा लेखापालांच्या लेखापरीक्षा अहवालाची सद्यःस्थिती व लोकलेखा समितीच्या शिफारस अहवालावरील अभिप्राय	२१
परिशिष्ट “अ” : २०२५-२०२६ च्या एकूण अर्थसंकल्पाच्या कार्यक्रमाप्रमाणे तपशील व मुख्य लेखाशीर्षातील उद्दिष्टवार वर्गीकरणानुसार वित्तीय आवश्यकतेचा तक्ता.	२२
परिशिष्ट “ब” : कर्मचारीविषयक गोष्टवारा व कार्यक्रमानुसार कर्मचाऱ्यांचे वेतनमान व पदसंख्या दर्शविणारा तक्ता...	३८
परिशिष्ट “क” : अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागातर्फे अंमलबजावणी करण्यात येणारे आदेश/अधिनियम यांची सूची	५०
परिशिष्ट “ई” : शिधापत्रिकांची संख्या व अधिकृत शिधावाटप/रास्त भाव दुकानांची माहिती दर्शविणारा तक्ता	५४
परिशिष्ट “फ” : वैधमापनशास्त्र यंत्रणेच्या कामाचा आढावा व वजने, मापे पडताळणी व मुद्रांकन कामाचा तपशील	५५
परिशिष्ट “ग” : मानक, वजने व मापे व आवेष्टित वस्तू अधिनियमाखाली भरण्यात आलेल्या खटल्यांबाबतचा तक्ता	५६
परिशिष्ट “ह” : वैधमापनशास्त्र यंत्रणेमार्फत मागील तीन वर्षात देण्यात आलेले नवीन व नुतनीकरण करण्यात आलेले परवाने, इ. दर्शविणारा तक्ता.	५७

प्रास्ताविक

१.१ कृषी, अन्न व सहकार विभागातून पुरवठा विभाग स्वतंत्र करून मार्च, १९६५ मध्ये अन्न व नागरी पुरवठा विभागाची निर्मिती करण्यात आली. सन १९६६ मध्ये शासनाने रास्तभाव दुकानाच्या सहाय्याने मुंबई/ठाणे शिधावाटप क्षेत्रात सांविधानिक शिधावाटप योजना सुरु केली. राज्यात रास्तभाव दुकानामार्फत अन्नधान्याचे वाजवी भावाने वाटप होईल अशी सोय उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे. डिसेंबर १९७७ साली उद्योग, ऊर्जा आणि कामगार विभागातून वजने व मापे यांचे व्यवस्थापन काढून घेऊन ते नागरी पुरवठा विभागाच्या नियंत्रणाखाली आणण्यात आले. या विभागाच्या कार्याचे खालीलप्रमाणे प्रवर्गीकरण करता येईल-

कार्यक्रम-१ : सचिवालय आर्थिक सेवा.

कार्यक्रम-२ : प्रापण, साठवणूक आणि वितरण व ग्राहक संरक्षण.

कार्यक्रम-३ : वजने व मापे यांचे विनियमन.

१.२ अन्न, व नागरी पुरवठा विभागाच्या विविध शाखांच्या कार्याची रुपरेषा कार्यक्रम १, २ आणि ३ खाली दर्शविण्यात आली आहे. मुख्य लेखाशीर्षानुरूप तसेच कार्यक्रमानुरूप वित्तीय आवश्यकतेचा तपशील परिशिष्ट "अ" मध्ये देण्यात आला आहे. तसेच कर्मचारी विषयक गोषवारा आणि कर्मचाऱ्यांचे वेतनमान दर्शविणारे तक्ते परिशिष्ट "ब" मध्ये देण्यात आले आहेत.

२. कार्यक्रम क्रमांक १ : सचिवालय आर्थिक सेवा-

अन्न नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग (खुद्द) च्या कार्याची रुपरेषा खालीलप्रमाणे आहे.

२.१ सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमार्फत भारतीय अन्न महामंडळाकडून अन्नधान्य (तांदूळ व गहू) खरेदी करण्याचे धोरण ठरविणे, केंद्र शासनाच्या नियत वाटपप्रमाणे केंद्र व्यापार महामंडळ/(STC) यांचेकडून तेल स्वीकारणे, त्यांच्या साठवणुकीची व वितरणाची व्यवस्था करणे तसेच आधारभूत किंमतीच्या आधारे स्थानिक खुल्या बाजारात ज्वारीसह धान्य खरेदीचे धोरण ठरविणे आणि केंद्र शासनाच्या विकेंद्रीत योजनेतर्गत अन्नधान्य वितरीत करणे.

२.२ साखर, रॉकेल इ. सारख्या नियंत्रित वस्तूंच्या पुरवठ्यावर संनियंत्रण ठेवणे आणि पामतेल, तुरडाळ इ. सारख्या जीवनावश्यक वस्तू सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमार्फत रास्त भाव दराने उपलब्ध होतील अशी व्यवस्था करणे.

२.३ वस्तूंच्या किंमतीबाबतच्या स्थितीवर सर्वसाधारण लक्ष पुरविणे.

२.४ जीवनावश्यक वस्तू कायद्याखाली विविध आदेश प्रस्तुत करणे व त्यावर संनियंत्रण ठेवणे आणि आवश्यक तो परिणाम साध्य करण्याकरिता आवश्यकतेप्रमाणे सदर आदेशांमध्ये दुरुस्त्या करणे. या आदेशांची सूची परिशिष्ट "क" म्हणून जोडण्यात आलेली आहे.

२.५ सर्वसाधारणपणे राज्यातील ग्राहक, शेतकरी तसेच शेतमालावर आधारित उद्योगधंदे (विशेषतः अन्नधान्य, तेल व साखर इत्यादी) यांच्या हिताच्या दृष्टीने धोरण ठरविणे.

२.६ वजने व मापे यांच्या संबंधाने करण्यात आलेल्या कायद्याच्या आणि नियमांच्या अंमलबजावणीवर संनियंत्रण ठेवणे.

२.७ या विभागाच्या प्रशासनिक कक्षेत खालीलप्रमाणे उपविभाग काम करतात-

- (१) कार्यकारी सचिव, ग्राहक संरक्षण परिषद, राज्य आयोग व जिल्हा मंच यांची कार्यालये.
- (२) वित्तीय सल्लागार व उपसचिव यांचे कार्यालय.
- (३) पुरवठा आयुक्तांचे कार्यालय, मुंबई.
- (४) संचालक, नागरी पुरवठा (गोदाम आणि वाहतूक), मुंबई.
- (५) नियंत्रक शिधा वाटप कार्यालय, मुंबई.
- (६) विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांचे पातळीवरील जिल्हा पुरवठा कार्यालये.
- (७) राज्य अन्न आयोग, मुंबई.
- (८) नियंत्रक, वैधमापनशास्त्र, मुंबई यांचे अधिपत्याखालील विभागीय व जिल्हा कार्यालये.

३. कार्यक्रम क्रमांक २ : प्रापण, साठवणूक व वितरण व ग्राहक संरक्षण-

या कार्यक्रमासाठी कार्यवाही करण्याच्या उद्देशाने राज्याचे खालीलप्रमाणे दोन विभाग करण्यात आलेले आहेत :-

(१) मुंबई महानगरपालिका व ठाणे महानगरपालिकेतील शहरी विभाग आणि कल्याण, भिवंडी, डोंबिवली, उल्हासनगर व अंबरनाथ हे शहरी विभाग मिळून मुंबई व ठाणे शिधावाटप क्षेत्र.

(२) ठाणे जिल्ह्यातील वर नमूद केलेले विभाग वगळता उर्वरित ठाणे जिल्ह्यासह इतर जिल्ह्यांचा महसुली विभाग.

३.१ किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजना : किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजना ही केंद्र शासनाची योजना आहे. सदर योजनेची अंमलबजावणी भारतीय अन्न महामंडळाच्यावतीने राज्य शासनाकडून करण्यात येते. शेतकऱ्यांना त्यांच्या उत्पादनासाठी हमी भाव मिळावा, हा योजनेचा प्रमुख उद्देश आहे. सदर योजनेतर्गत धान/भरडधान्याची खरेदी संपूर्ण राज्यामध्ये बिगर आदिवासी भागात मार्केटिंग फेडरेशनमार्फत तर आदिवासी भागातील खरेदी आदिवासी विकास महामंडळाकडून करण्यात येते. खरेदी केलेल्या धानाची भरडाई अभिकर्ता संस्था, करारनामा केलेल्या मिलर्सकडून करून घेतात व प्राप्त सी.एम.आर. (तांदूळ) हंगाम २०१५-१६ पर्यंत भारतीय अन्न महामंडळाकडे जमा करण्यात येत होता. खरीप व रब्बी हंगाम २०१६-१७ पासून "विकेंद्रीत धान खरेदी योजना" संपूर्ण राज्यात राबविण्याचा निर्णय शासनाने दिनांक १४-१-२०१६ च्या शासन निर्णयान्वये घेतला आहे. त्यानुसार सदर योजनेची अंमलबजावणी करण्यात येत आहे. सदर योजनेतर्गत धानाची खरेदी प्रचलित पध्दतीनुसार दोन्ही अभिकर्ता संस्थाकडून करण्यात येत आहे. सदर अभिकर्ता संस्थाकडून खरेदी केलेला धान आता मिलर्सकडून भरडाई झालेला सीएमआर (तांदूळ) भारतीय अन्न महामंडळाकडे जमा करण्याऐवजी तो संबंधित गिरणी मालकामार्फत शासकीय गोदामात जमा करण्यात येत आहे. या संपूर्ण प्रक्रियेवरील संनियंत्रणाची जबाबदारी जिल्हा पुरवठा यंत्रणेची असते. या योजनेकरिता लागणारा भांडवली खर्च विभागाच्या स्वीय प्रपत्री लेखातून (PLA) भागविण्यात येतो.

हंगाम २०१९-२० मधील धान/भरडधान्य खरेदीबाबतचा निर्णय दिनांक ९ सप्टेंबर २०१९ च्या शासन निर्णयान्वये घेण्यात आला आहे.

३.१.१ हंगाम २०१९-२० करिता धान/भरडधान्य खरेदीकरिता केंद्र शासनाने निश्चित केलेल्या आधारभूत किंमती.

सर्वसाधारण गुणवत्ता व दर्जा

पीक		आधारभूत किंमत (रुपये प्रति क्विंटल)	शेतकऱ्यांना प्रत्यक्ष द्यावयाचा दर (रुपये प्रति क्विंटल)
धान/भात (एफ.ए.क्यू.)	अ) साधारण	१,८१५	१,८१५
	ब) "अ" दर्जा	१,८३५	१,८३५
भरड धान्य (एफ.ए.क्यू.)	ज्वारी (संकरित)	२,५५०	२,५५०
	ज्वारी (मालदांडी)	२,५७०	२,५७०
	बाजरी	२,०००	२,०००
	मका	१,७६०	१,७६०
	रागी	३,१५०	३,१५०

३.१.२ किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजनेअंतर्गतच्या मागील तीन वर्षांतील धान्य/भरडधान्य खरेदीची स्थिती खाली दिलेल्या तक्त्यामध्ये दर्शविण्यात आली आहे.

आधारभूत किंमत खरेदी योजना

हंगाम २०२२-२३ ते २०२४-२५ धान व भरडधान्य अंदाजित व प्रत्यक्ष खरेदी

(आकडे मे. टनात)

वर्ष	धान्याचा प्रकार खरेदी	अंदाजित खरेदी	प्रत्यक्ष झालेली
१	२	३	४
(१) २०२२-२०२३ ...	ज्वारी ...	१७,६६९.३	९९३.३५
	बाजरी ...	२,५०६.९	...
	मका ...	४६,६१६.९	१२,९२७.७५
	रागी ...	३८९.४	६३६.४८
	भात ...	२१,८५,३५७.३	२०,००,०७७.५६
(२) २०२३-२०२४ ...	ज्वारी ...	५२,५४८	९५,४७९
	बाजरी ...	१२,०००	...
	मका ...	१,१८,७७८	८१.१५
	रागी ...	५०,०००	१९८.०३
	भात ...	१५,४७,४००	११,६३,६५२.५८
(३) २०२४-२०२५ ...	ज्वारी ...	२३,०८५	३४६.२५
	बाजरी ...	५,५७३.२५	...
	मका ...	४४,२६३.२५	१.४५
	रागी ...	२,२६९	...
	भात ...	१३,४३,२८३.५	८,७२,४१५

(दि. ०७-०२-२०२५ पर्यंत)

२०२४-२५ च्या खरीप विपणन हंगामासाठी (केएमएस) खरीप पिकांच्या किमान आधारभूत किंमती (एमएसपी)

२०२४-२५ च्या खरीप विपणन हंगामासाठी (केएमएस) योग्य सरासरी दर्जाच्या अनिवार्य खरीप पिकांसाठी किमान आधारभूत किंमती (एमएसपी) वाढवण्यास सरकारने मान्यता दिली आहे. खरीप पिकांच्या किमान आधारभूत किंमतीत वाढ करण्याचा सरकारचा निर्णय शेतकऱ्यांना उत्पादन खर्चापेक्षा किमान ५० टक्के परतावा देण्याच्या वचनबद्धतेची पूर्तता करतो. २०२४-२५ च्या खरीप विपणन हंगामासाठी (केएमएस) अनिवार्य खरीप पिकांसाठी किमान आधारभूत किंमतीचा तपशील खाली दिला आहे.

अ.क्र.	पिके	प्रकार (सरासरी गुणवत्ता चांगली)	किमान आधारभूत किंमत (रु. क्विंटल मध्ये)
1	2	3	4
१.	भात	सामान्य	२३००
		ग्रेड-ए	२३२०
		हायब्रीड	३३७१
२.	ज्वारी	मालदांडी	३४२१
३.	बाजरी	...	२६२५
४.	रागी	...	४२९०
५.	मका	...	२२२५
६.	कडधान्य	...	...
७.	तूर (अरहर)	...	७५५०
८.	मुंग	...	८६८२
९.	उडद	...	७४००
१०.	तेलबीया	...	...
११.	शेंगदाणा	...	६७८३
१२.	सुर्यफूल बी	पिवळा	७२८०
१३.	सोयाबिन	...	४८९२
१४.	तीळ	...	९२६७
१५.	नायजर बी	...	८७१७

अ.क्र.	पिके	प्रकार (सरासरी गुणवत्ता चांगली)	किमान आधारभूत किंमत (रु. क्विंटल मध्ये)
1	2		3
1.	व्यावसायिक	... Medium Staple (Staple length (mm) of 24.5 - 25.5 and Micronair value of 4.3 - 5.1)	7121
2.	कापूस	... Long Staple (Staple length (mm) of 29.5 - 30.5 and Micronair value of 3.5 - 4.3)	7521

३.२ सार्वजनिक वितरण व्यवस्था : सार्वजनिक वितरण व्यवस्था ही केंद्र शासनाची योजना असून तिच्या प्रत्यक्ष अंमलबजावणीची जबाबदारी राज्य शासनावर आहे. महाराष्ट्रात ही योजना गेली सुमारे चार दशके सुरु आहे. मुंबई-ठाणे शिधावाटप क्षेत्रात दिनांक २३-११-१९६६ च्या व राज्यातील इतर भागात दिनांक २६-९-१९७५ च्या सांविधिक आदेशाद्वारे सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अंमलात आली.

३.२.१ लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्था :-

केंद्र शासनाच्या किमान सामायिक कार्यक्रमांतर्गत गरीबांना केंद्रस्थानी मानून दारिद्र्यरेषेखालील कुटुंबांना सवलतीच्या दराने अन्नधान्य पुरविण्याची योजना राज्यात दिनांक १ जून, १९९७ पासून सुरु करण्यात आली. या योजनेतर्गत सुरुवातीला गरीब कुटुंबांना प्रति कुटुंब दरमहा १० किलो अन्नधान्य प्रचलित दराच्या अर्ध्या किंमतीत उपलब्ध करून दिले जात होते. नंतर धान्याच्या प्रमाणांमध्ये दिनांक १ एप्रिल, २००० पासून वाढ करून प्रति कुटुंब दरमहा २० किलो अन्नधान्य उपलब्ध करून दिले जात होते. त्यानंतर दि. १ एप्रिल, २००२ पासून दारिद्र्यरेषेखालील म्हणजे पिवळ्या शिधापत्रिकाधारकांना दरमहा ३५ किलो धान्य (गहू व तांदूळ) व केशरी शिधापत्रिकाधारकांना प्रतिमाह १५ किलो धान्य (तांदूळ व गहू) देण्यात येत होते.

सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतर्गत राज्यासाठी सुरुवातीस केंद्र शासनाने ६०.३४ लक्ष एवढी बीपीएल लाभार्थ्यांची कुटुंब संख्या (इष्टांक) निश्चित केली होती. त्यानंतर सन २००० च्या राज्याच्या लोकसंख्येवर आधारित राज्याकरिता पूर्वीच्या इष्टांकात वाढ करून ६५.३४ लक्ष एवढी दारिद्र्यरेषेखालील लाभार्थ्यांची कुटुंब संख्या (इष्टांक) निश्चित केली आहे.

दिनांक १ फेब्रुवारी, २०१४ पासून राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ ची अंमलबजावणी सुरु करण्यात आली आहे. सदर अधिनियमांतर्गत अंत्योदय अन्न योजना व प्राधान्य कुटुंब लाभार्थी योजना या योजनांसाठी पात्र लाभार्थ्यांची निवड करण्याकरिता केंद्र शासनाकडून राज्याकरिता ७,००,१६,६८४ लाभार्थी इतका इष्टांक देण्यात आला आहे. अंत्योदय गटाच्या लाभार्थ्यांस प्रतिमाह प्रतिशिधापत्रिका ३५ किलो अन्नधान्याचे वाटप करण्यात येते, तर प्राधान्य गटाच्या लाभार्थ्यांस प्रतिमाह प्रतिव्यक्ती ५ किलो अन्नधान्याचे वाटप करण्यात येते.

लाभार्थ्यांसाठी निकष :-

राज्यात दि. ५ मे, १९९९ पासून तिहेरी कार्ड योजना लागू करण्यात आली आहे. त्यानुसार पिवळी, केशरी व शुभ्र शिधापत्रिका वितरीत करण्यात येत होत्या. तथापि, शासन निर्णय दि. २१ फेब्रुवारी, २०२३ अन्वये दि. ५ मे, १९९९ रोजीचा शासन निर्णय अधिक्रमित करण्यात आला आहे. सद्यःस्थितीत खालीलप्रमाणे योजना लागू आहेत.

(अ) अंत्योदय अन्न योजना लाभार्थी कुटुंब निवडीचे निकष :-

केंद्र शासनाने आतापर्यंत राज्यासाठी २५,०५,३०० इतका अंत्योदय अन्न योजनेच्या लाभार्थी कुटुंबांचा इष्टांक मंजूर केला आहे. शासन निर्णय दि. १७-०७-२०१३ व शासन शुद्धीपत्रक दि. १४-११-२०२३ नुसार अंत्योदय अन्न योजनेसाठी लाभार्थ्यांची निवड करण्यासाठी केंद्र शासनाने वेळोवेळी राज्य शासनास केलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार पात्र लाभार्थ्यांचे निकष निश्चित केलेले आहेत. त्याचे निकष खालीलप्रमाणे आहेत—

१. ज्या कुटुंबांचे प्रमुख विधवा स्त्रिया अथवा आजारी वा अपंग किंवा ६० वर्षे वयावरील वृद्ध आहेत व ज्यांना उदरनिर्वाहाचे निश्चित साधन नाही अथवा सामाजिक आधार नाही.
२. एकटे राहात असलेले दुर्धर आजारग्रस्त / अपंग / विधवा / ६० वर्षावरील वृद्ध, ज्यांना कुठलाही कौटुंबिक वा सामाजिक आधार अथवा कायम स्वरूपी उत्पन्नाचे साधन उपलब्ध नाही.
३. आदिम आदिवासी कुटुंबे (माडीया, कोलाम, कातकरी)
४. भूमिहीन शेतमजूर, अल्पभूधारक शेतकरी, ग्रामीण कारागीर उदा. कुंभार, चांभार, मोची, विणकर, सुतार, लोहार तसेच झोपडपट्टीतील रहिवासी विशिष्ट क्षेत्रात रोजंदारीवर काम करून उपजिविका करणारे नागरिक जसे हमाल, मालवाहक, सायकलरिक्षा चालविणारे, हातगाडीवरून मालाची ने-आण करणारे, फळे आणि फुले विक्रेते, गारुडी, कचऱ्यातील वस्तु गोळा करणारे, तसेच निराधार व अशाप्रकारे काम करणारे शहरी तसेच ग्रामीण भागातील कुटुंबे.
५. कुष्ठरोगी / बरा झालेला कुष्ठरोगी कुटुंब प्रमुख असलेली कुटुंबे.

(ब) प्राधान्य कुटुंब गटाचे लाभार्थी निवडीचे निकष :-

केंद्र शासनाने वितरित केलेल्या इष्टांकाच्या मर्यादेत लाभार्थ्यांची निवड करणे अपरिहार्य असल्यामुळे दि. १७.१२.२०१३ च्या शासन निर्णयान्वये राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेकरिता प्राधान्य कुटुंब योजनेच्या लाभार्थ्यांची निवड करण्याकरिता ग्रामीण व शहरी भागाकरिता अनुक्रमे रु.४४,०००/- व रु. ५९,०००/- इतकी वार्षिक उत्पन्न मर्यादा निश्चित करण्यात आली आहे.

(क) शुभ्र शिधापत्रिकांसाठी निकष :-

ज्या कुटुंबातील सर्व व्यक्तींचे मिळून एकत्रित वार्षिक उत्पन्न रुपये १ लक्ष किंवा त्यापेक्षा जास्त असेल किंवा त्या कुटुंबातील कोणाही व्यक्तीकडे चारचाकी यांत्रिक वाहन असेल किंवा कुटुंबातील सर्व व्यक्तींच्या नावे मिळून चार हेक्टरपेक्षा जास्त बारमाही बागायती शेतजमीन असेल अशा कुटुंबांना शुभ्र शिधापत्रिका देण्यात येतात.

अन्न सुरक्षा योजना इष्टांक :- शासन निर्णय दि.२६.०६.२०२४ नुसार अंत्योदय व प्राधान्य योजनेच्या इष्टांकाचे सुधारित जिल्हानिहाय वाटप करण्यात आले आहे.

ई-शिधापत्रिका :-

राज्यामध्ये दि. ५ मे, १९९९ पासून तिहेरी कार्ड योजना लागू करण्यात आली होती. त्यानुषंगाने राज्यामध्ये सर्व शिधापत्रिकाधारकांना निकषप्रमाणे तीन रंगाच्या शिधापत्रिका वितरीत करण्यात येत होत्या. तदनंतर शासन निर्णय २१ फेब्रुवारी, २०२३ अन्वये अंत्योदय अन्न योजना (AAY), प्राधान्य कुटुंब योजना (PHH), APL शेतकरी राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेव्यतिरिक्त (NPH) व APL शेतकरी व्यतिरिक्त व APL शुभ्र शिधापत्रिकाधारकांना विहितशुल्क आकारून ई-शिधापत्रिका वितरीत करण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला आहे. तदनंतर सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेच्या (अंत्योदय अन्न योजना (AAY) व प्राधान्य कुटुंब योजना (PHH)) व राज्य योजनेच्या (आत्महत्याग्रस्त जिल्ह्यातील APL शेतकरी) अशा सर्व शिधापत्रिकाधारकांना ऑनलाईन सेवेद्वारे ई-शिधापत्रिका सुविधा विनामूल्य उपलब्ध करून देण्याचा दि. १६ मे, २०२३ च्या शासन निर्णयान्वये निर्णय घेण्यात आला आहे. सद्यःस्थितीमध्ये राज्यात ई-शिधापत्रिकांचे वितरण क्षेत्रीय कार्यालयामार्फत करण्यात येते.

शिधापत्रिका व्यवस्थापन प्रणालीनुसार राज्यातील शिधापत्रिकांची संख्या :-

(डिसेंबर, २०२४ अखेर)

AAY	PHH	APL	NPH	शुभ्र	एकूण
२४,८५,१३३	१,४०,९५,८६७	६,८३,७७६	५७,०८,९७७	१६,४३,००७	२,४६,१६,७६०

(i) अनैतिक व्यापार प्रतिबंध अधिनियमांतर्गत सुटका करण्यात आलेल्या पिडीत महिलांना शिधापत्रिका देण्याबाबत :-

मा. सर्वोच्च न्यायालयाने बुद्धदेव करमासकर विरुद्ध पश्चिम बंगाल शासन व इतर Criminal Appeal No. १३५/२०१० मध्ये दिनांक १४ डिसेंबर, २०२१ अन्वये शिधापत्रिका वितरीत करण्याची कार्यवाही सुरळीत करण्याबाबत निर्देश दिले आहेत.

राष्ट्रीय एड्स नियंत्रण संस्था व राज्य एड्स नियंत्रण संस्था यांचेकडील यादीतील स्वयंसेवी संस्थांकडून अनैतिक व्यापार प्रतिबंध अधिनियमांतर्गत सुटका करण्यात आलेल्या पिडीत महिला व वेश्या व्यवसाय करून कुटुंबाचा उदरनिर्वाह करणाऱ्या महिलांना अनुज्ञेय शिधापत्रिका वितरीत करण्याकरिता, नवीन शिधापत्रिकेसाठी प्रचलित पद्धतीनुसार आवश्यक असलेले पुरावे सादर करण्यामध्ये त्यांना येणाऱ्या अडचणींचा सहानुभूतीपूर्वक विचार करून ओळखीचा पुरावा (Identification Proof) व वास्तव्याचा पुरावा (Residential Proof) सादर करण्यापासून सुट देण्याचा निर्णय, शासन निर्णय दिनांक १३ जानेवारी, २०२२ अन्वये घेण्यात आला आहे.

(ii) तृतीय पंथीय नागरिकांना शिधापत्रिका देण्याबाबत :-

तृतीय पंथीय व्यक्तींना सर्वसामान्य जनतेप्रमाणे शिधापत्रिका वितरीत करताना कागदोपत्री अडचणींचा सामना करावा लागतो. तृतीय पंथीय व्यक्ती हा समाजाचा घटक असून त्यांनाही सन्मानाने जगण्याचा व शासकीय योजनांचा लाभ घेण्याचा मुलभूत अधिकार आहे. ही बाब विचारात घेता राज्यातील तृतीय पंथीयांना नवीन शिधापत्रिका मिळविण्यासाठी येणाऱ्या अडचणींचा सहानुभूतीपूर्वक विचार करून त्यांना राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेचा लाभ देण्यासाठी सुलभ कार्यपद्धती अनुसरून त्यांना पात्रतेनुसार योग्य ती शिधापत्रिका देऊन त्यावरील अनुज्ञेय लाभ देण्याचा दि. २७ सप्टेंबर, २०२२ च्या शासन निर्णयान्वये निर्णय घेण्यात आला आहे.

अपात्र शिधापत्रिका शोध मोहिम :-

राज्यातील बनावट/बोगस/अपात्र शिधापत्रिका शोधून रद्द करण्याकरिता राज्यात सन २००९ व २०११ मध्ये अपात्र शिधापत्रिका शोध मोहिम राबविण्यात आली होती.

सदर मोहिमेअंतर्गत शिधापत्रिकाधारकांकडून आवश्यक त्या कागदपत्रांवर विहित नमुन्यात अर्ज भरून घेण्यात आले होते. ज्या शिधापत्रिकाधारकांनी विहित मुदतीत वरीलप्रमाणे आवश्यक ती कागदपत्रे व अर्ज भरून दिले आहेत, त्यांच्या शिधापत्रिका पूर्ववत सुरू करण्यात आल्या. तसेच ज्या शिधापत्रिकाधारकांनी वाढीव मुदतीतही अर्ज व कागदपत्रे सादर केली नाहीत, त्यांच्या शिधापत्रिका निलंबित/रद्द करण्यात आल्या असून अशा शिधापत्रिकांवरील शिधावस्तुंचा पुरवठा थांबविण्यात आला आहे. रद्द करण्यात येणाऱ्या शिधापत्रिका ज्या दुकानात/केरोसिन परवानाधारकांस जोडण्यात आल्या होत्या, त्या रास्तभाव दुकानदारांचे धान्याचे नियतन व केरोसिन परवानाधारकांचे केरोसिनचे नियतन त्या प्रमाणात कमी करण्यात यावे, अशाही सूचना देण्यात आल्या होत्या.

सन २०११ च्या अपात्र शिधापत्रिका शोध मोहिमेत विहित नमुन्यातील अर्ज व आवश्यक पुरावे सादर न केल्यामुळे ज्या लाभधारकांच्या शिधापत्रिका रद्द करण्यात आल्या होत्या अशा लाभधारकांना दि. १-४-२०१२ ते दि. १५-८-२०१२ या कालावधीत आवश्यक ते विहित नमुन्यातील अर्ज व पुरावे सादर करण्यासाठी विशेष संधी शासनाने दिली होती.

निकषात न बसणाऱ्या शिधापत्रिका तात्काळ अपात्र ठरवून त्या रद्द करण्यात याव्यात व संबंधितांच्या मागणीनुसार त्यांना अन्य अनुज्ञेय शिधापत्रिका देण्याची कार्यवाही करावी. त्याचप्रमाणे दुबार, अस्तित्वात नसलेल्या व्यक्ती, मयत व्यक्ती व अपात्र शिधापत्रिकांसाठी शोध मोहिम घेऊन त्या रद्द करण्याचे निर्देश शासन परिपत्रक दिनांक १७-०७-२०१९ नुसार देण्यात आलेले आहे. तसेच दिनांक २८-०१-२०२१ च्या शासन परिपत्रकान्वये अपात्र शिधापत्रिका विशेष शोध मोहिम राबविण्याबाबत क्षेत्रीय कार्यालयांना सूचना देण्यात आलेल्या आहेत. राज्यामधील कोरोनाचा वाढता प्रादुर्भाव, मनुष्यबळाचा अभाव इ. मुळे अपात्र शिधापत्रिका मोहिमेस दिनांक ०१-०८-२०२१ च्या शासन परिपत्रकान्वये स्थगिती देण्यात आली आहे.

३.३ अन्नधान्याचे नियतन, उचल व वाटप दर्शविणारा तक्ता-

(आकडे मे. टनात)

योजनेचे नाव व वर्ष	केंद्र शासनाकडून प्राप्त नियतन		भारतीय अन्न महामंडळाकडून केलेली उचल		स्वस्त धान्य दुकानदारांना केलेले वाटप	
	गहू	तांदूळ	गहू	तांदूळ	गहू	तांदूळ
१	२	३	४	५	६	७
सन २०२४-२०२५ (प्रत्यक्ष- माहे एप्रिल, २०२४ ते नोव्हेंबर, २०२४)-						
प्राधान्य कुटुंब लाभार्थी	८६०४३८	१५१५९२८	७७५२११	१३६०४४९	७२७६८७	१२९२०३८
अंत्योदय	२५६३८७	४४८९४४	२३७१२८	४२३४२८	२२६४४२	४००७६०
एकूण...	१११६८२५	१९६४८७२	१०१२३३९	१७८३८८७	९५४१२९	१६९२७९८
सन २०२४-२०२५ (अंदाजित- माहे डिसेंबर, २०२४ ते मार्च, २०२५)-						
प्राधान्य कुटुंब लाभार्थी	४३०२१९	७५७९६४	३८७६०६	६८०२२५	३६३८४४	६४६०१९
अंत्योदय	१२८१९३.५	२२४४७२	११८५६४	२११७१९	११३२२१	२००३८०
एकूण...	५५८४१२.५	९८२४३६	५०६१७०	८९१९४४	४७७०६५	८४६३९९
सन २०२५-२०२६ (अंदाजित- माहे एप्रिल, २०२५ ते मार्च, २०२६)-						
प्राधान्य कुटुंब लाभार्थी	१२९०६५७	२२७३८९२	११६२८१७	२०४०६७४	१०९१५३१	१९३८०५७
अंत्योदय	३८४५८०.५	६७३४१६	३५५६९२	६३५१५७	३३९६६३	६०११४०
एकूण...	१६७५२३८	२९४७३०८	१५१८५०९	२६७५८३१	१४३११९४	२५३९१९७

माहे फेब्रुवारी, २०१४ पासून राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत शासन अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, ना. पु.-२२ यांचे स्तरावरून राज्याकरिता प्राधान्य कुटुंब लाभार्थी व अंत्योदय अन्न इत्यादी योजनेसाठी गहू व तांदूळाचे नियतन मंजूर करण्यात येते. तसेच राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत समाविष्ट न होणाऱ्या परंतु सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमध्ये लाभ घेत असलेल्या एपीएल (शेतकरी) लाभार्थ्यांसाठी शासनाकडून नियतन मंजूर करण्यात आलेले आहे. सदर नियतनाची राज्यातील जिल्ह्यांनी भारतीय अन्न महामंडळाच्या डेपोतून केलेली उचल व उचलीपोटी स्वस्त धान्य दुकानदारांना केलेले वाटप याबाबतची आकडेवारी मा. नियंत्रक शिधावाटप संचालनालय, नागरी पुरवठा (गो/वा), मुंबई तसेच उप आयुक्त (पुरवठा), सर्व विभाग यांचेकडून दरमहा प्राप्त करून घेवून दरवर्षी अधिवेशनाकरिता तयार करण्यात येणाऱ्या मास्टर नोट, आढावा बैठक, आर्थिक पाहणी, कार्यक्रम अंदाजपत्रक व आठमाही अंदाजपत्रकाकरिता या कार्यालयाकडून वेळोवेळी सादर केली जाते. तरी सन २०२३-२४ करिता केंद्र शासनाकडून प्राप्त झालेले नियतन व त्याच प्रमाणात सन २०२४-२५ मध्ये देखील उचल व वाटप होईल असा अंदाज मागील पृष्ठावरील विवरणपत्रात दर्शविण्यात आलेला आहे.

३.३.१ राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ ची अंमलबजावणी-

केंद्र शासनाने दि. ५ जुलै २०१३ पासून राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ देशात लागू करण्याचा निर्णय घेतला आहे. त्यानुसार देशपातळीवर ग्रामीण भागातील ७५ टक्के व शहरी भागातील ५० टक्के नागरिक प्रत्येक महिन्यास अनुदानित दराने धान्य मिळण्यास हक्कदार असतील. यापैकी सध्या लाभ घेत असलेल्या अंत्योदय अन्न योजनेखालील सर्व लाभार्थ्यांना प्रचलित निकषाप्रमाणे प्रति माह प्रति शिधापत्रिका ३५ किलो धान्याचे वाटप चालू राहील तर प्राधान्य कुटुंबातील लाभार्थ्यांना प्रति माह प्रति व्यक्ती ५ किलो या प्रमाणात अन्नधान्य मिळेल.

रास्तभाव दुकानातून रु. ३ प्रति किलो या दराने तांदूळ, रु. २ प्रति किलो या दराने गहू व रु. १ प्रति किलो या दराने भरडधान्य देण्याची तरतूद अधिनियमात आहे.

सदर अधिनियमातील तरतुदीनुसार सवलतीच्या दराने धान्य मिळण्यास राज्यातील पात्र लोकसंख्येची व्याप्ती खालीलप्रमाणे आहे.

ग्रामीण	शहरी	एकूण
७६.३२ टक्के (४.७० कोटी)	४५.३४ टक्के (२.३० कोटी)	६२.३० टक्के (७.०० कोटी)

राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत लाभार्थ्यांची निवड करण्यासाठी निकष ठरविण्याबाबत मा. मंत्रीमंडळ उपसमितीने केलेल्या शिफारशीच्या अनुषंगाने सद्यःस्थितीत लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत लाभ घेत असलेल्या लाभार्थ्यांनी सन २०११ मध्ये विहित नमुन्यात नमूद केलेल्या वार्षिक कौटुंबिक उत्पन्नानुसार शहरी भागात कमाल रु. ५९,००० पर्यंत उत्पन्न असणाऱ्या लाभार्थ्यांचा पात्र लाभार्थी म्हणून व ग्रामीण भागात कमाल रु. ४४,००० पर्यंत वार्षिक उत्पन्न असलेल्या लाभार्थ्यांचा पात्र लाभार्थी म्हणून समावेश करण्याबाबत दिनांक १७-१२-२०१३ चा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे.

राज्यात दिनांक १ फेब्रुवारी, २०१४ पासून राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ लागू करण्याच्या अनुषंगाने केंद्र शासनाने राज्याला दिलेला लाभार्थ्यांचा ७००.१७ लक्ष एवढा इष्टांक विचारात घेऊन केंद्र शासनाने त्यांच्या दिनांक १०-१२-२०१४ च्या पत्रान्वये ३,८३,७६६ मे. टन (१,६८,४२८ मे. टन तांदूळ व २,१५,३४१ मे. टन गहू) अन्नधान्याचे नियतन दिले आहे.

राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत इष्टांकाच्या मर्यादेमुळे जे लाभार्थी लाभ मिळण्यापासून वगळले गेले, म्हणजेच दिनांक १ फेब्रुवारी २०१४ पूर्वी ज्या लाभार्थ्यांना सवलतीच्या दराने अन्नधान्याचा लाभ मिळत होता. अशा सुमारे १७७.१९ लक्ष लाभार्थ्यांना माहे मे २०१४ ते ऑक्टोबर २०१४ या कालावधीकरिता वरील अधिनियमानुसार अन्नधान्य देण्यात आले आहे. परंतु, एपीएल (केशरी) गटातील सदर लाभार्थ्यांना अन्नधान्य देण्याबाबतच्या निर्णयास स्थगिती देण्यात आली असून, राज्यातील आधार सिडींगचे काम पूर्ण झाल्यावर सदर लाभार्थ्यांना अन्नधान्याचा लाभ देण्याबाबत निर्णय घेण्यात येईल, असा शासन निर्णय दिनांक १५ जानेवारी २०१६ रोजी निर्गमित करण्यात आला होता. दिनांक १३ ऑक्टोबर, २०१६ च्या शासन निर्णयान्वये नवीन लाभार्थ्यांची निवड करतांना दिनांक ३० सप्टेंबर २०१६ पर्यंतच्या शिधापत्रिकांचा समावेश करण्याबाबतचा निर्णय घेण्यात आला होता. राज्यातील आधार सिडींगचे काम अद्यापही सुरु असल्याने, राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेमध्ये जास्तीत जास्त योग्य व गरजू लाभार्थ्यांचा समावेश व्हावा या दृष्टीने शासन निर्णय, दिनांक ६ जुलै २०१९ अन्वये राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेमध्ये सवलतीच्या दराने अन्नधान्य मिळण्याकरिता नवीन पात्र लाभार्थ्यांची निवड करतांना, दिनांक ३० जून २०१९ पर्यंतच्या योग्य व गरजू असलेल्या पात्र शिधापत्रिका धारकांचा समावेश करण्यात येत आहे.

त्यानुषंगाने दिनांक ३ मार्च २०१७ च्या शासन निर्णयानुसार दिलेल्या इष्टांकाची पूर्तता केल्यानंतर आवश्यक अतिरिक्त इष्टांक तसेच इष्टांक पूर्ततेअभावी समर्पित करावयाच्या इष्टांकाची माहिती क्षेत्रीय कार्यालयाकडून मागविण्यात आली. त्यानुसार राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत राज्यातील जिल्हानिहाय इष्टांकात शासन निर्णय, दिनांक १६ नोव्हेंबर, २०१८ अन्वये सुधारणा करण्यात आली आहे.

राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत सवलतीच्या दराने अन्नधान्य देण्याकरिता शासनावर येणारा आर्थिक भार कमी होण्याच्या दृष्टीने तसेच योग्य व गरजू लाभार्थ्यांना सवलतीच्या दराने अन्नधान्याचा लाभ मिळावा या उद्दिष्टासाठी "अनुदानातून बाहेर पडा" (Opt Out of Subsidy) ही योजना सुरु करण्याचा निर्णय दिनांक १९-१०-२०१६ च्या शासन निर्णयान्वये घेण्यात आला आहे.

राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत केंद्र शासनाने मंजूर केलेल्या नियतनानुसार माहे जानेवारी-२०२० करिता उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या मासिक नियतनाचा तपशील खालीलप्रमाणे—

(आकडे मे. टनात)

नियतनाचा प्रकार	अन्नधान्य	अंत्योदय व प्राधान्य गटातील शिधापत्रिकाधारक (पिवळ्या व केशरी शिधापत्रिकाधारक)		
		अंत्योदय अन्न योजना	प्राधान्य कुटुंब गट	एकूण (३+४)
१	२	३	४	५
नियमित	तांदूळ	४२१८३	१२६२४२	१६८४२५
	गहू	४५४९७	१६९८३८	२१५३३५
	एकूण ...	८७६८०	२९६०८०	३८३७६०

राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत वितरित करावयाच्या अन्नधान्याचे नियतन, दर व परिमाण

कार्डाचा प्रकार	धान्य प्रकार	केंद्रीय विक्री दर	बहिर्गोदाम दर	दुकानदाराचे मार्जिन	किरकोळ विक्री दर	दरमहा धान्य वितरणाचे परिमाण
		(रु. प्रति क्विंटल)	(रु. प्रति क्विंटल)	(रु. प्रति क्विंटल)	(रु. प्रति किलो)	
अंत्योदय अन्न योजना.	तांदूळ	३००	२३०	१५०	३	३५ किलो
	गहू	२००	१३०	१५०	२	प्रति शिधापत्रिका.
	ज्वारी	१००	३०	१५०	१	
प्राधान्य कुटुंब	तांदूळ	३००	२३०	१५०	३	प्रतिव्यक्ती
	गहू	२००	१३०	१५०	२	५ किलो.
	ज्वारी	१००	३०	१५०	१	
	गहू	...	६५०	१५०	७.२०	

३.३.२ मराठवाडा व विदर्भातील १४ जिल्ह्यांतील सर्व शेतकऱ्यांना राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेच्या धर्तीवर अन्नधान्याचा लाभ देण्याबाबत—

राज्यातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येचे प्रमाण कमी करण्याच्या दृष्टीने औरंगाबाद विभागातील औरंगाबाद, जालना, नांदेड, बीड, परभणी, उस्मानाबाद, लातूर, हिंगोली व अमरावती विभागातील अमरावती, वाशिम, अकोला, बुलढाणा, यवतमाळ व नागपूर विभागातील वर्धा या १४ जिल्ह्यांतील एपीएल (केशरी) मधील सर्व शेतकऱ्यांना राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेच्या धर्तीवर सवलतीच्या दराने अन्नधान्याचा पुरवठा करण्याचा निर्णय, दिनांक २३ जुलै २०१५ च्या मंत्रीमंडळाच्या बैठकीत घेण्यात आला.

त्याअनुषंगाने लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमध्ये ज्या लाभार्थ्यांना सवलतीच्या दराने अन्नधान्याचा लाभ मिळत होता, परंतु राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत केंद्र शासनाने घालून दिलेल्या लाभार्थ्यांच्या इष्टांकाच्या मर्यादेमुळे जे लाभार्थी राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेमध्ये समाविष्ट होऊ शकले नाहीत, अशा एपीएल (केशरी) मधील लाभार्थ्यांतील उपरोक्त १४ जिल्ह्यांतील सर्व शेतकऱ्यांना राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेमध्ये प्राधान्य कुटुंबातील लाभार्थ्यांना ज्या दराने (तांदूळ रु. ३ प्रति किलो व गहू रु. २ प्रति किलो) व परिमानात (प्रती व्यक्ती प्रतिमाह ५ किलो अन्नधान्य) अन्नधान्याचा लाभ दिला जातो, त्याच परिमाणात व त्याच दराने अन्नधान्याचा लाभ देण्याबाबतचा शासन निर्णय, दिनांक २४ जुलै २०१५ रोजी निर्गमित करण्यात आला. सदर शासन निर्णयानुसार सदर लाभार्थ्यांकरिता आवश्यक असलेल्या २४,४९९ मे. टन (१५,५१४ मे. टन गहू व ८,९८५ मे. टन तांदूळ) अन्नधान्याची खरेदी केंद्र शासनाकडून Economic Cost ने (गहू रु. २६,८३८.४ प्रति मे. टन व तांदूळ रु. ३७,२६७.६ प्रति मे. टन) करून माहे डिसेंबर २०२० पर्यंत अन्नधान्याचे नियतन देण्यात आले आहे.

सदर योजनेसाठी केंद्र शासनाकडून माहे मार्च २०२१ पर्यंत अन्नधान्याचे नियतन प्राप्त झाले आहे. त्यानुसार उपरोक्त १४ जिल्ह्यांसाठी माहे डिसेंबर २०२० पर्यंत जिल्हानिहाय नियतन देण्यात आले आहे.

राज्य अन्न आयोग :-

महाराष्ट्र राज्यामध्ये दिनांक १ फेब्रुवारी २०१४ पासून राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ ची अंमलबजावणी सुरू झालेली आहे. राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियमातील कलम १६ नुसार राज्यामध्ये “राज्य अन्न आयोग” गठीत करण्याबाबतची तरतूद आहे. सदर अधिनियमातील कलम १६ ते १८ मधील तरतुदीनुसार सदर अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्यापूर्वी राज्य अन्न आयोगास विहित केलेली कामे पार पाडण्यासाठी अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाचे सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक १०-१-२०१४ च्या शासन निर्णयान्वये समिती गठीत करण्यात आली होती. आता दिनांक ११ एप्रिल २०१७ च्या अधिसूचनेद्वारे राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ (२०१३ चा २०) मधील कलम १६ (१) द्वारा प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तींचा वापर करून, राज्य शासन, राज्य अन्न आयोग गठीत करण्यात आला आहे. सदर आयोगाच्या अध्यक्षपदी दिनांक ११ एप्रिल २०१७ च्या अधिसूचनेमध्ये श्री अरुण देशपांडे यांची नेमणूक करण्यात आली आहे व इतर ४ सदस्यांची नेमणूक करण्यात आली आहे. दिनांक २ मे २०१७ च्या अधिसूचनेअन्वये राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ मधील कलम १६ (२) मधील तरतुदीनुसार आयोगातील अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या सदस्यांची नेमणूक करण्यात आली आहे.

राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ च्या कलम १६ (६) मध्ये नमूद केलेली कार्ये सदर अन्न आयोग पार पाडील.

जिल्हा तक्रार निवारण अधिकारी :-

दिनांक ७ एप्रिल २०१७ च्या अधिसूचनेअन्वये राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत राज्यातील जनतेकडून प्राप्त होणाऱ्या तक्रारींचे निराकरण करण्यासाठी सदर अधिनियमाच्या कलम १५ अन्वये संबंधित जिल्ह्यांतील अन्न सुरक्षा योजनेशी संबंधित नसलेले “अपर जिल्हाधिकारी” यांची “जिल्हा तक्रार निवारण अधिकारी” म्हणून नेमणूक करण्यात आली आहे.

मुंबई-ठाणे शिधावाटप क्षेत्रातील प्राप्त तक्रारींचे निराकरण करण्यासाठी सदर शिधावाटप क्षेत्र ज्या महसुली जिल्ह्यांमध्ये आहे, त्या मुंबई, मुंबई उपनगर व ठाणे या जिल्ह्यांतील “अपर जिल्हाधिकारी” यांची या कार्यक्षेत्राचे जिल्हा तक्रार निवारण अधिकारी म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.

प्रधानमंत्री गरीब कल्याण अन्न योजना :

कोरोना विषाणू प्रादुर्भावाच्या पार्श्वभूमीवर केंद्र शासनाने प्रधानमंत्री गरीब कल्याण अन्न योजनेची अंमलबजावणी सुरू केली आहे. सदर योजनेतर्गत लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतील अंत्योदय अन्न योजना व प्राधान्य कुटुंब लाभार्थ्यांसाठी राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेतर्गत अनुज्ञेय असलेल्या अन्नधान्याव्यतिरिक्त प्रतिमाह प्रति सदस्य ५ किलो अन्नधान्य व प्रतिमाह प्रति कुटुंब १ किलो डाळ मोफत वितरीत करण्यात येत आहे. राज्यातील सुमारे ७००.१७ लक्ष लाभार्थ्यांना उपरोक्त मोफत अन्नधान्याचा लाभ मिळत आहे.

सदर योजनेतर्गत माहे एप्रिल २०२० ते जून २०२० या कालावधीकरिता पात्र लाभार्थ्यांना प्रतिमाह प्रति सदस्य ५ किलो तांदूळ व प्रतिमाह प्रति कुटुंब १ किलो चणा डाळ/तुर डाळ मोफत वितरीत करण्यात आली आहे. प्रधानमंत्री गरीब कल्याण अन्न योजनेस माहे नोव्हेंबर २०२० पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आली असून केंद्र शासनाकडून माहे जुलै २०२० ते नोव्हेंबर २०२० या कालावधीकरिता ३,५०,०८५ मे. टन (१,९६,४३३ मे. टन गहू व १,५३,६५२ मे. टन तांदूळ) अन्नधान्याचे नियतन प्राप्त झाले आहे. त्यानुसार माहे सप्टेंबर २०२० पर्यंत जिल्हानिहाय नियतन देण्यात आले असून त्यानुसार पात्र लाभार्थ्यांना प्रतिमाह प्रति सदस्य ५ किलो अन्नधान्य (गहू व तांदूळ) वितरीत करण्यात येणार आहे.

प्रस्तुत योजनेतर्गत केंद्र शासनाकडून माहे जुलै २०२० ते नोव्हेंबर २०२० या कालावधीकरिता अख्खा चणा प्राप्त होणार आहे. तथापि, राज्यात अख्ख्या चण्याऐवजी चणा डाळीस अधिक पसंती असल्याने केंद्र शासनाकडून प्राप्त झालेल्या चण्याची भरडाई करून त्यापासून प्राप्त झालेली चणा डाळ पात्र लाभार्थ्यांना वितरीत करण्याचा निर्णय, दिनांक १८ ऑगस्ट २०२० च्या शासन निर्णयान्वये घेण्यात आला असून त्यानुसार माहे जुलै २०२० ते नोव्हेंबर २०२० या कालावधीत प्रतिमाह प्रति कुटुंब १ किलो चणा डाळ मोफत वितरीत करण्यात येणार आहे. त्याकरिता राज्य शासनास सुमारे रु. ७३ कोटी इतका आर्थिक भार सोसावा लागणार आहे.

एपीएल (केशरी) शिधापत्रिकाधारकांसाठी सवलतीच्या दराने अन्नधान्य :

देशातील नोव्हेल कोरोना विषाणूच्या प्रादुर्भावाच्या पार्श्वभूमीवर राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजना व शेतकरी योजनेंतर्गत समाविष्ट न झालेल्या परंतु ज्याचे वार्षिक कौटुंबिक उत्पन्न रु. १ लाखापर्यंत आहे अशा एपीएल (केशरी) शिधापत्रिका धारकांना दिनांक ९ एप्रिल २०२० च्या शासन निर्णयान्वये माहे मे व जून २०२० या २ महिन्याकरिता सवलतीच्या दराने अन्नधान्याचा लाभ देण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला आहे. त्यानुसार ७१,५४,७३८ एपीएल (केशरी) शिधापत्रिकांवरील ३,०८,४४,०७६ एवढ्या लाभार्थ्यांना प्रतिव्यक्ती प्रतिमाह ३ किलो गहू (रु. ८ प्रति किलो) व २ किलो तांदूळ (रु. १२ प्रति किलो) याप्रमाणे अन्नधान्य उपलब्ध करून देण्यात आले आहे. दिनांक १० जुलै २०२० च्या शासन निर्णयानुसार या योजनेची मुदत वाढविण्यात आली असून सदर लाभार्थ्यांना माहे ऑगस्ट २०२० पर्यंत सवलतीतील अन्नधान्याचा लाभ देण्यात आला आहे.

आत्मनिर्भर भारत वित्तीय पॅकेज अंतर्गत मोफत अन्नधान्याचे वितरण :

कोरोना विषाणू प्रादुर्भाव रोखण्याच्या दृष्टीने लावण्यात आलेल्या लॉकडाऊनमुळे राज्यात अडकलेल्या स्थलांतरीतांसाठी तसेच राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजना व राज्य शासनाच्या कोणत्याही योजनेत समाविष्ट नसलेल्या विना शिधापत्रिका धारकांसाठी केंद्र शासनाने आत्मनिर्भर भारत वित्तीय पॅकेज अंतर्गत मोफत अन्नधान्य (प्रति सदस्य ५ किलो तांदूळ व प्रति कुटुंब १ किलो अख्खा चणा) उपलब्ध करून दिले आहे. त्यानुसार दि. १९ मे २०२० च्या शासन निर्णयान्वये सदर लाभार्थ्यांना माहे मे व जून २०२० करिता मोफत तांदूळ उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. तसेच दिनांक २७ मे २०२० च्या शासन पत्रान्वये सदर लाभार्थ्यांना माहे मे व जून २०२० करिता मोफत चण्याचे जिल्हानिहाय नियतन देण्यात आले आहे. केंद्र शासनाने दिलेल्या सूचनानुसार प्रस्तुत योजनेंतर्गत अन्नधान्य वितरण करण्याची मुदत दिनांक ३१ ऑगस्ट २०२० पर्यंत वाढविण्यात आली असून त्यानुसार पात्र लाभार्थ्यांना अन्नधान्याचे वितरण करण्यात आले आहे.

तूर डाळ : राज्यातील स्वस्त धान्य दुकानातून सर्व प्रकारच्या शिधापत्रिकांवर कार्डधारकाच्या मागणीप्रमाणे आणि सध्या राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेंतर्गत समाविष्ट करण्यात आलेल्या अंत्योदय अन्न योजनेतील व प्राधान्य कुटुंबांच्या लाभार्थ्यांतील सर्व शिधापत्रिकाधारकांना POS मशीनद्वारे तूर डाळीची विक्री करण्याबाबतचा निर्णय सहकार पणन व वस्त्रोद्योग विभागाच्या दि. २८-११-२०१७ शासन निर्णयान्वये घेण्यात आला आहे. सदर तूर डाळ रु. ३५ या दराने विक्री करण्यात येत असून त्याकरिता रास्तभाव दुकानदारास प्रतिकिलो रु. १.५० एवढे कमिशन दिले जात आहे.

चणा डाळ व उडीद डाळ : केंद्र शासनाकडून अनुदानीत दराने मिळणाऱ्या चणा व उडीदापासून प्राप्त होणाऱ्या डाळीचे लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमधील अंत्योदय अन्न योजना व प्राधान्य कुटुंबातील लाभार्थ्यांना प्रति शिधापत्रिका एकूण २ किलो डाळी (चणा डाळ १ किलो आणि उडीद डाळ १ किलो किंवा दोन्हीपैकी एक डाळ २ किलो या कमाल मर्यादेत) याप्रमाणे वितरीत करण्याचा निर्णय, दिनांक १७ ऑक्टोबर २०१८ च्या शासन निर्णयान्वये घेण्यात आला आहे.

त्यानुसार चणा डाळ प्रति किलो रु. ३५ या दराने व उडीद डाळ प्रति किलो रु. ४४ या दराने माहे नोव्हेंबर २०१८ पासून वितरीत करण्यात येत आहे. याकरिता रास्तभाव दुकानदारास प्रति किलो रु. १.५० मार्जीन देण्यात येणार आहे.

३.३.३ केंद्रीय अन्नपूर्णा योजना :

राज्यात केंद्रीय अन्नपूर्णा योजनेची अंमलबजावणी दि. १ एप्रिल, २००१ पासून सुरू करण्यात आली. ही योजना १०० टक्के केंद्र पुरस्कृत आहे. या योजनेंतर्गत ६५ वर्षे किंवा त्यावरील निराधार स्त्री / पुरुष यांना दरमहा १० किलो धान्य मोफत देण्यात येते. या योजनेचा लाभ देण्यासाठी लाभार्थी पात्रता निकष विहित करण्यात आले आहेत. त्यामध्ये प्रामुख्याने ज्या व्यक्तींना केंद्र वा राज्य पुरस्कृत योजनेंतर्गत निवृत्ती वेतन योजनेचा लाभ मिळत नाही, अशी व्यक्ती या योजनेसाठी पात्र आहे. अन्नपूर्णा योजनेसाठी १,२०,००० इतका इष्टांक देण्यात आला आहे. केंद्र शासनाने दि. २४-१०-२०१९ रोजीच्या पत्रान्वये एप्रिल, २०१९ ते सप्टेंबर, २०१९ या सहामाही कालावधीसाठी ६४८० मे. टन गव्हाचे नियतन मंजूर केले. तथापि, अन्नपूर्णा योजनेतील लाभार्थ्यांची संख्या अत्यल्प असल्याने सदर नियतन समर्पित करण्यात आले. सन २०२२-२३ पासून केंद्र शासनाकडून या योजनेंतर्गत अन्नधान्य प्राप्त होत नाही. राज्यातील १० जिल्ह्यांमध्ये अन्नपूर्णा योजनेचे लाभार्थी होते. सद्यःस्थितीत राज्यामध्ये अन्नपूर्णा योजनेचे लाभार्थी नाहीत.

३.३.४ कल्याणकारी संस्था, वसतिगृहे, आश्रमशाळा इत्यादी संस्थांना बीपीएल दराने धान्य वितरणाची योजना :

राज्यातील कल्याणकारी संस्थांना प्रत्येक लाभार्थ्यास दरमहा १५ किलो याप्रमाणे धान्याचे वितरण करण्याकरिता केंद्र शासन बी.पी.एल. दराने अन्नधान्याचे (गहू व तांदूळ) अतिरिक्त नियतन मंजूर करते. त्यानुसार या विभागाच्या दि. २६ एप्रिल, २००२ च्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार सदर धान्याचे वितरण करण्यात येते. शासन निर्णय, दिनांक २६ एप्रिल, २००२ मधील परिच्छेद क्र. ४ मध्ये आस्थापना शिधापत्रिका देण्याची कार्यवाही विषय करण्यात आली आहे. प्रस्तुत योजनेंतर्गत आस्थापना शिधापत्रिकाधारकांना दरमाह प्रति लाभार्थी १५ किलो धान्याचे प्राप्त नियतनाच्या प्रमाणात वितरण करण्यात येते.

केंद्र शासनाने कल्याणकारी संस्था व वसतिगृहे या योजनेंतर्गत फक्त शासनाच्या मालकीच्या व शासन चालवित असलेल्या संस्थानाच नियतन वितरित करण्याचा धोरणात्मक निर्णय घेतला होता. तथापि, केंद्र शासनाने दि. १३ फेब्रुवारी, २०२० च्या पत्रान्वये कल्याणकारी संस्था व वसतिगृहे योजनेंतर्गत शासनाच्या मालकीच्या व शासनामार्फत चालविण्यात येत असलेल्या कल्याणकारी संस्थांसह, शासन अनुदानित कल्याणकारी संस्था व वसतिगृहांमधील लाभार्थ्यांसाठी नियतन मंजूर करण्यात येणार असल्याचे कळविले आहे. त्यानुसार सद्यःस्थितीत सदर योजनेंतर्गत अन्नधान्य मिळणाऱ्या शिधापत्रिकाधारक आस्थापनांची संख्या ३,२९५ असून त्यातील लाभार्थ्यांची संख्या ३,४०,६९९ आहे. सदर संस्थांना १५ किलो प्रति निवासी लाभार्थी प्रति महिना अन्नधान्याचे वाटप करण्यात येते.

कल्याणकारी संस्था व वसतिगृहे योजनेंतर्गत माहे ऑक्टोबर, २०२४ ते मार्च, २०२५ या सहामाहीचे कालावधीकरीता बी. पी. एल. दराने अन्नधान्याचे मासिक नियतन वितरीत करण्यासाठी शासनाच्या मालकीच्या व शासनामार्फत चालविण्यात येत असलेल्या कल्याणकारी संस्थांसह, शासन अनुदानित कल्याणकारी संस्था व वसतिगृहांमधील लाभार्थ्यांसाठी प्रतिमाह १३२८.६५२ मेट्रिक टन गहू व १२६९.०२८ मेट्रिक टन तांदूळ याप्रमाणे उपरोक्त सहामाहीचे कालावधीसाठी ७९७१.९१२ मेट्रिक टन गहू व ७६१४.१६८ मेट्रिक टन तांदूळ नियतन मंजूर केले आहे. शासन आदेश दि. २५ नोव्हेंबर २०२४ अन्वये सदर नियतनाचे वाटप क्षेत्रीय कार्यालयांना करण्यात आले आहे.

३.४.१ अन्नधान्याची साठवणूक :

(१) सार्वजनिक वितरण प्रणालीमार्फत लाभार्थ्यांना वितरित करावयाचे अन्नधान्य व अन्य जीवनावश्यक वस्तुंची साठवणूक गोदामात केली जाते. गोदामांची साठवणूक क्षमता कोणत्याही एकावेळी जवळजवळ तीन महिन्यांचा अन्नधान्य साठा करण्याकरिता पुरेशी असणे अपेक्षित आहे. अन्नधान्याची साठवणूक करण्याकरिता राज्यामध्ये जिल्हा, तालुका आणि गरजेनुसार अन्य ठिकाणी अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागामार्फत गोदामे बांधलेली आहेत. गरज पडल्यास भाड्याने गोदाम घेऊन देखील अन्नधान्य इ. ची साठवणूक करण्यात येते.

(२) अन्नधान्य साठवण्याकरिता आवश्यक ती साठवणूक क्षमता निर्माण करण्याकरिता नाबार्डच्या ग्रामीण पायाभूत विकास निधी अंतर्गत नाबार्डच्या कर्ज सहाय्यातून नवीन गोदामांचे बांधकाम हाती घेण्यात आलेले आहे. याशिवाय अस्तित्वात असलेल्या नादुरुस्त गोदामांची दुरुस्ती करून त्यांचा वापर करण्याचे प्रस्तावित आहे.

(३) माहे जून, २०२४ अखेर अस्तित्वात असलेल्या गोदामांची साठवणूक क्षमता इ. चे विवरण सोबत जोडले आहे.—

३.४.२

विवरणपत्र "ड"

राज्यातील जिल्हानिहाय शासकीय गोदाम क्षमता (माहे जून, २०२४ अखेर)

(आकडे मे. टनात)

अनु- क्रमांक	जिल्ह्याचे नाव	शासकीय गोदाम माहे जून २०११ नंतरची		नादुरुस्त झाल्यामुळे		इतरांना भाड्याने		इतरांकडून भाड्याने		उपलब्ध					
		शासकीय गोदाम (माहे जून २०११ पूर्वीची/थोडक्यात जुनी गोदामे)	(थोडक्यात नव्याने बांधलेली व पुरवठा कार्यालयाने ताब्यात घेतलेली गोदामे)	एकूण शासकीय गोदामांची संख्या	साठवणूकीस उपयोगी नसलेली गोदामे	दिलेली गोदामे	घेतलेली गोदामे	गोदामे							
१	२	संख्या	क्षमता	संख्या	क्षमता	संख्या	क्षमता	संख्या	क्षमता	संख्या	क्षमता				
१.	ठाणे	१५	७५००	१	१०८०	१६	८५८०	१	५००	...	...	१५	८०८०		
२.	पालघर	२२	९०००	३	३७५०	२५	१२७५०	४	१३००	१	३००	...	२०	१११५०	
३.	रायगड	५६	२३७५०	४	६२४०	६०	२९९९०	२२	८३००	...	...	...	३८	२१६९०	
४.	रत्नागिरी	४५	१६०५०	५	६७४०	५०	२२७९०	२८	८५५०	१	२५०	...	२१	१३९९०	
५.	सिंधुदुर्ग	१४	७८००	४	३१६०	१८	१०९६०	५	२५००	...	...	...	१३	८४६०	
६.	नाशिक	२८	१७२००	१७	४२३८०	४५	५९५८०	९	८६५०	...	...	...	३६	५०१३०	
७.	धुळे	१७	८५००	७	६९८०	२४	१५४८०	४	२०००	...	...	...	२०	१३४८०	
८.	नंदुरबार	२६	१३०००	६	७८२०	३२	२०८२०	६	३०००	...	...	...	२६	१७८२०	
९.	जळगाव	३२	१३७८०	८	१६५६०	४०	३०३४०	९	२२५०	...	...	३	१६००	३४	२९६९०
१०.	अहमदनगर	७६	५०४५०	६	११७६०	८२	६२२१०	४१	२१८५०	३	१३००	...	३८	३९०६०	
११.	पुणे	२२	१११५०	७	१७८८०	२९	२९०३०	१०	४३९०	...	...	२	६९०	२१	२५३३०
१२.	सातारा	४१	१५२४०	८	१२१५०	४९	२७३९०	१६	४३४०	...	...	१	३००	३४	२३३५०
१३.	सांगली	२८	१३४६०	८	८८२०	३६	२२२८०	७	२८५०	...	...	...	२९	१९४३०	
१४.	सोलापूर	४२	३१४००	१०	१२२४०	५२	४३६४०	५	१३००	...	...	...	४७	४२३४०	
१५.	कोल्हापूर	२१	१०३००	४	१०८००	२५	२११००	२	५५०	...	...	...	२३	२०५५०	
१६.	छ. संभाजीनगर	१८	१९२५८	१	५००	१९	१९७५८	८	७७१८	...	...	५	६८००	१६	१८८४०
१७.	जालना	१७	१६५००	...	३८००	१९	२०३००	९	३९००	...	...	...	१०	१६४००	
१८.	परभणी	१५	८७५०	४	४३२०	१९	१३०७०	५	२२५०	...	...	३	२६००	१७	१३४२०
१९.	हिंगोली	११	६६००	५	९२४०	१६	१५८४०	६	५५००	...	...	...	१०	१०३४०	
२०.	बीड	३७	२५८५०	८	११५२०	४५	३७३७०	१४	७३१०	...	...	४	४०००	३५	३४०६०

१	२	३		४		५		६		७		८		९		
२१.	नांदेड	३२	१३२००	२०	१४३४०	५२	२७५४०	१६	५२५०	...	...	१	५००	३७	२२७९०	
२२.	धाराशिव	२९	१७०००	२	४८००	३१	२१८००	९	३३००	...	...	२	१०००	२४	१९५००	
२३.	लातूर	२१	१६४५०	९	१०७४०	३०	२७१९०	७	५६५०	...	...	...	...	२३	२१५४०	
२४.	बुलढाणा	२०	८३००	९	८७८०	२९	१७०८०	४	१४००	...	...	१४	६८५०	३९	२२५३०	
२५.	अकोला	२१	१२४५०	४	४३२०	२५	१६७७०	३	८५०	...	...	...	...	२२	१५९२०	
२६.	वाशिम	११	५४००	५	७३२०	१६	१२७२०	...	...	...	...	...	...	१६	१२७२०	
२७.	अमरावती	३५	१५६००	४	४३२०	३९	१९९७०	४	१०५०	...	...	२	८५०	३७	१९७२०	
२८.	यवतमाळ	३५	१७५००	९	९८६०	४४	२७३६०	११	७३८०	...	...	...	...	३३	१९९८०	
२९.	वर्धा	१४	८६५०	४	४६००	१८	१३२५०	२	२०००	...	...	...	...	१६	११२५०	
३०.	नागपूर	४६	२२५८८	१२	१४८२०	५८	३७४०८	२१	६२३१	...	...	४	६१००	४१	३७२७७	
३१.	भंडारा	१५	८६००	१३	९५४०	२८	१८१४०	३	११००	...	...	१	५५०	२६	१७५९०	
३२.	गोंदिया	१८	११९००	२	२१६०	२०	१४०६०	४	११५०	३	७००	...	...	१३	१२२१०	
३३.	चंद्रपूर	२८	१४२५०	१०	१०२२०	३८	२४४७०	४	१८००	३	१२५०	...	...	३१	२१४२०	
३४.	गडचिरोली	२१	९०५०	२२	१६०००	४३	२५०५०	५	२३५०	६	२६००	२	५०००	३४	२५१००	
३५.	मुंबई शहर	१३	८७२३.५	...	...	१३	८७२३.५	६	३२४३	...	...	...	...	७	५४८०.५	
एकूण		...	९४२	५१५२००	२४१	३१९५६०	११८५	८३४७६०	३१०	१४१७६२	१७	६४००	४४	३६८४०	९०२	७२३४३७.५

३.५ (१) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत अन्नधान्य वितरणाची सुधारित पध्दत :- सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत निर्धारित दराने व योग्य दर्जाचे धान्य शिधापत्रिका धारकांना खात्रीशीररित्या उपलब्ध होईल याची हमी देण्याच्या उद्देशाने शासनाने सुधारीत धान्य वितरण प्रणाली राबविण्याबाबत दि. २३ फेब्रुवारी, २०१२ रोजी निर्णय घेतला आहे. या सुधारीत धान्य वितरण प्रणाली अंतर्गत भारतीय अन्न महामंडळ ते शासकीय धान्य गोदाम व शासकीय धान्य गोदाम ते रास्त भाव दुकानांपर्यंत अन्नधान्याची वाहतूक खुल्या निविदा प्रक्रियेद्वारा जिल्हास्तरावर नियुक्त करण्यात येणाऱ्या वाहतूकदारामार्फत करावयाची आहे.

उपरोक्त धोरणानुसार दि. १५ जानेवारी, २०२१ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये वाहतूक कंत्राटासाठीच्या निविदा प्रक्रियेकरीता सुधारित मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. या शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार निविदा प्रक्रिया कार्यान्वित करण्यात येऊन मुंबई-ठाणे शिधावाटप क्षेत्रातील ५ परिमंडळे व परभणी वगळता ३३ जिल्ह्यांमध्ये नवीन अन्नधान्य वाहतूक कंत्राटे कार्यान्वित करण्यात आली आहेत. परभणी जिल्ह्यातील न्यायालयीन प्रकरणी मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी दिलेल्या आदेशान्वये दरपत्रकाची प्रक्रिया सर्वाविण्यात आली. या जिल्ह्यातील अन्नधान्य वाहतूक कंत्राट निश्चित करण्याची कार्यवाही अंतिम टप्प्यात आहे.

(२) शासकीय गोदामातील अन्नधान्य हाताळणुकीचे हमाल कंत्राट :-राज्यातील शासकीय धान्य गोदामा मध्ये अन्नधान्य हाताळणुकीसाठी हमाल कंत्राट निश्चित करण्याच्या अनुषंगाने शासन निर्णय दि. ६ मार्च २०२३ अन्वये मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केल्या आहेत. त्यानुसार जिल्ह्यातील तालुक्यांतर्गत असलेल्या शासकीय गोदामातील अन्नधान्याच्या हाताळणुकीसाठी हमाल कंत्राट निश्चिती प्रक्रिया राबविण्याची संपूर्ण जबाबदारी जिल्हाधिकारी यांच्यावर सोपवण्यात आलेली आहे. राज्यातील पालघर, वर्धा, वाशिम, बीड, सातारा, सांगली, हिंगोली, सोलापूर (९ तालुके), पुणे (३ तालुके) या जिल्ह्यांमध्ये माथाडी मंडळामार्फत काम करून घेण्यात येत आहे. सदर शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार राज्यामध्ये गडचिरोली, गोंदिया, भंडारा, नागपूर, अकोला, अमरावती, यवतमाळ, चंद्रपूर, छत्रपती संभाजीनगर, नाशिक, जळगाव, अहमदनगर, सोलापूर, सिंधुदुर्ग आणि कोल्हापूर या जिल्ह्यांमध्ये हमाल कंत्राट निश्चिती झालेली आहे. तर उर्वरित जिल्ह्यांपैकी रायगड, रत्नागिरी, नंदुरबार, सिंधुदुर्ग, पुणे, नांदेड, बुलढाणा, परभणी आणि धुळे या जिल्ह्यांतील हमाल कंत्राट प्रक्रियेस दि. ०१-०२-२०२४ रोजीच्या शासनपत्रान्वये स्थगिती देण्यात आली आहे.

शासकीय धान्य गोदामांमध्ये अन्नधान्याच्या हाताळणूकी दरम्यान पोत्यांच्या प्रमाणिकरणासाठी पोती शिवणयंत्रे, हॅंगिंग हुक व धागा यांचा पुरवठा :- राज्यातील वीज उपलब्ध असलेल्या शासकीय धान्य गोदामांमध्ये अन्नधान्याच्या पोत्यांच्या प्रमाणिकरणादरम्यान पोती शिवण्यासाठी ११०० पोती शिवणयंत्रे, हॅंगिंग हुक व धागा पुरविण्यात आलेला आहे. उर्वरित गोदामांमध्ये तातडीने वीज उपलब्ध करून घेण्याबाबत संबंधितांना सूचना देण्यात आल्या असून या गोदामांमध्ये वीज उपलब्ध झाल्यावर त्या गोदामांमध्येही पोती शिवणयंत्रे उपलब्ध करून देण्यात येतील.

३.६ राज्यभरातील अधिकृत शिधावाटप/रास्तभाव धान्य दुकाने, कार्डधारक व एकांके बाबतची माहिती परिशिष्ट इ मध्ये दर्शविली आहेत.

शिधापत्रिकाधारकांना शिधावस्तू आणण्यासाठी निवासस्थानापासून ३ कि. मी. पेक्षा जास्त लांब जावे लागू नये या दृष्टीने नवीन रास्त भाव दुकान उघडतांना शिधापत्रिकाधारकांची सोय, भौगोलिक परिस्थिती व दुकानाची व्यवहार्यता विचारात घेतली जाते. ग्रामीण भागात सर्वसाधारणपणे किमान १,००० व कमाल ४,००० एकांके किंवा २,००० लोकसंख्येसाठी एक रास्त भाव दुकान उघडण्यात यावे, तसेच नागरी भागात ६,००० एकांकाकरिता व महानगरपालिका क्षेत्रात ८,००० एकांकाकरिता एक रास्त भाव दुकान असावे, असे धोरण आहे. त्याचप्रमाणे प्रत्येक महसुली गावात दुकान उघडण्याचे शासनाचे धोरण आहे.

३.६.१ राज्यातील रास्तभाव दुकाने व किरकोळ केरोसिन परवाने स्वयंसहायता गटांना देण्याचा निर्णय :- मा. सर्वोच्च न्यायालयाने याबाबतील रास्तभाव दुकाने/किरकोळ केरोसिन परवाने स्वयंसहायता गटांना वितरीत करण्याबाबत अंतरिम आदेश दिले आहेत. त्यानुसार, दि. २५-६-२०१० रोजीच्या पत्रान्वये रास्तभाव दुकाने/किरकोळ केरोसिन परवाने स्वयंसहायता गटांना वितरीत करण्याबाबत सर्व क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना सूचना देण्यात आल्या आहेत.

३.७ दक्षता समित्या :-सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेवरील देखरेखीत लोकांचा सहभाग राहण्याच्या दृष्टीने या व्यवस्थेमार्फत वितरण होणाऱ्या जीवनावश्यक वस्तूंच्या वितरणावर देखरेख ठेवण्यासाठी राज्य शासनाने शासन निर्णय दि. २३ जानेवारी २००८ अन्वये राज्यात सर्वत्र ग्रामस्तर, तालुकास्तर व जिल्हास्तर दक्षता समित्या त्याचप्रमाणे महानगरपालिका असलेल्या शहरात शिधावाटप कार्यालय/विभाग कार्यालय पातळीवर आणि अ, ब आणि क वर्ग नगरपालिका क्षेत्रात दक्षता समित्या स्थापन करण्यात आल्या आहेत.

३.८ साखर, रॉकेल, पेट्रोल-डिझेल इत्यादी नियंत्रित वस्तूंचे वितरण :

३.८.१ (अ) साखर :

(१) डॉ. सी. रंगराजन समितीच्या शिफारशीच्या अनुषंगाने दिनांक १७ मे २०१३ च्या आदेशान्वये साखरेवरील नियंत्रण हटविल्यामुळे साखर खुल्या बाजारातून खरेदी करण्यासाठी माहे जुलै २०१४ पासून NCDEX SPOT यांचेकडे नोंदणी केलेल्या पुरवठादारांकडून अत्यंत पारदर्शकपणे व स्पर्धात्मक पद्धतीने ई-लिलावाद्वारे साखर खरेदी करून लाभार्थ्यांना वितरित करण्यात येते.

(२) राज्य शासनाने लाभार्थ्यांना पूर्वीच्याच सवलतीच्या दरात म्हणजेच रु. १३.५० प्रति किलो प्रमाणे साखर वाटप केल्यास राज्य शासनाकडून खुल्या बाजारातून खरेदी करण्यात येणाऱ्या साखरेसाठी व अनुषंगिक खर्चासाठी केंद्र शासन प्रति किलो रु. १८.५० एवढे अनुदान उपलब्ध करून देते. त्यापैकी माहे जुलै २०१४ ते मार्च २०१७ या कालावधीतील साखरेचे अनुदान राज्य शासनास प्राप्त झाले आहे.

(३) केंद्र शासनाच्या १२ मे २०१७ च्या आदेशानुसार व केंद्र शासनाच्या दिनांक १ जून २०१७ च्या मार्गदर्शक सूचनेनुसार फक्त अंत्योदय अन्न योजनेतील लाभार्थ्यांसाठीच प्रती कुटुंब प्रतिमहा १ किलो याप्रमाणे साखर वाटप करण्याचे आदेश देण्यात आले आहे.

(४) केंद्र शासनाच्या उपरोक्त निर्णयाच्या अनुषंगाने राज्यातील पात्र लाभार्थ्यांना नियंत्रित दराने पुरवण्यात येणाऱ्या साखरेचे प्रमाण आणि दर सुधारित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यासाठी दिनांक २२ मे २०१७ रोजी मंत्रिमंडळ बैठकीत या विषयावर निर्णय घेण्यासाठी मंत्रीमंडळ उपसमिती स्थापन करण्याचा निर्णय झाला होता. त्यानुसार दिनांक २७ जून २०१७ रोजी मंत्रीमंडळ उपसमितीच्या बैठकीत झालेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

(१) जून २०१७ या महिन्यापासून राज्यातील अंत्योदय लाभार्थ्यांना प्रति कुटुंब १ किलो दरमहा या प्रमाणे साखर वितरीत करण्यात यावी.

(२) जून २०१७ या महिन्यापासून साखरेचा विक्रीचा दर रु. १५ ऐवजी रु. २० प्रति किलो करण्यात यावा.

अंत्योदय साखर योजना तपशील (२०२१-२२ ते २०२३-२४)

अ. क्र.	तपशील	आर्थिक वर्ष		
		२०२१-२२	२०२२-२३	२०२३-२४
१.	साखर नियतन मे. टन	...	२६२२०.६५९	२६७७८
२.	साखर उचल मे. टन	...	२६२०५.३०९	२६६७०
३.	साखर वितरण मे. टन	...	२५३२३.८१२	२५४०८
४.	केंद्र शासनाकडे सादर केलेला साखर प्रतिपूर्ती प्रस्ताव (रक्कम कोटीत)	...	४६.८३	४७.००
५.	केंद्र शासनाकडून प्रस्तावाच्या अनुषंगाने प्राप्त (रक्कम कोटीत)	...	४६.८३	४७.००
६.	केंद्र शासनाकडे प्रलंबित रक्कम (रक्कम कोटीत)	...	...	२०.७१

साखरेचे नियतन, उचल, वाटप (२०१७ ते २०१९)

			(आकडे लाख मे. टन मध्ये)
वर्ष	नियतन	उचल	वाटप
२०१६-२०१७	१.७४	१.७४	१.७४
२०१७-२०१८	०.५९	०.५९	०.५९
२०१८-२०१९	०.०३८	०.०३८	०.०३७
२०१९-२०२०	०.०१२	०.०१२	०.०१२
(सप्टेंबर २०१९ अखेर)			

दारिद्र्य रेषेवरील केशरी (APL) ए.पी.एल. शिधापत्रिका धारकांना सवलतीच्या दराने साखर देणेबाबत

(१) दिनांक १ मार्च, २००२ पासून केंद्र शासनाने नियंत्रित साखरेच्या किरकोळ विक्री दराने रुपये १३.२५ वरून रुपये १३.५० प्रति किलो अशी वाढ केली आहे. सद्या शासन निर्णय क्रमांक-साखर-१९१६/प्र.क्र. ६९/नापु-१९, दिनांक १५ एप्रिल, २०१७ नुसार साखरेचे किरकोळ विक्री दर रु. १५.०० प्रति किलो करण्यात आले. दिनांक १५ सप्टेंबर, २०१७ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार रु. १५ ऐवजी रु. २० प्रति किलो करण्यात आले आहे.

३.९ (ब) केरोसिनचे वाटप व वितरण :

(१) केंद्र शासनाकडून माहे एप्रिल, २०१५ पासून राज्यास दरमहा ५२, १८८ कि.ली. इतके केरोसिन नियतन प्राप्त होत होते. माहे मार्च, २०१६ पासून त्यात ५% कपात करून ४९,५८० कि.ली. केरोसिन नियतन उपलब्ध करून दिले आहे. माहे जुलै, २०१६ पासून केंद्र शासनाने सदर नियतनात ५% कपात करून राज्यास दरमहा ४७,१०० कि.ली. इतके केरोसिन नियतन उपलब्ध करून दिले आहे. माहे ऑक्टोबर, २०१६ पासून केंद्र शासनाने सदर नियतनात ३% कपात करून राज्यास दरमहा ४५,६०० कि.ली. इतके केरोसिन नियतन उपलब्ध करून दिले आहे. माहे एप्रिल, २०१७ पासून केंद्र शासनाने सदर नियतनात २८% कपात करून राज्यास दरमहा सुमारे ३२,८८० कि.ली. इतके केरोसिन नियतन उपलब्ध करून दिले आहे. माहे ऑक्टोबर, २०१७ पासून सदर नियतनात पुनश्च ५% कपात करून राज्यास दरमहा ३१,६३२ कि.ली. इतके केरोसिन नियतन उपलब्ध करून दिले आहे. राज्य शासनाने केरोसिन नियतनात स्वैच्छीक कपात केल्यामुळे राज्यास माहे एप्रिल, २०२० पासून तिमाही ११,६३२ कि.ली. (दरमहा ३८७७ कि.ली.) नियतन प्राप्त होत होते. केंद्र शासनाने सदर नियतनात माहे एप्रिल, २०२१ पासून ४,६४८ कि.ली. इतकी कपात केली तर एप्रिल, २०२२ पासून २,८०३ कि.ली. एवढी कपात केली असून सद्यस्थितीत राज्यास तिमाही ५०४ कि.ली. (दरमहा १६८ कि.ली.) एवढे नियतन प्राप्त होत आहे. एप्रिल, २०१५ पासून राज्यास प्राप्त होणारे केरोसिन नियतन पुढील प्रमाणे आहे.

सन २०१५-२०१६ ते २०२१-२०२२ २०२३-२०२४ पर्यंत केरोसिनचे प्राप्त झालेले नियतन (कि.लि.)

वर्ष ...	२०१५-१६	२०१६-१७	२०१७-१८	२०१८-१९	२०१९-२०	२०२०-२१	२०२१-२२	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५
नियतन ...	६२१९९२	५६३६४०	३८४६९६	३१४७३६	१४४५२८	४६५२८	२७९३६	१२५६४	२८८८	१२२४

(डिसेंबर २०२४ पर्यंत)

(२) केंद्र शासनाकडून केरोसिनचे नियतन तेल कंपनीनिहाय मिळते. राज्यातील जिल्हानिहाय केरोसिनची गरज व राज्यास गरजेच्या तुलनेत प्राप्त झालेले नियतन विचारात घेऊन, जिल्हानिहाय केरोसिनचे वाटप करण्यात येते.

(३) राज्यास केरोसिनचा पुरवठा भारत पेट्रोलियम कॉर्पोरेशन लिमिटेड, हिंदुस्थान पेट्रोलियम कॉर्पोरेशन लिमिटेड आणि इंडियन ऑईल कॉर्पोरेशन लिमिटेड या तीन तेल कंपन्यांमार्फत होतो. तेल कंपन्यांना जिल्हानिहाय नियतन कळविल्यानंतर, तेल कंपन्या त्यांच्या विभागीय/ प्रादेशिक कार्यालयांना दरमहा वितरीत करावयाचा कोटा कळवितात. जिल्हाधिकारी, वितरक निहाय / तालुकानिहाय कोटा निश्चित करतात व तालुकानिहाय प्राप्त कोटा विचारात घेऊन, तहसिलदार किरकोळ विक्रेते / हॉकर्स यांच्या केरोसिन पुरवठ्याबाबत आदेश काढतात.

(४) केंद्र शासनाने ठरवून दिलेल्या सूचनांप्रमाणे, राज्यात घाऊक तसेच किरकोळ केरोसिन विक्रीचे दर जिल्ह्यामध्ये जिल्हाधिकारी आणि मुंबई शिधावाटप क्षेत्रात नियंत्रक शिधावाटप संचालक, नागरी पुरवठा, मुंबई हे निश्चित करतात. सद्यस्थितीत बृहन्मुंबई शिधावाटप क्षेत्रातील केरोसिनचे किरकोळ विक्रीचे दर रु. ५५.४८ प्रति लिटर आणि इतर जिल्ह्यात सुमारे रु. ५५.६५ ते रु. ५७.०५ प्रति लिटर या दरम्यान आहेत.

(५) शासनाने दि. २० ऑगस्ट, २०१५ रोजी राज्यातील सर्व जिल्ह्यात शहरी व ग्रामीण भागात एकरूप परिमाणानुसार रॉकेलचे वितरण करण्याचा निर्णय घेतला आहे. त्यानुसार, दिनांक दि. २० ऑगस्ट, २०१५ पासून पुढील परिमाणानुसार केरोसिनचे वाटप करण्यात येत आहे—

अ. क्र.	शिधापत्रिकेवरील व्यक्तींची संख्या	रॉकेल (लिटर)
१.	एक व्यक्ती	२ लिटर
२.	दोन व्यक्ती	३ लिटर
३.	तीन व्यक्ती व त्याहून अधिक व्यक्ती	४ लिटर

● दिनांक २० ऑगस्ट, २०१५ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार सर्व गॅस जोडणी शिधापत्रिकाधारकांना सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत केरोसिन मिळण्यास अपात्र ठरविण्यात आले आहे.

(६) **केरोसिन परवानाधारकांचे कमिशन :** सद्यस्थितीत घाऊक केरोसिन परवानाधारकांना शासन निर्णय, दिनांक ६ मार्च, २०१९ अन्वये मंजूर करण्यात येणारे तसेच किरकोळ/हॉकर्स व अर्धघाऊक केरोसिन परवानाधारकांना शासन निर्णय, दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०१९ अन्वये मंजूर करण्यात येणारे कमिशन खालीलप्रमाणे आहे.

१.	घाऊक परवानाधारक	रु. १३४१.८८ प्रती कि. ली.
२.	अर्धघाऊक परवानाधारक	रु. ३००.०० प्रती कि. ली.
३.	किरकोळ/हॉकर्स परवानाधारक	रु. ६७५.०० प्रती कि. ली.

(७) राज्याला मिळणारे केरोसिन सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेद्वारे पात्र लाभार्थ्यांना उपलब्ध होणे अत्यावश्यक आहे, याची शासनाला जाणीव आहे. सदर केरोसिनचा गैरवापर होऊ नये यासाठी शासनाने पुढीलप्रमाणे उपाययोजना केलेल्या आहेत—

- (१) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतर्गत देण्यात येणारे केरोसिन निळ्या रंगाचे करण्यात आले, ज्यामुळे केरोसिनची अफरातफर ओळखणे सोपे जाते,
- (२) राज्यात सर्वत्र सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतर्गत केरोसिनचे वाटप केवळ शिधा / पुरवठापत्रिकेवर करण्यात येत आहे. यासाठी ज्यांचेकडे शिधा/ पुरवठापत्रिका नाहीत त्यांना शिधा/पुरवठापत्रिका देण्याच्या आणि ज्या गावात किरकोळ विक्रेते नाहीत तेथे किरकोळ विक्रेत्यांची नियुक्ती करण्याच्या सूचना सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांना दिलेल्या आहेत.
- (३) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतर्गत वितरित होणारे केरोसिन केवळ बिगर गॅसजोडण शिधापत्रिकाधारकांनाच प्राप्त व्हावे यास्तव दि. ०१.०८.२०१८ पासून शिधापत्रिकाधारकांकडून गॅसजोडणी नसल्याबाबतचे हमीपत्र घेऊनच केरोसिन वितरित करण्यात येत आहे.
- (४) किरकोळ विक्रेत्यांनी केरोसिन वाहतूक करतांना परस्पर विल्हेवाट लावू नये, याकरिता द्वारपोच योजनेतर्गत जिल्ह्यातील कमीत कमी ५०% गावातील किरकोळ वितरकांच्या व्यवसायाच्या ठिकाणापर्यंत केरोसिन पोहोचविण्याच्या सूचना देण्यात आलेल्या असून त्यानुसार अंमलबजावणी सुरु आहे.
- (५) राज्यात केरोसिन वितरणात सुसूत्रता व संनियंत्रण ठेवण्याच्या सूचना सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांना दिलेल्या आहेत. त्यानुसार केरोसिन परवानाधारकांच्या नियमित तपासण्या करण्यात येतात. तसेच केरोसिन परवानाधारक व पेट्रोल/ डिझेल पंपावर अचानक धाडी टाकण्यात येतात व दोषी व्यक्तींविरुद्ध आवश्यक ती कारवाई केली जाते.

३.१० (क) पेट्रोलजन्य पदार्थ :

- (अ) **पेट्रोल आणि डिझेल** : पेट्रोल व डिझेल या पेट्रोलियम पदार्थांचे वितरण व नियंत्रण याबाबत केंद्र शासनाकडून धोरणात्मक आदेश पारीत करण्यात येतात. पेट्रोल व डिझेल केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार तेल कंपन्यांनी नेमलेल्या वितरकांमार्फत ग्राहकांना वितरित करण्यात येते. केंद्र शासनाने पेट्रोल व डिझेल नियमित व पुरेशा प्रमाणात उपलब्ध होण्यासाठी व त्यामधील होणाऱ्या गैरप्रकारास आळा घालण्यासाठी **Motor Spirit and High Speed Diesel (Regulation of Supply and Distribution and Prevention of Malpractices) Order, 2005** पारीत केलेले आहेत. उक्त आदेशांतर्गत राज्य शासनाच्या राजपत्रित अधिकाऱ्यांना प्राधिकृत करण्यात आले असून, त्यांना तपासणी व जप्तीचे अधिकार देण्यात आलेले आहेत.
- (ब) **नाफ्ता** : केंद्र शासनाने पेट्रोल/डिझेल मध्ये होणारी भेसळ रोखण्यासाठी काही पेट्रोलियम पदार्थ/उपपदार्थांच्या वापरावर नियंत्रण आणण्याच्या दृष्टीने, नाफ्ता (ॲक्वीजिशन, स्टोरेज, सेल ॲण्ड प्रिक्लेशन ऑफ युज इन ऑटोमोबाईल्स) ऑर्डर, २००० हे आदेश पारीत केले आहेत. या अनुषंगाने नाफ्ता, वापर, संपादन, साठवणूक व विक्री करणाऱ्या सर्व संबंधितांना यासंदर्भात अनुज्ञप्ती घेणे बंधनकारक करण्यात आलेले आहे. यास अनुसरून राज्य शासनाने दिनांक १४ जानेवारी, २००९ रोजी "महाराष्ट्र नाफ्ता (अनुज्ञापन) आदेश, २००९" हे आदेश निर्गमित केले आहेत.
- (क) **सॉल्वंट** : दि सॉल्वंट, रॅफीनेट ॲण्ड स्लॉप (ॲक्वीजिशन, स्टोरेज, सेल ॲण्ड प्रिक्लेशन ऑफ युज इन ऑटोमोबाईल्स) ऑर्डर, २००० हे आदेश पारीत केले आहेत. या अनुषंगाने सॉल्वंट, रॅफीनेट व स्लॉप इ. पेट्रोलियम उपपदार्थांचे संपादन, साठवणूक व विक्री करणाऱ्या सर्व संबंधितांना यासंदर्भात अनुज्ञप्ती घेणे बंधनकारक करण्यात आलेले आहे. यास अनुसरून राज्य शासनाने, दिनांक २५ जानेवारी, २००७ रोजी "दि महाराष्ट्र सॉल्वंट, रॅफीनेट ॲण्ड स्लॉप (लायसन्सिंग) आर्डर, २००७" हे आदेश निर्गमित केले आहेत.
- (ड) **एल. पी. जी. गॅस** : केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार तेल कंपन्या आपल्या अधिकृत वितरकांमार्फत एल. पी. जी. गॅसचा पुरवठा करीत असतात. केंद्र शासनाने एलपीजीच्या पुरवठ्यात गैरव्यवहार होऊ नये या उद्देशाने "दि लिक्विफाईड पेट्रोलियम गॅस (रेग्युलेशन ऑफ सप्लाय ॲण्ड डिस्ट्रीब्युशन) ऑर्डर, २०००" हे आदेश पारीत केले आहेत. या अंतर्गत व्यवसायाच्या ठिकाणी/साठवणुकीच्या ठिकाणी प्रवेश, तपासणी व जप्तीचे अधिकार राज्य शासनाच्या संबंधित क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना प्रदान करण्यात आले आहेत.

राज्यात घरगुती एल.पी.जी. जोडणीधारकांची एकूण संख्या ३,५०,२९,११८ असून त्यापैकी एक सिलिंडर जोडणीधारक १,८१,९६,७१० इतके असून दोन सिलिंडर जोडणीधारकांची संख्या १,६८,३२,४०८ इतकी आहे.

एलपीजी ग्राहकांसाठी मॉडीफाईड डायरेक्ट बेनिफिट ट्रान्सफर योजना : देशातील ५४ जिल्ह्यांमध्ये दिनांक १५ नोव्हेंबर, २०१४ पासून मॉडीफाईड डायरेक्ट बेनिफिट ट्रान्सफर फॉर एल. पी. जी. (MDBTL) स्कीम सुरु करण्यात आली असून महाराष्ट्रातील वर्धा व अमरावती या दोन जिल्ह्यांत ही योजना लागू झाली आहे. राज्यातील उर्वरित जिल्ह्यांमध्ये ही योजना दिनांक १ जानेवारी, २०१५ पासून लागू करण्यात आली आहे.

या योजनेअंतर्गत एल.पी.जी ग्राहक आधार क्रमांक व बँक खाते क्रमांक हे एल.पी.जी ग्राहक क्रमांकाशी संलग्न करून अनुदान प्राप्त करून घेता येते.

मुख्यमंत्री अन्नपुराणा योजना :-

महाराष्ट्र शासनाचा सन २०२४-२५ या वर्षाचा अतिरिक्त अर्थसंकल्प सादर करताना मुख्यमंत्री अन्नपुराणा योजनेची घोषणा करण्यात आली आहे. उपरोक्त घोषणेच्या अनुषंगाने केंद्र शासनाच्या प्रधानमंत्री उज्ज्वला योजनेच्या राज्यातील सुमारे ५२.१६ लक्ष लाभार्थ्यांना तसेच मुख्यमंत्री-माझी लाडकी बहीण योजनेच्या पात्र लाभार्थ्यांच्या कुटुंबाला वार्षिक ३ गॅस सिलिंडरचे पुनर्भरण (Refill) मोफत उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे. सदर योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी दि. ३०.०७.२०२४ रोजी शासन निर्णय तसेच दि. ०४.०९.२०२४ व दि. ०४.१०.२०२४ रोजी शासन शुद्धिपत्रक निर्गमित करण्यात आले आहेत. त्यानुसार सदर योजना दि. ३०.०७.२०२४ पासून कार्यन्वित करण्यात आली आहे.

३.११ सार्वजनिक वितरण व्यवस्था बळकट होण्याकरिता करण्यात आलेल्या उपाययोजना :-

सार्वजनिक वितरण व्यवस्था बळकट करण्याच्या उद्देशाने राज्य शासनाने शिधावाटप/रास्तभाव दुकांनाची नियमित, आकस्मिक तपासणी करणे, अन्नधान्याचे नमुने पॉलीथीन पिशव्यामधून प्रदर्शित करणे व त्याची पडताळणी करणे, अशा विविध उपाययोजना केल्या आहेत.

३.११.१ जीवनावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये साठेबाजी व काळाबाजार करणाऱ्या व्यक्तींवर माहे नोव्हेंबर, २०२२ ते ऑक्टोबर, २०२३ या कालावधीत राज्यात घातलेल्या धाडी, अटक करण्यात आलेल्या व्यक्तींची संख्या, पोलीसांकडे नोंदविलेले गुन्हे तसेच जप्त करण्यात आलेल्या वस्तूंची किंमत दर्शविणारे विवरणपत्र.

विवरणपत्र

अ.क्र.	महिना	घातलेल्या घाडींची संख्या	अटक करण्यात आलेल्या व्यक्तींची संख्या	आरोपपत्र दाखल केलेल्या व्यक्तींची संख्या	जप्त करण्यात आलेल्या मालाची किंमत (रुपये)
१.	ऑक्टोबर, २०२३	६०	८०	१६	१००६८६९३
२.	नोव्हेंबर, २०२३	४०	४४	६	७२७४९६१
३.	डिसेंबर, २०२३	७१	६३	१६	१४८७०१२८
४.	जानेवारी, २०२४	५६	३९	८	१२१७६६३९
५.	फेब्रुवारी, २०२४	४१	२	...	५७८६८५१९
६.	मार्च, २०२४	५२	३९	८	४८१८५५५
७.	एप्रिल, २०२४	४३	२०	१३	७६२२१०६
८.	मे, २०२४	६०	५०	२१	९९२३२८३
९.	जून, २०२४	५५	५०	६	११११५९०६
१०.	जुलै, २०२४	२३	१६	१०	८६६३०२५
११.	ऑगस्ट, २०२४	६१	३०	१४	३९४०२७४४
१२.	सप्टेंबर, २०२४	३३	१२	५	२८३२९६३
एकूण ...		५९५	४४५	१२३	१८६६३७५२२

जीवनावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अंतर्गत माहे नोव्हेंबर, २०२२ ते ऑक्टोबर, २०२३ या कालावधीत राज्यात एकूण ५८९ छापे घालण्यात आले व रुपये १४,९५,७६,२४४ इतका माल जप्त करण्यात आला आहे. आरोपपत्र दाखल केलेल्या व्यक्तींची संख्या ८२४ आहे व अटक करण्यात आलेल्या व्यक्तींची संख्या ८४९ इतकी आहे. वरील सर्व माहिती पोलीस महासंचालक, गुन्हे अन्वेषण विभाग, सांख्यिकी शाखा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचेकडून प्राप्त माहितीनुसार दिली आहे.

३.११.२ गरीब व गरजू व्यक्तींना स्वस्त दरात शिवभोजन उपलब्ध करून देण्याबाबत :-

राज्यातील गरीब व गरजू जनतेला सवलतीच्या दरात भोजन उपलब्ध करून देण्याची योजना शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याअनुषंगाने पहिल्या टप्प्यात प्रायोगिक तत्वावर तिमाहीसाठी राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्याच्या मुख्यालयी एक भोजनालय सुरु करण्यात येईल. तदनंतर सदरील योजनेस मिळणारा प्रतिसाद पाहून ही योजना इतर भागात राबविण्यात येईल.

राज्यात स्वस्त दरात शासकीय अनुदान प्राप्त भोजनालयातून भोजन उपलब्ध करून देण्याची योजना :-

१. या योजनेअंतर्गत सुरु करण्यात येणाऱ्या भोजनालयात २ चपात्या, १ वाटी भाजी, १ मूद भात व १ वाटी वरण समाविष्ट असलेली जेवणाची थाळी रु. १०/- प्रती थाळी याप्रमाणे भोजन उपलब्ध करून देण्यात येईल.

२. भोजनालय चालविण्यासाठी सद्यःस्थितीत सुरु असलेल्या खानावळ, महिला बचतगट, भोजनालय, रेस्टॉरंट अथवा मेस यापैकी सदर योजना राबविण्यास सक्षम असलेल्या भोजनालयाची त्या-त्या स्तरावरील समितीने निवड करावी. तसेच ज्या-ज्या ठिकाणी गरीब किंवा मजूर लोकांची वर्दळ जास्त असेल अशा ठिकाणी (उदा. जिल्हा रुग्णालये, बस स्थानके, रेल्वे स्थानक परिसर, बाजारपेठा, शासकीय कार्यालये इत्यादी) सदर थाळीची विक्री केली जाईल, याबाबतची दक्षता संबंधित समितीची राहिल.

३. सदर योजनेचे स्वरूप पुढील प्रमाणे राहिल :- सदर थाळीची किंमत शहरी भागामध्ये प्रतिथाळी रु. ५०/- व ग्रामीण भागामध्ये रु. ३५/- इतकी राहिल. समितीने पात्र ठरविलेल्या खानावळ, महिला बचतगट, भोजनालय, रेस्टॉरंट अथवा मेस यांना प्रति ग्राहकांकडून प्राप्त झालेल्या रु. १०/- एवढ्या रकमेव्यतिरिक्त उर्वरित रक्कम अनुदान म्हणून या विभागाकडून थेट जिल्हाधिकाऱ्यांना देण्यात येईल व त्यांच्यामार्फत संबंधितांना वितरित करण्यात येईल.

४. सदर योजनेवर संनियंत्रण ठेवण्यासाठी राज्यस्तरावर पुढील प्रमाणे उच्चाधिकार समिती असेल.

मा. मुख्य सचिव	अध्यक्ष
मा. अपर मुख्य सचिव (वित्त विभाग)	सदस्य
मा. प्रधान सचिव (नगर विकास विभाग)	सदस्य
मा. प्रधान सचिव (अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग)	सदस्य सचिव

सदर समिती सर्व पर्यायांचा सांगोपांग विचार करून या योजनेचा पुढील टप्पा ठरविण्याची कारवाई करेल. या पर्यायांमध्ये सेंट्रल किचन, नामवंत स्वयंसेवी संस्था, सार्वजनिक न्यास व CSR आणि VSTF इत्यादींचा सहभाग कसा घेता येईल व शासनाच्या सहभागाबद्दल रुपरेषा ठरवेल. त्याचप्रमाणे ही योजना शाश्वत व टिकणारी होण्यासाठी सदर समिती क्रॉस सबसिडी व सार्वजनिक-खाजगी भागीदारी चे तत्व (PPP) वापरण्यावर भर देईल. तसेच याकरिता राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेतील प्राधान्य कुटुंबांच्या त्या शहरातील/जिल्हा मुख्यालयातील लाभार्थ्यांच्या प्रमाणात थाळीचे प्रमाण ठरवण्यात येईल. याबाबतचा निर्णय वरील उच्चाधिकार समिती घेईल.

५. शिवभोजन योजना :-

(रक्कम रु. कोटी)

अ.क्र.	वर्ष	तरतूद	खर्च
१.	२०१९-२०	...	२.७९
२.	२०२०-२१	...	१२३.९२
३.	२०२१-२२	...	२०८.२०
४.	२०२२-२३	...	१७५.४९
५.	२०२३-२४	...	१९९.९५

६. आनंदाचा शिधा :-

सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतर्गत पात्र शिधापत्रिकाधारकांना राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत अंत्योदय अन्न योजना, प्राधान्य कुटुंब तसेच औरंगाबाद व अमरावती विभागातील सर्व जिल्हे व नागपूर विभागातील वर्धा अशा १४ शेतकरी आत्महत्याग्रस्त जिल्ह्यांतील एपीएल (केशरी) शेतकरी शिधापत्रिकाधारकांना ई-पॉस प्रणालीद्वारे १ किलो रवा, १ किलो चणाडाळ, १ किलो साखर व १ लिटर पामतेल या ४ शिधाजिन्नसांचा समावेश असलेल्या विशेष शिधाजिन्नस संचांचे वितरण रु. १००/- प्रति संच या दराने सर्व प्रथम दि. ०४.१०.२०२२ च्या शासन निर्णयानुसार दिवाळी सणानिमित्त वाटप करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. तदनंतर शासन निर्णय दिनांक २२.०२.२०२३ अन्वये गुढीपाडवा, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती इ. सणानिमित्त, दि. २२.०८.२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार गौरी-गणपती उत्सवानिमित्त, दि. ०३.१०.२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार दिवाळी सणानिमित्त, दि. ११.०१.२०२४ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार श्रीराम प्राणप्रतिष्ठा सोहळ्यानिमित्त व शिवाजी महाराज जयंतीनिमित्त आणि दि. १२.०७.२०२४ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार गौरी-गणपती उत्सवानिमित्त प्रत्येकी १ किलो या परिमाणात रवा, चणाडाळ, साखर व १ लिटर या परिमाणात सोयाबीन तेल हे ४ शिधाजिन्नस समाविष्ट असलेला “आनंदाचा शिधा” शिधाजिन्नस संचांचे वितरण करण्यात आलेले आहे.

“आनंदाचा शिधा” वितरणाचा तपशील पुढीलप्रमाणे :-

वर्ष	सण	नियतन	एकूण वितरण	वितरण टक्केवारी
२०२२	दिवाळी	...	१६१४६६६४	१०० %
२०२३	गुढीपाडवा, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती	...	१५८९७५७८	९९.८९ %
२०२३	गौरी-गणपती उत्सव	...	१५६९४८५६	९९.९५ %
२०२३	दिवाळी	...	१५८३३७१९	९९.७० %
२०२४	श्री राम प्राणप्रतिष्ठा सोहळा व छ. शिवाजी महाराज जयंती	...	१६०११७७०	९९.६५ %
२०२४	गौरी-गणपती उत्सव	...	१५६०३३३०	९९.६४ %

७. मुख्यमंत्री अन्नपूर्णा योजना :-

शासन निर्णय क्रमांक घगॅस-२०२४/प्र.क्र.५८/नापु २७, दि.३०.०७.२०२४ व शासन शुध्दिपत्रक समक्रमांक दि. ०४.०९.२०२४ व दि. ०४.१०.२०२४ अन्वये सदर योजना कार्यान्वित करण्यात आली आहे.

मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांनी महाराष्ट्र शासनाचा सन २०२४- २५ या वर्षाचा अतिरिक्त अर्थसंकल्प सादर करताना मुख्यमंत्री अन्नपूर्णा योजनेची घोषणा केली आहे. सदर योजनेमध्ये राज्यातील प्रधानमंत्री उज्ज्वला योजनेच्या लाभार्थ्यांना तसेच, मुख्यमंत्री - माझी लाडकी बहीण योजनेच्या लाभार्थ्यांनाही वार्षिक ३ गॅस सिलेंडरचे पुनर्भरण (Refill) मोफत उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

देशातील स्त्रियांना धुरमुक्त वातावरणात जगता यावे, देशातील गरीब कुटुंबांना स्वयंपाकासाठी स्वच्छ इंधन पुरविणे, तसेच गरीब कुटुंबातील महिलांच्या आरोग्यमानात सुधारणा करून स्त्री सक्षमीकरण करणे, या उद्देशाने शासनाने मुख्यमंत्री अन्नपूर्णा योजनेची घोषणा केली आहे. त्यानुसार शासन निर्णय क्रमांक घगॅस- २०२४/प्र.क्र.५८/नापु २७, दि.३०.०७.२०२४ अन्वये सदर योजना कार्यान्वित करण्यात आली आहे.

सन २०२४-२५ मध्ये या योजनेकरीता पूरक मागणीद्वारे रक्कम रु. १३४३.४१ कोटी तरतूद करण्यात आली. मंजूर तरतुदीमधून दि. ०७-०२-२०२५ पर्यंत रु.३७०.८० कोटी एवढी रक्कम लाभार्थ्यांना वितरीत करण्यासाठी तेल कंपन्यांना वर्ग करण्यात आली.

रास्त भाव दुकानांच्या तपासण्या व

माहे जानेवारी २०१९

अ. क्र.	जिल्हा	कार्यरत रास्त भाव दुकानांची संख्या	आवश्यक तपासण्या	नियमित तपासण्याची संख्या	टक्केवारी	आकस्मिक तपासण्याची संख्या	तक्रार प्राप्त झाल्यामुळे तपासण्याची संख्या	एकूण तपासण्या (५+७+८)
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१.	मुंबई/ठाणे	२८२४०	६२७	५३६३	५४	४१	१३३	५६९७
२.	ठाणे	५२४	२६२	४०	...	...	...	४०
३.	पालघर	८४८	४२४	३५	...	...	...	३५
४.	रायगड	१२७०	६३५	९६	१	...	...	९६
५.	रत्नागिरी	८४७	४२४	७१	...	...	...	७१
६.	सिंधुदुर्ग	३८२	१९१	४०	...	...	...	४०
७.	नाशिक	२६०९	१३०५	२३६	२	८	...	२३६
८.	अहमदनगर	१८८४	२४२	२७८	३	...	...	२७८
९.	जळगाव	१९३६	९६८	२३७	२	...	१	२३८
१०.	धुळे	९८०	४९०	८७	१	६	...	८७
११.	नंदुरबार	१०६१	५३१	४८	...	७	२	५०
१२.	औरंगाबाद	१८०२	२०१	१५०	२	१३	७	१६७
१३.	जालना	३०९१	१५४६	१०९	१	...	...	१०९
१४.	नांदेड	१९८८	९९४	१३२	१	३	...	१३२
१५.	बीड	१९६४	९८२	१०२	१	३०	...	१११
१६.	उस्मानाबाद	१०७३	५३७	४०५	४	...	...	४०५
१७.	परभणी	११८३	५९२	१६३	२	२५	१	१६४
१८.	लातूर	१३५०	६७५	१८२	२	१	...	१८४
१९.	हिंगोली	७९६	३९८	१३२	१	११	९	१५९
२०.	पुणे (ग्रा.)	१८०४	९०२	२९५	३	२५	...	२९८
२१.	पुणे (श.)	८०७	४०४	३१६	३	२	१	३१७
२२.	सोलापूर (ग्रा.)	१५५८	७७९	२४९	२	२	...	२५१
२३.	सोलापूर (श.)	३१५	१५८	७३	१	...	...	७३
२४.	कोल्हापूर	१५८१	७९१	२५३	३	१	...	२५३
२५.	सातारा	१६७७	८३९	१४०	१	३	...	१४३
२६.	सांगली	१३५६	६७८	७०	१	...	...	७०
२७.	अमरावती	१९१४	२५७	६३	१	१	...	६४
२८.	वाशिम	७७५	३८८	४९	...	१०	...	४९
२९.	अकोला	१०६०	५३०	५४	...	३	...	५६
३०.	बुलढाणा	१५३७	७६९	१८२	२	२	२	१८३
३१.	यवतमाळ	२०५३	१०२७	१२८	१	४	...	१२९
३२.	नागपूर (श.)	६६७	३३४	१०७३	११	१२	३६	११९०
३३.	नागपूर (ग्रा.)	१२९३	६४७	१५५८	१६	३	४०	१६०४
३४.	वर्धा	८५०	४२५	८४३	८	२	३१	८८३
३५.	भंडारा	८९३	४४७	८१५	८	१	८	८३१
३६.	गोंदिया	९९८	४९९	१०२४	१०	२	१९	१०६३
३७.	चंद्रपूर	१५२८	७६४	१४०२	१४	६	३७	१४८५
३८.	गडचिरोली	११९६	५९८	११४०	११	...	२	११४२
	एकूण	७७६९०	३८८४५	१७६३३	१७६	२२६	३२९	१८३८३

त्यावर केलेल्या कारवाईबाबत

ते सप्टेंबर २०१९

एकूण तपासण्याची टक्केवारी १०	दोषी आढळून आलेल्या दुकानांची संख्या			केलेली कारवाई			जप्त मुद्देमालाची किंमत रुपये १७	गुन्हे दाखल केलेल्या व्यक्तींची संख्या १८	अटक केलेल्या व्यक्तींची संख्या १९
	किरकोळ दोष ११	मध्यम दोष १२	गंभीर दोष १३	निलंबित दुकाने १४	रद्द दुकाने १५	वसूल दंड रुपये १६			
५७	३९५	३८४	२७	५१	४२	२८४६४७१	६४२०६	१५	१२
४	...	...	...	...	...	...	...	...	...
३	...	...	२	...	...	...	...	...	...
९	...	२	...	८	...	४०००	...	...	...
६	...	...	...	...	...	...	...	...	...
४	...	...	...	...	...	...	...	...	...
२१	१९	...	...	२	...	...	...	...	...
२५	१५०	१००	...	...	१	...	...	...	...
२१	...	११	...	११	...	...	...	...	...
८	...	...	...	...	...	...	...	...	...
५	४६	...	...	...	...	१३०००	...	...	...
१५	१	१	...	...	...	...	...	...	...
१०	...	...	...	...	...	५०००	...	...	...
१२	३	१	...	...	...	१०००	...	...	...
१०	...	२	...	...	...	...	...	...	...
३६	...	...	९	९	...	...	...	...	...
१५	१०	३	१	१	...	...	...	...	...
१७	...	...	...	...	...	...	...	...	...
१४	...	...	...	...	...	१६४०००	...	...	...
२७	...	...	...	...	...	...	...	...	...
२९	...	...	...	...	...	...	...	...	...
२३	...	...	...	...	...	...	...	...	...
७	...	...	...	...	...	...	...	...	...
२३	...	...	...	...	...	...	...	...	...
१३	...	...	...	...	...	...	...	...	...
६	...	...	...	...	...	...	...	...	...
६	१	...	...	...	...	१०००	...	...	...
४	...	...	...	...	...	...	...	...	...
५	१	२	...	...	...	...	...	...	...
१६	...	२	...	२	...	२०००	...	...	...
१२	...	१	...	...	...	१५००	...	...	...
१०७	४६	१	२	२	...	४६४२७	...	...	...
१४४	१५	...	...	...	४	९०००	८३५४	...	...
७९	३१	...	९	१५	...	३७०६५	...	...	...
७५	८	८	...	२	१	१८०००	...	...	...
९६	२	३	५	...	५	१७०००	७४८	...	...
१३४	५८	१९	८	७	१	५१५००	...	...	...
१०३	५	४	१	२	१	२०००	...	...	...
१६५४	७९१	५४४	६४	११२	५५	३२१८९६३	७३३०८	१५	१२

३.१२ (अ) भात गिरणी उद्योग :

केंद्र शासनाने निर्णय घेऊन भातगिरणी उद्योग (विनियमन) अधिनियम, १९५८ व भात गिरणी उद्योग (विनियमन करणे व अनुज्ञप्ती देणे) नियम, १९५९ हे दोन्ही अधिनियम त्यांच्या असाधारण राजपत्र-२, खंड-१ च्या दिनांक २५-५-९७ च्या अधिसूचनेनुसार रद्द (Repeal) केले आहेत. त्यामुळे भात गिरणी उद्योगासाठी लागणारा परवाना/अनुज्ञप्ती यावर राज्य शासनाचे निर्बंध राहिलेले नाहीत. केंद्र शासनाची सदरील अधिसूचना महाराष्ट्र शासनाच्या राजपत्रात भाग-४ क मध्ये दिनांक ८-७-१९९७ रोजी पुनःप्रकाशीत करण्यात आली आहे.

३.१३ ग्राहक संरक्षण—

ग्राहक संरक्षण अधिनियम, २०१९ दि. २०-०७-२०२० पासून लागू झाला असून तत्पूर्वीचा ग्राहक संरक्षण अधिनियम, १९८६ व्यपगत झाला आहे. ग्राहकांचे हिताचे संरक्षण करण्याच्या हेतूने समयोचित व प्रभावी प्रशासनासाठी आणि ग्राहकांच्या विवादाचे निवारणासाठी केंद्रीय ग्राहक संरक्षण प्राधिकरण स्थापित करणेची तरतूद या अधिनियमामध्ये करण्यात आली आहे. या अधिनियमान्वये मोबदला अदा करून कोणतीही वस्तू किंवा सेवा Online किंवा Offline पद्धतीने घेणारी व्यक्ती ही “ग्राहक” समजली जाते. या अधिनियमामध्ये मध्यस्थी कक्ष, दिशाभूल करणाऱ्या जाहिराती, उत्पादनाचे उत्तरदायित्व, ई-कॉमर्स/ इलेक्ट्रॉनिक सेवा प्रदाता/थेट विक्री, केंद्रीय ग्राहक संरक्षण प्राधिकरण इत्यादी बाबत तरतुदी नव्याने समाविष्ट करण्यात आल्या आहेत. या अधिनियमामध्ये राष्ट्रीय, राज्य आणि जिल्हा पातळीवर ग्राहक तक्रार निवारण आयोगाच्या स्थापनेची तरतूद आहे. सदर आयोग पूर्णतः ग्राहक विवादाचे निराकरण करण्यासाठी स्थापन करण्यात आले असून त्यांचे केंद्र अधिसूचना दि. ३१ डिसेंबर, २०२२ अन्वये न्यायक्षेत्र सुधारणा करण्यात आली आहे.

- (१) राष्ट्रीय ग्राहक तक्रार निवारण आयोग :- राष्ट्रीय पातळीवर (रु. २ कोटीपेक्षा अधिकचे दावे)
- (२) राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग :- प्रत्येक राज्य स्तरावर (रु. ५० लक्ष ते रु. २ कोटीपर्यंतचे दावे)
- (३) जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण आयोग :- प्रत्येक जिल्हा स्तरावर (रु. ५० लक्ष पर्यंतचे दावे)

राज्य आयोगाचे मुख्यालय मुंबई येथे असून औरंगाबाद आणि नागपूर या दोन ठिकाणी प्रादेशिक खंडपीठे कार्यरत आहेत आणि कोल्हापूर, पुणे, अमरावती आणि नाशिक येथे राज्य आयोगाचे परिक्रमा खंडपीठे स्थापन करण्यात आली आहेत. जिल्हा मुख्यालयाच्या ठिकाणी एकूण ४० जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण आयोग कार्यान्वित आहेत.

१) **राज्य ग्राहक कल्याण सल्लागार समिती :-** राज्यात ग्राहक चळवळीला प्रोत्साहन देऊन ही चळवळ ग्रामीण भागात पसरविण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजनेसंबंधात शासनाला “सल्ला राज्य ग्राहक कल्याण सल्लागार समिती” स्थापन करण्यात येते.

२) **राज्य ग्राहक संरक्षण परिषद :-** राज्यातील ग्राहकांच्या हिताचे संरक्षण व संवर्धन करण्यासाठी ग्राहक संरक्षण अधिनियम, २०१९ अनुसार व शासन निर्णय दि. २९/०८/२०२२ अन्वये महाराष्ट्र राज्य ग्राहक संरक्षण परिषदेची स्थापन करण्यात येते.

३) **जिल्हा ग्राहक संरक्षण परिषद :-** जिल्हा स्तरावरील ग्राहकांच्या समस्यांचे निराकरण करण्यासाठी जिल्हा ग्राहक संरक्षण परिषदेची स्थापना करण्यात येते.

४) **राज्य ग्राहक हेल्पलाईन :-** ग्राहकांच्या तक्रारीच्या निराकरणासाठी एक पर्यायी व्यवस्था म्हणून ग्राहकांना त्यांच्या समस्यांवर मार्गदर्शन करण्यासाठी महाराष्ट्र राज्य ग्राहक हेल्पलाईन सुरू करण्यात आली आहे. या हेल्पलाईनव्दारे राज्यातील ग्राहकांना मराठी, इंग्रजी व हिंदी भाषेमध्ये सल्ला उपलब्ध होत आहे. राज्य ग्राहक हेल्पलाईनचा टोल फ्री क्र. १८०० २२२२६२ असा आहे.

५) **राष्ट्रीय व जागतिक ग्राहक दिन :-** प्रत्येक वर्षी “२४ डिसेंबर” हा राष्ट्रीय ग्राहक दिन म्हणून आणि “१५ मार्च” हा जागतिक ग्राहक हक्क दिन म्हणून साजरा केला जातो. ग्राहकांना त्यांच्या हक्कांबाबत जागरूक करण्यासाठी वृत्तपत्रे, रेडिओ, दूरदर्शन अशा विविध माध्यमातून प्रचार व प्रसिद्धी करण्यात येते.

६) **चित्ररथ :-** भारतीय प्रजासत्ताक दिनाच्या ७४ व्या वर्धापन दिनानिमित्त दिनांक २६/०९/२०२४ रोजी शिवाजी पार्क, दादर, मुंबई येथे मा. राज्यपाल महोदय यांच्या उपस्थितीत विभागामार्फत प्रथमच चित्ररथाचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर चित्ररथाच्या माध्यमातून आनंदाचा शिवा शिवभोजन थाळी योजना, धान उत्पादनाकरिता प्रोत्साहनपर राशी व पोषणतत्व गुणसंधीत तांदूळ (फोर्टिफाईड राईस) वितरण या अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाच्या यशस्वी योजनेची जनजागृती करण्यात आली होती.

४. कार्यक्रम क्रमांक ३ : वजने व मापे यांचे विनियमन—

४. वैधमापनशास्त्र यंत्रणा :-

वजने व मापे यंत्रणेस आता वैधमापनशास्त्र हे नवीन नामाभिधान देण्यात आले असून ही यंत्रणा अन्न, व नागरी पुरवठा विभागाचे एक महत्वाचे अंग आहे. अचूक वजन मापाचा वापर असणे वजन व मापात वस्तु कमी देणाऱ्या लबाड व्यापाऱ्यांकडून होणाऱ्या पिळवणुकीपासून ग्राहकांचे हित संरक्षण करणे हा या यंत्रणेचा मुख्य उद्देश आहे. तसेच आवेष्टित वस्तू ग्राहकांना योग्य भावात वजन मापात मिळतील याची खात्री करून देणे व जादा किंमत आकारणाऱ्या व्यापाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करणे हाही या यंत्रणेचा उद्देश आहे.

४.१ वजने मापे हा विषय सामाजिक यादीवर असून त्याबाबतचे अधिनियम व नियम केंद्र सरकारने बनविले आहेत व त्यांची अंमलबजावणी राज्य सरकारच्या वैधमापनशास्त्र यंत्रणेमार्फत केली जाते. त्या अनुषंगाने संसदेने वैध मापन शास्त्र अधिनियम, २००९, पारित केला आहे आणि तदनुषंगाने खालीलप्रमाणे नियम तयार केले असून ते सर्व नियमही अंमलात आलेले आहेत.

- (१) वैधमापनशास्त्र (आवेष्टित वस्तु) नियम, २०११.
- (२) वैधमापनशास्त्र (सर्वसाधारण) नियम, २०११.
- (३) वैधमापनशास्त्र (नमुना संमती) नियम, २०११.
- (४) वैधमापनशास्त्र (संख्यांकन) नियम, २०११.
- (५) वैधमापनशास्त्र (राष्ट्रीय मानके) नियम, २०११.
- (६) भारतीय वैधमापनशास्त्र संस्था नियम, २०११.

या अधिनियमाची व नियमांची एकसूत्री अंमलबजावणी व्हावी म्हणून संसदेने वैधमापनशास्त्र (अंमलबजावणी) अधिनियम, २००९ पारित केला आहे. हा अधिनियम व त्या अंतर्गत बनविलेले महाराष्ट्र वैधमापनशास्त्र (अंमलबजावणी) नियम, २०११ याची अंमलबजावणी दिनांक २८-४-२०११ पासून करण्यात येत आहे.

४.२ नियंत्रक, वैधमापनशास्त्र, महाराष्ट्र राज्य हे या यंत्रणेचे विभाग प्रमुख असून वरील अधिनियम व नियम यांच्या मार्गदर्शनाखाली अंमलबजावणीचे काम करण्यात येते. वरील अधिनियम व नियम यांची रितसर अंमलबजावणी होण्यासाठी नियंत्रक, वैधमापनशास्त्र यांना सहाय्य करण्यासाठी त्यांच्या नियंत्रणाखाली राज्यस्तरावर एक उपनियंत्रक, विभागीय स्तरावर प्रत्येकी उपनियंत्रक (८), जिल्हास्तरावर प्रत्येकी सहाय्यक नियंत्रक (४६) आणि तालुकास्तरावर निरीक्षक (२८२) असा अधिकारी वर्ग आहे.

४.३ निरीक्षक, वैधमापनशास्त्र म्हणून नियुक्ती झाल्यानंतर त्यांना भारतीय वैधमापनशास्त्र संस्था, रांची, (झारखंड) येथे चार महिन्यांचे सखोल मूलभूत प्रशिक्षण दिले जाते.

या यंत्रणेची मुख्य कामे खालीलप्रमाणे आहेत :-

- (एक) कोणत्याही व्यवहारात, औद्योगिक उत्पादनासाठी किंवा सुरक्षेसाठी उपयोगात आणलेल्या किंवा उपयोगात आणण्याचा उद्देश असलेल्या प्रत्येक वजने, मापे, तोलन आणि मापन उपकरणांची अचूकतेसाठी पडताळणी व मुद्रांकन,
- (दोन) उपरोक्त अधिनियम व नियम यातील तरतुदींचा भंग करणाऱ्या व्यक्तींविरुद्ध कारवाई,
- (तीन) आवेष्टित वस्तूंच्या व्यापारात रास्तभाव आणि उचित व्यापार प्रथा प्रस्थापित करण्यासाठी आंतरराज्य आणि राज्यांतर्गत विकल्या जाणाऱ्या आवेष्टित वस्तुसंबंधीच्या व्यवहारात आवेष्टित वस्तु नियमांतर्गत तरतुदींची अंमलबजावणी,
- (चार) वजने, मापे, तोलन आणि मापन उपकरणांसाठी उत्पादन, विक्री व दुरुस्तीकरीता परवाने देणे आणि त्यांचे नुतनीकरण करणे इ.

४.४ या यंत्रणेमार्फत खालील मार्गाने शुल्क वसूल केले जाते :-

- (१) वजने मापे, तोलन आणि मापन उपकरणे यांची पडताळणी व मुद्रांकन शुल्क,
- (२) गुन्हा प्रशमन शुल्क,
- (३) परवाना शुल्क,
- (४) आवेष्टित वस्तूंचे उत्पादन आवेष्टक/आवेष्टक (राज्यांतर्गत) यांची नोंदणी शुल्क.

ग्राहकांच्या तक्रारींचे निवारण करण्यासाठी नियमितपणे वजन व मापांची पडताळणी वैधमापनशास्त्र यंत्रणेकडून करण्यात येते, निरीक्षक कार्यालयामार्फत वेळोवेळी तपासणी करून दोषी आस्थापनेविरुद्ध कारवाई करण्यात येते. वजन व मापे वापरून व्यवसाय करणाऱ्या सर्व आस्थापना यांनी त्यांच्याकडील वजन व मापांची नियमित पडताळणी करून मुद्रांकन करणे बंधनकारक आहे. राज्यातील वजन व मापांची नियमित पडताळणी करून मुद्रांकन करण्यासाठी नेमण्यात आलेल्या परवानाधारकांची संख्या पुढीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	परवाना	उत्पादक	विक्रेते	दुरुस्तक	एकूण
१.	देण्यात आलेले परवाने	२४०	७१०	९४०	१८९०

वैधमापनशास्त्र यंत्रणेतील प्रयोगशाळा :-

वैधमापनशास्त्र यंत्रणेतील कार्यकारी व दुय्यम मानकेच्या प्रयोगशाळेच्या उभारणीसाठी केंद्र शासनाचे प्राप्त निधीमधून खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात आली आहे—

- औरंगाबाद व नाशिक येथे कार्यकारी मानक प्रयोगशाळेकरिता जागा विकत घेतली आहे.
- वणी व पिंपळगाव बसवंत येथे जागा विकत घेवून कार्यकारी मानक प्रयोगशाळेची इमारत बांधली.
- विटा जिल्हा सांगली येथे प्रशासकीय इमारत एक मानक प्रयोगशाळा कार्यान्वित केली आहे.
- बीड जिल्हा येथे जिल्हाधिकारी यांचेकडून मिळालेल्या इमारतीत मानक प्रयोगशाळा कार्यान्वित केली आहे.
- पुणे येथे एक दुय्यम मानक प्रयोगशाळा व पाच कार्यकारी मानक प्रयोगशाळेकरिता भूखंड विकत घेऊन इमारतीचे कामकाज करण्याकरिता कार्यवाही चालू आहे.

पडताळणी व प्रशमन शुल्क :-

वजने व मापे यांची वार्षिक पडताळणी व प्रशमनाद्वारे शासनास प्राप्त झालेल्या शुल्काची मागील ४ वर्षातील रक्कम खालीलप्रमाणे आहे—

(आकडे रुपये कोटीत)

अ.क्र.	वित्तीय वर्ष	पडताळणी शुल्क	प्रशमन शुल्क	एकूण शुल्क
१.	२०१४-२०१५	३३.९१	२०.३४	५४.२५
२.	२०१५-२०१६	३३.९२	२०.३४	५४.२६
३.	२०१६-२०१७	४०.३०	८.३१	४८.६१
४.	२०१७-२०१८	४२.९५	८.४९	५१.४४
५.	२०१८-२०१९	७४.०५	८.६१	८२.६६
६.	२०१९-२०२० (ऑक्टोबर २०१९ अखेर)	३७.४२	४.२२	४१.६४

वैधमापनशास्त्र यंत्रणेतील पदांचा तपशील- (३०/९/२०१९ पर्यंत)

अ.क्र.	प्रवर्ग	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१.	गट-अ	९	५	४
२.	गट-ब	३२९	२७६	५३
३.	गट-क	३३६	२७४	६२
४.	गट-ड	२७०	२४१	२९
एकूण ...		९४४	७९६	१४८

या यंत्रणेतील नियंत्रकाचे पद भाप्रसे/भापोसे च्या सुपरटार्ईम स्केलमधील अधिकाऱ्यांच्या बदलाने भरण्यात येते.

नियंत्रक वैधमापनशास्त्र विभागाने स्वतंत्रपणे नागरी सनद तयार केली असून शासनाच्या मंजुरीनंतर दिनांक १९-४-२०१५ रोजी त्यास प्रसिद्धी देण्यात आलेली आहे.

(१) वजने व मापे मानके (अंमलबजावणी) अधिनियम, १९८५ व त्याखालील नियमांच्या तरतुदींची जास्त परिणामकारकरित्या अंमलबजावणी.

(२) वजने व मापे/मानके अधिनियम, १९७६ (केंद्रीय कायदा) आणि त्याखालील नियमांच्या तरतुदींची अंमलबजावणी.

वरील अधिनियम व नियम यांच्या अंतर्गत नेमून दिलेली ठळक कर्तव्ये खालीलप्रमाणे आहेत :-

(एक) वजने व मापे इत्यादींची वार्षिक पडताळणी व मुद्रांकन कार्यक्रम,

(दोन) आंतरराज्यीय आणि राज्यांतर्गत विकल्या जाणाऱ्या आवेष्टित वस्तु नियमांतर्गत तरतुदींची अंमलबजावणी,

(तीन) तेल वाहन टाक्या आणि साठवण टाक्या यांचे मापनीकरण,

(चार) नमुना मान्यता,

(पाच) वजने, मापे, तोलन आणि मापन उपकरणे इत्यादींसाठी उत्पादन, विक्री व दुरुस्ती परवाना देणे व त्यांचे नवीकरण करणे.

(सहा) आंतरराज्यीय व्यापारातील वजने व मापे यांची संदर्भीय नियमातील तरतुदींप्रमाणे पडताळणी व मुद्रांकन करणे.

(सात) सर्व निरीक्षक, वैधमापनशास्त्र यांना रांची, (झारखंड) येथील संस्थेमध्ये सखोल प्रशिक्षण देणे.

या यंत्रणेच्या तिसऱ्या टप्प्यातील विस्तार कार्यक्रमाचा प्रस्ताव विचाराधीन असून त्यात खालील कामांचा अंतर्भाव करण्याचे प्रस्तावित आहे—

(एक) टॅक्सी आणि ऑटो रिक्षामीटर्स पडताळणी व मुद्रांकन.

(दोन) क्लिनिकल थर्मामीटर्स पडताळणी व मुद्रांकन.

(तीन) वॉटर आणि विद्युतमीटर्स पडताळणी व मुद्रांकन.

(चार) गोल्ड हॉलमार्किंग.

(पाच) मोबाईल टेस्ट हॅन फॉर वे ब्रीज टेस्टिंग.

वैधमापनशास्त्र ही यंत्रणा ग्राहकांचे हित व संरक्षणाबाबत अतिशय महत्वाची भूमिका बजावत आहे. या यंत्रणेच्या कामाचा आढावा व वजने मापे पडताळणी व मुद्रांकन कामाचा तपशील परिशिष्ट-फ मध्ये देण्यात आला आहे. वैधमापनशास्त्र अधिनियम, २००९ व आवेष्टित वस्तु नियम, १९७७ खाली भरण्यात आलेले खटले इत्यादींबाबतची माहिती परिशिष्ट-ह मध्ये देण्यात आली आहे.

(५) कार्यक्रम क्रमांक ४-लेखा परीक्षा

(अ) प्रापण वितरण व भाव नियंत्रण कार्यक्रमांतर्गत ठेवण्यात आलेल्या हिशोबांवरील अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाच्या अधिपत्याखालील राज्यस्तरीय विविध कार्यालये व अन्य कार्यालयांकडील प्रलंबित निरीक्षण अहवाल व परिच्छेदांबाबतची दिनांक ३१-१०-२०२४ पर्यंतची सद्यःस्थिती खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	कोणाकडून प्राप्त झाले	एकूण प्रलंबित निरीक्षण अहवाल	एकूण प्रलंबित परिच्छेद
१.	निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई	१७६	९४२
२.	महालेखापाल (लेखापरीक्षा-१ व २), महाराष्ट्र (राज्य वित्त व्यवस्था अहवाल.)	७	१
		एकूण ... १८३	९४३

निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई यांच्याकडील प्रलंबित अहवाल जलदगतीने निकाली काढण्याच्या उद्देशाने शासन निर्णय, क्रमांक पी. ए. सी. १०८६/५६२३/३२७३/ना. पु. २२, दि. १२-५-१९८६ अन्वये लेखापरीक्षण समितीची स्थापना करण्यात आली असून, आजमितीस लेखापरीक्षण समितीच्या एकूण ३७ बैठका घेण्यात आल्या आहेत.

(ब) लोकलेखा समिती २०१७-२०१८ च्या ३८ व्या अहवालातील सन २०१२-२०१३ च्या आर्थिक क्षेत्र अहवालातील परिच्छेद क्र. २.२ मधील एकूण २५ शिफारशी व ४६ व्या अहवालातील सन २०१४-२०१५ च्या आर्थिक क्षेत्र अहवालातील परिच्छेद. क्र. ३.२ मधील एकूण ८ शिफारशी अशा एकूण ३३ शिफारशींवर मा. महालेखापाल, मुंबई यांचेकडून संमती (Vetting) घेऊन पुढील कार्यवाही सुरु आहे.

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग
परिशिष्ट(अ)

(रुपये हजारांत)

तपशील		प्रत्यक्ष रकमा २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५	सुधारित अंदाज २०२४-२०२५	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२५-२०२६
१		२	३	४	५
प्रधान शीर्षवार सारांश					
ए—महसुली लेख्यावरील खर्च					
२२३५, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	...	दत्तमत ४,२०	१०,००	१०,००	१०,००
२४०८, अन्न, साठवण व वखार	{	भारित २१	२६,८०,१३	२६,८०,१३	२६,८०,१३
		दत्तमत ३३१७,०९,७९	१५५०,००,२७	३९८०,१७,८८	७४१,३७,८४
३४५१, सचिवालयीन—आर्थिक सेवा		दत्तमत २७,२५,६३	५४,७३,७५	९७,९९,०४	१०७,७७,७०
३४७५, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा		दत्तमत ७१,२५,६१	८५,८६,६४	७९,६९,१३,	८१,६२,७८
एकूण—ए-महसुली लेख्यावरील खर्च		भारित २१	२६,८०,१३	२६,८०,१३	२६,८०,१३
		दत्तमत ३४१५,६५,२३	१६९०,७०,६६	४१५७,९६,०५	९३०,८८,३२
एकूण	...	३४१५,६५,४४	१७१७,५०,७९	४१८४,७६,१८	९५७,६८,४५
बी—भांडवली लेख्यावरील खर्च					
४४०८, अन्न, साठवण व वखार यांवरील भांडवली खर्च.		दत्तमत ९६२४,१६,५७	१५३३०,३४,८१	१२९१६,३४,८१	१२८३५,७१,११
५४७५, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांवरील भांडवली खर्च.		दत्तमत १,०३,७५	१८,६०,०१	१३,०२,०१	९,००,०२
एकूण—बी-भांडवली लेख्यावरील खर्च		{	भारित ...	...	...
		दत्तमत ९६२५,२०,३२	१५३४८,९४,८२	१२९२९,३६,८२	१२८४४,७१,१३
एकूण	...	९६२५,२०,३२	१५३४८,९४,८२	१२९२९,३६,८२	१२८४४,७१,१३
सी—ऋण शीर्षाखालील खर्च					
७६१०, शासकीय कर्मचारी, इत्यादींना कर्जे		दत्तमत ६,०९,२९	७,७३,०१	७,७३,०१	८,२८,०१
एकूण—सी—ऋण शीर्षाखालील खर्च		{	भारित ...	...	...
		दत्तमत ६,०९,२९	७,७३,०१	७,७३,०१	८,२८,०१
एकूण	...	६,०९,२९	७,७३,०१	७,७३,०१	८,२८,०१
स्थूल बेरीज...		{	भारित २१	२६,८०,१३	२६,८०,१३
		दत्तमत १३०४६,९४,८४	१७०४७,३८,४९	१७०९५,०५,८८	१३७८३,८७,४६
एकूण	...	१३०४६,९५,०५	१७०७४,१८,६२	१७१२१,८६,०१	१३८१०,६७,५९

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

मागणी क्रमांक एम-१

(रुपये हजारांत)

तपशील	प्रत्यक्ष रकमा २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५	सुधारित अंदाज २०२४-२०२५	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२५-२०२६
१	२	३	४	५
२२३५, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण				
एक—सारांश				
००,				
६०, इतर सामाजिक सुरक्षा व कल्याण कार्यक्रम				
१०४, ठेव संलग्न विमा योजना—				
शासकीय भविष्य निर्वाह निधी	दत्तमत	४,२०	१०,००	१०,००
एकूण—६०	दत्तमत	४,२०	१०,००	१०,००
स्थूल बेरीज	दत्तमत	४,२०	१०,००	१०,००
दोन—तपशील				
६०, इतर सामाजिक सुरक्षा व कल्याण कार्यक्रम				
१०४, ठेव संलग्न विमा योजना—				
शासकीय भविष्य निर्वाह निधी				
(००)				
(००)(०१) ठेव संलग्न विमा योजनेनुसार				
प्रदाने (अनिवार्य)	(२२३५ ०६७९).			
५०, इतर खर्च	...	४,२०	१०,००	१०,००
एकूण—१०४	दत्तमत	४,२०	१०,००	१०,००
स्थूल बेरीज-२२३५,				
सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	दत्तमत	४,२०	१०,००	१०,००
तीन—वसुलीच्या रकमांचा तपशील				
००				
९११, अतिप्रदानाची वसुली				
(००)				
(००) (०१) अतिप्रदानाची वसुली (अनिवार्य)				
(२२३५बी५२१)				
७०, वजा—वसुली	...	...	...	...
निव्वळ बेरीज-२२३५,	भारित	...	...	...
सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	दत्तमत	४,२०	१०,००	१०,००
एकूण-	...	४,२०	१०,००	१०,००

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

मागणी क्रमांक एम-२

(रुपये हजारांत)

तपशील	प्रत्यक्ष रकमा २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५	सुधारीत अंदाज २०२४-२०२५	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२५-२०२६
१	२	३	४	५
२४०८, अन्न, साठवण व वखार				
एक—सारांश				
०१, अन्न				
००१, संचालन व प्रशासन ...	दत्तमत २८,२२	१,१७,३२	९२,३९	१,०४,४५
१०१, प्रापण व पुरवठा ...	भारित २१	२६,८०,१३	२६,८०,१३	२६,८०,१३
	दत्तमत ३३१६,८१,५७	१५४८,८२,९४	३९,७९,२५,४८	७४०,३३,३८
१०२, अन्न अर्थसहाय्य ...	दत्तमत ...	१	१	१
एकूण—०१	भारित २१	२६,८०,१३	२६,८०,१३	२६,८०,१३
	दत्तमत ३३१७,०९,७९	१५५०,००,२७	३९८०,१७,८८	७४१,३७,८४
एकूण ...	३३१७,१०,००	१५७६,८०,४०	४००६,९८,०१	७६८,१७,९७
स्थूल बेरीज ...	भारित २१	२६,८०,१३	२६,८०,१३	२६,८०,१३
	दत्तमत ३३१७,०९,७९	१५५०,००,२७	३९८०,१७,८८	७४१,३७,८४
एकूण ...	३३१७,१०,००	१५७६,८०,४०	४००६,९८,०१	७६८,१७,९७
वजा—वसुली	दत्तमत २,१३,०९	७,०३,४१	७,०३,४१	७५,०१
निव्वळ बेरीज २४०८, अन्न, साठवण व वखार	भारित २१	२६,८०,१३	२६,८०,१३	२६,८०,१३
	दत्तमत ३३१४,९६,७०	१५४२,९६,८६	३९७३,१४,४७	७४०,६२,८३
एकूण ...	३३१४,९६,९१	१५६९,७६,९९	३९९९,९४,६०	७६७,४२,९६
दोन—तपशील				
०१, अन्न				
००१, संचालन व प्रशासन				
(०१) आस्थापना				
(०१)(०१) राज्य अन्न आयोग, (२४०८०७१६)				
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (अनिवार्य)				
(०१) वेतन ...	२६,३१	८३,८०	६५,००	८३,८०
(०२) मजुरी ...	...	१	१	१
(०३) अतिकालिक भत्ता ...	...	१	१	१
(०६) दूरध्वनी, वीज, व पाणी शुल्क ...	३०	१,२३	१,२३	१,२३
(१०) कंत्राटी सेवा ...	९५	३,००	३,००	३,००
(११) देशांतर्गत प्रवास खर्च ...	१	२,२१	१,५५	२,२८
(१३) कार्यालयीन खर्च ...	६५	१०,६५	८,५२	१०,६५
(१४) भाडेपट्टी व कर ...	...	१०	८	१०
(१६) प्रकाशने ...	...	१,००	७०	१
(१७) संगणक खर्च ...	...	१,४६	१,०२	१,५०
(२०) इतर प्रशासकीय खर्च ...	...	६०	४२	६०
(२६) जाहिरात व प्रसिद्धी ...	...	१,२५	१,२५	१,२५
(२८) व्यावसायिक सेवा ...	...	१२,००	९,६०	१
एकूण—(०१)(०१) ...	२८,२२	१,१७,३२	९२,३९	१,०४,४५
एकूण—००१ ...	दत्तमत २८,२२	१,१७,३२	९२,३९	१,०४,४५
१०१, प्रापण व पुरवठा				
(०१) नागरी पुरवठा				
(०१)(०१) मुंबई शहर (अनिवार्य) (२४०८००१९)				
१३, कार्यालयीन खर्च	भारित ...	२६,२५,००	२६,२५,००	२६,२५,००

मागणी क्रमांक एम-२ (चालू)

(रुपये हजारांत)

१	२	३	४	५
(०१)(०१) मुंबई शहर (अनिवार्य) (२४०८००२८)				
१३, कार्यालयीन खर्च	दत्तमत	...	१	१
(०१)(०२) मुफसल (अनिवार्य) (२४०८००३७)				
१३, कार्यालयीन खर्च	भारित	२१	५५,१३	५५,१३
(०१)(०२) मुफसल(अनिवार्य) (२४०८००४६)				
१३, कार्यालयीन खर्च	दत्तमत	...	१	१
एकूण—(०१)	भारित	२१	२६,८०,१३	२६,८०,१३
	दत्तमत	...	२	२
(०२) शिधावाटप				
(०२)(०१) मुंबई शिधावाटप क्षेत्र—(२४०८००६४)				
नियंत्रक (शिधावाटप), मुंबई आणि				
संचालक, (नागरी पुरवठा)				
(गोदाम/वाहतूक) मुंबई. (अनिवार्य)				
(०१) वेतन	...	७९,६१,६६	९८,८५,१७	८६,००,००
(०२) मजुरी	...	१४,७०	१६,३८	१४,७४
(०३) अतिकालिक भत्ता	...	१,८६	२,४४	१,९५
(०६) दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	...	४६,९२	६७,८४	५४,२७
(१०) कंत्राटी सेवा	...	१५,८८	१,४५,००	१,३०,५०
(११) देशांतर्गत प्रवास खर्च	...	२,५९	११,९९	८,३९
(१३) कार्यालयीन खर्च	...	५६,७५	९०,००	७२,००
(१४) भाडेपट्टी व कर	...	१,६९,५२	१,८३,२८	१,८३,२८
(१६) प्रकाशने	...	...	१	१
(१७) संगणक खर्च	...	४,३४	१५,२३	१०,६६
(२६) जाहिरात व प्रसिद्धी	...	...	१०	७
(२७) लहान बांधकामे	...	१,८५,०६	३,६१	२,५३
(२८) व्यावसायिक सेवा	...	...	१	१
एकूण—(०२)(०१)	...	८४,५९,२८	१०४,२१,०६	९०,७८,४१
(०३) प्रापण, वितरण व किंमत नियंत्रण				
(०३)(०१) मुंबई शहर (वित्तीय सल्लागार व उप सचिव				
व पुरवठा आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई).				
(अनिवार्य) (२४०८००७३)				
(०१) वेतन	...	१०,१५,२६	१३,५७,२३	१२,००,००
(०२) मजुरी	...	१३	२३	२१
(०३) अतिकालिक भत्ता	...	...	१	१
(०६) दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	...	२,२४	५,८८	४,७०
(१०) कंत्राटी सेवा	...	२,८७	७,२०	६,४८
(११) देशांतर्गत प्रवास खर्च	...	४,७०	१०,५९	७,४१
(१३) कार्यालयीन खर्च	...	१५,४४	३०,००	२४,००
(१४) भाडेपट्टी व कर	...	...	१	१
(१६) प्रकाशने	...	...	१	१
(१७) संगणक खर्च	...	५,७६	८,४०	५,८८
(२६) जाहिरात व प्रसिद्धी	...	...	१	१
(२८) व्यावसायिक सेवा	...	...	१	१
एकूण—(०३) (०१)	...	१०,४६,४०	१४,१९,५८	१२,४८,७३
(०३)(०२) मुफसल (अनिवार्य) (२४०८०१०८)				
(०१) वेतन	...	२०५,६२,९३	२६४,०८,९५	२१०,००,००
(०२) मजुरी	...	२१,७३	२५,८३	२३,२५
(०३) अतिकालिक भत्ता	...	५,४७	१०,२४	८,१९
(०६) दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	...	३५,४३	६०,००	४८,००
(१०) कंत्राटी सेवा	...	२५,३१	५,००,००	४,५०,००
(११) देशांतर्गत प्रवास खर्च	...	४३,८२	९७,२६	६८,०८

मागणी क्रमांक एम-२ (चालू)

(रुपये हजारांत)

१	२	३	४	५
(१३) कार्यालयीन खर्च	२,२८,६६	२,८६,९१	२,२९,५३	३,५०,००
(१४) भाडेपट्टी व कर	१६,६०	२१,००	१६,८०	५०,००
(१६) प्रकाशने	...	१	१	१
(१७) संगणक खर्च	२१,२८	३५,१०	२४,५७	३६,१५
(२६) जाहिरात व प्रसिद्धी	...	१०	१०	१०
(२७) लहान बांधकामे	...	३,८३,६६	२,६८,५६	५,००,००
(२८) व्यावसायिक सेवा	५६,७५	२,७३	२,१८	५,००
एकूण—(०३) (०२) ...	२१०,१७,९८	२७८,३१,७९	२२१,३९,२७	२६७,७५,०७
(०३)(०७) अन्नधान्याच्या व्यवहारातील तुटीच्या प्रतिपूर्तीसाठी अर्थसहाय्य (अनिवार्य) (२४०८०४११).				
३३, अर्थसहाय्य	१०,६९,५४,७६	७४८,५६,७६	७४८,५६,७६	३४,५७,३६
(०३)(१२) केंद्रीय आधारभूत किंमत योजनेखालील तूट भरून काढण्यासाठी अर्थसहाय्य (अनिवार्य) (२४०८०५३८).				
३३, अर्थसहाय्य	८२३,१२,४९	१	१३,८०,१९,३५	१
(०३) (१७) पात्र शिधापत्रिकाधारकांना केरोसिनसाठी अर्थसहाय्य (कें. पु. यो.)(अनिवार्य) (२४०८०६१८)				
१३. कार्यालयीन खर्च	...	१	१	१
१७, संगणक खर्च	...	१	३१,१५,२९	१
३३, अर्थसहाय्य	...	१	१	१
एकूण—(०३) (१७) ...	...	३	३१,१५,३१	३
(०३) (१८) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेअंतर्गत तूट भरून काढण्यासाठी अर्थसहाय्य (अनिवार्य) (२४०८०६२७)				
३३, अर्थसहाय्य	८३१,४७,०८	१	१	१
(०३) (१९) अन्नधान्य व्यवहारामधील इतर योजनेचे (राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजने व्यतिरिक्त) POS मशीनद्वारे धान्य वितरणाच्या खर्चावरील प्रतिपूर्तीसाठी अर्थसहाय्य (अनिवार्य)(२४०८०६७२)				
३३, अर्थसहाय्य	२१,७०	१	१	१
(०३) (२०) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेखालील मुंबई शहर व मुफसल क्षेत्रातील अन्नधान्य POS मशीनद्वारे वितरणाच्या खर्चावरील प्रतिपूर्तीसाठी अर्थसहाय्य (अनिवार्य) (२४०८०६८१)				
३३, अर्थसहाय्य	३२,३७,१४	१	१	१
(०३) (२२) प्रधानमंत्री उज्ज्वला योजनेव्यतिरिक्त अन्न सुरक्षा अधिनियम अंतर्गत पात्र लाभार्थ्यांना गॅस जोडणीबाबत (कार्यक्रम) (२४०८०७६१)				
३३, अर्थसहाय्य	...	५३,४५,००	३७,४१,५०	१२,९८
(०३) (२३) शिवभोजन योजना (कार्यक्रम) (२४०८०७७२)				
३३, अर्थसहाय्य	१९९,९३,४०	२६७,४८,००	२३७,४८,००	७०,००,००
(०३) (२६) मुख्यमंत्री अन्नपूर्णा योजना (कार्यक्रम) (२४०८०८७९)				
३३, अर्थसहाय्य	...	...	११४३,००,००	९०,१९,००
(०३) (२७) शेतकरी आत्महत्याग्रस्त १४ जिल्ह्यातील राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम २०१३ अंतर्गत समाविष्ट न झालेल्या एपीएल (केशरी)शिधापत्रिकाधारक शेतकरी लाभार्थ्यांना अन्नधान्याऐवजी थेट रोख रक्कम हस्तांतरण योजना (कार्यक्रम) (२४०८०८८८)				
३३, अर्थसहाय्य	...	...	१	९०,००,००
एकूण—(०३) दत्तमत	३१७७,३०,९५	१३६२,०१,२०	३८११,६८,९६	५६६,८५,५४

मागणी क्रमांक एम-२ (चालू)

(रुपये हजारांत)

१	२	३	४	५
(०४) ग्राहक संरक्षण अधिनियम १९८६ अन्वये राज्य परिषद, राज्य आयोग आणि जिल्हा मंच स्थापन करणे.				
(०४)(०१) मुंबई शहर—(अनिवार्य) (२४०८०२५१)				
(०१) वेतन ...	७,६७,१३	१३,५०,००	१२,००,००	१३,५०,००
(०२) मजुरी ...	...	१२	११	१
(०३) अतिकालिक भत्ता ...	...	९१	७३	१
(०६) दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क ...	७,५५	२४,२०	१९,३६	२४,२०
(१०) कंत्राटी सेवा ...	२,१०,७२	३८,६०	३४,७४	५०,००
(११) देशांतर्गत प्रवास खर्च ...	४,६७	१५,६१	१०,९३	१६,०८
(१३) कार्यालयीन खर्च ...	२५,४९	३०,६५	२७,५९	३१,५७
(१४) भाडेपट्टी व कर ...	...	३०	२४	३०
(१६) प्रकाशने ...	...	१	१	१
(१७) संगणक खर्च ...	२,७९	४,४१	३,०९	४,५४
(२०) इतर प्रशासकीय खर्च ...	...	१०	७	१०
(२६) जाहिरात व प्रसिद्धी ...	...	१०	७	१
(२७) लहान बांधकामे ...	...	१३	९	१
(२८) व्यावसायिक सेवा ...	...	१	१७,६१	१
एकूण—(०४) (०१) ...	१०,१८,३५	१४,६५,१५	१३,१४,६४	१४,७६,८५
(०४)(०२) मुफसल (अनिवार्य) (२४०८०२६२)				
(०१) वेतन ...	२४,९६,५०	५३,००,००	४८,००,००	५३,००,००
(०२) मजुरी ...	२	१२	११	१
(०३) अतिकालिक भत्ता ...	...	१	१	१
(०६) दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क ...	३०,५०	५०,१३	४०,१०	५०,१३
(१०) कंत्राटी सेवा ...	१६,१४,३६	५,१०,००	४,५९,००	४,१०,००
(११) देशांतर्गत प्रवास खर्च ...	१७,२१	२८,७५	२०,१३	२९,६१
(१३) कार्यालयीन खर्च ...	४९,६०	५७,८९	४६,३१	५९,६३
(१४) भाडेपट्टी व कर ...	१८,०६	२०,३५	१६,२८	४०,००
(१६) प्रकाशने ...	...	१	१	१
(१७) संगणक खर्च ...	२,०७	२,९१	२,०४	३,००
(२०) इतर प्रशासकीय खर्च ...	...	१	१	१
(२६) जाहिरात व प्रसिद्धी ...	...	१	१	१
(२७) लहान बांधकामे ...	...	२	२	१,००
(२८) व्यावसायिक सेवा ...	...	१	१	१
एकूण—(०४) (०२) ...	४२,२८,३२	५९,७०,२२	५३,८४,०४	५८,९३,४३
(०४)(०३) ग्राहक संरक्षण निधीसाठी अंशदान (अनिवार्य) (२४०८०२७१)				
३२, अंशदाने ...	५,००	५,००	५,००	५,००
(०४)(०४) स्वयंसेवी ग्राहक संघटनांना वित्तीय सहाय्य (अनिवार्य) (२४०८०२८९)				
२६, जाहिरात व प्रसिद्धी ...	...	१	१	१
३३, अर्थसहाय्य ...	३०,६८	६,५३,४०	६,५३,४०	२५,००
एकूण—(०४) (०४) ...	३०,६८	६,५३,४१	६,५३,४१	२५,०१
(०४)(०६) किंमत संनियंत्रण कक्षाचे बळकटीकरण (केंद्र हिस्सा—१०० टक्के) (कार्यक्रम) (२४०८०६९२)				
३३, अर्थसहाय्य ...	...	१	१	१
(०४)(०७) राज्य ग्राहक कल्याण सल्लागार समिती (अनिवार्य) (२४०८०७०७)				
(०१) वेतन ...	५,७४	१	१	१
(०२) मजुरी ...	...	१	१	१
(०३) अतिकालिक भत्ता ...	...	१	१	१
(०६) दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क ...	३५	१	१	१,००

मागणी क्रमांक एम-२ (चालू)

(रुपये हजारांत)

१	२	३	४	५
(१०) कंत्राटी सेवा ...	...	१	१	१
(११) देशांतर्गत प्रवास खर्च ...	...	१	१	१
(१३) कार्यालयीन खर्च ...	३४	५,००	४,००	४,१५
(१६) प्रकाशने ...	...	१	१	१
(१७) संगणक खर्च ...	...	१	१	१
(२०) इतर प्रशासकीय खर्च ...	...	१	१	१
(२६) जाहिरात व प्रसिध्दी ...	१,७४,७२	१	१	१
एकूण—(०४)(०७)	१,८१,१५	५,१०	४,१०	५,२४
(०४) (०८) महाराष्ट्र ग्राहक संरक्षण व मार्गदर्शन निधी नियम, १९९२ नुसार शुल्कापोटी प्राप्त झालेल्या रकमा ग्राहक संरक्षण निधीमध्ये जमा करणे (अनिवार्य) (२४०८०७३४)				
५०, इतर खर्च ...	२७,८४	५०,००	५०,००	५०,००
एकूण—(०४) दत्तमत	५४,९१,३४	८१,४८,८९	७४,११,२०	७४,५५,५४
(०५) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेच्या कार्यान्वयन पद्धतीचे बळकटीकरण करणे.				
(०५) (०३) राज्य अन्न आयोगासाठी स्थावर मालमत्ते व्यतिरिक्त खर्चाकरिता सहाय्य.				
(१०० टक्के केंद्र पुरस्कृत योजना) (कार्यक्रम) (२४०८०७८९)				
३१, सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) ...	...	१	१	१
(०५) (०४) सार्वजनिक वितरण प्रणालीमध्ये तंत्रज्ञानाद्वारे आधुनिकीकरण आणि सुधारणा (SMART-PDS) (केंद्र हिस्सा ६० टक्के) (कार्यक्रम) (२४०८०८५२)				
१७, संगणक खर्च ...	...	...	९३,०७	९३,००
(०५) (०५) सार्वजनिक वितरण प्रणालीमध्ये तंत्रज्ञानाद्वारे आधुनिकीकरण आणि सुधारणा (SMART-PDS) (राज्य हिस्सा ४० टक्के) (कार्यक्रम) (२४०८०८६१)				
१७, संगणक खर्च ...	...	...	६२,०५	८५,००
एकूण—(०५) दत्तमत	...	१	१,५५,१३	१,७८,०१
(०६) ग्राहक संरक्षण २०१९				
(०६) (०१) ग्राहक कल्याण (कॉर्पस) निधी (राज्य हिस्सा) (अनिवार्य) (२४०८०८०५)				
३३, अर्थसहाय्य ...	...	१	१	१
(०६) (०२) ग्राहक कल्याण (कॉर्पस) निधीसाठी ठेव म्हणून ठेवण्यात आलेल्या रकमेवर मिळणाऱ्या व्याजाएवढी रक्कम खर्चासाठी उपलब्ध करून देणे. (अनिवार्य) (२४०८०८१४)				
३३, अर्थसहाय्य ...	...	१,११,७५	१,११,७५	७१,५२
एकूण—(०६) दत्तमत	...	१,११,७६	१,११,७६	७१,५३
एकूण—१०१	भारित {	२१	२६,८०,१३	२६,८०,१३
	दत्तमत {	३३१६,८१,५७	१५४८,८२,९४	३९७९,२५,४८
				७४०,३३,३८

मागणी क्रमांक एम-२ (चालू)

(रुपये हजारांत)

१	२	३	४	५
१०२, अन्न अर्थसहाय्य				
(०१) अन्न अर्थसहाय्य				
(०१)(०१) राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा				
अधिनियम, २०१३ मधील तरतुदीनुसार				
पात्र लाभार्थ्यांना अन्नधान्य न मिळाल्यास				
राज्य शासनाकडून अन्न सुरक्षा भत्ता				
खर्चावरील प्रतिपूर्ती अदा करण्यासाठी				
अर्थसहाय्य (अनिवार्य) (२४०८०७२५)				
३३, अर्थसहाय्य	...	१	१	१
एकूण— (१०२) दत्तमत	...	१	१	१
एकूण—०१	...	१	१	१
स्थूल बेरीज—२४०८, अन्न, साठवण व				
वखार				
भारित	२१	२६,८०,१३	२६,८०,१३	२६,८०,१३
दत्तमत	३३१७,०९,७९	१५५०,००,२७	३९८०,१७,८८	७४१,३७,८४
भारित	२१	२६,८०,१३	२६,८०,१३	२६,८०,१३
दत्तमत	३३१७,०९,७९	१५५०,००,२७	३९८०,१७,८८	७४१,३७,८४
एकूण	...	३३१७,१०,००	१५७६,८०,४०	४००६,९८,०१
७०, वजा-वसुली	...	५०,००	५०,००	५०,००
९००, वसुली				
(०१) वसुली				
(०१) (०१) ग्राहक संरक्षण निधी (स्वयंसेवी ग्राहक				
संघटनांना वित्तीय सहाय्य) यामधून भागविलेल्या				
रकमा (अनिवार्य) (२४०८०२९८)				
७०, वजा-वसुली	...	२,०५,४६	६,५३,४१	२५,०१
९११, अतिप्रदानाची वसुली				
(००)				
(००) (०१) अतिप्रदानाची वसुली				
(कार्यक्रम) (२४०८०६४५)				
७०, वजा-वसुली	...	३,१०	...	...
(००) (०३) अतिप्रदानाची वसुली				
(अनिवार्य) (२४०८०६६३)				
७०, वजा-वसुली	...	४,५३	...	...
एकूण वजा-वसुली	...	२,१३,०९	७,०३,४१	७५,०१
निव्वळ बेरीज २४०८,				
अन्न, साठवण व वखार				
भारित	२१	२६,८०,१३	२६,८०,१३	२६,८०,१३
दत्तमत	३३१४,९६,७०	१५४२,९६,८६	३९७३,१४,४७	७४०,६२,८३
एकूण	...	३३१४,९६,९१	३९९९,९४,६०	७६७,४२,९६

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

मागणी क्रमांक एम-३

(रुपये हजारात)

तपशील	प्रत्यक्ष रकमा २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५	सुधारित अंदाज २०२४-२०२५	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२५-२०२६
१	२	३	४	५
एक—सारांश				
३४५१, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा	... दत्तमत २७,२५,६३	५४,७३,७५	९७,९९,०४	१०७,७७,७०
३४७५, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	... दत्तमत ७१,२५,६१	८५,८६,६४	७९,६९,१३	८१,६२,७८
एकूण	... दत्तमत ९८,५१,२४	१४०,६०,३९	१७७,६८,१७	१८९,४०,४८
वजा वसुली	... दत्तमत ७,८९	...	...	...
निव्वळ बेरीज	... भारित ...	...	...	...
	... दत्तमत ९८,४३,३५	१४०,६०,३९	१७७,६८,१७	१८९,४०,४८
एकूण	... ९८,४३,३५	१४०,६०,३९	१७७,६८,१७	१८९,४०,४८
३४५१, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा				
एक—सारांश				
००,				
००३, प्रशिक्षण	... दत्तमत २४,७०	४४,९८	३१,४९	२५,००
०९०, सचिवालय	... दत्तमत २७,००,९३	५४,२८,७७	९७,६७,५५	१०७,५२,७०
स्थूल बेरीज	... दत्तमत २७,२५,६३	५४,७३,७५	९७,९९,०४	१०७,७७,७०
वजा-वसुली	... दत्तमत ७,८५	...	...	...
३४५१, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा	... भारित ...	...	...	...
	... दत्तमत २७,१७,७८	५४,७३,७५	९७,९९,०४	१०७,७७,७०
एकूण	... २७,१७,७८	५४,७३,७५	९७,९९,०४	१०७,७७,७०
दोन—तपशील				
००,				
००३, प्रशिक्षण—				
(००)				
(००)(०१) शासकीय कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण				
(कार्यक्रम) (३४५१२९३३).				
५०, इतर खर्च	... २४,७०	४४,९८	३१,४९	२५,००
एकूण—००३	... दत्तमत २४,७०	४४,९८	३१,४९	२५,००
०९०, सचिवालय—				
(००)				
(००)(०१) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण				
विभाग (खुद्द) (अनिवार्य) (३४५१०१६२)				
(०१) वेतन	... १३,९६,८२	१६,९८,२७	१६,००,००	१६,३७,८८
(०३) अतिकालिक भत्ता	...	८४	१	८४
(०६) दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	... ९८	३,००	१,३३	३,००
(१०) कंत्राटी सेवा	... ११,१५	१५,००	१५,००	१५,००
(११) देशांतर्गत प्रवास खर्च	... ६,८९	१०,००	१०,००	१०,३०
(१२) विदेश प्रवास खर्च	...	६३	१	६३
(१३) कार्यालयीन खर्च	... ६०,८०	५२,५०	८२,५०	७१,४०
(१६) प्रकाशने	...	१०	७	१०
(१७) संगणक खर्च	... २,३४	७,४३	५,२०	७,६५
(२०) इतर प्रशासकीय खर्च	... ५१	८८	७१	८८
(२६) जाहिरात व प्रसिद्धी	...	१०	१०,००,१०	१०,००,००
(२८) व्यावसायिक सेवा	...	२,००	६,००	५,००
एकूण—(००) (०१)	... १४,७९,४९	१७,९०,७५	२७,२०,९३	२७,५२,६८

मागणी क्रमांक एम-३ (चालू)

(रुपये हजारात)

१	२	३	४	५
(००)(०४) लक्षित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे संगणकीकरण. (केंद्र हिस्सा) (कार्यक्रम) (३४५१३०८१)				
(१७) संगणक खर्च	...	...	१	१
(००)(०५) लक्षित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे संगणकीकरण (राज्य हिस्सा) (कार्यक्रम) (३४५१३०९२)				
(१७) संगणक खर्च	...	...	१	१
(००)(०६) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे संगणकीकरण (राज्य योजना) (कार्यक्रम) (३४५१९०७३)				
(१७) संगणक खर्च	...	१२,२१,४४	३६,३८,००	७०,४६,६०
एकूण—(०९०)	...	दत्तमत २७,००,९३	५४,२८,७७	९७,६७,५५
३४५१, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा-स्थूल बेरीज	...	दत्तमत २७,२५,६३	५४,७३,७५	९७,९९,०४
तीन-वसुलीच्या रकमांचा तपशील				
००, ९९९, अतिप्रदानाची वसुली (००)				
(००) (०१) अतिप्रदानाची वसुली (कार्यक्रम) (३४५१३१४३)				
७०, वजा-वसुली	...	६,००	...	...
(००) (०२) अतिप्रदानाची वसुली (अनिवार्य) (३४५१३१५२)				
७०, वजा-वसुली	...	१,८५	...	...
एकूण—वजा वसुली	...	दत्तमत ७,८५	...	...
३४५१, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा	...	...	...	...
निव्वळ बेरीज	...	दत्तमत २७,१७,७८	५४,७३,७५	९७,९९,०४
एकूण	...	२७,१७,७८	५४,७३,७५	९७,९९,०४

मागणी क्रमांक एम-३ (चालू)

(रुपये हजारात)

तपशील		प्रत्यक्ष रकमा २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५	सुधारित अंदाज २०२४-२०२५	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२५-२०२६
१		२	३	४	५
३४७५, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा					
एक-सारांश					
००,					
१०६, वजने व मापे यांचे विनियमन	...	दत्तमत ७१,२५,६१	८५,८६,६४	७९,६९,१३	८१,६२,७८
स्थूल बेरीज	...	दत्तमत ७१,२५,६१	८५,८६,६४	७९,६९,१३	८१,६२,७८
वजा वसुली	...	दत्तमत ४	...	...	...
निव्वळ बेरीज ३४७५, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	...	भारित ...	...	...	...
निव्वळ बेरीज	...	दत्तमत ७१,२५,५७	८५,८६,६४	७९,६९,१३	८१,६२,७८
एकूण	...	७१,२५,५७	८५,८६,६४	७९,६९,१३	८१,६२,७८
दोन—तपशील					
००,					
१०६, वजने व मापे यांचे विनियमन					
(००)					
(००)(०१) वजने व मापे विनियमन					
(नियंत्रक, उपनियंत्रक, सहायक नियंत्रक व वजने व मापे यांचे कार्यालय)					
(अनिवार्य) (३४७५००९३).					
(०१) वेतन	...	६५,९२,७७	७६,४३,५२	७०,००,००	७२,२५,५४
(०२) मजुरी	...	१७	३२	२९	३४
(०३) अतिकालिक भत्ता	...	...	६६	२२	६८
(०६) दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	...	१८,९२	३८,५०	२४,७४	३८,५०
(१०) कंत्राटी सेवा	...	१५,२१	९८,१५	२४,२७	९८,१५
(११) देशांतर्गत प्रवास खर्च	...	३९,८१	१,१५,००	४८,१५	१,००,६४
(१३) कार्यालयीन खर्च	...	७२,८५	१,२५,००	१,२१,००	१,२५,००
(१४) भाडेपट्टी व कर	...	२,३७,७९	१,९४,१४	१,९४,१४	१,९४,१४
(१७) संगणक खर्च	...	८१,८८	२,८१,२५	४,८१,२५	२,८९,६९
(२६) जाहिरात व प्रसिद्धी	...	...	१०	७	१०
(५२) यंत्रसामग्री व साधनसामग्री	...	६६,२१	९०,००	७५,००	९०,००
एकूण—(००)(०१)	...	७१,२५,६१	८५,८६,६४	७९,६९,१३	८१,६२,७८
एकूण—१०६	...	दत्तमत ७१,२५,६१	८५,८६,६४	७९,६९,१३	८१,६२,७८
३४७५, इतर सर्वसाधारण-आर्थिक सेवा					
स्थूल बेरीज	...	दत्तमत ७१,२५,६१	८५,८६,६४	७९,६९,१३	८१,६२,७८
तीन—वसुलीच्या रकमांचा तपशील					
००,					
९११, अतिप्रदानाची वसुली					
(००)					
(००) (०१) अतिप्रदानाची वसुली (अनिवार्य)					
(३४७५०१७३)					
७०, वजा-वसुली	...	४	...	...	...
एकूण—वजा-वसुली	...	दत्तमत ४	...	...	...
३४७५, इतर सर्वसाधारण-आर्थिक सेवा	...	भारित ...	...	...	...
निव्वळ बेरीज	...	दत्तमत ७१,२५,५७	८५,८६,६४	७९,६९,१३	८१,६२,७८
एकूण	...	७१,२५,५७	८५,८६,६४	७९,६९,१३	८१,६२,७८

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

मागणी क्रमांक एम-४

(रुपये हजारात)

तपशील		प्रत्यक्ष रकमा २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५	सुधारित अंदाज २०२४-२०२५	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२५-२०२६
१		२	३	४	५
४४०८, अन्न, साठवण व वखार यांवरील					
भांडवली खर्च					
एक—सारांश					
००,					
०१, अन्न					
१०१, प्रापण व पुरवठा	...	दत्तमत ९५६६,१९,०३	१५१८०,७०,८१	१२७६६,७०,८१	१२६५०,१३,११
एकूण—०१	...	दत्तमत ९५६६,१९,०३	१५१८०,७०,८१	१२७६६,७०,८१	१२६५०,१३,११
०२, साठवण व वखार साठवण					
१०१, ग्रामीण भागात गोदाम बांधणे कार्यक्रम	...	दत्तमत ५७,९७,५४	१४९,६४,००	१४९,६४,००	१८५,५८,००
एकूण—०२	...	दत्तमत ५७,९७,५४	१४९,६४,००	१४९,६४,००	१८५,५८,००
स्थूल बेरीज	...	दत्तमत ९६२४,१६,५७	१५३३०,३४,८१	१२९१६,३४,८१	१२८३५,७१,११
वजा-वसुली	...	दत्तमत ९५०३,५३,७०	१२७५१,२६,७५	१०६३५,५४,२०	१०८६५,५९,८२
४४०८, अन्न, साठवण व वखार यांवरील भांडवली खर्च निव्वळ बेरीज	{	भारित ...	...	...	...
		दत्तमत १२०,६२,८७	२५७९,०८,०६	२२८०,८०,६१	१९७०,११,२९
एकूण	...	१२०,६२,८७	२५७९,०८,०६	२२८०,८०,६१	१९७०,११,२९
दोन—तपशील					
०१, अन्न					
१०१, प्रापण व पुरवठा—					
(०२) प्रापण वितरण व किंमत नियंत्रण—					
(०२)(०१) मुंबई शहर—खरेदीची किंमत (अनिवार्य) (४४०८००७७)					
(२१) पुरवठा व सामग्री	...	२००४,०१,५८	२८६१,१२,६४	२६६१,१२,६४	३१७५,१३,५७
(०२)(०२) मुफसल खरेदीची किंमत (अनिवार्य) (४४०८००९५)					
(२१) पुरवठा व सामग्री	...	४५७,८३,८३	१२३७,९२,०९	११३७,९२,०९	५१५,५९,१३
(०२)(०५) मुंबई शहर अन्नधान्य खरेदीवरील अनुषंगिक खर्च (अनिवार्य) (४४०८०२६४).					
(५०) इतर खर्च	...	१९,८०,७२	९०,१०,४७	९०,१०,४७	९२,३०,८०
(०२)(०६) मुफसल-अन्नधान्य खरेदीवरील अनुषंगिक खर्च (अनिवार्य) (४४०८०२७३).					
(५०) इतर खर्च	...	११,७१,३१	११,१३,६५	११,१३,६५	१०,८७,०८
(०२)(०८) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेखालील खरेदी तरतूद - मुंबई शहर (अनिवार्य) (४४०८०३०८).					
(२१) पुरवठा व सामग्री	...	४,८६,३४	१२९,२८,४४	२८,४४	५०,००,००
(०२)(०९) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेखालील खरेदी तरतूद—मुफसल (अनिवार्य) (४४०८०३१७).					
(२१) पुरवठा व सामग्री	...	१५७,१५,०८	१०८६,४७,०४	६१,४७,०४	५०,००,००

मागणी क्रमांक एम-४ (चालू)

(रुपये हजारात)

१	२	३	४	५
(०२)(१०) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेखालील अन्न धान्य खरेदीवरील अनुषंगिक खर्च मुंबई शहर (अनिवार्य) (४४०८०३२६).				
(५०) इतर खर्च ...	१९६,७५,३०	१४७,११,००	१४७,११,००	६१,७३,९५
(०२)(११) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेखालील अन्नधान्य खरेदीवरील अनुषंगिक खर्च मुफसल (अनिवार्य) (४४०८०३३५).				
(५०) इतर खर्च ...	२८६,९९,७७	१	१	१
(०२)(१२) मुंबई शहर किमान आधारभूत किंमत योजनेखालील भरड धान्याची/धान खरेदी (अनिवार्य) (४४०८०३८२).				
(२१) पुरवठा व सामग्री ...	४७७०,६०,८२	५६२३,९२,६९	५६२३,९२,६९	४८६४,४५,८०
(०२)(१३) मुंबई शहर किमान आधारभूत किंमत योजनेखालील भरड धान्याची/धान वरील अनुषंगिक खर्च (अनिवार्य) (४४०८०३९१).				
(५०) इतर खर्च ...	४३६,४४,२८	२३१२,७५,४७	१३५२,७५,४७	२०८०,०६,८४
(०२)(१४) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेखालील अनुषंगिक खर्च-मुंबई शहर (केंद्र हिस्सा ५०%) (अनिवार्य) (४४०८०४२४).				
(५०) इतर खर्च ...	५२५,००,००	४१६,७६,४४	४१६,७६,४४	४१६,९९,६९
(०२)(१५) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेखालील अनुषंगिक खर्च-मुंबई शहर (राज्य हिस्सा ५०%) (अनिवार्य) (४४०८०४३३).				
(५०) इतर खर्च ...	५२५,००,००	४१६,७६,४४	५२१,४९,४४	४१६,९९,६९
(०२)(१६) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेखालील अनुषंगिक खर्च-मुंबई शहर (राज्य हिश्यापेक्षा ५०% अतिरिक्त खर्च) (अनिवार्य) (४४०८०४४२).				
(५०) इतर खर्च ...	१७०,००,००	८४७,३४,४३	७४२,६१,४३	९१५,९६,५५
एकूण-(०२) ... दत्तमत	९५६६,१९,०३	१५१८०,७०,८१	१२७६६,७०,८१	१२६५०,१३,११
एकूण-(१०१) ... दत्तमत	९५६६,१९,०३	१५१८०,७०,८१	१२७६६,७०,८१	१२६५०,१३,११
०२, साठवण व वखार साठवण				
१०१, ग्रामीण भागात गोदाम बांधणे कार्यक्रम				
(०१) नवीन गोदामाचे बांधकाम				
(०१) (०१) नवीन गोदामांचे बांधकाम				
करणे (मुफसल) (राज्य हिस्सा) (कार्यक्रम)				
(४४०८०२४६).				
(५३) मोठी बांधकामे ...	५५,९९,२३	१३८,१६,००	१३८,१६,००	१८४,५८,००
(०१) (०३) नाबार्ड व्यतिरिक्त इतर नविन गोदामांचे बांधकाम करणे (मुफसल) (कार्यक्रम)				
(४४०८०४१५).				
(५३) मोठी बांधकामे ...	१,९८,३१	११,४८,००	११,४८,००	१,००,००
एकूण-(०१) ... दत्तमत	५७,९७,५४	१४९,६४,००	१४९,६४,००	१८५,५८,००
एकूण-१०१ ... दत्तमत	५७,९७,५४	१४९,६४,००	१४९,६४,००	१८५,५८,००
स्थूल बेरीज-४४०८, अन्न, साठवण व वखार यांवरील भांडवली खर्च.	९६२४,१६,५७	१५३३०,३४,८१	१२९१६,३४,८१	१२८३५,७१,११

१	२	३	४	५
तीन-वसुलीच्या रकमांचा तपशील				
००,				
९११, अतिप्रदानाची वसुली				
(००)				
(००) (०१) अतिप्रदानाची वसुली (कार्यक्रम)				
(४४०८०३६२)				
७०, वजा-वसुली	...	...	...	...
(००) (०२) अतिप्रदानाची वसुली (अनिवार्य) (४४०८०३७१)				
७०, वजा-वसुली	...	...	...	...
०१, अन्न				
९००, भांडवली लेख्यावरील जमा व वसुली				
(००)				
(००) (०२) मुंबई शहर- भांडवली लेख्यावरील				
जमा व वसुली (अनिवार्य) (४४०८०१६६).				
७०, वजा-वसुली	...	१७७३,८७,११	३३७१,९३,५७	३३७१,९३,५७
(००)(०४) मुफसल-भांडवली लेख्यावरील				
जमा व वसुली (अनिवार्य)				
(४४०८०१७५).				
७०, वजा-वसुली	...	७३३,८६,४२	७९,७८,५४	२०३,०५,९९
(००)(०५) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजना-मुंबई शहर				
भांडवली लेख्यावरील जमा व वसुली				
(अनिवार्य) (४४०८०३४४).				
७०, वजा-वसुली	...	१६०५,४०,५७	२७६,३९,४४	२२,३९,४४
(००)(०६) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजना, मुफसल				
भांडवली लेख्यावरील जमा व वसुली				
(अनिवार्य) (४४०८०३५३).				
७०, वजा-वसुली	...	३७८,१७,९०	१०८६,४७,०४	६१,४७,०४
(०३) प्रापण वितरण व किंमत नियंत्रण				
(०३)(०१) मुंबई शहर किमान आधारभूत किंमत				
योजनेखालील भरड धान्याची/धान				
भांडवली लेख्यावरील जमा व वसुली				
(अनिवार्य) (४४०८०४०६).				
७०, वजा-वसुली	...	५०१२,२१,७०	७९३६,६८,१६	६९७६,६८,१६
एकूण-वजा-वसुली	...	दत्तमत ९५०३,५३,७०	१२७५१,२६,७५	१०६३५,५४,२०
४४०८, अन्न, साठवण व वखार यांवरील	...	भारित	...	...
भांडवली खर्च.	{	दत्तमत १२०,६२,८७	२५७९,०८,०६	२२८०,८०,६१
निव्वळ बेरीज				
एकूण		१२०,६२,८७	२५७९,०८,०६	२२८०,८०,६१
				१९७०,११,२९

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

मागणी क्रमांक एम-५

(रुपये हजारात)

तपशील	प्रत्यक्ष रकमा २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५	सुधारित अंदाज २०२४-२०२५	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२५-२०२६
१	२	३	४	५
५४७५, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांवरील				
भांडवली खर्च				
एक—सारांश				
००.				
१०२, नागरी पुरवठा ...	दत्तमत १,०३,७५	१२,४८,०१	८,७३,६१	९,००,०२
८००, इतर खर्च	दत्तमत ...	६,१२,००	४,२८,४०	...
स्थूल बेरीज	दत्तमत १,०३,७५	१८,६०,०१	१३,०२,०१	९,००,०२
दत्तमत वजा-वसुली	४	...	...	...
	भारित ...	...	...	...
निव्वळ बेरीज ५४७५, इतर सर्वसाधारण				
आर्थिक सेवांवरील भांडवली खर्च.	दत्तमत १,०३,७५	१८,६०,०१	१३,०२,०१	९,००,०२
एकूण	१,०३,७५	१८,६०,०१	१३,०२,०१	९,००,०२
दोन—तपशील				
००,				
१०२, नागरी पुरवठा—				
(००)				
(००)(०१) ग्राहक मंचासाठी इमारतीचे बांधकाम				
करणे (कार्यक्रम) (५४७५०२३९)				
(५३) मोठी बांधकामे	१,०३,७५	१२,४८,००	८,७३,६०	६,००,००
(००)(०२) स्वच्छता अभियान योजनेतर्गत स्वच्छ				
ग्राहक मंच (१०० टक्के केंद्र पुरस्कृत				
योजना) (कार्यक्रम) (५४७५०२९३)				
(५३) मोठी बांधकामे	...	१	१	१
(००)(०३) ग्राहक मंचाचे बळकटीकरण				
(१०० टक्के केंद्र पुरस्कृत योजना)				
(कार्यक्रम) (५४७५०३०१)				
(५३) मोठी बांधकामे	...	...	...	१
(००)(०४) वजने व मापे यांच्या पायाभूत सुविधांचे				
बळकटीकरण				
(कार्यक्रम) (५४७५०३२८)				
(५३) मोठी बांधकामे	...	...	...	३,००,००
एकूण—१०२	१,०३,७५	१२,४८,०१	८,७३,६१	९,००,०२
८००, इतर खर्च—				
(००)				
(००)(०१) वजने व मापे यांच्या पायाभूत सुविधांचे				
बळकटीकरण				
(कार्यक्रम) (५४७५०२४८)				
(५३) मोठी बांधकामे	...	६,१२,००	४,२८,४०	...
एकूण—८००	...	६,१२,००	४,२८,४०	...
५४७५, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांवरील				
भांडवली खर्च.				
स्थूल बेरीज	दत्तमत १,०३,७५	१८,६०,०१	१३,०२,०१	९,००,०२
तीन—वसुलीच्या रकमांचा तपशील				
००,				
९११—अतिप्रदानाची वसुली				
(००)				
(००) (०१) अतिप्रदानाची वसुली (कार्यक्रम)				
(५४७५०२६६)				
७०, वजा-वसुली	४	...	...	...
दत्तमत एकूण वजा-वसुली	४	...	...	...
	भारित ...	...	...	...
५४७५, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांवरील	दत्तमत १,०३,७५	१८,६०,०१	१३,०२,०१	९,००,०२
एकूण	१,०३,७५	१८,६०,०१	१३,०२,०१	९,००,०२

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

मागणी क्रमांक एम-६

(रुपये हजारात)

तपशील	प्रत्यक्ष रकमा २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५	सुधारित अंदाज २०२४-२०२५	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२५-२०२६
१	२	३	४	५
७६१०, शासकीय कर्मचारी, इत्यादींना कर्जे				
एक—सारांश				
००,				
२०१, घरबांधणी अग्रिमे	... दत्तमत ५,९४,८१	७,५०,००	७,५०,००	८,००,००
२०२, मोटार वाहन खरेदी अग्रिमे	... दत्तमत १४,४८	२०,००	२०,००	२५,००
२०३, इतर वाहने खरेदी अग्रिमे	... दत्तमत ...	१	१	१
२०४, संगणक खरेदी अग्रिमे	... दत्तमत ...	३,००	३,००	३,००
स्थूल बेरीज	... दत्तमत ६,०९,२९	७,७३,०१	७,७३,०१	८,२८,०१
दोन—तपशील				
००,				
२०१, घरबांधणी अग्रिमे				
(००)				
(००)(०१) घरबांधणी अग्रिमे (अनिवार्य)				
(७६१००६३२)				
५५, कर्जे व आगाऊ रकमा	... ५,९४,८१	७,५०,००	७,५०,००	८,००,००
एकूण—२०१	... दत्तमत ५,९४,८१	७,५०,००	७,५०,००	८,००,००
२०२, मोटार वाहन खरेदीसाठी अग्रिमे				
(००)				
(००)(०१) मोटार वाहन खरेदी अग्रिमे (अनिवार्य)				
(७६१००६४१)				
५५, कर्जे व आगाऊ रकमा	... १४,४८	२०,००	२०,००	२५,००
एकूण—२०२	... दत्तमत १४,४८	२०,००	२०,००	२५,००
२०३, इतर वाहन खरेदी अग्रिमे				
(००)				
(००)(०१) इतर वाहन खरेदी अग्रिमे (अनिवार्य)				
(७६१००६५९)				
५५, कर्जे व आगाऊ रकमा		१	१	१
एकूण—२०३	... दत्तमत ...	१	१	१
२०४, संगणक खरेदीसाठी अग्रिमे				
(००)				
(००)(०१) वैयक्तिक संगणक खरेदी अग्रिमे				
(अनिवार्य) (७६१०१९८७)				
५५, कर्जे व आगाऊ रकमा		३,००	३,००	३,००
एकूण—२०४	... दत्तमत ...	३,००	३,००	३,००
७६१०, शासकीय कर्मचारी इत्यादींना कर्जे	... दत्तमत ६,०९,२९	७,७३,०१	७,७३,०१	८,२८,०१
स्थूल बेरीज				
७६१०, शासकीय कर्मचारी इत्यादींना कर्जे	... भारित ...	...	...	...
निव्वळ बेरीज	... दत्तमत ६,०९,२९	७,७३,०१	७,७३,०१	८,२८,०१
एकूण	... ६,०९,२९	७,७३,०१	७,७३,०१	८,२८,०१

परिशिष्ट(ब)
अधिकारी / कर्मचारी विषयक गोषवारा (२०२५-२६)

कार्यालय व प्रवर्ग	३१ मार्च २०२४ रोजी असलेली पदसंख्या								
	स्थायी			अस्थायी			एकूण		
	तांत्रिक	तांत्रिकेतर	एकूण	तांत्रिक	तांत्रिकेतर	एकूण	तांत्रिक	तांत्रिकेतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०

कार्यक्रम क्रमांक १
(जुन्या आकृतीबंधानुसार)

अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, मंत्रालय—

राजपत्रित	...	...	२६	२६	...	८	८	...	३४	३४
अराजपत्रित	...	...	१२६	१२६	...	२५	२५	...	१५१	१५१
एकूण	...	...	१५२	१५२	...	३३	३३	...	१८५	१८५

कार्यक्रम क्रमांक २

१. राज्य ग्राहक संरक्षण परिषद मंत्रालय :

राजपत्रित	...	...	...	...	...	५	५	...	५	५
अराजपत्रित	...	...	...	...	...	१२	१२	...	१२	१२
एकूण	...	...	...	...	...	१७	१७	...	१७	१७

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-१०१७/प्र.क्र.१५६/ना.पु.१२, दिनांक १८ एप्रिल, २०२२ च्या सुधारित आकृतीबंधानुसार
अधिनस्त ९ कार्यालयांमधील कार्यालयनिहाय मंजूर पदे

अ. क्र.	कार्यालयाचे नाव	विभागाच्या दि. २६-६-२००३ च्या आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे	विभागाच्या सुधारित आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे		एकूण मंजूर पदे
			नियमित	बाह्ययंत्रणेद्वारे	

कार्यक्रम क्रमांक २

२.	वित्तीय सल्लागार व उपसचिव कार्यालय, मुंबई.	१५६	१३३	१३	१४६
३.	संचालक पुरवठा आयुक्त कार्यालय, मुंबई.	८३	४२	७	४९
४.	नागरी पुरवठा (गो/वा) संचालनालय, मुंबई.	१०५	३०	८	३८
५.	राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग, मुंबई	४९७	३९९	९८	४९७
६.	राज्य ग्राहक कल्याण सल्लागार समिती, मुंबई.	८	२	३	५
७.	नियंत्रक शिधावाटप व संचालक नागरी पुरवठा, मुंबई.	१८९०	११२८	२६३	१३९१
८.	विभागीय जिल्हा पुरवठा कार्यालय	४७२७	३२६४	१०७५	४३३९
९.	राज्य अन्न आयोग, मुंबई.	११	९	२	११

कार्यक्रम क्रमांक ३

नियंत्रक वैधमापनशास्त्र, मुंबई.	९४४	६६१	२८३	९४४
---------------------------------	-----	-----	-----	-----

एकूण	...	८४२१	५६६८	१७५२	७४२०
-------------	-----	-------------	-------------	-------------	-------------

कार्यक्रम क्रमांक १ ते ३ मधील एकूण पदे-७६२२

परिशिष्ट “ब”

पदनाम १	वेतनश्रेणी ७ व्या वेतन आयोगानुसार २		पदसंख्या २०२३-२०२४ २०२४-२०२५ ३ ४	
कार्यक्रम क्रमांक १ (जुन्या आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे)				
अन्न व नागरी पुरवठा विभाग मंत्रालय-३४५१, सचिवालयीन आर्थिक सेवा—				
राजपत्रित				
सचिव व पुरवठा आयुक्त . . .		संवर्ग पद . . .	१	१
सहसचिव . . .	एस-२७ :	१,१८,५००-२,१४,१०० . . .	१	१
उपसचिव व संचालक (ना. पु.) . . .	एस-२५ :	७८,८००-२,०९,२०० . . .	२	२
अवर सचिव . . .	एस-२३ :	६७,७००-२,०८,७०० . . .	७	७
विधी अधिकारी . . .	एस-२३ :	६७,७००-२,०८,७०० . . .	१	१
कक्ष अधिकारी . . .	एस-२० :	५६,१००-१,७७,५०० . . .	१७	१७
कक्ष अधिकारी . . .	एस-१७ :	४७,६००-१,५१,१०० . . .	२	२
वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक . . .	एस-२३ :	६७,७००-२,०८,७०० . . .	१	१
उपसंचालक (सांख्यिकी सेवा) . . .	एस-२० :	५६,१००-१,७७,५०० . . .	१	१
निवड श्रेणी लघुलेखक (राजपत्रित) . . .	एस-१६ :	४४,९००-१,४२,४०० . . .	१	१
एकूण वर्ग-१-२—			३४	३४
अराजपत्रित—वर्ग तीन				
संशोधन सहायक . . .	एस-१४ :	३८,६००-१,२२,८०० . . .	२	२
निवड श्रेणी लघुलेखक . . .	एस-१६ :	४४,९००-१,४२,४०० . . .	...	...
उच्च श्रेणी लघुलेखक . . .	एस-१५ :	४१,८००-१,३२,३०० . . .	१	१
उच्च श्रेणी लघुलेखक . . .	एस-१५ :	४१,८००-१,३२,३०० . . .	२	२
निम्न श्रेणी लघुलेखक . . .	एस-१४ :	३८,६००-१,२२,८०० . . .	५	५
निम्न श्रेणी लघुलेखक . . .	एस-१४ :	३८,६००-१,२२,८०० . . .	२	२
सहाय्यक . . .	एस-१५ :	४१,८००-१,३२,३०० . . .	१३	१३
सहाय्यक . . .	एस-१४ :	३८,६००-१,२२,८०० . . .	३६	३६
लिपिक . . .	एस-१४ :	३८,६००-१,२२,८०० . . .	...	...
टंकलेखक . . .	एस-८ :	२५,५००-८१,१०० . . .	...	...
लिपिक टंकलेखक . . .	एस-६ :	१९,९००-६३,२०० . . .	६१	६१
प्रमुख टंकलेखक . . .	एस-६ :	१९,९००-६३,२०० . . .	१	१
लघु टंकलेखक . . .	एस-८ :	२५,५००-८१,१०० . . .	२	२
लघु टंकलेखक . . .	एस-८ :	२५,५००-८१,१०० . . .	...	...
वाहन चालक . . .	एस-६ :	१९,९००-६३,२०० . . .	२	२
लिपिक . . .	एस-६ :	१९,९००-६३,२०० . . .	...	...
एकूण वर्ग-३—			१२७	१२७
अराजपत्रित—वर्ग चार				
शिपाई . . .	एस-३ :	१६,६००-५२,४०० . . .	५	५
हवालदार . . .	एस-३ :	१६,६००-५२,४०० . . .	१	१
नाईक . . .	एस-३ :	१६,६००-५२,४०० . . .	३	३
आवेष्टक/बांधणीकार . . .	एस-३ :	१६,६००-५२,४०० . . .	१	१
रेनिओ मशीन चालक . . .	एस-३ :	१६,६००-५२,४०० . . .	२	२
झेरॉक्स मशीन चालक . . .	एस-१ :	१५,०००-४७,६०० . . .	१	१
शिपाई . . .	एस-१ :	१५,०००-४७,६०० . . .	१०	१०
सफाईगार/हमाल . . .	एस-१ :	१५,०००-४७,६०० . . .	१	१
एकूण वर्ग-४—			२४	२४
एकूण पदसंख्या कार्यक्रम क्र. १—			१८५	१८५

पदनाम १	वेतनश्रेणी ७ व्या वेतन आयोगानुसार २	पदसंख्या २०२३-२०२४ २०२४-२०२५ ३ ४
कार्यक्रम क्रमांक २ (जुन्या आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे)		
२४०८, अन्न साठवणूक आणि वखार साठवण (१०१)-प्रापण आणि पुरवठा		
(०४) ग्राहक संरक्षण अधिनियम १९८६ अन्वये राज्य परिषद, राज्य आयोग आणि जिल्हा मंच स्थापन करणे.		
१. राज्य ग्राहक संरक्षण परिषद, मंत्रालय		
राजपत्रित	रुपये	
कार्यकारी सचिव . . .	एस-२५ : ७८,८००-२,०९,२०० . . .	१ १
अवर सचिव . . .	एस-२५ : ७८,८००-२,०९,२०० . . .	१ १
कक्ष अधिकारी . . .	एस-२० : ५६,१००-१,७७,५०० . . .	३ ३
	एकूण वर्ग-१-२ . . .	५ ५
अराजपत्रित-वर्ग तीन		
उच्च श्रेणी लघुलेखक . . .	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३०० . . .	१ १
सहायक . . .	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८०० . . .	६ ६
लिपिक . . .	एस-६ : १९,९००-६३,२०० . . .	१ १
लिपिक टंकलेखक . . .	एस-६ : १९,९००-६३,२०० . . .	२ २
	एकूण वर्ग-३ . . .	१० १०
अराजपत्रित-वर्ग चार		
शिपाई . . .	एस-१ : १५,०००-४७,६०० . . .	२ २
	एकूण वर्ग-४ . . .	२ २
	एकूण पदसंख्या वर्ग-१-४ . . .	१७ १७

वित्तीय सल्लागार व उप सचिव कार्यालय, मुंबई कार्यालयातील पदांचा सुधारित आकृतीबंध

(अ) नियमित पदे

अ. क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी ७ व्या वेतन आयोगानुसार	जुन्या आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे	सुधारित आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे
१	२	३	४	५
गट-अ				
१.	वित्तीय सल्लागार व उपसचिव	एस-२५ : ७८,८००-२,०९,२००	१	१
२.	उपसंचालक	एस-२३ : ६७,७००-२,०८,७००	२	२
३.	सहायक संचालक	एस-२० : ५६,१००-१,७७,५००	५	४
गट-ब				
४.	लेखा अधिकारी	एस-१६ : ४४,९००-१,४२,४००	३	४
५.	सहायक लेखा अधिकारी	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	२०	१२
६.	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	एस-१६ : ४४,९००-१,४२,४००	१	१
७.	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	२	२
८.	अधीक्षक	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	२	११
गट-क				
९.	कनिष्ठ लेखापाल	एस-१३ : ३५,४००-१,१२,४००	२१	२२
१०.	उच्चस्तर लिपिक	एस-८ : २५,५००-८१,१००	४९	४४
११.	लिपिक टंकलेखक/कनिष्ठ लिपिक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	२९	३०
१२.	वाहन चालक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	१	० (मृत संवर्ग)
गट-ड				
१३.	नाईक	एस-३ : १६,६००-५२,४००	२	० (मृत संवर्ग)
१४.	झेरोक्स मशिनचालक	एस-३ : १६,६००-५२,४००	२	० (मृत संवर्ग)
१५.	दफ्तरी	एस-३ : १६,६००-५२,४००	१	० (मृत संवर्ग)
१६.	शिपाई	एस-१ : १५,०००-४७,६००	११	० (मृत संवर्ग)
१७.	पहारेकरी	एस-१ : १५,०००-४७,६००	२	० (मृत संवर्ग)
१८.	सफाईगार/हमाल	एस-१ : १५,०००-४७,६००	२	० (मृत संवर्ग)
एकूण (अ+ब+क+ड)			१५६	१३३

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा

अ.क्र.	सेवा	मनुष्यबळ संख्या
१	२	३.
१.	वाहनचालक	१
२.	शिपाई	९
३.	पहारेकरी	२
४.	सफाईगार/हमाल	१
एकूण		१३

संचालक, पुरवठा आयुक्त कार्यालय, मुंबई कार्यालयातील पदांचा सुधारित आकृतीबंध

या कार्यालयाकडे असलेले काम विचारात घेता, संगणकीकरणामुळे या कार्यालयातील कार्यरत असलेले अधिकारी/कर्मचारी यांना पुरवठा यंत्रणेमध्ये समायोजन करण्यात येणार आहे. त्या अनुषंगाने सेवाप्रवेश नियमात उचित सुधारणा करण्यात येतील. सद्यःस्थितीत सदर कार्यालयातील खालील पदांना मंजूरी देण्यात येत आहे.

(अ) नियमित पदे

अ. क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी ७ व्या वेतन आयोगानुसार	जुन्या आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे	सुधारित आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे
१	२	३	४	५
गट-अ				
१.	उपसंचालक	एस-२० : ५६,१००-१,७७,५००	२	२
गट-ब				
२.	सहायक संचालक/जमाबंदी अधिकारी	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	४	४
३.	अधीक्षक	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	८	६
४.	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	१	१
५.	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	१	१
गट-क				
६.	निरीक्षण अधिकारी	एस-१३ : ३५,४००-१,१२,४००	७	७
७.	वरिष्ठ लिपिक	एस-८ : २५,५००-८१,१००	१४	५
८.	पुरवठा निरीक्षक	एस-८ : २५,५००-८१,१००	७	४
९.	लिपिक टंकलेखक/कनिष्ठ लिपिक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	२७	१२
१०.	लघु टंकलेखक	एस-८ : २५,५००-८१,१००	१	० (मृत संवर्ग)
११.	रोखपाल	एस-६ : १९,९००-६३,२००	१	० (मृत संवर्ग)
१२.	वाहन चालक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	१	० (मृत संवर्ग)
गट-ड				
१३.	शिपाई	एस-१ : १५,०००-४७,६००	९	० (मृत संवर्ग)
एकूण (अ+ब+क+ड)			८३	४२

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा

अ.क्र.	सेवा	मनुष्यबळ संख्या
१	२	३.
१.	वाहन चालक	१
२.	शिपाई	६
एकूण		७

नागरी पुरवठा, (गोदाम व वाहतूक) संचालनालय, मुंबई कार्यालयातील पदांचा सुधारित आकृतीबंध

या कार्यालयाकडे असलेले काम विचारात घेता, संगणकीकरणामुळे या कार्यालयातील कार्यरत असलेले अधिकारी/कर्मचारी यांना पुरवठा यंत्रणेमध्ये समायोजन करण्यात येणार आहे. त्या अनुषंगाने सेवाप्रवेश नियमात उचित सुधारणा करण्यात येतील. सद्यःस्थितीत सदर कार्यालयातील खालील पदांना मंजुरी देण्यात येत आहे.

(अ) नियमित पदे

अ. क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी ७ व्या वेतन आयोगानुसार	जुन्या आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे	सुधारित आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे
१	२	३	४	५
गट-अ				
१.	उपसंचालक (गोदाम)	एस-२० : ५६,१००-१,७७,५००	१	१
गट-ब				
२.	सहायक संचालक	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	१	० (मृत संवर्ग)
३.	तांत्रिक अधिकारी	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	१	० (मृत संवर्ग)
४.	सहायक लेखा अधिकारी	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	१	१
५.	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	१	१
६.	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	२	२
गट-क				
७.	अधीक्षक/मुख्य निरीक्षक अधिकारी	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	४	१
८.	मुख्य लिपिक/उपमुख्य निरीक्षक अधिकारी	एस-१३ : ३५,४००-१,१२,४००	९	५
९.	वरिष्ठ लिपिक/पुरवठा निरीक्षक	एस-८ : २५,५००-८१,१००	४८	९
१०.	कनिष्ठ लिपिक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	१३	१०
११.	वाहन चालक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	१	० (मृत संवर्ग)
गट-ड				
१२.	नाईक	एस-३ : १६,६००-५२,४००	२	० (मृत संवर्ग)
१३.	झेराॅक्स मशिन चालक	एस-३ : १६,६००-५२,४००	१	० (मृत संवर्ग)
१४.	शिपाई	एस-१ : १५,०००-४७,६००	१८	० (मृत संवर्ग)
१५.	रखवालदार/पहारेकरी	एस-१ : १५,०००-४७,६००	१	० (मृत संवर्ग)
१६.	सफाईगार-नि-हमाल	एस-१ : १५,०००-४७,६००	१	० (मृत संवर्ग)
एकूण (अ+ब+क+ड)			१०५	३०

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा

अ.क्र.	सेवा	मनुष्यबळ संख्या
१	२	३.
१.	शिपाई/पहारेकरी/झेराॅक्स ऑपरेटर/ सफाईगार-नि-हमाल/इ.	८
एकूण		८

राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोगातील पदांचा सुधारित आकृतीबंध

(अ) नियमित पदे

अ. क्र. १	पदनाम २	वेतनश्रेणी ७ व्या वेतन आयोगानुसार ३	जुन्या आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे ४	सुधारित आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे ५
गट-अ				
१.	प्रबंधक (विधी)	एस-२३ : ६७,७००-२,०८,७००	३	३
२.	प्रबंधक	एस-२० : ५६,१००-१,७७,५००	१	१
गट-ब				
३.	प्रबंधक (जिल्हा तक्रार निवारण मंच)	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	४०	४०
४.	लेखाधिकारी	एस-१६ : ४४,९००-१,४२,४००	३	३
५.	लेखापाल	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	४०	४०
६.	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	४३	४३
७.	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	४२	४२
गट-क				
८.	शिरस्तेदार/अधीक्षक/जनसंपर्क अधिकारी	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	५२	५२
९.	सहायक अधीक्षक	एस-१३ : ३५,४००-१,१२,४००	४२	४२
१०.	वरिष्ठ अभिलेखापाल/वरिष्ठ लिपिक/अभिलेखापाल	एस-८ : २५,५००-८१,१००	४३	४३
११.	लिपिक-टंकलेखक/कनिष्ठ लिपिक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	८८	८८
१२.	बेलिफ	एस-६ : १९,९००-६३,२००	१	१
१३.	वाहन चालक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	१	० (मृत संवर्ग)
१४.	पोलिस शिपाई	एस-७ : २१,७००-६९,१०० +(रु. ७५०/- विशेष वेतन)	१	१
गट-ड				
१५.	रखवालदार	एस-१ : १५,०००-४७,६००	३	० (मृत संवर्ग)
१६.	शिपाई	एस-१ : १५,०००-४७,६००	९३	० (मृत संवर्ग)
१७.	सफाई कामगार	एस-१ : १५,०००-४७,६००	१	० (मृत संवर्ग)
एकूण (अ+ब+क+ड)			... ४९७	३९९

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा

अ.क्र. १	सेवा २	मनुष्यबळ संख्या ३.
१.	वाहन चालक	...
२.	रखवालदार	...
३.	शिपाई	...
४.	सफाई कामगार	...
एकूण		... ९८

राज्य ग्राहक कल्याण सल्लागार समितीमधील पदांचा सुधारित आकृतीबंध

(अ) नियमित पदे

अ. क्र. १	पदनाम २	वेतनश्रेणी ७ व्या वेतन आयोगानुसार ३	जुन्या आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे ४	सुधारित आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे ५
गट-अ				
१.	खाजगी सचिव	एस-२३ : ६७,७००-२,०८,७००	१	० (मृत संवर्ग)
गट-ब				
२.	स्वीय सहायक	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	२	२
३.	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	१	० (मृत संवर्ग)
गट-क				
४.	लिपिक-टंकलेखक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	१	० (मृत संवर्ग)
५.	वाहन चालक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	१	० (मृत संवर्ग)
गट-ड				
६.	शिपाई/संदेशवाहक	एस-१ : १५,०००-४७,६००	२	० (मृत संवर्ग)
एकूण (अ+ब+क+ड)			... ८	२

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा

अ.क्र. १	सेवा २	मनुष्यबळ संख्या ३.
१.	वाहन चालक	...
२.	शिपाई	...
एकूण		...

नियंत्रक शिधावाटप व संचालक नागरी पुरवठा, मुंबई कार्यालयातील पदांचा सुधारित आकृतीबंध

(अ) नियमित पदे

अ. क्र. १	पदनाम २	वेतनश्रेणी ७ व्या वेतन आयोगानुसार ३	जुन्या आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे ४	सुधारित आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे ५
गट-अ				
१.	नियंत्रक	संवर्ग पद	१	१
२.	उपनियंत्रक शिधावाटप	एस-२० : ५६,१००-१,७७,५००	७	७
गट-ब				
३.	सहायक नियंत्रक शिधावाटप	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	७	७
४.	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	१	१
५.	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	७	३
६.	संशोधन अधिकारी	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	१	१
७.	सहायक लेखाधिकारी	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	१	६
८.	शिधावाटप अधिकारी/मुख्य निरीक्षण अधिकारी	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	६०	६४
गट-क				
९.	सहायक शिधावाटप अधिकारी/कनिष्ठ लिपिक	एस-१३ : ३५,४००-१,१२,४००	१६०	१६०
१०.	शिधावाटप निरीक्षक/वरिष्ठ लिपिक	एस-८ : २५,५००-८१,१००	६८३	४४८
११.	लघुटंकलेखक	एस-८ : २५,५००-८१,१००	१	० (मृत संवर्ग)
१२.	दूरध्वनी चालक	एस-७ : २१,७००-६९,१००	१	१
१३.	लिपिक-टंकलेखक/कनिष्ठ लिपिक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	५९४	४२९
१४.	मोटर सायकल संदेशवाहक	एस-५ : १८,०००-५६,९००	२	० (मृत संवर्ग)
१५.	वाहन चालक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	१२	० (मृत संवर्ग)
गट-ड				
१६.	दफ्तरी	एस-३ : १६,६००-५२,४००	७	० (मृत संवर्ग)
१७.	नाईक	एस-३ : १६,६००-५२,४००	२८	० (मृत संवर्ग)
१८.	शिपाई/पहारेकरी/झेरॉक्स ऑपरेटर/ सफाईगार	एस-१ : १५,०००-४७,६००	२१८	० (मृत संवर्ग)
१९.	सफाईगार (अंशकालिन)	...	५०	० (मृत संवर्ग)
२०.	मेहतर (अंशकालिन)	...	४९	० (मृत संवर्ग)
एकूण (अ+ब+क+ड)			... १८९०	११२८

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा

अ.क्र. १	सेवा २	मनुष्यबळ संख्या ३.
१.	वाहन चालक	...
२.	शिपाई/पहारेकरी/झेरॉक्स ऑपरेटर सफाईगार/दफ्तरी/नाईक/मेहतर (अंशकालिन) /सफाईगार (अंशकालिन)	...
एकूण		१ १५५+९९
		२६३

राज्य अन्न आयोग, मुंबई कार्यालयातील पदांचा सुधारित आकृतीबंध

अन्न सुरक्षा कायदा, २०१३ मधील तरतुदीनुसार प्रत्येक राज्याने राज्य अन्न आयोगाची स्थापना करणे अनिवार्य करण्यात आले आहे. त्यानुसार विभागाचा शा. नि -आस्थाप्र/१०१७/प्र. क्र.१७९/नापु-१५ दिनांक २७-०६-२०१७ च्या शासन निर्णयानुसार या कार्यालयाकरिता विविध संवर्गात ११ पदे निर्माण करण्यात आली आहेत.

(अ) नियमित पदे

अ. क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी ७ व्या वेतन आयोगानुसार	विभागाच्या दि. २७-०७-२०१७ च्या शासन निर्णयानुसार मंजूर पदे	सुधारित आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे
१	२	३	४	५
गट-अ				
१.	सचिव	एस-२० : ५६,१००-१,७७,५००	१	१
२.	विधी अधिकारी	एस-२० : ५६,१००-१,७७,५००	१	१
गट-ब				
३.	लेखाधिकारी	एस-१६ : ४४,९००-१,४२,४००	१	१
४.	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	१	१
५.	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	१	१
गट-क				
६.	वरिष्ठ लिपिक	एस-८ : २५,५००-८१,१००	२	२
७.	लिपिक टंकलेखक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	२	२
गट-ड				
८.	शिपाई	एस-१ : १५,०००-४७,६००	२	० (मृत संवर्ग)
एकूण (अ+ब+क+ड)			... ११	९

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा

अ.क्र.	सेवा	मनुष्यबळ संख्या
१	२	३.
१.	शिपाई-	...
एकूण		...
		२

विभागीय स्तरावरील पुरवठा कार्यालयातील पदांचा सुधारित आकृतीबंध

(अ) नियमित पदे

अ. क्र. १	पदनाम २	वेतनश्रेणी ७ व्या वेतन आयोगानुसार ३	जुन्या आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे ४	सुधारित आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे ५
गट-अ				
१.	उप आयुक्त (पुरवठा)	एस-२५ : ७८,८००-२,०९,२००	६	६
२.	जिल्हा पुरवठा अधिकारी	एस-२० : ५६,१००-१,७७,५००	३४	३४
३.	अन्न धान्य वितरण अधिकारी	एस-२० : ५६,१००-१,७७,५००	४	३
गट-ब				
४.	सहायक विभागीय पुरवठा अधिकारी, सहायक जिल्हा पुरवठा अधिकारी/ सहायक अन्नधान्य वितरण अधिकारी/ अन्नधान्य वितरण अधिकारी, गट-ब/ खरेदी अधिकारी (धान्य)/तांत्रिक अधिकारी	एस-१६ : ४४,९००-१,४२,४००	७६	६४
५.	वाहतूक अधिकारी	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	२	० (मृत संवर्ग)
६.	लेखा अधिकारी	एस-१६ : ४४,९००-१,४२,४००	७	० (मृत संवर्ग)
७.	सहायक लेखाधिकारी	एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	२९	३७
८.	निरीक्षण अधिकारी (पुरवठा)/अधीक्षक परिमंडळ अधिकारी/गोदाम व्यवस्थापक, श्रेणी-१/ गोदाम पर्यवेक्षक	एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	२१८	३७८
गट-क				
९.	विभागीय गोदाम निरीक्षक	एस-१३ : ३५,४००-१,१२,४००	६	० (मृत संवर्ग)
१०.	लेखा पर्यवेक्षक/उप लेखापाल	एस-१३ : ३५,४००-१,१२,४००	६३	५१
११.	पुरवठा निरीक्षक/अव्वल कारकून (पुरवठा)/ धान्य खरेदी निरीक्षक/ गोदाम व्यवस्थापक, श्रेणी-२	एस-१० : २९,२००-९२,३००	१४८३	१२४५
१२.	लघुटंकलेखक	एस-८ : २५,५००-८१,१००	२०	१४
१३.	पुरवठा लेखापाल	एस-१० : २९,२००-९२,३००	३	० (मृत संवर्ग)
१४.	वरिष्ठ लेखापाल	...	३	० (मृत संवर्ग)
१५.	लिपिक-टंकलेखक/कनिष्ठ लिपिक/ गोदाम लिपिक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	१४५५	१४३२
१६.	वाहन चालक	एस-६ : १९,९००-६३,२००	४२	० (मृत संवर्ग)
गट-ड				
१७.	चपराशी/शिपाई/पहारेकरी (गोदाम)/ हमाल-कम-स्वीपर/पहारेकरी/सफाई कामगार	एस-१ : १५,०००-४७,६००	१२७६	० (मृत संवर्ग)
एकूण (अ+ब+क+ड)			... ४७२७	३२६४

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा

अ.क्र. १	सेवा २	मनुष्यबळ संख्या ३.
१.	वाहन चालक	...
२.	चपराशी/शिपाई/पहारेकरी (गोदाम)/ हमाल कम स्वीपर/पहारेकरी/सफाई कामगार	...
एकूण		... १०७५

नियंत्रक, वैधमापन शास्त्र, मुंबई कार्यालयातील पदांचा सुधारित आकृतीबंध

(अ) नियमित पदे

अ. क्र. १	पदनाम २	वेतनश्रेणी ७ व्या वेतन आयोगानुसार ३	जुन्या आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे ४	सुधारित आकृतीबंधानुसार मंजूर पदे ५
गट-अ				
१. नियंत्रक		संवर्ग पद	१	१
२. सह नियंत्रक		एस-२० : ५६,१००-१,७७,५००	८	८
गट-ब				
३. उप नियंत्रक		एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	४६	४६
४. स्वीय सहायक		एस-१६ : ४४,९००-१,४२,४००	१	१
५. सहायक नियंत्रक		एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	७०	७०
६. लघुलेखक (उच्च श्रेणी)		एस-१५ : ४१,८००-१,३२,३००	१	१
७. लघुलेखक (निम्न श्रेणी)		एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	१	१
८. निरीक्षक		एस-१३ : ३५,४००-१,१२,४००	२१२	२१२
गट-क				
९. अधीक्षक		एस-१४ : ३८,६००-१,२२,८००	८	८
१०. वरिष्ठ लिपिक		एस-८ : २५,५००-८१,१००	१२	१२
११. प्रयोगशाळा सहायक		एस-७ : २१,७००-६९,१००	९	९
१२. क्षेत्र सहायक		एस-६ : १९,९००-६३,२००	२२४	२२८
१३. मिस्त्री		एस-६ : १९,९००-६३,२००	४	० (मृत संवर्ग)
१४. लिपिक-टंकलेखक/कनिष्ठ लिपिक		एस-६ : १९,९००-६३,२००	६४	६४
१५. वाहन चालक		एस-६ : १९,९००-६३,२००	९	० (मृत संवर्ग)
१६. वाहन चालक (जड)		एस-६ : १९,९००-६३,२००	२	० (मृत संवर्ग)
१७. क्रेन चालक		एस-६ : १९,९००-६३,२००	२	० (मृत संवर्ग)
गट-ड				
१८. नाईक		एस-३ : १६,६००-५२,४००	२७	० (मृत संवर्ग)
१९. शिपाई		एस-१ : १५,०००-४७,६००	२४१	० (मृत संवर्ग)
२०. हमाल		एस-१ : १५,०००-४७,६००	२	० (मृत संवर्ग)
एकूण (अ+ब+क+ड)			९४४	६६१

(ब) बाह्ययंत्रणेद्वारे घ्यावयाच्या सेवा

अ.क्र. १	सेवा २	मनुष्यबळ संख्या ३.
१.	वाहन चालक/वाहन चालक (जड)/क्रेन चालक	१३
२.	शिपाई/नाईक/हमाल	२७०
एकूण		२८३

कार्यक्रम क्रमांक १	...	...	१८५
कार्यक्रम क्रमांक २	...	...	६४९३
कार्यक्रम क्रमांक ३	...	...	९४४
कार्यक्रम क्रमांक १ ते ३	...	...	७६२२

परिशिष्ट “क”

(परिच्छेद २.४ पहावा)

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागातर्फे अंमलबजावणी करण्यात येणारे आदेश/अधिनियम

१. आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५. (केंद्र शासन)

या अधिनियमानुसार सरकारला आवश्यक वस्तूचे उत्पादन, वितरण, व्यापार व वाणिज्य यांचेवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी आदेश काढता येतात. आवश्यक वस्तूत अन्नधान्य, खाद्य तेले, तेलबिया, इत्यादि वस्तूंचा समावेश आहे. या अधिनियमाच्या कलम ५ अन्वये केंद्र शासनाने राज्य शासनांना या कायद्याच्या खंड ३ खाली नियंत्रणाबाबतचे आदेश काढण्याविषयी अधिकार प्रदान केला आहेत. तथापि, राज्य शासनास आदेशाची बाब लक्षात घेवून काही आदेश केंद्र शासनाच्या पूर्व संमतीने तर काही पूर्व संमतीशिवायही काढण्यास मुभा आहे. जे आदेश या अधिनियमानुसार काढण्यात आलेले आहेत व त्याचा भंग झाल्यामुळे ज्या आवश्यक वस्तूंचा साठा पकडण्यात आला आहे, तो साठा जप्त करण्याचे अधिकार या अधिनियमाच्या कलम ६-अ अन्वये जिल्हाधिकारी यांना दिलेला आहे. या अधिनियमाचे कक्षेत येणारे सर्व गुन्हे दखल पात्र आहेत. राज्य शासनाने या अधिनियमात काही अडचणी निवारणार्थ दुरुस्त्या केलेल्या आहेत. केंद्र शासनानेही सप्टेंबर १९७६ मध्ये त्याच संदर्भात या अधिनियमात दुरुस्त्या केलेल्या आहेत. आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ मधील काही तरतुदीत आवश्यक वस्तू (विशेष तरतुदी) अधिनियम, १९८१ अन्वये २० वर्षांच्या कालावधीसाठी दुरुस्त्या करण्यात आल्या आहेत. हे अधिनियम १ सप्टेंबर १९८२ पासून अंमलात आलेले आहेत. त्या कायद्यातील गुन्हाविषयीचे खटले त्वरित निकालात काढण्यासाठी दिनांक १-९-१९८२ पासून बृहन्मुंबईसह सर्व जिल्ह्यांचे ठिकाणी राज्य शासनाने विशेष न्यायालय स्थापन केली आहेत.

२. भात गिरणी उद्योग (विनियमन) अधिनियम, १९५८. (केंद्र शासन)

या अधिनियमाचा उद्देश भातगिरणी उद्योगाचे विनियमन करणे हा आहे. या अधिनियमाचे कक्षात हलर भात गिरणीही येतात.

३. भात गिरणी उद्योग (विनियमन व अनुज्ञप्ती) नियमावली, १९५९. (केंद्र शासन)

भात गिरणी उद्योग (विनियमन) अधिनियम १९५८ व भात गिरणी उद्योग (विनियमन करणे व अनुज्ञप्ती देणे) नियम, १९५९ हा अधिनियम व नियम केंद्र शासनाने अंमलात आणले होते. परंतु केंद्र शासनाने त्यांच्या असाधारण राजपत्र भाग-२, खंड-१ च्या दिनांक २८-५-१९९७ च्या अधिसूचनेनुसार सदरील दोन्ही अधिनियम रद्द “repeal” केले आहेत. केंद्र शासनाची अधिसूचना महाराष्ट्र शासनाच्या राजपत्रात भाग-४ मध्ये दिनांक ८-७-१९९७ रोजी पुनर्प्रकाशित करण्यात आली आहे. त्यामुळे आता नवीन भात गिरणी प्रस्तापित करण्यासाठी परवाना अनुज्ञप्ती यावर राज्य शासनाचे निर्बंध राहीलेले नाही.

४. महाराष्ट्र तांदूळ (भात गिरणीवाल्यांवरील वसुली) आदेश १९८९.

महाराष्ट्र तांदूळ (भात गिरणीवाल्यांवरील वसुली) आदेश १९८९ ची अंमलबजावणी करण्याचे राज्य शासनाने ठरविले असून सदरहू आदेशांतर्गत २०११-२०१२ या खरीप पणन हंगामामध्ये भात गिरणीवाल्यांकडून ऐच्छिक लेव्ही वसुलीचे आदेश दि. १५ मे २०१२ अन्वये निर्गमित करण्यात आला आहे. त्यानुसार मिलर्सकडून लेव्ही तांदूळ भारतीय अन्न महामंडळाकडे जमा करण्याचा कालावधी दिनांक ३० सप्टेंबर २०१२ पर्यंत होता. केंद्र शासनाने त्यांच्या दि. १८ सप्टेंबर २०१२ च्या पत्रान्वये ३१-१०-२०१२ पर्यंत मुदतवाढ दिल्याचे कळविले आहे परंतु ती ही मुदतवाढ संपुष्टात आली आहे.

५. धान्याच्या आयातीसंबंधीचे (अनधिकृत विक्रीवरील निर्बंध) आदेश, १९५८. (केंद्र शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढला आहे. या आदेशानुसार अधिकारी दिलेल्या व्यापाराव्यतिरिक्त इतर कोणाही व्यक्तीस आयात केलेले (भारताबाहेरून आणलेले) धान्य जसेच्या तसे अगर तुकडे करून विकता येणार नाही किंवा इतर धान्यात मिसळता येणार नाही.

६. अन्नधान्यासंबंधी (स्टार्चच्या उत्पादनात वापरण्यात प्रतिबंध) आदेश, १९६६. (केंद्र शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढला आहे. ह्या आदेशानुसार स्टार्च करणाऱ्या कारखान्यासाठी कोणतेही अन्नधान्य देशी व संकरीत मक्याखेरीज (भारतात तयार झालेले) उपयोगात आणण्यास अगर विकत घेण्यास प्रतिबंध आहे. खराब झालेल्या, नासाडी झालेल्या व खाण्यास उपयुक्त नसलेल्या अन्नधान्याचा उपयोग स्टार्च करणाऱ्या कारखान्यात करता येणार नाही. मात्र जर मनुष्यास खाण्यास योग्य नाही असा दाखला मिळाला असेल, व त्या मालाचे अधिकृत परवाने शासनाने दिले असतील तर अशा धान्याचा उपयोग सदरच्या कारखान्यात करता येईल.

७. महाराष्ट्र अन्नधान्य व्यापार अनुज्ञप्ती आदेश, १९६३. (राज्य शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ च्या अधिनियमान्वये काढण्यात आला आहे. या आदेशाप्रमाणे अनुसूचित धान्याची ५० क्विंटलहून अधिक प्रमाणात एकाच वेळी खरेदी/विक्री, विक्रीसाठी साठवणूक वगैरे व्यवहार करणाऱ्या लोकाना अनुज्ञप्ती घेण्याची सवय आहे व त्यांनी आपला धंदा अनुज्ञप्तीच्या अटी व नियमांना अनुसरूनच केला पाहिजे असे बंधन आहे.

८. महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू (भाव फलक लावणे व वस्तूंवर किंमत लिहिणे) आदेश, १९६६. (राज्य शासन)

आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ च्या अधिनियमाखाली हा आदेश काढण्यात आला आहे. ह्या आदेशानुसार आदेशातील परिशिष्ट १ मधील सर्व वस्तूंची उपलब्धता व त्यांच्या किंमती फलकावर लावणे किरकोळ व्यापाऱ्यांना आवश्यक आहे. आदेशाच्या परिशिष्ट २ मधील वस्तूंच्या किंमतीही व्यापाऱ्यांनी त्या वस्तूवर लावणे आवश्यक आहे.

९. महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू (घाऊक व्यापाऱ्यांनी साठा व भावफलक लावण्यासंबंधी) आदेश, १९६९. (राज्य शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढण्यात आलेला आहे. या आदेशातील परिशिष्टात असलेल्या वस्तूंच्या घाऊक व्यापाऱ्यांना हा आदेश लागू आहे. या वस्तूंमध्ये वनस्पती, स्वयंचलित वाहनांचे ट्यूब्स व टायर्स, खाद्यतेले व तेलबिया इत्यादींचा समावेश आहे. या आदेशानुसार घाऊक व्यापाऱ्यांना साठा व भाव निर्देशिक फलक लावणे, पावत्या देणे, हिशेब ठेवणे, इत्यादी करण्याची आवश्यकता आहे.

१०. महाराष्ट्र भोजनालय (भाव फलक लावणे व वस्तूंवर किंमत लिहिणे) आदेश, १९७७. (राज्य शासन)

हा आदेश वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढलेला आहे. हा आदेश महानगरपालिका, अ वर्ग नगरपालिका आणि पुणे व खडकी येथील छावणी परिसर क्षेत्रांना लागू आहे. या आदेशानुसार भोजनालयांनी ग्राहकांना पुरवित असलेल्या अन्नपदार्थांचे दर फलकावर लावणे आवश्यक आहे. ह्या आदेशान्वये भाव फलकावर दर्शविलेल्या दरांपेक्षा अधिक दराने अन्नपदार्थ विकण्यास भोजनालयाना प्रतिबंध आहे. तथापि, या आदेशातून पर्यटन विभागाच्या मान्यताप्राप्त पंचतारांकित हॉटेल्सना वगळण्यात आले आहे.

११. महाराष्ट्र यज्ञातील अन्नधान्य अपव्यय (नियंत्रण) आदेश, १९७५. (राज्य शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढण्यात आला आहे. या आदेशानुसार यज्ञप्रसंगी आहुती द्वारा केल्या जाणाऱ्या प्रतिरोधित खाद्यान्नाचा दोन किलोच्या मर्यादेबाहेर वापराला प्रतिबंध करण्यात आला आहे. प्रतिरोधित खाद्यान्यात कडधान्ये, दूध, तूप, खाद्यतेल इत्यादींचा समावेश आहे.

१२. महाराष्ट्र शेड्युल कमोडिटिज होलसेल डिलर लायसेन्सिंग ऑर्डर, १९९८. (राज्य शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अंतर्गत काढण्यात आला आहे. या आदेशानुसार कोणत्याही प्रकारच्या साखरेची खरेदी-विक्री करण्याच्या उद्देशाने १० क्विंटलपेक्षा अधिक प्रमाणात साठा करणाऱ्या प्रत्येक व्यापाऱ्याला परवाना घेणे आवश्यक होते. तसेच त्याने परवान्यामध्ये नमूद केलेल्या अटी व नियमानुसार व्यापार करणे आवश्यक होते. आदेशात अनुज्ञप्तीचा नमुना मिळविण्यासाठी आवश्यक असलेला अर्जाचा नमुन्यांचा समावेश आहे. तथापि आता केंद्र शासनाने साखरेवरील साठे मर्यादा वाहतूक परवाना इत्यादीवरील निर्बंध रद्द केलेले आहेत.

१३. साखर नियंत्रण आदेश, १९६६. (केंद्र शासन)

आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ च्या कलम ३ अन्वये सदर आदेश काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये साखर उत्पादनाचे नियंत्रण केले जाते. साखर उत्पादकांनी उत्पादन केलेल्या साखरेचे नियंत्रण करण्याचे अधिकार सदर आदेशान्वये केंद्र शासनाला देण्यात आलेले आहे. त्याच प्रमाणे साखरेचा साठा, वाहतूक व त्यावरील नियंत्रण आणि विक्रीवर निर्बंध याबाबतचेही अधिकार केंद्र शासनाला देण्यात आलेले आहे.

१४. महाराष्ट्र लेव्ही साखर (वाटप विनियमन) आदेश, १९८१ (राज्य शासन)

सदर आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढण्यात आला आहे. सदर आदेश लेव्ही साखरेच्या शिधा वाटप/रास्त भाव दुकानातून करावयाच्या विक्रीला लागू आहे.

१५. महाराष्ट्र गुळ आणि खांडसरी व्यापारी अनुज्ञप्ती आदेश, १९६३ (राज्य शासन)

सदर आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये जो व्यापारी गुळ किंवा खांडसरी साखर याची खरेदी, विक्री किंवा विक्रीकरिता २५ क्विंटलपेक्षा जास्त साठा बाळगून असेल, त्याला तसे करण्यासाठी अनुज्ञप्ती घेण्याची आवश्यकता आहे.

१६. गुळ (वापर विनियमन) आदेश, १९६८ (केंद्र शासन)

सदर आदेश वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये खाद्य पदार्थ किंवा औषधी उपयोग या व्यतिरिक्त इतर कामासाठी गुळाचा वापर करण्यास मनाई आहे. तथापि, तंबाखूच्या धंद्यात किंवा इतर तत्सम उद्योगात गुळाचा वापर करण्याचे अधिकार देण्याचे आदेश केंद्र शासनाला प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

१७. महाराष्ट्र घासलेट व्यापारी अनुज्ञप्ती आदेश, १९६६ (राज्य शासन)

सदर आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये प्रत्येक व्यापाराला खरेदी विक्री किंवा विक्रीकरिता कितीही घासलेटचा साठा बाळगला तरी त्याला अनुज्ञप्ती घेण्याची आवश्यकता आहे. हात गाडीवर थोड्या प्रमाणात मिळणाऱ्या दर माणसी कोणत्याही एका वेळी १० लिटर पेक्षा कमी विक्री करणाऱ्या फेरीवाल्यांनाही अनुज्ञप्ती घेण्याची आवश्यकता आहे. परवान्याशिवाय कोणाही व्यक्तीस घासलेट धंदा करण्यास मनाई आहे. अनुज्ञप्तीधारकांनाही त्यातील शर्तीनुसार धंदा करण्याची आवश्यकता आहे.

१८. रॉकेल (वापरावरील निर्बंध आणि कमाल किंमत निश्चित) आदेश, १९९३ (केंद्र शासन)

सदर आदेश अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ खाली काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेत अंतर्गत पुरवठा केलेल्या रॉकेलचा वापर फक्त स्वयंपाक किंवा दिवाबत्ती करण्याबाबत निर्बंध घालण्यात आले आहेत. इतर आवश्यक बाबतीत रॉकेलचा वापर करण्यासाठी परवाने देण्याचे अधिकार राज्य शासनाला किंवा केंद्र शासनाला आहे. या आदेशान्वये सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमार्फत वितरीत होणाऱ्या रॉकेलचे विक्रीचे कमाल दर वेळोवेळी केंद्र शासनाकडून निश्चित केले जातात. या आदेशान्वये सार्वजनिक व्यवस्थेमार्फत वितरीत होणाऱ्या रॉकेलचे साठे, त्यांच्या किंमती, आरंभीची शिल्लक, मिळालेला कोटा, विकलेला कोटा आणि शिल्लक साठा इत्यादींची माहिती फलकावर दर्शविणे आवश्यक आहे.

१९. (अ) दि. लिक्विफाईड पेट्रोलियम गॅस (रेग्युलेशन ऑफ सप्लाय अँड डिस्ट्रीब्युशन) ऑर्डर, २००० (केंद्र शासन)

सदर आदेश अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ खाली काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमार्फत वितरीत होणाऱ्या गॅसचा उपयोग फक्त स्वयंपाकासाठी करावयाचा आहे. तथापि, केंद्र शासन आदेशान्वये दूसऱ्या उपयोगासाठी परवानगी देऊ शकते.

(ब) नॉन प्रेसर स्टोव्हस् (क्वालिटी कंट्रोल) ऑर्डर, १९९० (केंद्र शासन)

सदर आदेश अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम, १९९५ खाली काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये कोणाही व्यक्तिस स्पेशिफिकेशन कायम होत नसलेल्या नॉन प्रेसर स्टोव्हस्च्या विक्रीसाठी उत्पादन किंवा साठा, विक्री अथवा वितरण करण्यास सदर आदेशान्वये निर्बंध घालण्यात आले आहेत.

(क) दि मोटार स्पिरिट अँड हायस्पीड डिझेल (रेग्युलेशन ऑफ सप्लाय अँड डिस्ट्रीब्युशन अँड प्रिव्हेंशन ऑफ माल प्रेव्हीसेज) ऑर्डर, २००५

सदर आदेश अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ खाली काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये मोटार स्पिरिट आणि हायस्पीड या डिझेलच्या गैर व्यवहारास जसे भेसळ, मालात तफावत, अनधिकृत देवाण-घेवाण/खरेदी विक्री, अथवा वितरण करण्यास सदर आदेशान्वये निर्बंध घालण्यात आले आहेत.

(ड) दि पेट्रोलियम प्रॉडक्टस् (मॅन्टेनन्स ऑफ प्राइव्हेशन स्टोअरेज अँड सप्लाय) आदेश, १९९९.

हा आदेश अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ खाली काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये केंद्र शासनाला तेल वितरण कंपन्या, सहयोगी परीक्षक इत्यादींना योग्य त्या सूचना देवून पेट्रोलियम उत्पादित वस्तूंचा पुरवठा आणि त्यांचे उत्पादन करणे यांचे विनियमन करण्याचे अधिकार प्राप्त झाले आहेत.

(इ) दि नाफ्टा (अक्विझिशन, सेल, स्टोअरेज अँड प्रिव्हेंशन ऑफ युज इन अँटोमोबाईल्स) ऑर्डर, २००० (केंद्र शासन)

केंद्र शासनाच्या सदर आदेशास अनुसरून महाराष्ट्र शासनाने दि महाराष्ट्र नाफ्टा (लायसेन्सिंग) ऑर्डर, २००९ हा आदेश जारी केलेला आहे. या आदेशान्वये नाफ्टा या पेट्रोलजन्य पदार्थाचे संपादन, विक्री साठा व वापर करणाऱ्यांना अनुज्ञप्ती घेणे बंधनकारक आहे.

(ई) दि सॉल्वंट, रॅफिनेट अँड स्लॉप (अक्विझिशन, स्टोअरेज, सेल अँड प्रिव्हेंशन ऑफ युज इन अँटोमोबाईल्स) ऑर्डर, २००० (केंद्र शासन):

केंद्र शासनाच्या सदर आदेशास अनुसरून राज्य शासनाने महाराष्ट्र सॉल्वंट रॅफिनेट अँड स्लॉप (लायसेन्सिंग) ऑर्डर, २००७ हे आदेश काढलेले आहेत. या आदेशान्वये सॉल्वंट रॅफिनेट अँड स्लॉप या पेट्रोलजन्य पदार्थाचे संपादन, विक्री, साठा व वापर करणाऱ्यांना अनुज्ञप्ती घेणे बंधनकारक झाले आहे.

(ऊ) एलपीजी ग्राहकांसाठी मॉडीफाईड डायरेक्ट बेनिफिट ट्रान्सफर योजना :

देशातील ५४ जिल्ह्यांमध्ये दिनांक १५ नोव्हेंबर २०१४ पासून मॉडीफाईड डायरेक्ट बेनिफिट ट्रान्सफर फॉर एल.पी.जी. (MDBTL) स्कीम सुरू करण्यात आली असून महाराष्ट्रातील वर्धा व अमरावती या दोन जिल्ह्यात ही योजना लागू झाली तद्नंतर राज्यातील उर्वरीत जिल्ह्यांमध्ये ही योजना दिनांक १ जानेवारी २०१५ पासून राबविण्यात येत आहे. एमडीबीटीएल योजनेअंतर्गत एकूण २,१०,८९,६२४ लाभार्थी असून त्यापैकी बँक खाते व आधार कार्ड संलग्न केलेले लाभार्थी १,४२,२३,८६७ आहेत व आधार कार्ड संलग्न केलेले लाभार्थी १,७६,७२,८२८ आहेत.

२०. वनस्पती तेलापासून उत्पादित वस्तूंचे (नियंत्रण) आदेश, १९४७ (केंद्र शासन)

या आदेशान्वये वनस्पती तेलाचे उत्पादकाकडून विनियमन करण्याचे अधिकार केंद्र शासनाला प्राप्त झाले आहेत.

२१. महाराष्ट्र हायड्रोजेनेटेड वनस्पती तेलाचे (अनुज्ञापन) आदेश, १९७०. (राज्य शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम आदेश, १९५५ च्या सहाय्यभूत तरतुदीखाली जारी करण्यात आला आहे. या आदेशान्वये विक्रेत्याला अनुज्ञप्ती घेणे आवश्यक आहे. तसेच एकावेळी १५० किलो वा त्यापेक्षा जास्त प्रमाणात हायड्रोजेनेटेड वनस्पती तेलाचा साठा करणारी व्यक्ती तो साठा अन्य कारणासाठी आहे हे सिध्द करू न शकल्यास या आदेशाखाली विक्रेता म्हणून गृहीत धरल्या जातो. या आदेशात अनुज्ञप्तीकरिता करावयाच्या अर्जाचा नमुना तसेच अनुज्ञप्तीचा नमुनाही समाविष्ट करण्यात आला आहे.

२२. महाराष्ट्र अनुसूचित तेलबिया आणि तेले (व्यापारी व गिरणीवाले) परवाना आदेश, १९७७. (राज्य शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ च्या सहाय्यभूत तरतुदीखाली काढण्यात आला आहे. या आदेशानुसार एकावेळी ५ क्विंटल वा त्यापेक्षा जास्त प्रमाणात अनुसूचित तेलबिया वा तेले याची खरेदी, विक्री वा विक्रीकरिता साठवणूक करणाऱ्या व्यक्तिला अनुज्ञप्ती घेण्याची आवश्यकता आहे. तेलघाणी/तेलगिरणीवाल्यांनासुद्धा परवाना घेण्याची गरज आहे. तसेच त्या आदेशानुसार अनुसूचित तेलबिया/तेले यांच्या वापर धारकांना त्यात घालून दिलेल्या अटी नियमानुसारच व्यापार करण्याचे बंधन आहे.

२३. वनस्पती तेलाच्या उत्पादित वस्तूंचे (गुणवत्ता व परिमाण) आदेश, १९७५. (केंद्र शासन)

हा आदेश वनस्पती तेले उत्पादित वस्तू (नियंत्रण) आदेश, १९४७ खाली काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये वनस्पती तेलाच्या उत्पादित वस्तूंचे गुणवत्ता परिमाण ठरवून देण्यात आले आहे.

२४. सिमेंट गुणवत्ता नियंत्रण आदेश, १९६५. (केंद्र शासन)

अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ च्या सहाय्यभूत तरतुदीखाली हा आदेश काढण्यात आला आहे. या आदेशानुसार विहीत प्रमाणाप्रमाणे गुणवत्ता नसलेल्या सिमेंटची विक्री वगैरे करण्यात उत्पादकांना मनाई करण्यात आली आहे. या आदेशात दर्शविल्याप्रमाणे सिमेंट गुणवत्तेचे नियंत्रण ठेवण्यासाठी “योग्य प्राधिकरण” म्हणून भारत सरकारच्या अवर सचिवाकडून कमी दर्जा नसलेला अधिकारी किंवा राज्य शासनाच्या उद्योग विभागातील महा व्यवस्थापक, जिल्हा उद्योग केंद्र यांच्याहून कमी दर्जा नसलेल्या अधिकाऱ्याकडे देण्यात आले आहे.

२५. सिमेंट (नियंत्रण) आदेश, १९६७. (केंद्र शासन)

उद्योग धंदे (सुधारणा आणि विनियमन) अधिनियम, १९६१ च्या सहाय्यभूत तरतुदीखाली हा आदेश काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये कारखान्यांच्या प्रसीमेपासून इतर कोणत्याही ठिकाणी केंद्र शासनाच्या लेखी संमतीशिवाय सिमेंट हलविण्यास बंदी घालण्यात आली आहे. तसेच या सिमेंटची विक्री आणि वाहतूक या संबंधात उत्पादकांना सूचना देण्याचे अधिकार केंद्र शासनाकडे असून या आदेशाखाली सिमेंटच्या विक्री किंमती, निर्धारित किंमती वगैरे निश्चित केलेल्या आहेत. केंद्र शासनाने दिनांक १-३-१९८९ पासून सिमेंटची विक्री, वाहतूक सिमेंटची किंमत व सिमेंट कारखान्यांनी द्यावयाची लेखी सिमेंट संबंधित निर्बंध वगळण्यात आलेले आहेत.

२६. महाराष्ट्र सिमेंट (अनुज्ञापन आणि नियंत्रण) आदेश, १९७३. (राज्य शासन)

अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ खाली हा आदेश काढण्यात आला आहे. या आदेशानुसार “स्टॉकिस्ट” म्हणून खरेदी, विक्री आणि विक्रीकरिता सिमेंटची साठवणूक करणाऱ्या प्रत्येक व्यक्तिला परवाना घ्यावा लागतो. त्याच्यावर परवान्याच्या शर्ती व नियमानुसार काटेकोरपणे सिमेंटचा धंदा करण्याविषयी या आदेशान्वये बंधन घालण्यात आले आहे. राज्य शासनाने दिनांक ३०-१०-१९९० च्या अधिसूचनेनुसार हे आदेश विखंडीत केले आहेत.

२७. महाराष्ट्र अन्नधान्य वाटप (द्वितीय) आदेश, १९६६. (राज्य शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ ने दिलेल्या अधिकारानुसार काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये शिधावाटपांतर्गत येणाऱ्या अन्नधान्याचे नियंत्रण केले आहे. त्यानुसार वितरणाचे काम शिधावाटप नियंत्रकांनी परवाना दिलेल्या धान्य दुकानांनी करावयाचे आहे. अधिकृत इसमांना शिधावाटप योजनेअंतर्गत येणाऱ्या अन्नधान्याचे वितरण करण्यास प्रतीबंध आहे. शिधा वाटपासंबंधी नियंत्रण बाळगणा-यांनाच काही अपवाद वगळता, धान्य प्राप्त करून घेता येते. हा आदेश साठेबाजी व शिधावाटपात अन्नधान्य वाहतूक कागदपत्रे करतो. या आदेशान्वये राज्य शासनाला या आदेशाला पूरक असे विनियमन करण्याचे अधिकार देण्यात आले आहेत.

२८. महाराष्ट्र अन्नधान्य वाटप (द्वितीय) अधिनियम, १९६६. (राज्य शासन)

हे अधिनियम महाराष्ट्र अन्नधान्य वाटप (द्वितीय) आदेश, १९६६ अन्वये काढण्यात आला आहे. या अधिनियमानुसार कौटुंबिक तथा आस्थापनासाठी आवश्यक असलेल्या शिधापत्रिका मिळविण्याची माहिती दिली आहे. या अधिनियमात विविध अर्जांचे नमुने, शिधापत्रिकांचे नमुने यांचा समावेश आहे. तसेच नियंत्रीत धान्याची आयात व निर्यात, शिधावाटप दुकानांनी पाळावयाच्या अटी, विविध प्रकारच्या शिधापत्रिका वगैरेना लागणाऱ्या शुल्काची माहिती देखील या अधिनियमात आहे.

२९. महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू (वितरण नियमन) आदेश, १९७५. (राज्य शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ ने दिलेल्या अधिकारानुसार काढण्यात आला आहे. हा आदेश शिधावाटप विभाग वगळता संपूर्ण राज्यभर लागू आहे. या आदेशान्वये अधिकृत स्वस्त धान्य दुकानांच्या माध्यमांमार्फत अनुसूचित वस्तूंचे वितरण नियंत्रण केले आहे. अनुसूचित वस्तूंमध्ये तांदूळ, गहू, ज्वारी, बाजरी, मिलो, खाद्य तेले इत्यादींचा समावेश आहे. या आदेशान्वये शासनाला उत्पादक, वितरक वगैरे मंडळींना आपले एजंट म्हणून नेमण्याचा अधिकार आहे. तत्संबंधित्या शर्ती वगैरे शासनाने ठरवावयाच्या आहे. अनधिकृतपणे अनुसूचित वस्तूंची विक्री करणे किंवा विक्री करण्यास संमती

दाखविणे वैगेरे बाबत स्वस्त धान्य दुकानदारांना प्रतिबंध करण्यात आला आहे. योग्य ती कागदपत्रे दाखविल्यावरच या दुकानांना अनुसूचित वस्तूंचा कायदेशीर वापरासाठी कायदेशीररित्या पुरवठा करता येतो. हा आदेश साठेबाजी, गैरहजर व्यक्तींचे धान्य घेणे वैगेरे प्रतिबंध करतो. या आदेशाला पूरक असे अधिनियम करण्याचा अधिकार राज्य शासनाला या आदेशान्वये प्राप्त झाला आहे.

३०. महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू (वितरण नियमन) आदेश, १९७५. (राज्य शासन)

हे अधिनियम महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू (वितरण नियमन) आदेश, १९७५ अन्वये प्राप्त झालेल्या अधिकारानुसार काढलेले आहेत. त्यात कौटुंबिक तथा आस्थापनांना लागणाऱ्या शिधापत्रिका मिळविण्याची पद्धती दाखविली आहे. तसेच यात शिधापत्रिकेचा नमुना, त्यासाठी आवश्यक असलेल्या अर्जाचा नमुना वगैरेचा समावेश आहे. स्वस्त धान्य दुकाने किंवा त्यांचे प्रतिनिधी (एजंट्स) यांना पाळावयाच्या अटी वगैरेचा समावेश त्यात आहे.

३१. डाळी, खाद्य तेलबिया आणि खाद्य तेले (साठवणूक, नियंत्रण) आदेश, १९७७. (केंद्र शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ खाली प्रदान केलेल्या अधिकाराखाली काढण्यात आलेला आहे. ह्या आदेशात डाळी, खाद्य तेले, वनस्पती तूप आणि तेलबिया अंतर्भूत आहेत. या आदेशानुसार निर्माता, घाऊक आणि किरकोळ विक्रेत्यांकरिता डाळी, खाद्यतेल, बिया व खाद्यतेलाच्या बाबतीत शहरांच्या वर्गीकरणानुसार निरनिराळ्या साठ्याची मर्यादा निश्चित केली आहे.

३२. महाराष्ट्र डाळी (व्यापारी आणि गिरणीवाले) अनुज्ञप्ती आदेश, १९७७. (राज्य शासन)

आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ च्या अधिनियमानुसार काढलेल्या ह्या आदेशाद्वारे कुणाही व्यक्तिला सर्व प्रकारच्या डाळी मिळून एका वेळी ५ विंटलच्या वर साठवणूक वा व्यापार करावयाचा असेल, तर अनुज्ञप्ती काढणे आवश्यक आहे. डाळ गिरणीवाल्यांनाही अनुज्ञप्ती घ्यावी लागते. या आदेशानुसार प्रत्येक अनुज्ञप्तीधारकांना अनुज्ञप्तीच्या शर्ती आणि अटीप्रमाणे व्यापार करणे अत्यंत आवश्यक आहे.

३३. महाराष्ट्र अनुसूचित वस्तू किरकोळ विक्रेते अनुज्ञप्ती आदेश, १९७९. (राज्य शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढला आहे. त्या आदेशान्वये एकापेक्षा अधिक, अनुसूचित वस्तूंची विक्री करणाऱ्या किरकोळ विक्रेत्याने एकच परवाना धारण करण्याविषयी तरतूद करण्यात आली आहे.

३४. वैधमापन शास्त्र अधिनियम, २००९ आणि त्याखालील नियम

लोकसभेने वैधमापन शास्त्र अधिनियम, २००९ हा अधिनियम केला व त्याखालील नियम “महाराष्ट्र वैध मापन शास्त्र (अंमलबजावणी) नियम, २०११” हे महाराष्ट्र शासनाने तयार करून ते दिनांक २८-४-२०११ पासून अंमलात आणले. या आदेशातील तरतुदीनुसार व्यापार, वाणिज्य औद्योगिक उत्पादन व संरक्षण यात वापरली जाणारी किंवा वापरण्याच्या हेतूने बाळगलेली वजने व मापे यांची तपासणी व ठसे मारणे याचा अंतर्भाव आहे. जास्तीत जास्त शास्त्रशुद्धता राखण्यासाठी निरनिराळी परिमाणे नेमून दिलेली आहेत. वैधमापन शास्त्र यंत्रणेचा मुख्य हेतू “वैधमापन शास्त्र अधिनियम, २००९” व त्याखालील नियम ह्याची अंमलबजावणी करून व व्यापार आणि वाणिज्य यात वापरली जाणारी वजने व मापे यांची त्यावर ठसे मारण्याकरिता आणि तत्संबंधीच्या साधनांची तपासणी निरीक्षकांनी बनविलेल्या कार्यक्रमानुसार सर्व राज्यातून अंमलबजावणी करणे हा आहे. ह्या अधिनियमाची कायदेशीर अंमलबजावणी होण्यासाठी निरीक्षकांना रांची येथील भारत सरकारच्या संस्थेत योग्य ते प्रशिक्षण दिले जाते. लबाड व्यापाऱ्यांवर खटले दाखल केले जातात, व दंड केला जातो. एकंदरीत वैधमापनशास्त्र यंत्रणेचा मुख्य उद्देश ग्राहक संरक्षण असून लबाड व्यापाऱ्यांपासून संरक्षण देणे आहे. वरील उद्देशासाठी संदर्भित कायद्यांची अंमलबजावणी केली जात आहे.

३५. साखर (मान्यताप्राप्त व्यापाऱ्यांनी ठेवून घेऊन विक्री करण्यासंबंधी) आदेश, १९७९. (केंद्र शासन)

सदर आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढण्यात आला. या आदेशात मान्यताप्राप्त साखर व्यापाऱ्यांनी आदेश अंमलात आलेल्या दिवशी दिनांक १७-१२-१९७९ धंदा बंद करतवेळी असलेल्या शिल्लक साखरेच्या साठ्यापैकी ६५ टक्के साठा राज्य शासनास नियंत्रीत दराने विक्रीसाठी राखून ठेवण्याची व विक्री करण्यासंबंधी तरतूद आहे.

३६. लेव्ही साखर पुरवठा (नियंत्रण) आदेश, १९७९ (केंद्र शासन)

सदर आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढण्यात आला. तो केंद्र शासनास साखर कारखानदाराला व मान्यताप्राप्त व्यापाऱ्यांना राज्य शासनाला साठवणुकीसाठी, वितरणासाठी किंवा विक्रीसाठी लेव्ही साखर उपलब्ध करून देण्यासंबंधीचे निर्देश देण्यास समर्थन करतो.

३७. महाराष्ट्र वैरण (वाहतूक निर्बंध) आदेश, १९८५. (राज्य शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढला आहे. या आदेशान्वये राज्य शासनाने जिल्ह्याच्या जिल्हाधिकाऱ्यांनी दिलेल्या परवान्याखेरीज त्या जिल्ह्यातून अन्य जिल्ह्यात वैरणीची वाहतूक करण्यास तात्पुरती बंदी घातली आहे.

३८. सिमेंट नियंत्रण (उत्पादनाचे विनियमन) आदेश, १९८२. (केंद्र शासन)

अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ च्या साध्यभूत तरतुदीखाली हा आदेश काढण्यात आला आहे. या आदेशानुसार आदेशात नमूद नसलेल्या कोणत्याही प्रकारचे सिमेंट विक्रीसाठी, उत्पादन करण्यास मनाई करण्यात आली आहे.

३९. चहा (व्यापारांची नोंदणी व साठे जाहीर करणे) आदेश, १९८४. (केंद्र शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये असलेल्या अधिकारानुसार काढण्यात आलेला आहे. राज्य शासनाने आदेशातील तरतुदीनुसार नोंदणी केल्याशिवाय १,००० किलो किंवा त्यापेक्षा जास्त चहाचा साठा बाळगणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीस व्यापारी म्हणून धंदा करता येणार नाही, तसेच या आदेशान्वये प्रत्येक व्यापाऱ्यास १,००० किलो पेक्षा जास्त असलेला चहाचा साठा राज्य शासनाचे नियुक्त अधिकार्यास पाक्षीक अहवालाने जाहीर करणे आवश्यक आहे.

४०. महाराष्ट्र चहा व्यापारी (व्यापारांची नोंदणी व साठे जाहीर करणे) आदेश, १९८४. (राज्य शासन)

हा आदेश आवश्यक वस्तू अधिनियम, १९५५ अन्वये काढण्यात आला आहे. या आदेशान्वये कोणीही व्यक्ती सर्व प्रकारचा मिळून एकूण चहाचा १००० किलो किंवा त्यापेक्षा जास्त साठा बाळगत असल्यास व त्या व्यक्तीस चहाचा व्यापार करावयाचा असेल तर, त्या व्यक्तीने या आदेशातील तरतुदीनुसार नोंदणी करणे आवश्यक आहे. या आदेशात नोंदणी संबंधित पद्धत तत्संबंधीच्या इतर बाबींचा समावेश आहे.

परिशिष्ट “ई”

जिल्हावार शिधापत्रिकांची संख्या (दिनांक ३१ डिसेंबर २०१९ रोजी)

अ.क्र.	जिल्ह्याचे नाव	एपीएल शिधापत्रिका	एएवाय (२) शिधापत्रिका	पीएचएच (३१) शिधापत्रिका	एकूण शिधापत्रिका	कार्यरत रास्तभाव दुकानांची संख्या
१	२	३	४	५	६	७
१.	फ परिमंडळ ठाणे. . .	...	१३०५९	७२३७३५	७३६७९४	१४४०
२.	ड परिमंडळ अंधेरी. . .	...	३९२	२२६८७२	२२७२६४	५३१
३.	ई परिमंडळ वडाळा. . .	...	२६७८	५२९४४६	५३२१२४	१०३४
४.	ग परिमंडळ कांदीवली	...	१९४३	२८२४७३	२८४४१६	६९४
५.	अ परिमंडळ परेल. . .	...	१३४७	१६१६२८	१६२९७५	५७३
६.	ठाणे . . .	...	४६९८५	१००४२३	१४७४०८	५९२
७.	पालघर . . .	...	८९३८३	२९३३९४	३८२७७७	१०७७
८.	रायगड . . .	...	८३४३१	३३४२६६	४१७६९७	१३६१
९.	रत्नागिरी . . .	...	४०१४५	२४१३०८	२८१४५३	९४३
१०.	सिंधुदुर्ग . . .	...	२४२३९	१५३७६३	१७८००२	४३२
११.	नाशिक . . .	...	१७३८६२	५८५८०३	७५९६६५	२६०८
१२.	जळगाव . . .	...	१३२३३८	४६९९७८	६०२३२६	१९३२
१३.	धुळे . . .	...	७६३९८	२२१३८४	२९७७८२	९८०
१४.	नंदुरबार . . .	...	१००४३२	१५९९०५	२६०३३७	१०६१
१५.	पुणे (ग्रामीण) . . .	...	४७१४२	४९४९६६	५४२१०८	१८१४
१६.	पुणे (शहर) . . .	...	८७५९	२९५४८१	३०४२४०	७६८
१७.	सातारा . . .	...	२८२८९	३७०४७६	३९८७६८	१६८०
१८.	कोल्हापूर . . .	...	५३२४२	५०२७०३	५५५९४५	१५९५
१९.	सांगली . . .	...	३०४९८	३५२९६८	३८३४६६	१३५६
२०.	सोलापूर (ग्रामीण). . .	...	५६५५९	३५३२९६	४०९८५५	१५५८
२१.	सोलापूर (शहर) . . .	...	६०४३	८८९८२	९५०२५	३१४
२२.	औरंगाबाद . . .	७८५९९	६६१३५	४०४४०९	५४९१४३	१८०२
२३.	जालना . . .	३०८३५	४४२४३	२७१६७५	३४६७५३	१२८०
२४.	परभणी . . .	५६०२५	४३८१०	२०४९३९	३०४७७८	११८३
२५.	हिंगोली . . .	३७८३५	२९८३८	१४९०५६	२१६७२९	७९६
२६.	नांदेड . . .	९६६५४	७९६०२	४०७०९७	५८३३५३	१९९६
२७.	लातूर . . .	६१४३२	४१९२३	३०१६८२	४०५०३७	१३५०
२८.	बीड . . .	११९०५१	३६५८७	३३५३२४	४९०९०२	१९६२
२९.	उस्मानाबाद . . .	५२११८	३८२८६	२०३७२७	२९४१३१	१०७२
३०.	अमरावती . . .	११४४८८	१२३८७४	२८६५८६	५२४९४८	१९१३
३१.	अकोला . . .	४६४०८	४३३८६	२१७७०१	३०७४९५	१०६१
३२.	वाशिम . . .	२५५१८	४७९९४	१७४४५८	२४७९७०	७७५
३३.	यवतमाळ . . .	८७२६०	१३००८७	३४२०४४	५५९३९१	२०३८
३४.	बुलढाणा . . .	८६४०१	६५४९९	३२९९६३	४८१८६३	१५३६
३५.	नागपूर (ग्रामीण) . . .	...	७७२३८	२९६२४८	३७३४८६	१२८८
३६.	नागपूर (शहर) . . .	...	४३८३४	३०४७६७	३४८६०२	६८२
३७.	वर्धा . . .	२४१४७	४६४०९	१९२३७१	२६२९२७	८४९
३८.	भंडारा . . .	...	६५१६५	१६०२२१	२२५३८७	८८८
३९.	गोंदिया . . .	...	७८४१४	१३८३३३	२१६७५१	९९८
४०.	चंद्रपूर . . .	...	१३७०२३	२५४३६५	३९१३८८	१५३३
४१.	गडचिरोली . . .	...	९८०६३	१०५९१२	२०३९७५	११९६
एकूण . . .		९१६७७५	२४४२०९९	१२६०८६६२	१५९६७५४	५२४२४

परिशिष्ट “ फ ”

परिच्छेद ४.४ पहावा

वैधमापनशास्त्र यंत्रणेच्या कामाचा आढावा दर्शविणारा तक्ता

वजने मापे पडताळणी व मुद्रांकन कामाचा तपशील

अनु- क्रमांक	चालू वार्षिक कार्यक्रम	पडताळणी व मुद्रांकन फी वसुली रुपये (लाखात)	राज्यांतर्गत आवेष्टित वस्तूंचे उत्पादक/आवेष्टक यांची नोंदणी	नोंदणी शुल्क रुपये
१	२	३	४	५
१.	चालू वार्षिक कार्यक्रमान्वये गाठावयाचे लक्ष्य—२०२१—२०२२	७७७९.८६	...	...
२.	चालू वार्षिक कालावधीतील राहिलेले कार्य दि. १-०४-२०२१ ते दि. ३१-०३-२०२२ पर्यंत.	...	...	...
३.	ऑक्टोबर २०२१ पर्यंत या कालावधीत गाठावयाचे अंदाजे लक्ष्य.	४५३२.४१ साध्य—३९४९.२७	...	...
४.	मागील वार्षिक कालावधीत केलेले कार्य.			
	वर्ष २०१५-२०१६	४२८२.०९	५३८	२८३१००
	वर्ष २०१६-२०१७	४०३०.३२	१९४	५६०५००
	वर्ष २०१७-२०१८	४२९५.४७	२१२	६१०१००
	वर्ष २०१८-२०१९	७४०५.३७	६६३	३९७५००
	वर्ष २०१९-२०२०	७६३७.५७	४६१	२३०५००
	वर्ष २०२०-२०२१	७७६९.८६	३६४	१८२५००

परिशिष्ट “ग”

[परिच्छेद ४.४ पहावा]

खटले भरण्यात आलेली प्रकरणे दाखविणारा तक्ता

	(प्रत्यक्षातील आकडेवारी) वर्ष २०२१-२०२२		(प्रत्यक्षातील आकडेवारी) वर्ष २०२२-२०२३		(प्रत्यक्षातील आकडेवारी) वर्ष २०२३-२०२४	
	वैध मापन शास्त्र अधिनियम, २००९	आवेष्टित वस्तू नियम, २०११ व वैध मापन शास्त्र अधिनियम, २००९ मधील	वैध मापन शास्त्र अधिनियम, २००९	आवेष्टित वस्तू नियम, २०११ व वैध मापन शास्त्र अधिनियम, २००९ मधील	वैध मापन शास्त्र अधिनियम, २००९	आवेष्टित वस्तू नियम, २०११ व वैध मापने शास्त्र अधिनियम, २००९ मधील
१	२	३	४	५	६	७
(१) संपूर्ण वर्षात उघडकीस आलेले गुन्हे.	१८१४	२१७७	५७८२	३८१८	५५५७	२७८०
(२) वर्षारंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे.	४९६२	२०७२४	२४६८	१९१८५	२४३२	१५२५२
(३) निकालात काढावयाची एकूण प्रकरणे.	६७७७	२२९२१	८२५०	२३००२	८१८९	१८१३३
(४) निकाली प्रकरणांचा तपशील :-						
(अ) (१) विभागाकडून (खात्यामार्फत) सामो- पचाराने मिटविण्यात आलेली प्रकरणे.	११६४	१६७८	५०३१	३३३१	५४४६	२३९५
(२) प्रशमन वसुली रक्कम	३७४९६००	२१७५९७५०	७६२५४५०	५५४०९९००	२०३५२२५०	३३३६७४००
(ब) कोर्टाने निर्णय दिलेली प्रकरणे :-						
(१) शिक्षा दिलेले	८६	५०६	१०२	६८५	९५	१२५
(२) निर्दोष सुटलेले	५९	४१०	६८७	२५४६	१५२	४४०
(५) वर्षाचे शेवटी प्रलंबित असलेली एकूण प्रकरणे.	२४६८	१९१८५	१४३२	१५३५३	३१२४	११९९८

परिशिष्ट-“ह”

[परिच्छेद ४.४ पहावा]

मागील तीन कॅलेंडर वर्षातील नवीन नुतनीकरण करण्यात आलेल्या परवान्यांबाबत तक्ता

अनुक्रमांक	वर्गवारी	प्रत्यक्षात वर्ष २०२२ संख्या	प्रत्यक्षात वर्ष २०२३ संख्या	प्रत्यक्षात वर्ष २०२४ संख्या
१	२	३	४	५
(१) उत्पादक—				
(अ) नवीन		२७	...	१३
(ब) नुतनीकरण केलेले		१६५	७४	११५
(क) प्राप्त झालेली रक्कम		रु. ६२,३२,९७३.५	रु. २३,१२,४३६.६०	रु. ४०,४८,६७८.५
(२) विक्रेता—				
(अ) नवीन		१७०	२	१७३
(ब) नुतनीकरण केलेले		४९१	५६६	४७५
(क) प्राप्त झालेली रक्कम		रु. ३९,४५,६४१	रु. ४१,५९,०८३.५	रु. ३२,५०,२९०
(३) दुरुस्तक—				
(अ) नवीन		५०	१	४१
(ब) नुतनीकरण केलेले		२२६	७३६	२६९
(क) प्राप्त झालेली रक्कम		रु. ३०,५३,८२७.५	रु. १,१०,५३,३३६.५	रु. ३२,७१,५८१.२
(ड) विलंब शुल्क		...	...	...
(ई) प्रतिभूती ठेव		...	...	...

मध्यवर्ती कारागृह मुद्रणालय
वर्धा रोड, नागपूर ४४० ०२०

महाराष्ट्र शासन

CIVIL BUDGET ESTIMATES

अर्थसंकल्पीय अंदाज

2024-2025

२०२४-२०२५

PART II—DETAILED BUDGET ESTIMATES OF EXPENDITURE

भाग दोन—खर्चाचे तपशीलवार अर्थसंकल्पीय अंदाज

M-FOOD, CIVIL SUPPLIES AND CONSUMER PROTECTION DEPARTMENT

एम—अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Presented to the Legislature under Article 202(1) of the Constitution of India

भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०२ (१) अन्वये विधानमंडळास सादर

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई

२०२४

FOOD,CIVIL SUPPLIES AND CONSUMER PROTECTION DEPARTMENT
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
Summary by Major Heads						प्रधान शीर्षवार सारांश
A-Expenditure on Revenue Account						ए-महसुली लेखावरील खर्च
2235, Social Security and Welfare	Voted	6,60	10,00	10,00	10,00	दत्तमत 2235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण
	Charged	25,11,72	25,52,50	22,97,25	26,80,13	भारित
2408, Food Storage and Warehousing	Voted	3970,35,32	3152,08,30	3958,72,93	1550,00,27	दत्तमत 2408, अन्न साठवण व वखार
3451, Secretariat-Economic Services	Voted	30,06,87	36,59,65	31,19,48	54,73,75	दत्तमत 3451, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा
3475, Other General Economic Services	Voted	74,12,58	82,72,65	80,60,50	85,86,64	दत्तमत 3475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा
	Charged	25,11,72	25,52,50	22,97,25	26,80,13	भारित
Total-A-Expenditure on Revenue Account	Voted	4074,61,37	3271,50,60	4070,62,91	1690,70,66	दत्तमत एकूण-ए-महसुली लेखावरील खर्च
	Total-	4099,73,09	3297,03,10	4093,60,16	1717,50,79	एकूण-
B-Expenditure on Capital Account						बी-भांडवली लेखावरील खर्च
4408, Capital Outlay on Food Storage and Warehousing	Voted	9391,69,94	11773,41,47	11773,41,50	15330,34,81	दत्तमत 4408, अन्न साठवण व वखार यांवरील भांडवली खर्च
5475, Capital Outlay on Other General Economic Services	Voted	7,19,48	19,28,00	15,48,40	18,60,01	दत्तमत 5475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांवरील भांडवली खर्च
	Charged	..	..	..	..	भारित
Total-B-Expenditure on Capital Account	Voted	9398,89,42	11792,69,47	11788,89,90	15348,94,82	दत्तमत एकूण-बी-भांडवली लेखावरील खर्च
	Total-	9398,89,42	11792,69,47	11788,89,90	15348,94,82	एकूण-

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारोंत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
C-Expenditure under Debt Heads						सी-ऋण शीर्षखालील खर्च
7610, Loans to Government Servants etc	Voted	5,31,03	6,18,01	6,18,01	7,73,01	दत्तमत 7610, शासकीय कर्मचारी इत्यादींना कर्जे
	Charged	..	..	..	..	भारित
Total-C-Expenditure under Debt Heads	Voted	5,31,03	6,18,01	6,18,01	7,73,01	दत्तमत
	Total-	5,31,03	6,18,01	6,18,01	7,73,01	एकूण-
	Charged	25,11,72	25,52,50	22,97,25	26,80,13	भारित
Gross Total-	Voted	13478,81,82	15070,38,08	15865,70,82	17047,38,49	दत्तमत
	Total-	13503,93,54	15095,90,58	15888,68,07	17074,18,62	एकूण-

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-1 / मागणी क्रमांक एम -1

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
2235, Social Security and Welfare						2235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण
I-Summary						एक-सारांश
00,						00,
60, Other Social Security and Welfare Programmes						60, इतर सामाजिक सुरक्षा व कल्याण कार्यक्रम
104, Deposit Linked Insurance Scheme- Government Provident Fund	Voted	6,60	10,00	10,00	10,00	दत्तमत 104, ठेव संलग्न विमा योजना- शासकीय भविष्य निर्वाह निधी
	Total-60	Voted	6,60	10,00	10,00	दत्तमत एकूण-60
	Gross Total-	Voted	6,60	10,00	10,00	दत्तमत स्थूल बेरीज
II-Details						दोन-तपशील
60, Other Social Security and Welfare Programmes						60, इतर सामाजिक सुरक्षा व कल्याण कार्यक्रम
104, Deposit Linked Insurance Scheme- Government Provident Fund						104, ठेव संलग्न विमा योजना- शासकीय भविष्य निर्वाह निधी
(00)						(00)
(00)(01) Payments against Deposit Linked Insurance Scheme.(Committed)	(22350679)					(00)(01) ठेव संलग्न विमा योजनेनुसार प्रदाने(अनिवार्य) (22350679)
50, Other Charges		6,60	10,00	10,00	10,00	50, इतर खर्च
	Total-104	Voted	6,60	10,00	10,00	दत्तमत एकूण-104
	Gross Total-2235, Social Security and Welfare	Voted	6,60	10,00	10,00	दत्तमत स्थूल बेरीज-2235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-1 / मागणी क्रमांक एम -1

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description					तपशील
	प्रत्यक्ष रकमा	अर्थसंकल्पीय अंदाज	सुधारित अंदाज	अर्थसंकल्पीय अंदाज	
	2022-2023	2023-2024	2023-2024	2024-2025	
	Actuals	Budget Estimates	Revised Estimates	Budget Estimates	
	2022-2023	2023-2024	2023-2024	2024-2025	
III-Details of Recoveris					
00					तीन-वसुलीच्या रकमांचा तपशील
911, Recoveries of Overpayments					00
(00)					911, अतिप्रदानांची वसुली
(00)(01) Recoveries of	(2235B521)				(00)
Overpayments(Committed)					(00)(01) अतिप्रदानाची
70, Deduct Recoveries		..	..	..	वसूली(अनिवार्य)
					70, वजा-वसुली
Charged	..	..	..	..	भारित
Net Total-2235, Social Security and Welfare					निव्वळ बेरीज 2235, सामाजिक
					सुरक्षा व कल्याण
Voted	6,60	10,00	10,00	10,00	दत्तमत
Total-	6,60	10,00	10,00	10,00	एकूण-

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates	तपशील
2408, Food Storage and Warehousing I-Summary						2408, अन्न साठवण व वखार एक-सारांश
01, Food						01, अन्न
001, Direction and Administration	Voted	79	1,23,60	60,89	1,17,32	दत्तमत 001, संचालन व प्रशासन
	Charged	25,11,72	25,52,50	22,97,25	26,80,13	भारित
101, Procurement and Supply						101, प्रापण व पुरवठा
	Voted	3970,34,37	3150,84,67	3958,12,01	1548,82,94	दत्तमत
102, Food Subsidies	Voted	16	1	1	1	दत्तमत 102, अन्न अर्थसहाय्य
800, Other Expenditure	Voted	..	2	2	..	दत्तमत 800, इतर खर्च
	Charged	25,11,72	25,52,50	22,97,25	26,80,13	भारित
Total-01	Voted	3970,35,32	3152,08,30	3958,72,93	1550,00,27	एकूण-01 दत्तमत
	Total	3995,47,04	3177,60,80	3981,70,18	1576,80,40	एकूण-
	Charged	25,11,72	25,52,50	22,97,25	26,80,13	भारित
Gross Total-	Voted	3970,35,32	3152,08,30	3958,72,93	1550,00,27	स्थूल बेरीज दत्तमत
	Total-	3995,47,04	3177,60,80	3981,70,18	1576,80,40	एकूण-
Deduct Recoveries-	Voted	97,34	7,03,40	3,23,86	7,03,41	दत्तमत वजा-वसुली

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
Net Total-2408, Food Storage and Warehousing	Charged	25,11,72	25,52,50	22,97,25	26,80,13	भारित
	Voted	3969,37,98	3145,04,90	3955,49,07	1542,96,86	निव्वळ बेरीज 2408, अन्न साठवण व वखार
	Total-	3994,49,70	3170,57,40	3978,46,32	1569,76,99	दत्तमत
II-Details						एकूण-
01, Food						दोन-तपशील
001, Direction and Administration						01, अन्न
(01) Establishment						001, संचालन व प्रशासन
(01)(01) State Food Commission, Maharashtra State, Mumbai (Committed)		(24080716)				(01) आस्थापना
01, Salaries		..	83,80	28,00	83,80	(01)(01) राज्य अन्न आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई(अनिवार्य)
02, Wages		..	1	1	1	01, वेतन
03, Overtime Allowances		..	1	1	1	02, मजुरी
06, Telephone, Electricity and Water Charges		15	1,23	1,11	1,23	03, अतिकालिक भत्ता
10, Contractual Services		..	3,00	2,70	3,00	06, दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क
11, Domestic Travel Expenses		..	2,10	1,47	2,21	10, कंत्राटी सेवा
13, Office Expenses		64	13,50	12,15	10,65	11, देशांतर्गत प्रवास खर्च
14, Rent, Rates and Taxes		..	10	9	10	13, कार्यालयीन खर्च
16, Publications		..	1,00	70	1,00	14, भाडेपट्टी व कर
17, Computer Expenses		..	5,00	3,75	1,46	16, प्रकाशने
20, Other Administrative Expenses		..	60	42	60	17, संगणक खर्च
26, Advertising and Publicity		..	1,25	88	1,25	20, इतर प्रशासकीय खर्च
28, Professional Services		..	12,00	9,60	12,00	26, जाहिरात व प्रसिद्धी
Total-(01)(01)		79	1,23,60	60,89	1,17,32	28, व्यावसायिक सेवा
Total-001 Voted		79	1,23,60	60,89	1,17,32	एकूण-(01)(01)
Total-001 Voted		79	1,23,60	60,89	1,17,32	दत्तमत एकूण-001

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील	
101, Procurement and Supply						101, प्रापण व पुरवठा	
(01) Civil Suplies						(01) नागरी पुरवठा	
(01)(01) Mumbai City(Committed)	Charged (24080019)					भारित (01)(01) मुंबई शहर(अनिवार्य)	(24080019)
13, Office Expenses		25,10,22	25,00,00	22,50,00	26,25,00	13, कार्यालयीन खर्च	
(01)(01) Mumbai City(Committed)	(24080028)					(01)(01) मुंबई शहर(अनिवार्य)	(24080028)
13, Office Expenses		..	1	1	1	13, कार्यालयीन खर्च	
(01)(02) Mofussil (Committed)	Charged (24080037)					भारित (01)(02) मुफसल(अनिवार्य)	(24080037)
13, Office Expenses		1,50	52,50	47,25	55,13	13, कार्यालयीन खर्च	
(01)(02) Mofussil(Committed)	(24080046)					(01)(02) मुफसल(अनिवार्य)	(24080046)
13, Office Expenses		..	1	1	1	13, कार्यालयीन खर्च	
	Charged	25,11,72	25,52,50	22,97,25	26,80,13	भारित	
Total-(01)						एकूण-(01)	
	Voted	..	2	2	2	दत्तमत	
(02) Rationing						(02) शिधावाटप	
(02)(01) Mumbai Rationing Area -Controller	(24080064)					(02)(01) मुंबई शिधावाटप क्षेत्र--	(24080064)
(Rationing) Mumbai and Director (Civil						नियंत्रक (शिधावाटप) मुंबई आणि	
Supplies)(Warehouses/Transport)						संचालक(नागरी पुरवठा) (गोदाम /	
Mumbai(Committed)						वाहतूक) मुंबई(अनिवार्य)	
01, Salaries		81,38,24	90,96,77	79,63,45	98,85,17	01, वेतन	
02, Wages		15,74	16,64	14,98	16,38	02, मजुरी	
03, Overtime Allowances		2,85	2,32	1,86	2,44	03, अतिकालिक भत्ता	
06, Telephone, Electricity and Water Charges		64,47	63,00	47,76	67,84	06, दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	
10, Contractual Services		7,26	1,45,00	77,97	1,45,00	10, कंत्राटी सेवा	
11, Domestic Travel Expenses		2,52	11,42	2,65	11,99	11, देशांतर्गत प्रवास खर्च	
13, Office Expenses		1,58,44	64,60	57,11	90,00	13, कार्यालयीन खर्च	
14, Rent, Rates and Taxes		4,03,00	3,16,39	1,69,85	1,83,28	14, भाडेपट्टी व कर	

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description	प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
16, Publications	..	1	1	1	16, प्रकाशने
17, Computer Expenses	1,30,47	14,50	2,17,80	15,23	17, संगणक खर्च
26, Advertising and Publicity	..	10	..	10	26, जाहिरात व प्रसिद्धी
27, Minor Works	49,16	3,44	2,05,44	3,61	27, लहान बांधकामे
28, Professional Services	42	1	..	1	28, व्यावसायिक सेवा
Total-(02)(01)	89,72,57	97,34,20	87,58,88	104,21,06	एकूण-(02)(01)
(03) Procurement, Distribution and Price Control					(03) प्रापण, वितरण, व किंमत नियंत्रण
(03)(01) Mumbai City-(Office of the Financial Adviser and Deputy Seretary and Commissioner of Supplies)(Committed)	(24080073)				(03)(01) मुंबई शहर (वित्तीय सल्लागार व उप सचिव व पुरवठा आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई) (अनिवार्य)
01, Salaries	11,06,50	14,50,00	12,61,50	13,57,23	01, वेतन
02, Wages	15	22	20	23	02, मजुरी
03, Overtime Allowances	..	21	17	1	03, अतिकालिक भत्ता
06, Telephone, Electricity and Water Charges	1,40	5,88	5,29	5,88	06, दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क
10, Contractual Services	1,28	7,20	6,48	7,20	10, कंत्राटी सेवा
11, Domestic Travel Expenses	3,90	10,09	7,06	10,59	11, देशांतर्गत प्रवास खर्च
13, Office Expenses	23,36	24,06	21,65	30,00	13, कार्यालयीन खर्च
14, Rent, Rates and Taxes	..	1	1	1	14, भाडेपट्टी व कर
16, Publications	..	1	1	1	16, प्रकाशने
17, Computer Expenses	4,84	8,00	6,00	8,40	17, संगणक खर्च
26, Advertising and Publicity	..	1	1	1	26, जाहिरात व प्रसिद्धी
28, Professional Services	..	1	1	1	28, व्यावसायिक सेवा
Total-(03)(01)	11,41,43	15,05,70	13,08,39	14,19,58	एकूण-(03)(01)
(03)(02) Mofussil(Committed)	(24080108)				(03)(02) मुफसल(अनिवार्य)
01, Salaries	220,63,71	250,00,00	225,00,00	264,08,95	01, वेतन

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description	प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
02, Wages	22,29	29,42	26,48	25,83	02, मजुरी
03, Overtime Allowances	4,81	9,75	7,80	10,24	03, अतिकालिक भत्ता
06, Telephone, Electricity and Water Charges	31,93	60,00	54,00	60,00	06, दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क
10, Contractual Services	8,54	5,00,00	71,35	5,00,00	10, कंत्राटी सेवा
11, Domestic Travel Expenses	36,41	97,26	68,08	97,26	11, देशांतर्गत प्रवास खर्च
13, Office Expenses	3,66,30	2,73,25	2,45,93	2,86,91	13, कार्यालयीन खर्च
14, Rent, Rates and Taxes	14,38	20,00	18,00	21,00	14, भाडेपट्टी व कर
16, Publications	..	10	7	1	16, प्रकाशने
17, Computer Expenses	19,12	33,43	25,07	35,10	17, संगणक खर्च
26, Advertising and Publicity	..	10	7	10	26, जाहिरात व प्रसिद्धी
27, Minor Works	1,78,56	3,65,39	2,55,77	3,83,66	27, लहान बांधकामे
28, Professional Services	2,65	2,73	58,73	2,73	28, व्यावसायिक सेवा
Total-(03)(02)	227,48,70	263,91,43	233,31,35	278,31,79	एकूण-(03)(02)
(03)(07) Subsidy for covering deficit in Foodgrain Transactions. (Committed)	(24080411)				(03)(07) अन्नधान्याच्या व्यवहारातील तूटीच्या प्रतीपूर्तीसाठी अर्थसहाय्य(अनिवार्य) (24080411)
33, Subsidies	450,61,93	809,80,86	1125,28,44	748,56,76	33, अर्थसहाय्य
(03)(12) Subsidy for covering deficit under Centrally Support Price Scheme.(Committed)	(24080538)				(03)(12) केंद्रीय आधारभूत किंमत योजनेखालील तूट भरून काढण्यासाठी अर्थसहाय्य(अनिवार्य) (24080538)
33, Subsidies	1096,32,00	1	823,12,50	1	33, अर्थसहाय्य
(03)(17) Subsidy for kerosene to eligible/beneficiary ration-card holders (css) (Committed)	(24080618)				(03)(17) पात्र शिधा पत्रिकाधारकांना केरोसिनसाठी अर्थसहाय्य (कें.पु.यो)(अनिवार्य) (24080618)
13, Office Expenses	..	37,88,99	37,88,99	1	13, कार्यालयीन खर्च
17, Computer Expenses	..	14,40,00	14,40,00	1	17, संगणक खर्च
33, Subsidies	..	1	1	1	33, अर्थसहाय्य

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description	प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
Total-(03)(17)	..	52,29,00	52,29,00	3	एकूण-(03)(17)
(03)(18) Subsidy for covering deficit under National Food Security Scheme(Committed)	(24080627)				(03)(18) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेअंतर्गत तूट भरून काढण्यासाठी अर्थसहाय्य(अनिवार्य)
33, Subsidies	1782,62,31	1477,92,69	1233,58,00	1	33, अर्थसहाय्य
(03)(19) Subsidy for covering deficit in foodgrain transaction(Other than NFSA)for PoS Machine(Committed)	(24080672)				(03)(19) अन्नधान्य व्यवहारामधील इतर योजनेचे (राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजने व्यतिरिक्त)Pos मशिनद्वारे धान्य वितरणाच्या खर्चावरील प्रतिपूर्तीसाठी अर्थसहाय्य(अनिवार्य)
33, Subsidies	2,97,79	6,26,16	6,26,16	1	33, अर्थसहाय्य
(03)(20) Subsidy for covering deficit for Distribution of foodgrain in Mumbai City for Morfussil area under NFSA for POS Machine (Committed)	(24080681)				(03)(20) राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेखालील मुंबई शहर व मुफसल क्षेत्रातील अन्नधान्य POS मशिनद्वारे वितरणाच्या खर्चावरील प्रतिपूर्तीसाठी अर्थसहाय्य(अनिवार्य)
33, Subsidies	77,42,05	106,83,96	74,78,77	1	33, अर्थसहाय्य
(03)(21) Integrated Management of Public Distribution System (100% Central Share) (Scheme)	(24080752)				(03)(21) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे एकात्मिक व्यवस्थापन (100% केंद्र हिस्सा)(कार्यक्रम)
31, Grants-in-aid(Non-Salary)	..	1	1	..	31, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)
(03)(22) In addition to the Prime Minister Ujjwala Scheme adding gas connection to the eligible beneficiaries Under the Food Security Act.(Scheme)	(24080761)				(03)(22) प्रधानमंत्री उज्ज्वला योजने व्यतिरिक्त अन्न सुरक्षा अधिनियमअंतर्गत पात्र लाभार्थ्यांना गॅस जोडणीबाबत(कार्यक्रम)
33, Subsidies	..	25,22,98	17,66,09	53,45,00	33, अर्थसहाय्य

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील	
(03)(23) Shiv Bhojan Yojana(Scheme)		(24080772)				(03)(23) शिवभोजन योजना(कार्यक्रम)	(24080772)
33, Subsidies		175,53,09	220,00,00	220,00,00	267,48,00	33, अर्थसहाय्य	
(03)(25) Fortifiction of Rice and its Distribution Under Public Distribution System (State Share 25%)(Scheme)		(24080832)				(03)(25) तांदूळाचे पोषण मूल्य संवर्धन आणि त्याचे सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमार्फत वितरण (राज्य हिस्सा 25%)(कार्यक्रम)	(24080832)
33, Subsidies		1,13,67	..	..	..	33, अर्थसहाय्य	
Total-(03)		Voted	3825,52,97	2977,32,80	3799,38,71	1362,01,20	दत्तमत एकूण-(03)
(04) Establishment of State Council,State Commission and District forum under the Consumers Protection Act,1986.						(04) ग्राहक संरक्षण अधिनियम, 1986 अन्वये राज्य परिषद, राज्य आयोग आणि जिल्हा मंच स्थापन करणे.	
(04)(01) Mumbai City(Committed)		(24080251)				(04)(01) मुंबई शहर(अनिवार्य)	(24080251)
01, Salaries		7,44,29	8,86,00	8,86,00	13,50,00	01, वेतन	
02, Wages		..	11	10	12	02, मजुरी	
03, Overtime Allowances		..	90	72	91	03, अतिकालिक भत्ता	
06, Telephone, Electricity and Water Charges		6,10	24,20	21,78	24,20	06, दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	
10, Contractual Services		1,79,59	3,30,00	2,97,00	38,60	10, कंत्राटी सेवा	
11, Domestic Travel Expenses		3,44	14,87	10,41	15,61	11, देशांतर्गत प्रवास खर्च	
13, Office Expenses		24,75	29,19	26,27	30,65	13, कार्यालयीन खर्च	
14, Rent, Rates and Taxes		..	25	23	30	14, भाडेपट्टी व कर	
16, Publications		..	1	1	1	16, प्रकाशने	
17, Computer Expenses		2,31	4,20	3,15	4,41	17, संगणक खर्च	
20, Other Administrative Expenses		..	10	7	10	20, इतर प्रशासकीय खर्च	
26, Advertising and Publicity		..	10	7	10	26, जाहिरात व प्रसिद्धी	
27, Minor Works		..	12	8	13	27, लहान बांधकामे	
28, Professional Services		..	1	1	1	28, व्यावसायिक सेवा	

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description	प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
Total-(04)(01)	9,60,48	12,90,06	12,45,90	14,65,15	एकूण-(04)(01)
(04)(02) Moffusil(Committed) (24080262)					(04)(02) मुफसल(अनिवार्य) (24080262)
01, Salaries	24,93,92	30,89,51	30,89,51	53,00,00	01, वेतन
02, Wages	1	11	10	12	02, मजुरी
03, Overtime Allowances	..	1	1	1	03, अतिकालिक भत्ता
06, Telephone, Electricity and Water Charges	28,54	50,13	45,12	50,13	06, दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क
10, Contractual Services	17,32,65	22,42,88	20,18,59	5,10,00	10, कंत्राटी सेवा
11, Domestic Travel Expenses	14,61	27,38	19,17	28,75	11, देशांतर्गत प्रवास खर्च
13, Office Expenses	49,15	55,13	49,62	57,89	13, कार्यालयीन खर्च
14, Rent, Rates and Taxes	42,26	20,35	18,32	20,35	14, भाडेपट्टी व कर
16, Publications	..	1	1	1	16, प्रकाशने
17, Computer Expenses	1,28	2,77	2,08	2,91	17, संगणक खर्च
20, Other Administrative Expenses	..	1	1	1	20, इतर प्रशासकीय खर्च
26, Advertising and Publicity	..	1	1	1	26, जाहिरात व प्रसिद्धी
27, Minor Works	..	11	8	2	27, लहान बांधकामे
28, Professional Services	..	1	1	1	28, व्यावसायिक सेवा
Total-(04)(02)	43,62,42	54,88,42	52,42,64	59,70,22	एकूण-(04)(02)
(04)(03) Contribution to the Consumer Protection Fund.(Committed) (24080271)					(04)(03) ग्राहक संरक्षण निधीसाठी अंशदान(अनिवार्य) (24080271)
32, Contributions	5,00	5,00	5,00	5,00	32, अंशदाने
(04)(04) Financial Assistance to Voluntary Consumer Organisation. (Committed) (24080289)					(04)(04) स्वयंसेवी ग्राहक संघटनांना वित्तीय सहाय्य(अनिवार्य) (24080289)
26, Advertising and Publicity	..	..	..	1	26, जाहिरात व प्रसिद्धी
33, Subsidies	42,91	6,53,40	2,73,86	6,53,40	33, अर्थसहाय्य
Total-(04)(04)	42,91	6,53,40	2,73,86	6,53,41	एकूण-(04)(04)

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील	
(04)(06) Strengthening of Price Monitoring Cell (Central Share - 100 %)(Scheme)	(24080692)					(04)(06) किंमत संनियंत्रण कक्षाचे बळकटीकरण (केंद्र हिस्सा - 100 %)(कार्यक्रम)	(24080692)
31, Grants-in-aid(Non-Salary)		..	1	..	..	31, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	
33, Subsidies		..	57,45	57,46	1	33, अर्थसहाय्य	
Total-(04)(06)		..	57,46	57,46	1	एकूण-(04)(06)	
(04)(07) State Consumer Welfare Advisory Committee(Committed)	(24080707)					(04)(07) राज्य ग्राहक कल्याण सल्लागार समिती. (अनिवार्य)	(24080707)
01, Salaries		14,61	25,00	10,00	1	01, वेतन	
02, Wages		..	1	1	1	02, मजुरी	
03, Overtime Allowances		..	1	1	1	03, अतिकालिक भत्ता	
06, Telephone, Electricity and Water Charges		24	1,00	90	1	06, दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	
10, Contractual Services		..	50	40	1	10, कंत्राटी सेवा	
11, Domestic Travel Expenses		..	1,50	1	1	11, देशांतर्गत प्रवास खर्च	
13, Office Expenses		3,36	5,00	4,50	5,00	13, कार्यालयीन खर्च	
16, Publications		..	1	1	1	16, प्रकाशने	
17, Computer Expenses		..	24	14	1	17, संगणक खर्च	
20, Other Administrative Expenses		..	1	1	1	20, इतर प्रशासकीय खर्च	
26, Advertising and Publicity		78,75	1	1,83,53	1	26, जाहिरात व प्रसिद्धी	
Total-(04)(07)		96,96	33,29	1,99,52	5,10	एकूण-(04)(07)	
(04)(08) According to the Maharashtra Consumer Protection and Guidance Fund Rules, 1992, for Depositing the Receipts Received from Fees of Consumer Protection Fund(Committed)	(24080734)					(04)(08) महाराष्ट्र ग्राहक संरक्षण व मार्गदर्शन निधी नियम,1992 नुसार शुल्कापोटी प्राप्त झालेल्या रक्कमा ग्राहक संरक्षण निधी मध्ये जमा करणे(अनिवार्य)	(24080734)
50, Other Charges		34,86	50,00	50,00	50,00	50, इतर खर्च	

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
Total-(04)	Voted	55,02,63	75,77,63	70,74,38	81,48,89	दत्तमत एकूण-(04)
(05) Strengthening of PDS operation System						(05) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेच्या कार्यान्वयन पध्दतीचे बळकटीकरण करणे
(05)(03) Assistance to State Food Commission for expenditure on non-building Assets (100 Percent Central sponsored Scheme)(Scheme)	(24080781)					(05)(03) राज्य अन्न आयोगासाठी स्थावर मालमत्ते व्यतिरिक्त खर्चाकरिता सहाय्य (100 टक्के केंद्र पुरस्कृत योजना)(कार्यक्रम)
31, Grants-in-aid(Non-Salary)		6,20	40,00	40,00	1	31, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)
(06) Consumer Protection 2019						(06) ग्राहक संरक्षण २०१९
(06)(01) Consumer Welfare (Corpus) Fund (State Share)(Committed)	(24080805)					(06)(01) ग्राहक कल्याण (कॉर्पस) निधी (राज्य हिस्सा) (अनिवार्य)
33, Subsidies		..	1	1	1	33, अर्थसहाय्य
(06)(02) To make available the amount equal to the interest on the amount deposited as a deposit for the Consumer Welfare (Corpus) Fund(Committed)	(24080814)					(06)(02) ग्राहक कल्याण (कॉर्पस) निधी साठी ठेव म्हणून ठेवण्यात आलेल्या रकमेवर मिळणाऱ्या व्याजाएवढी रक्कम खर्चासाठी उपलब्ध करून देणे(अनिवार्य)
33, Subsidies		..	1	1	1,11,75	33, अर्थसहाय्य
Total-(06)	Voted	..	2	2	1,11,76	दत्तमत एकूण-(06)
	Charged	25,11,72	25,52,50	22,97,25	26,80,13	भारित
Total-101						एकूण-101

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
	Voted	3970,34,37	3150,84,67	3958,12,01	1548,82,94	दत्तमत
102, Food Subsidies						102, अन्न अर्थसहाय्य
(01) Food Subsidies						(01) अन्न अर्थसहाय्य
(01)(01) Subsidy for payment of Food Security Allowance by State Government in case of non-supply of entitled quantities of food grains to eligible beneficiaries as per the provisions of National Food Security Act, 2013. (Committed)	(24080725)					(01)(01) राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, 2013 मधील तरतुदीनुसार पात्र लाभार्थ्यांना अन्नधान्य न मिळाल्यास राज्य शासनाकडून अन्न सुरक्षा भत्ता खर्चावरील प्रतिपूर्ती अदा करण्यासाठी अर्थसहाय्य(अनिवार्य)
33, Subsidies		16	1	1	1	33, अर्थसहाय्य
Total-102	Voted	16	1	1	1	दत्तमत एकूण-102
800, Other Expenditure						800, इतर खर्च
(01) Mofussil-						(01) मुफसल
(01)(04) Godowns Constructions. (Central Share)(Committed)	(24080304)					(01)(04) गोदाम बांधकामे (केंद्र हिस्सा)(अनिवार्य)
27, Minor Works		..	1	1	..	27, लहान बांधकामे
(01)(06) Godowns Constructions.(state share).(Committed)	(24080529)					(01)(06) गोदाम बांधकामे (राज्य हिस्सा)(अनिवार्य)
27, Minor Works		..	1	1	..	27, लहान बांधकामे
Total-(01)	Voted	..	2	2	..	दत्तमत एकूण-(01)
Total-800	Voted	..	2	2	..	दत्तमत एकूण-800

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारोंत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा	अर्थसंकल्पीय अंदाज	सुधारित अंदाज	अर्थसंकल्पीय अंदाज	तपशील
		2022-2023 Actuals 2022-2023	2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	
Total01	Charged	25,11,72	25,52,50	22,97,25	26,80,13	भारित एकूण-01
	Voted	3970,35,32	3152,08,30	3958,72,93	1550,00,27	दत्तमत
Gross Total-2408, Food Storage and Warehousing	Charged	25,11,72	25,52,50	22,97,25	26,80,13	भारित स्थूल बेरीज-2408, अन्न साठवण व वखार
	Voted	3970,35,32	3152,08,30	3958,72,93	1550,00,27	दत्तमत
	Total	3995,47,04	3177,60,80	3981,70,18	1576,80,40	एकूण-

III-Details of Recoveris

01, Food					01, अन्न
101, Procurement and Supply					101, प्रापण व पुरवठा
(01) Civil Suplies					(01) नागरी पुरवठा
(01)(09) Subsidy for covering deficit under Centrally Support Price Scheme(Committed)	(24080547)				(01)(09) केंद्रीय आधारभूत किंमत योजनेखालील तूट भरून काढण्यासाठी अर्थसहाय्य(अनिवार्य) (24080547)
70, Deduct Recoveries	..	..	..	..	70, वजा-वसुली
(01)(11) According to the Maharashtra Consumer Protection and Guidance Fund Rules, 1992, depositing the Receipts Received from Fees of Consumer Protection Fund. (Committed)	(24080743)				(01)(11) महाराष्ट्र ग्राहक संरक्षण व मार्गदर्शन निधी नियम, 1992 नुसार शुल्का पोटी प्राप्त झालेल्या रक्कमा ग्राहक संरक्षण निधी मध्ये जमा करणे(अनिवार्य) (24080743)
70, Deduct Recoveries	..	50,00	50,00	50,00	70, वजा-वसुली
900, Recovery					900, वसुली

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-2 / मागणी क्रमांक एम -2

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
(01) Recovery						(01) वसुली
(01)(01) Amount met form Consumers Protection Fund (Financial Assistance to Voluntary Consumers Organisations) (Committed)	(24080298)					(01)(01) ग्राहक संरक्षण निधी (स्वयंसेवी ग्राहक संघटनांना वित्तीय सहाय्य) यामधून भागविलेल्या रकम(अनिवार्य)
70, Deduct Recoveries		87,16	6,53,40	2,73,86	6,53,41	70, वजा-वसुली
911, Recoveries of Overpayments (00)						911, अतिप्रदानाची वसुली (00)
(00)(01) Recoveries of Overpayments(Scheme)	(24080645)					(00)(01) अतिप्रदानाची वसुली(कार्यक्रम)
70, Deduct Recoveries		5,19	..	..	..	70, वजा-वसुली
(00)(03) Recoveries of Overpayments(Committed)	(24080663)					(00)(03) अतिप्रदानाची वसुली(अनिवार्य)
70, Deduct Recoveries		4,99	..	..	..	70, वजा-वसुली
Total-Deduct Recoveries	Voted	97,34	7,03,40	3,23,86	7,03,41	दत्तमत एकूण-वजा-वसुली
	Charged	25,11,72	25,52,50	22,97,25	26,80,13	भारित
Net Total-2408, Food Storage and Warehousing						निव्वळ बेरीज 2408, अन्न साठवण व वखार
	Voted	3969,37,98	3145,04,90	3955,49,07	1542,96,86	दत्तमत
	Total-	3994,49,70	3170,57,40	3978,46,32	1569,76,99	एकूण-

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-3 / मागणी क्रमांक एम -3

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
I-Summary						एक-सारांश
3451, Secretariat-Economic Services	Voted	30,06,87	36,59,65	31,19,48	54,73,75	दत्तमत 3451, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा
3475, Other General Economic Services	Voted	74,12,58	82,72,65	80,60,50	85,86,64	दत्तमत 3475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा
	Total- Voted	104,19,45	119,32,30	111,79,98	140,60,39	दत्तमत एकूण-
Deduct Recoveries-	Voted	31,26	..	..	..	दत्तमत वजा-वसुली
	Charged	..	..	..	..	भारित
Net Total-	Voted	103,88,19	119,32,30	111,79,98	140,60,39	निव्वळ बेरीज दत्तमत
	Total-	103,88,19	119,32,30	111,79,98	140,60,39	एकूण-

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-3 / मागणी क्रमांक एम -3

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
3451, Secretariat-Economic Services						3451, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा
I-Summary						एक-सारांश
00, 003, Training	Voted	2,18	40,00	36,00	44,98	दत्तमत 00, 003, प्रशिक्षण
090, Secretariat	Voted	30,04,69	36,19,65	30,83,48	54,28,77	दत्तमत 090, सचिवालय
Gross Total-	Voted	30,06,87	36,59,65	31,19,48	54,73,75	दत्तमत स्थूल बेरीज
Deduct Recoveries-	Voted	31,26	..	..	..	दत्तमत वजा-वसुली
Net Total-3451, Secretariat-Economic Services	Charged	..	..	..	..	भारित
	Voted	29,75,61	36,59,65	31,19,48	54,73,75	निव्वळ बेरीज 3451, सचिवालयीन- आर्थिक सेवा
	Total-	29,75,61	36,59,65	31,19,48	54,73,75	दत्तमत
II-Details						दोन-तपशील
00 003, Training (00) (00)(01) Training to Government Employees(Scheme)	(34512933)					दत्तमत 00 003, प्रशिक्षण (00) (00)(01) शासकीय कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण(कार्यक्रम)
50, Other Charges		2,18	40,00	36,00	44,98	50, इतर खर्च
Total-003	Voted	2,18	40,00	36,00	44,98	दत्तमत एकूण-003
090, Secretariat (00) (00)(01) Food, Civil Supplies and Consumer Protection Department (Proper)(Committed)	(34510162)					दत्तमत 090, सचिवालय (00) (00)(01) अन्न,नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग (खुद्द) (अनिवार्य)

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-3 / मागणी क्रमांक एम -3

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description	प्रत्यक्ष रकमा		अर्थसंकल्पीय अंदाज		सुधारित अंदाज		अर्थसंकल्पीय अंदाज		तपशील	
	2022-2023		2023-2024		2023-2024		2024-2025			
	Actuals		Budget Estimates		Revised Estimates		Budget Estimates			
	2022-2023		2023-2024		2023-2024		2024-2025			
01, Salaries		13,13,49		17,30,00		16,43,50		16,98,27	01, वेतन	
03, Overtime Allowances		..		84		67		84	03, अतिकालिक भत्ता	
06, Telephone, Electricity and Water Charges		81		3,00		1,71		3,00	06, दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	
10, Contractual Services		5,63		15,00		12,50		15,00	10, कंत्राटी सेवा	
11, Domestic Travel Expenses		4,86		10,00		4,60		10,00	11, देशांतर्गत प्रवास खर्च	
12, Foreign Travel Expenses		..		63		1		63	12, विदेश प्रवास खर्च	
13, Office Expenses		59,11		50,00		45,00		52,50	13, कार्यालयीन खर्च	
16, Publications		..		10		7		10	16, प्रकाशने	
17, Computer Expenses		4,57		7,08		5,31		7,43	17, संगणक खर्च	
20, Other Administrative Expenses		33		88		62		88	20, इतर प्रशासकीय खर्च	
26, Advertising and Publicity		2,28		10		7		10	26, जाहिरात व प्रसिद्धी	
28, Professional Services		..		2,00		19,40		2,00	28, व्यावसायिक सेवा	
Total-(00)(01)		13,91,08	18,19,63	17,33,46	17,90,75	एकूण-(00)(01)				
(00)(04) Computerisation of Targeted Public Distribution System (TPDS)(Central Share) (Scheme)	(34513081)								(00)(04) लक्षित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे संगणकीकरण (केंद्र हिस्सा)(कार्यक्रम)	(34513081)
17, Computer Expenses		..	1	1	1	1			17, संगणक खर्च	
(00)(05) Computerisation of Targeted Public Distribution System (TPDS)(State Share) (Scheme)	(34513092)								(00)(05) लक्षित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे संगणकीकरण (राज्य हिस्सा)(कार्यक्रम)	(34513092)
17, Computer Expenses		..	1	1	1	1			17, संगणक खर्च	
(00)(06) Computerization of Public Distribution System (State Scheme)(Scheme)	(3451A073)								(00)(06) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे संगणकीकरण (राज्य योजना)(कार्यक्रम)	(3451ए073)
17, Computer Expenses		16,13,61	18,00,00	13,50,00	36,38,00				17, संगणक खर्च	
Total-090 Voted		30,04,69	36,19,65	30,83,48	54,28,77	दत्तमत एकूण-090				
Gross Total-3451, Secretariat-Economic Services Voted		30,06,87	36,59,65	31,19,48	54,73,75	दत्तमत स्थूल बेरीज-3451, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा				

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-3 / मागणी क्रमांक एम -3

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा	अर्थसंकल्पीय अंदाज	सुधारित अंदाज	अर्थसंकल्पीय अंदाज	तपशील
		2022-2023	2023-2024	2023-2024	2024-2025	
		Actuals	Budget Estimates	Revised Estimates	Budget Estimates	
		2022-2023	2023-2024	2023-2024	2024-2025	
III-Details of Recoveris						तीन-वसुलीच्या रकमांचा तपशील
00						00
911, Recoveries of Overpayments						911, अतिप्रदानांची वसुली
(00)						(00)
(00)(01) Recoveries of Overpayments(Scheme)	(34513143)					(00)(01) अतिप्रदानाची वसुली(कार्यक्रम)
70, Deduct Recoveries		30,84	..	..	..	70, वजा-वसुली
(00)(02) Recoveries of Overpayments(Committed)	(34513152)					(00)(02) अतिप्रदानाची वसूली(अनिवार्य)
70, Deduct Recoveries		42	..	..	..	70, वजा-वसुली
Total-Deduct Recoveries Voted		31,26	..	..	..	दत्तमत एकूण-वजा-वसुली
Charged		..	..	..	..	भारित
Net Total-3451, Secretariat-Economic Services						निव्वळ बेरीज 3451, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा
	Voted	29,75,61	36,59,65	31,19,48	54,73,75	दत्तमत
	Total-	29,75,61	36,59,65	31,19,48	54,73,75	एकूण-

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-3 / मागणी क्रमांक एम -3

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
3475, Other General Economic Services						3475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा
I-Summary						एक-सारांश
00,						00,
106, Regulation of Weights and Measures	Voted	74,12,58	82,72,65	80,60,50	85,86,64	दत्तमत 106, वजने व मापे यांचे विनियमन
	Gross Total-	Voted	74,12,58	82,72,65	80,60,50	85,86,64 दत्तमत स्थूल बेरीज
II-Details						दोन-तपशील
00						00
106, Regulation of Weights and Measures (00)						106, वजने व मापे यांचे विनियमन (00)
(00)(01) Regulation of weights and measures(Office of the Controller, Deputy Controller, Assistant Controller and Weights and Measures).(Committed)	(34750093)					(00)(01) वजने व मापे विनियमन (नियंत्रक, उपनियंत्रक. सहायक नियंत्रक व वजने व मापे यांचे कार्यालय)(अनिवार्य) (34750093)
01, Salaries		67,36,86	73,50,00	69,82,50	76,43,52	01, वेतन
02, Wages		7	30	27	32	02, मजुरी
03, Overtime Allowances		..	63	50	66	03, अतिकालिक भत्ता
06, Telephone, Electricity and Water Charges		19,91	38,50	25,77	38,50	06, दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क
10, Contractual Services		..	1,50,00	20,53	98,15	10, कंत्राटी सेवा
11, Domestic Travel Expenses		32,44	1,15,00	63,72	1,15,00	11, देशांतर्गत प्रवास खर्च
13, Office Expenses		1,36,86	1,19,05	1,07,15	1,25,00	13, कार्यालयीन खर्च
14, Rent, Rates and Taxes		1,26,64	2,25,00	3,61,16	1,94,14	14, भाडेपट्टी व कर
17, Computer Expenses		2,97,73	1,84,07	4,35,83	2,81,25	17, संगणक खर्च
26, Advertising and Publicity		..	10	7	10	26, जाहिरात व प्रसिद्धी
52, Machinery and Equipments		62,07	90,00	63,00	90,00	52, यंत्रसामग्री व साधनसामग्री
	Total-(00)(01)		74,12,58	82,72,65	80,60,50	85,86,64 एकूण-(00)(01)
	Total-106	Voted	74,12,58	82,72,65	80,60,50	85,86,64 दत्तमत एकूण-106

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-3 / मागणी क्रमांक एम -3

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
Gross Total-3475, Other General Economic Services	Voted	74,12,58	82,72,65	80,60,50	85,86,64	दत्तमत स्थूल बेरीज-3475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा
III-Details of Recoveris						तीन-वसुलीच्या रकमांचा तपशील
00						00
911, Recoveries of Overpayments (00)						911, अतिप्रदानाची वसुली (00)
(00)(01) Recoveries of Overpayments(Committed)	(34750173)					(00)(01) अतिप्रदानाची वसुली(अनिवार्य) (34750173)
70, Deduct Recoveries		..	..	..	..	70, वजा-वसुली
Net Total-3475, Other General Economic Services	Charged	..	..	..	..	भारित निव्वळ बेरीज 3475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा
	Voted	74,12,58	82,72,65	80,60,50	85,86,64	दत्तमत
	Total-	74,12,58	82,72,65	80,60,50	85,86,64	एकूण-

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-4 / मागणी क्रमांक एम -4

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description			प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
4408, Capital Outlay on Food Storage and Warehousing							4408, अन्न साठवण व वखार यांवरील भांडवली खर्च
I-Summary							एक-सारांश
00,							00,
01, Food							01, अन्न
101, Procurement and Supply	Voted		9323,22,45	11575,02,47	11575,02,50	15180,70,81	दत्तमत 101, प्रापण व पुरवठा
	Total-01	Voted	9323,22,45	11575,02,47	11575,02,50	15180,70,81	दत्तमत एकूण-01
02, Storage and Warehousing							02, साठवण व वखार साठवण
101, Rural Godown Programmes.	Voted		68,47,49	198,39,00	198,39,00	149,64,00	दत्तमत 101, ग्रामीण भागात गोदाम बांधणे कार्यक्रम
	Total-02	Voted	68,47,49	198,39,00	198,39,00	149,64,00	दत्तमत एकूण-02
	Gross Total-	Voted	9391,69,94	11773,41,47	11773,41,50	15330,34,81	दत्तमत स्थूल बेरीज
Deduct Recoveries-	Voted		6163,29,69	9174,18,81	10255,23,16	12751,26,75	दत्तमत वजा-वसुली
	Charged		..	..	..	..	भारित
Net Total-4408, Capital Outlay on Food Storage and Warehousing							निव्वळ बेरीज 4408, अन्न साठवण व वखार यांवरील भांडवली खर्च
	Voted		3228,40,25	2599,22,66	1518,18,34	2579,08,06	दत्तमत
	Total-		3228,40,25	2599,22,66	1518,18,34	2579,08,06	एकूण-
II-Details							दोन-तपशील

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-4 / मागणी क्रमांक एम -4

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description	प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
01, Food					01, अन्न
101, Procurement and Supply					101, प्रापण व पुरवठा
(02) Procurement Distribution and Price Control					(02) प्रापण वितरण व किंमत नियंत्रण
(02)(01) Mumbai City - Cost of Purchase (Committed) (44080077)					(02)(01) मुंबई शहर - खरेदीची किंमत(अनिवार्य) (44080077)
21, Supplies and Materials	556,90,79	2138,05,90	2138,05,90	2861,12,64	21, पुरवठा व सामग्री
(02)(02) Mofussil - Cost of Purchase(Committed) (44080095)					(02)(02) मुफसल - खरेदीची किंमत(अनिवार्य) (44080095)
21, Supplies and Materials	482,90,82	844,05,07	844,05,07	1237,92,09	21, पुरवठा व सामग्री
(02)(05) Incidental Charges for purchase of Food-Grains for Mumbai City (Committed) (44080264)					(02)(05) मुंबई शहर अन्नधान्य खरेदीवरील अनुषंगिक खर्च(अनिवार्य) (44080264)
50, Other Charges	10,70,60	92,21,80	92,21,80	90,10,47	50, इतर खर्च
(02)(06) Incidental Charges for Purchase of Food-Grains for Mofussil (Committed) (44080273)					(02)(06) मुफसल अन्नधान्य खरेदीवरील अनुषंगिक खर्च(अनिवार्य) (44080273)
50, Other Charges	16,27,93	14,11,83	14,11,83	11,13,65	50, इतर खर्च
(02)(08) Provision for Purchase under National Food Security Scheme - Mumbai City (Committed) (44080308)					(02)(08) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेखालील खरेदी तरतूद-मुंबई शहर(अनिवार्य) (44080308)
21, Supplies and Materials	75,94,77	129,27,96	129,27,96	129,28,44	21, पुरवठा व सामग्री
(02)(09) Provision for Purchase under National Food Security Scheme - Mofussil (Committed) (44080317)					(02)(09) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेखालील खरेदी तरतूद-मुफसल(अनिवार्य) (44080317)
21, Supplies and Materials	693,24,92	1086,48,24	361,48,24	1086,47,04	21, पुरवठा व सामग्री
(02)(10) Incidental Charges for Purchase of food-grains under National Food Security Scheme - Mumbai City (Committed) (44080326)					(02)(10) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेखालील अन्नधान्य खरेदीवरील (44080326)

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-4 / मागणी क्रमांक एम -4

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description	प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
50, Other Charges	1493,81,28	910,03,46	385,03,46	147,11,00	अनुषांगिक खर्च-मुंबई शहर(अनिवार्य) 50, इतर खर्च
(02)(11) Incidental Charges for Purchase of Food-grains under National Food Security Scheme - Moffusil (Committed)	(44080335)				(02)(11) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेखालील अन्नधान्य खरेदीवरील अनुषांगिक खर्च-मुफसल(अनिवार्य)
50, Other Charges	439,38,36	205,39,20	405,39,20	1	50, इतर खर्च
(02)(12) Provision for purchase of foodgrains under Minnimum Support Scheme-Mumbai City(Committed)	(44080382)				(02)(12) मुंबई शहर किमान आधारभूत किंमत योजनेखालील भरड धान्याची/धान खरेदी(अनिवार्य)
21, Supplies and Materials	4910,97,57	4836,61,27	4836,61,27	5623,92,69	21, पुरवठा व सामग्री
(02)(13) Incidental Charges for purchase of foodgrains under Minnimum Support Scheme-Mumbai City (Committed)	(44080391)				(02)(13) मुंबई शहर किमान आधारभूत किंमत योजनेखालील भरड धान्याची/धान वरील अनुषांगिक खर्च(अनिवार्य)
50, Other Charges	643,05,41	1318,77,74	1318,77,74	2312,75,47	50, इतर खर्च
(02)(14) Incidental Charges for purchase of food grains under National Food Security Scheme- Mumbai City (Central Share 50%) (Committed)	(44080424)				(02)(14) राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेखालील अनुषांगिक खर्च - मुंबई शहर (केंद्र हिस्सा 50 %) (अनिवार्य)
50, Other Charges	..	..	525,00,01	416,76,44	50, इतर खर्च
(02)(15) Incidental Charges for purchase of food grains under National Food Security Scheme- Mumbai City (State Share 50 %) (Committed)	(44080433)				(02)(15) राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेखालील अनुषांगिक खर्च - मुंबई शहर (राज्य हिस्सा 50 %) (अनिवार्य)
50, Other Charges	..	..	525,00,01	416,76,44	50, इतर खर्च
(02)(16) Incidental Charges for purchase of food grains under National Food Security	(44080442)				(02)(16) राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेखालील अनुषांगिक खर्च -

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-4 / मागणी क्रमांक एम -4

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
Scheme- Mumbai City (Additional Expenditure than State Share 50 %)(Committed)						मुंबई शहर (राज्य हिश्यापेक्षा ५०% अतिरिक्त खर्च)(अनिवार्य)
50, Other Charges		..	..	1	847,34,43	50, इतर खर्च
Total-(02) Voted		9323,22,45	11575,02,47	11575,02,50	15180,70,81	दत्तमत एकूण-(02)
Total-101 Voted		9323,22,45	11575,02,47	11575,02,50	15180,70,81	दत्तमत एकूण-101
02, Storage and Warehousing 101, Rural Godown Programmes.						02, साठवण व वखार साठवण 101, ग्रामीण भागात गोदाम बांधणे कार्यक्रम
(01) Construction of New Godowns (01)(01) Construction of New Godown (Moffusil) (State Share) (Scheme)		(44080246)				(01) नविन गोदामाचे बांधकाम (01)(01) नवीन गोदामांचे बांधकाम करणे (मुफसल) (राज्य हिस्सा)(कार्यक्रम)
53, Major Works		68,16,15	185,00,00	185,00,00	138,16,00	53, मोठी बांधकामे
(01)(03) Construction of New Godowns other than NABARD (Mofussil)(Scheme)		(44080415)				(01)(03) नाबार्ड व्यतिरिक्त इतर नवीन गोदामाचे बांधकाम करणे (मुफसल)(कार्यक्रम)
53, Major Works		31,34	13,39,00	13,39,00	11,48,00	53, मोठी बांधकामे
Total-(01) Voted		68,47,49	198,39,00	198,39,00	149,64,00	दत्तमत एकूण-(01)
Total-101 Voted		68,47,49	198,39,00	198,39,00	149,64,00	दत्तमत एकूण-101

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-4 / मागणी क्रमांक एम -4

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील	
Gross Total-4408, Capital Outlay on Food Storage and Warehousing	Voted	9391,69,94	11773,41,47	11773,41,50	15330,34,81	दत्तमत	स्थूल बेरीज-4408, अन्न साठवण व वखार यांवरील भांडवली खर्च
III-Details of Recoveris						तीन-वसुलीच्या रकमांचा तपशील	
00						00	00
911, Recoveries of Overpayments						911, अतिप्रदानाची वसुली	
(00)						(00)	
(00)(01) Recoveries of Overpayments(Scheme)	(44080362)					(00)(01) अतिप्रदानाची वसुली(कार्यक्रम)	(44080362)
70, Deduct Recoveries		..	..	..	..	70, वजा-वसुली	
(00)(02) Recoveries of Overpayments(Committed)	(44080371)					(00)(02) अतिप्रदानाची वसुली(अनिवार्य)	(44080371)
70, Deduct Recoveries		..	..	..	..	70, वजा-वसुली	
01, Food						01, अन्न	
900, Receipt and Recoveries on Capital Account						900, भांडवली लेखावरील जमा व वसुली	
(00)						(00)	
(00)(02) Mumbai City -Receipt and Recoveries on Capital Account.(Committed)	(44080166)					(00)(02) मुंबई शहर - भांडवली लेखावरील जमा व वसुल(अनिवार्य)	(44080166)
70, Deduct Recoveries		186,69,88	2232,09,38	2232,09,38	3371,93,57	70, वजा-वसुली	
(00)(04) Mofussil - Receipt and Recoveries on Capital Account(Committed)	(44080175)					(00)(04) मुफसल - भांडवली लेखावरील जमा व वसुली(अनिवार्य)	(44080175)
70, Deduct Recoveries		749,68,14	40,28,21	356,53,98	79,78,54	70, वजा-वसुली	
(00)(05) National Food Security scheme - Mumbai City - Receipt and Recoveries on Capital Account(Committed)	(44080344)					(00)(05) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजना - मुंबई शहर - भांडवली लेखावरील जमा व वसुली(अनिवार्य)	(44080344)
70, Deduct Recoveries		353,46,17	276,11,57	1040,90,15	276,39,44	70, वजा-वसुली	

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-4 / मागणी क्रमांक एम -4

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील	
(00)(06) National Food Security scheme - Moffusil - Receipt and Recoveries on Capital Account(Committed)	(44080353)					(00)(06) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजना - मुफसल- भांडवली लेखावरील जमा व वसुली(अनिवार्य)	(44080353)
70, Deduct Recoveries		638,14,44	470,30,64	470,30,64	1086,47,04	70, वजा-वसुली	
(03) Procurement Distribution and Price Control						(03) प्रापण वितरण व किंमत नियंत्रण	
(03)(01) Mumbai City-Receipt and Recoveries of food grain and paddy under Minimum Support Scheme(Committed)	(44080406)					(03)(01) मुंबई शहर किमान आधारभूत किंमत योजनेखालील भरड धान्याची / धान भांडवली लेखावरील जमा व वसुली(अनिवार्य)	(44080406)
70, Deduct Recoveries		4235,31,06	6155,39,01	6155,39,01	7936,68,16	70, वजा-वसुली	
Total-Deduct Recoveries	Voted	6163,29,69	9174,18,81	10255,23,16	12751,26,75	दत्तमत एकूण-वजा-वसुली	
	Charged	..	..	..	..	भारित	
Net Total-4408, Capital Outlay on Food Storage and Warehousing						निव्वळ बेरीज 4408, अन्न साठवण व वखार यांवरील भांडवली खर्च	
	Voted	3228,40,25	2599,22,66	1518,18,34	2579,08,06	दत्तमत	
	Total-	3228,40,25	2599,22,66	1518,18,34	2579,08,06	एकूण-	

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-5 / मागणी क्रमांक एम -5

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
5475, Capital Outlay on Other General Economic Services						5475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांवरील भांडवली खर्च एक-सारांश
I-Summary						
00,						00,
102, Civil Supplies	Voted	3,36,04	14,28,00	11,48,40	12,48,01	दत्तमत 102, नागरी पुरवठा
800, Other Expenditure	Voted	3,83,44	5,00,00	4,00,00	6,12,00	दत्तमत 800, इतर खर्च
Gross Total-	Voted	7,19,48	19,28,00	15,48,40	18,60,01	दत्तमत स्थूल बेरीज
II-Details						दोन-तपशील
00						00
102, Civil Supplies						102, नागरी पुरवठा
(00)						(00)
(00)(01) Construction of Building for Consumer Forum(Scheme)	(54750239)					(00)(01) ग्राहक मंचासाठी इमारतीचे बांधकाम करणे(कार्यक्रम) (54750239)
53, Major Works		2,49,55	13,98,00	11,18,40	12,48,00	53, मोठी बांधकामे
(00)(02) Clean Consumer Forum under Swachhata Mission Plan (100 percent Centrally Sponsored Scheme)(Scheme)	(54750293)					(00)(02) स्वच्छता अभियान योजनेंतर्गत स्वच्छ ग्राहक मंच (100 टक्के केंद्र पुरस्कृत योजना) (कार्यक्रम) (54750293)
31, Grants-in-aid(Non-Salary)		..	1	..	..	31, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)
53, Major Works		30,00	29,99	30,00	1	53, मोठी बांधकामे
Total-(00)(02)		30,00	30,00	30,00	1	एकूण-(00)(02)
(00)(03) Strengthening of Consumer Forum (100 percent Centrally Sponsored Scheme) (Scheme)	(54750301)					(00)(03) ग्राहक मंचाचे बळकटीकरण (100 टक्के केंद्र पुरस्कृत योजना)(कार्यक्रम) (54750301)
31, Grants-in-aid(Non-Salary)		56,49	..	..	..	31, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
Total-102	Voted	3,36,04	14,28,00	11,48,40	12,48,01	दत्तमत एकूण-102
800, Other Expenditure (00) (00)(01) Strengthening of Weights And Measures Infrastructure(Scheme)	(54750248)					800, इतर खर्च (00) (00)(01) वजने व मापे यांच्या पायाभूत सुविधांचे बळकटीकरण(कार्यक्रम) (54750248)
53, Major Works		3,83,44	5,00,00	4,00,00	6,12,00	53, मोठी बांधकामे
Total-800	Voted	3,83,44	5,00,00	4,00,00	6,12,00	दत्तमत एकूण-800
Gross Total-5475, Capital Outlay on Other General Economic Services	Voted	7,19,48	19,28,00	15,48,40	18,60,01	दत्तमत स्थूल बेरीज-5475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांवरील भांडवली खर्च
III-Details of Recoveris						तीन-वसुलीच्या रकमांचा तपशील
00 911, Recoveries of Overpayments (00) (00)(01) Recoveries of Overpayments(Scheme)	(54750266)					00 911, अतिप्रदानाची वसुली (00) (00)(01) अतिप्रदानाची वसूली(कार्यक्रम) (54750266)
70, Deduct Recoveries		..	..	..	..	70, वजा-वसुली
	Charged	..	..	..	..	भारित
Net Total-5475, Capital Outlay on Other General Economic Services						निव्वळ बेरीज 5475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांवरील भांडवली खर्च

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-5 / मागणी क्रमांक एम -5

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
	Voted	7,19,48	19,28,00	15,48,40	18,60,01	दत्तमत
	Total-	7,19,48	19,28,00	15,48,40	18,60,01	एकूण-

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-6 / मागणी क्रमांक एम -6

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description		प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
7610, Loans to Government Servants etc						7610, शासकीय कर्मचारी इत्यादींना कर्जे एक-सारांश
I-Summary						
00, 201, House Building Advances	Voted	5,23,93	6,00,00	6,00,00	7,50,00	दत्तमत 00, 201, घरबांधणी अग्रिमे
202, Advances for Purchase of Motor Conveyances	Voted	6,70	15,00	15,00	20,00	दत्तमत 202, मोटार वाहन खरेदीसाठी अग्रिमे
203, Advances for purchase of other Conveyances	Voted	..	1	1	1	दत्तमत 203, इतर वाहने खरेदी अग्रिमे
204, Advances for Purchase of Computers	Voted	40	3,00	3,00	3,00	दत्तमत 204, संगणक खरेदीसाठी अग्रिमे
Gross Total-	Voted	5,31,03	6,18,01	6,18,01	7,73,01	दत्तमत स्थूल बेरीज
II-Details						दोन-तपशील
00 201, House Building Advances (00) (00)(01) House Building Advances. (Committed)	(76100632)					00 201, घरबांधणी अग्रिमे (00) (00)(01) घरबांधणी अग्रिमे(अनिवार्य) (76100632)
55, Loans and Advances		5,23,93	6,00,00	6,00,00	7,50,00	55, कर्जे व आगाऊ रकमा
Total-201	Voted	5,23,93	6,00,00	6,00,00	7,50,00	दत्तमत एकूण-201
202, Advances for Purchase of Motor Conveyances (00) (00)(01) Advances for purchase of Motor conveyances.(Committed)	(76100641)					202, मोटार वाहन खरेदीसाठी अग्रिमे (00) (00)(01) मोटार वाहन खरेदी अग्रिमे(अनिवार्य) (76100641)

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-6 / मागणी क्रमांक एम -6

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description			प्रत्यक्ष रकमा 2022-2023 Actuals 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2023-2024 Budget Estimates 2023-2024	सुधारित अंदाज 2023-2024 Revised Estimates 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज 2024-2025 Budget Estimates 2024-2025	तपशील
55, Loans and Advances			6,70	15,00	15,00	20,00	55, कर्जे व आगाऊ रकमा
Total-202 Voted			6,70	15,00	15,00	20,00	दत्तमत एकूण-202
203, Advances for purchase of other Conveyances (00)							203, इतर वाहने खरेदी अग्रिमे (00)
(00)(01) Advances for purchase of other conveyances.(Committed) (76100659)							(00)(01) इतर वाहन खरेदी अग्रिमे(अनिवार्य) (76100659)
55, Loans and Advances			..	1	1	1	55, कर्जे व आगाऊ रकमा
Total-203 Voted			..	1	1	1	दत्तमत एकूण-203
204, Advances for Purchase of Computers (00)							204, संगणक खरेदीसाठी अग्रिमे (00)
(00)(01) Advances for purchase of personal Computers.(Committed) (76101987)							(00)(01) वैयक्तिक संगणक खरेदी अग्रिमे(अनिवार्य) (76101987)
55, Loans and Advances			40	3,00	3,00	3,00	55, कर्जे व आगाऊ रकमा
Total-204 Voted			40	3,00	3,00	3,00	दत्तमत एकूण-204
Gross Total-7610, Loans to Government Servants etc Voted			5,31,03	6,18,01	6,18,01	7,73,01	दत्तमत स्थूल बेरीज-7610, शासकीय कर्मचारी इत्यादींना कर्जे
Charged			..	..	..	..	भारित

Food,Civil Supplies and Consumer Protection Department / अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

Demand No. M-6 / मागणी क्रमांक एम -6

(Rs. in Thousands) / (रुपये हजारांत)

Description	प्रत्यक्ष रकमा	अर्थसंकल्पीय अंदाज	सुधारित अंदाज	अर्थसंकल्पीय अंदाज	तपशील
	2022-2023	2023-2024	2023-2024	2024-2025	
	Actuals	Budget Estimates	Revised Estimates	Budget Estimates	
	2022-2023	2023-2024	2023-2024	2024-2025	
Net Total-7610, Loans to Government Servants etc					निव्वळ बेरीज 7610, शासकीय कर्मचारी इत्यादींना कर्जे
Voted	5,31,03	6,18,01	6,18,01	7,73,01	दत्तमत
Total-	5,31,03	6,18,01	6,18,01	7,73,01	एकूण-

Supplementary Demands, 2024-2025 / पूरक मागण्या, 2024-2025

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारोंत)

Item No./ बाब क्र.	Head of Accounts & Details	Voted / दत्तमत	Charged / भारित	लेखाशीर्ष व तपशील
Food, Civil Supplies and Consumer Protection Department				अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग
SUPPLEMENTARY DEMAND NO.M-2				पूरक मागणी क्रमांक एम -2
2408, FOOD STORAGE AND WAREHOUSING				2408, अन्न साठवण व वखार
01, Food				01, अन्न
101, Procurement and Supply				101, प्रापण व पुरवठा
(03) Procurement, Distribution and Price Control				(03) प्रापण, वितरण, व किंमत नियंत्रण
177	(03) (12) Subsidy for covering deficit under Centrally Support Price Scheme. (24080538) (Committed)			(03) (12) केंद्रीय आधारभूत किंमत योजनेखालील तूट भरून काढण्यासाठी अर्थसहाय्य (अनिवार्य)
	33, Subsidies	13,80,19,34	...	33, अर्थसहाय्य
It has been decided to provide a fund of Rs.1380,19,34,000 to cover deficit of incentive assistance during Kharif Marketing Season 2023-24 under the Minimum Base Price Scheme.				किमान आधारभूत किंमत योजनेअंतर्गत खरीप पणन हंगाम 2023-24 मधील प्रोत्साहनपर सहाय्यातील तूट भरून काढण्यासाठी रुपये 1380,19,34,000 इतक्या निधीची तरतूद करण्याचे ठरविण्यात आले आहे.
Total-Item No.-177		13,80,19,34	...	एकूण-बाब क्रमांक-177
178	(03) (17) Subsidy for kerosene to eligible/beneficiary ration-card holders (css) (Committed)			(03) (17) पात्र/ शिधापत्रिकाधारक लाभार्थ्यांना केरोसिनसाठी अर्थसहाय्य (कें.पु.यो) (अनिवार्य)
	17, Computer Expenses	28,42,00	...	17, संगणक खर्च
It has been decided to provide a fund of Rs.28,42,00,000 for computerization of the department and field offices from the incentive benefit fund received from the central government for the voluntary reduction of the state government kerosene quota.				राज्याच्या केरोसिन कोटयात ऐच्छीक कपात केल्यामुळे केंद्र सरकारकडून प्राप्त झालेल्या प्रोत्साहनपर लाभाच्या निधीतून विभागाचे व क्षेत्रीय कार्यालयांचे संगणकीकरण करण्यासाठी रुपये 28,42,00,000 इतक्या निधीची तरतूद करण्याचे ठरविण्यात आले आहे.
Total-Item No.-178		28,42,00	...	एकूण-बाब क्रमांक-178
179	(03) (26) Mukhya Mantri Annapurna Yojana (Scheme) (24080879)			(03) (26) मुख्यमंत्री अन्नपूर्णा योजना (कार्यक्रम)
	33, Subsidies	8,29,41,00	...	33, अर्थसहाय्य
It has been decided to provide fund of Rs.829,41,00,000 for Mukhya Mantri Annapurna Yojana.				मुख्यामंत्री अन्नपूर्णा योजनेसाठी रुपये 829,41,00,000 इतक्या निधीची तरतूद करण्याचे ठरविण्यात आले आहे.
Total-Item No.-179		8,29,41,00	...	एकूण-बाब क्रमांक-179

Item No./ वाब क्र.	Head of Accounts & Details	Voted / दत्तमत	Charged / भारित	लेखाशीर्ष व तपशील
180	(05) Strengthening of PDS operation System (05) (04) Modernization and Reforms through Technology in Public Distribution System (SMART-PDS) (Central Share 60%) (Scheme) 17, Computer Expenses (05) (05) Modernization and Reforms through Technology in Public Distribution System (SMART-PDS) (State Share 40%) (Scheme) 17, Computer Expenses It has been decided to provide a fund of Rs 1,55,12,000 under the Scheme for Modernization and Reforms through Technology in Public Distribution System (Smart-PDS) scheme.	93,07 62,05		(05) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेच्या कार्यान्वयन पद्धतीचे बळकटीकरण करणे (05) (04) सार्वजनिक वितरण प्रणालीमध्ये तंत्रज्ञानाद्वारे आधुनिकीकरण आणि सुधारणा (SMART-PDS) (केंद्र हिस्सा 60 टक्के) (कार्यक्रम) 17, संगणक खर्च (05) (05) सार्वजनिक वितरण प्रणालीमध्ये तंत्रज्ञानाद्वारे आधुनिकीकरण आणि सुधारणा (SMART-PDS) (राज्य हिस्सा 40 टक्के) (कार्यक्रम) 17, संगणक खर्च सार्वजनिक वितरण प्रणालीमध्ये तंत्रज्ञानाद्वारे आधुनिकीकरण आणि सुधारणा करण्यासाठी (Smart-PDS) या योजनेतर्गत 1,55,12,000 इतक्या निधीची तरतूद करण्याचे ठरविण्यात आले आहे.
Total-Item No.-180		1,55,12	...	एकूण-वाब क्रमांक-180
Total-Demand No.M-2		22,39,57,46	...	एकूण-मागणी क्रमांक-एम -2
SUPPLEMENTARY DEMAND NO.M-3				पूरक मागणी क्रमांक एम -3
181	3451, SECRETARIAT-ECONOMIC SERVICES 00, 090, Secretariat (00) (00) (01) Food, Civil Supplies and Consumer Protection Department (Proper) (34510162) (Committed) 13, Office Expenses It has been decided to provide fund of Rs.30,00,000 to pay lump sum allowance to Clerk Typists in Food Civil Supplies and Consumer Protection Department.	30,00	...	3451, सचिवालयीन-आर्थिक सेवा 00, 090, सचिवालय (00) (00) (01) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग (खुद्द) (अनिवार्य) 13, कार्यालयीन खर्च अन्न नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागातील लिपिक टंकलेखकांना ठोक भत्ता प्रदान करण्यासाठी रु.30,00,000 इतक्या निधीची तरतूद करण्याचे ठरविण्यात आले आहे.
Total-Item No.-181		30,00	...	एकूण-वाब क्रमांक-181
182	(00) (01) Food, Civil Supplies and Consumer Protection Department (Proper) (34510162) (Committed)			(00) (01) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग (खुद्द) (अनिवार्य)

Supplementary Demands, 2024-2025 / पूरक मागण्या, 2024-2025

(Rs. in Thousand) / (रु. हजारोंत)

Item No./ बाब क्र.	Head of Accounts & Details	Voted / दत्तमत	Charged / भारित	लेखाशीर्ष व तपशील
	26, Advertising and Publicity	10,00,00	...	26, जाहिरात व प्रसिद्धी
	It has been decided to provide additional fund of Rs.10,00,00,000 to pay the expenditure on advertisement and publicity of various schemes of Food, Civil Supplies and Consumer Protection Department.			अन्न नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाच्या विविध योजनांच्या जाहिरात व प्रसिद्धी वरील खर्च प्रदान करण्यासाठी रुपये 10,00,00,000 इतक्या अतिरिक्त निधीची तरतूद करण्याचे ठरविण्यात आले आहे.
	Total-Item No.-182	10,00,00	...	एकूण-बाब क्रमांक-182
	Total-Demand No.M-3	10,30,00	...	एकूण-मागणी क्रमांक-एम -3
	Total-A-Expenditure on Revenue Account	22,49,87,46	...	एकूण--ए-महसुली लेखावरील खर्च
	Total	22,49,87,46	...	एकूण-

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय (खुद्द) दि.८.७.२०२५ च्या स्थितीनुसार (मुद्दा क्र.१६)

अ.क्र.	कार्यासन	सहायक जन माहिती अधिकारी तथा सहायक कक्ष अधिकारी	जन माहिती अधिकारी तथा कार्यासन अधिकारी/ कक्ष अधिकारी	प्रथम अपिल अधिकारी तथा अवर सचिव	पत्ता	ई मेल/ दूरध्वनी	शेरा
१	नापु-११	श्रीम.ईशा लवेकर/ श्री.दिनेश आपटे/ श्री प्रितेश घाणेकर/ श्रीम.रेखा खांडेकर	श्रीम.पद्मावती काटीकर	श्रीम. पूजा मानकर	दालन क्र.२१९, दुसरा मजला विस्तार	napu11.mhpds@mah.gov.in/022-22842975	विभागाच्या विषयसूचीनुसार निश्चित करण्यात आलेल्या विषयाच्या माहितीची मागणी संबंधित जन माहिती अधिकारी यांचेकडे करावी.
२	नापु-१२	श्रीम.सुचिता भुसारे	श्रीम. पायल ठाकूर	श्रीम. शितल रामटेके	एम-५ पाटमाळा, मंत्रालय विस्तार	napu12.mhpds@mah.gov.in/022-22842975	
३	नापु-१३	श्रीम.विद्या दुपारे/ श्री.अभिजित घोरपडे	श्रीम. मानसी शिंदे	श्री.समीर डेरे	एम-५ पोटाळा, मंत्रालय विस्तार	napu13.mhpds@mah.gov.in/022-22023107	
४	नापु-१५	श्री.महेश माळी/ श्री.नितीन तडोसे	श्री.जगदिश खेडकर	श्रीम. पूजा मानकर	एम-५ पोटाळा, मंत्रालय विस्तार	napu15.mhpds@mah.gov.in/022-22842975	
५	नापु-१६ अ	श्री श्रीकांत निंबाळकर/ श्री दिपेश महाजन	श्री.विजय मोरे	श्रीम. निकेता पांडे	दालन क्र.२२५, दुसरा मजला विस्तार	napu16a.mhpds@mah.gov.in/022-22047901	
६	नापु-१६ ब	श्री.विजय खोडेवाड	श्री.आशिष आत्राम	श्री. विकास राऊत	दालन क्र.२२५, दुसरा मजला विस्तार	napu16b.mhpds@mah.gov.in/022-22047901	
७	नापु-१७	श्री.प्रथमेश बाचल	रिक्त	श्रीम. शितल रामटेके	एम-५ पोटाळा, मंत्रालय विस्तार	napu17.mhpds@mah.gov.in/022-22047901	
८	नापु-२१	श्रीम.संजीवनी हांडे	श्री.महेश गरड	श्रीम. उज्ज्वला फरांदे	दालन क्र.२२५, दुसरा मजला विस्तार	napu21.mhpds@mah.gov.in/022-22023107	
९	नापु-२२	श्रीम.कविता मेश्राम/ श्रीम.सुचिता भुसारे	श्री.महेश कानडे	श्रीम. निकेता पांडे	दालन क्र.२२५, दुसरा मजला विस्तार	napu22.mhpds@mah.gov.in/022-22047901	
१०	नापु-२३	श्रीम.संगीता कांबळे/ श्री.राजीव सावळकर/ श्री अभिजित कांबळे	श्रीम. स्वाती पाटील	श्रीम. उज्ज्वला फरांदे	दालन क्र.२२५, दुसरा मजला विस्तार	napu23.mhpds@mah.gov.in/022-22842975	
११	नापु-२५	श्रीम.अमिता मोरे/ श्री.बिपीन पोतनीस	श्रीम.वंदना सनगर	श्रीम. शितल रामटेके	एम-५ पोटाळा, मंत्रालय विस्तार	napu25.mhpds@mah.gov.in/022-22025355	
१२	नापु-२६	श्री.भुषण केणी/ श्रीम. प्रणाली सावंत	श्रीम. मानसी शिंदे (अ.का.)*	श्रीम. उज्ज्वला फरांदे	दालन क्र.२२५, दुसरा मजला विस्तार	napu26.mhpds@mah.gov.in/022-22023107	
१३	नापु-२७	श्री.शशिकांत सुर्यवंशी/ श्रीम. किरण ननिर	श्रीम.निशा मोरे	श्री.समीर डेरे	दालन क्र.२२५, दुसरा मजला विस्तार	napu27.mhpds@mah.gov.in/022-22023107	
१४	नापु-२८	श्री.राजेश नारखेडे/ श्रीम.प्रिया आंबेकर	श्रीम.अंजली पाटील	श्री.समीर डेरे	दालन क्र.२२५, दुसरा मजला विस्तार	napu28.mhpds@mah.gov.in/022-22023107	
१५	नापु-२९	श्री सुशांत पाटील/ श्रीम.सोनाली रासम/ श्री ज्ञानेश्वर शेळके	श्री.महेश जाधव	श्री. विकास राऊत	दालन क्र.२१९, दुसरा मजला विस्तार	napu29.mhpds@mah.gov.in/022-22025355	
१६	नापु-३१	श्री.संदिप शिंदे/ श्री.सुबोध आंबवकर/ श्री.महादेव भातलेंडे	श्री.नितीन सोनखासकर	श्री.समीर डेरे	दालन क्र.२२५, दुसरा मजला विस्तार	napu31.mhpds@mah.gov.in/022-22023107	

१७	संगणक	श्रीम.स्मिता भालेराव/ श्री हर्षल पाटील	श्रीम. प्रज्ञा फटे	श्रीम. निकेता पांडे	दालन क्र.२२५, दुसरा मजला विस्तार	com.cell.mhpds@mah.gov.in/022-22047901
१८	ग्रास-२	श्री.रामदास पवार/ श्रीम.अनुराधा मेहेर	श्रीम.ईशा पवार	श्री गजानन देशमुख	दालन क्र.२१९, दुसरा मजला विस्तार	cp2.mhpds@mah.gov.in/022-22025355
१९	ग्रास-३	श्री.नरेश ब्यागलवार/ श्री.राजेश वानखेडे	श्रीम.प्रज्ञा भाबल	श्रीम.पुजा मानकर	दालन क्र.२१९, दुसरा मजला विस्तार	cp3.mhpds@mah.gov.in/022-22842975
२०	ग्रास-४	श्री मारुती गवळे/ श्रीम.रुचिरा नम	श्रीम. प्रज्ञा फटे (अ.का.)*	श्री गजानन देशमुख	दालन क्र.२१९, दुसरा मजला विस्तार	cp4.mhpds@mah.gov.in/022-22025355
२१	रोख शाखा	श्री.हर्षल चौधरी	श्री.प्रशांत सावंत	श्रीम.उज्ज्वला फरांदे	एम-५ पोटमाळा, मंत्रालय विस्तार	cash.mhpds@mah.gov.in/022-22025355
२२	नोंदणी शाखा	श्री.लक्ष्मण शिंदे/ श्री.देविदास पाटील / श्रीम.स्वाती घाटे	श्रीम.वंदना सनगर (अ.का.)*	श्री गजानन देशमुख	दालन क्र.२१९, दुसरा मजला विस्तार	registry.mhpds@mah.gov.in/022-223025355

*अ.का - अतिरिक्त कार्यभार